

ROKI RAKETA

ZORAN MALKOČ

d:p:k:m

SADRŽAJ

BAJKA 1

SVRŠETAK 2

DVA PISCA 4

1 5

2 8

3 12

4 16

5 18

6 19

7 21

8 23

9 26

10 29

11 33

12 35

13 38

14 40

15	45
16	52
17	59
18	70
19	77
20	80
21	82
22	85
23	88
24	92
25	100
26	109
27	117
28	125
29	139
30	148
31	151
32	155
33	163
34	169
35	172

36	176
37	182
38	185
39	188
40	194
41	201
42	207
43	210
44	216
45	227
46	233
47	238
48	243
49	252
50	260
51	263
52	268
53	272
54	277
55	285

POČETAK 293

O autoru 299

Impresum 300

BAJKA

SVRŠETAK

Iznenadio se kako je sve prošlo glatko i čisto. Baš dobro što se odlučio za nož. Ma ima on to u sebi, taj instinkt, sposobnost za ispravnu odluku o kojoj uopće ne razmišljaš, nego samo učiniš, i to je to. Svejedno je mislio da će ga morati ubosti više puta, ubadati ga dok ne krepa, očekivao je pravo klanje i potoke krvi, zato je i odjenuo tu vjetrovku i trenirku, da se ne zasere sav jer se poslije mora naći s curom, a ona je fina ženska i studira i stalno ga jebe zbog tih mrlja i higijene općenito, otkako ju je upoznao stvarno je postao papak, ali jebiga, ona je takva bomba da bi zbog nje i kravatu stavio. Izgleda deset puta bolje nego one fufice s telke, tušekovice, pušekovice i pišekovice, a što je pametna jebote, studira onaj kurac palac komparativnu i književnost i piše za novine, a tek u krevetu što je pametna, to je za ne povjerovat! Uvijek je mislio da te studentice nisu za kurac, da samo uče i vode nerazumljive razgovore, kad ono, bajo! Neki dan mu, osjetivši da je blizu, gurnula onaj svoj fini, dugački prst u guzicu. Munje i gromovi! Ko da su ga prištekali na trafostanicu! Mislio je da će mu jaja eksplodirat ko onaj *bemve* što ga je prije toga digo u zrak. E da, puna je iznenađenja njegova curica i baš ga zanima kakvo će mu danas priredit. Još da zna kakav je on frajer, da joj samo može reći čime se bavi i kakvog je tipa danas riješio, e! Pogledao je mrtvaca na sjedalu, spokojnog i nasmiješenog. Taj je našao mir. A opet, jebem mu mater, rekli su mu da je bajica opak, gadan, da najbolje da ga riješi rafalom s leđa, da ne riskira i ne sjebe poso, samo što on nije taj tip, ima on čast i kodeks i voli gledat čovjeka u oči kad ga ubija, zato se i odlučio za nož, baš zato što je tip gadan. Da mu pokaže da se ne boji zato što je on još opakiji. Kad ono, jebem mu mater, to je stvarno čudno, baja je ugledao nož i nije se uopće uplašio, baš suprotno, čak kao da se razveselio na neki smireni način, kao da mu je laknulo. On je gađao nešto niže, u trbuh, a ovaj ga je primio s obje ruke i skrenuo udarac prema gore, još mu pomogavši da ga ubode. Pogodio ga je ravno u srce, tanka oštrica ušla je unutra do balčaka.

Obrisao je nož i vratio ga za pojas. Vlak je prošao Sesvete. Sva sreća, nedjelja je i nema puno ljudi. Još samo da nađe taj rukopis, rekli su da je to najvažnije. Rukopis!? Mislim, čovječe, pa koji je kurac tim ljudima, sve imaju, lovu, kuće, aute, žene kakve hoće, a onda im dođe da pišu nekakve usrane knjige, njemu to stvarno nije jasno, izdaju prijatelje, seru po časti, pljuju po vlastitom životu i svemu što su napravili kako treba!? Kakvog jebenog zadovoljstva u tome može biti? To ga naljuti pa pogleda mrtvaca s mržnjom, dođe mu da ga sad stvarno masakrira, ali ga njegov izgled opet navede da se predomisli, jebote, tip mu se zapravo

sviđa, nije moguće da je on htio propjevati, čini se da su šefovi ipak pogriješili. Tip izgleda stvarno ko pravi muškarac, nije prokleta pederčina, jebemti. Pa čovječe, normalno da neće ni na mukama priznat, ali on mu je pomogo da ga ubije, a takav ne izdaje, ne takav. Uostalom, zar nisu sami rekli da je sam iz ničega stvorio poso, sve je one šupke političare imao u malom džepu, bio je jedan od najjačih igrača u zemlji, a to nije mala stvar kad se bodeš s tatinim sinovima koji otpočetka imaju zaleđe iza sebe, muriju i tajne službe i one kurčeve palčeve iz Sabora. Ovo je frik, jebote! Pravi igrač, sam je sebi stvorio zaleđe, fajter! Fanatik! Što je dulje to premetao po glavi, mrtvac mu se sve više sviđao, pa je odjednom postao siguran kako su šefovi pogriješili.

Otvorio je mrtvačev ruksak i odmah ugledao pozamašan snop papira, sa sve četiri strane svezan špagom. To mora da je to, zaključi on zadovoljno i vrati ga unutra. Želio je zaviriti u mrtvačeve papire, ali nije imao vremena, pa samo letimično pregleda ostatak stvari u ruksaku. Nađe još debelu bilježnicu, plastični fascikl s nekim izrescima iz novina, diktafon i revolver, pa zatvori ruksak. Njegov je posao gotov. Neka se šefovi time bave. Još samo da im odnese taj rukopis, pa će se i on baciti na čitanje. Samo drukčije. Čitat će on evanđelje užitka po pički!

Vlak je ulazio u kolodvor. On primi ruksak s dva prsta, iziđe u hodnik i krene prema izlazu. Tu ugleda čudnovatog psa srednje veličine, čupave žuto-smeđe dlake. Za većinu pasa ne možeš reći da imaju lice, ali ovaj ga je imao, tužno i ozbiljno lice kao u nekog mudraca s kojega su, međutim, neobično radoznalo gledale vesele, obješenjačke oči.

– Hej, prijatelju, ajmo, je l' silaziš? – reče on veselo jer ga je nešto u tom psu neobično oraspoložilo, i krene naprijed. Ali u tom trenu pas skoči i zgrabi onaj ruksak iz njegove ruke pa sa svojim plijenom pojuri niz hodnik.

Još ne vjerujući što mu se upravo dogodilo, on potrči za psom. Vlak je stao na prvom peronu i nekoliko je ljudi stajalo pred vratima, prepriječivši mu put. On ih sve razgrne pred sobom, iskoči i jurnu u zgradu. Ali svejedno ga nije mogao sustići. Tek je s ulaza kolodvorske zgrade mogao nemoćno promatrati kako pas poput vihora juri Zrinjevcem.

Znao je da ovo neće biti lako objasniti šefovima.

DVA PISCA

1

Primirje je trajalo već neko vrijeme, dosada se širila kao zaraza. Počeo je mrziti lica oko sebe, zadovoljna što se ništa ne događa, što plaća ipak stiže, što se jede hladni burek s mesom, što ti svakog dana uruče sljedovanje cigareta. Povukli su ih s terena i sad im je baza bio neki hotel u brdima, dovoljno daleko da se nikome ne da pješice do sela u birtiju. To mu se zapravo sviđalo, mir i tišina šume, tek udaljeni zvukovi zvijeri, oprezno šuštanje. Jednom je čak vidio jelena: u praskozorje, s rogovima poput hrastovih grana i nozdrvama iz kojih se pušilo. Ali veličanstvenost životinje nije potrajala; nije on bio jedini koji ga je vidio, jedan je novi otvorio rafal iz argentinke i uskoro je od njega ostala samo hrpa iskasapljena mesa.

Onda je opet započela obuka, pa se dosada nakratko razišla. Penjali su se konopcima na hotel, skakali s prozora dolje na ledinu, trčali do vrha planine, s naoružanjem i opremom, pa se spuštali s druge strane i tamo zoljama i osama razvaljivali neko napušteno selo. Sad kad je rat prestao, tih je kurčevih sprava bilo koliko hoćeš.

Jednog je sunčanog dana stigla stodesetka puna neke čudne opreme. Bilo je tu kaciga s vizirima, gumenih palica i štitova od pleksiglasa. Naredili su im da se postroje na ledini ispred hotela. Napuhani zapovjednik, tek pristigao iz škole, reče:

– Danas ćemo vježbat antidemonstracijska djelovanja.

– Šta s’ četnici počel’ demonstrirat? – upita netko. Trebala je to biti šala i on pomisli da bi se njoj prije šest mjeseci, dok se još nije znalo hoće li itko izvući živu glavu, svi nasmijali, ali sad to nitko ne učini, pa ni on. Općenito, svi su postali ozbiljniji. Nigdje one spontanosti i lakoće s početka rata. Sad kad se smrt povukla iza obzora, ljudi su se sjetili da opet imaju svoj mali, smrdljivi život, počeli su razmišljati o budućnosti, o tome kako da se što lakše ugnijezde i uhljebe. Napuhani zapovjednik vrisne napuklim glasom, kao da čita iz priručnika:

– Vi ste pripadnici Postrojbe za posebne namjene Ministarstva unutrašnjih poslova i izvršit ćete svaku zadaću koju Domovina pred vas postavi. Je l’ jasno?!

– Jasno!

– U dvije vrste – raz-dvoj se! Lijeva vrsta – vi ste antidemonstracijska postrojba. Desna vrsta – vi ćete bit demonstranti. Antidemonstracijska postrojbo – zaduži opremu, naprijed marš!

Antidemonstracijska postrojba, u kojoj se našao i on, trkom odjuri do stodesetke. Stavio je kacigu, navukao vizir, uzeo gumenu palicu i štit od pleksiglasa. Za to vrijeme demonstranti su zaduživali kamenje, cigle, letve i ostalu priručnu opremu. Zapovjednik je sebe shvaćao jako ozbiljno i sve je moralo biti vjerno. Vratili su se na početne položaje i sad su gledali jedni u druge kao dva sukobljena plemena.

– Smijem ja nešto reći? – vikne on zapovjedniku.

– Reci, Luciću.

– Koliko je meni poznato, demonstranata obično ima puno više. A nas je tu pola-pola. Mislim da to nije dobra simulacija stvarne situacije.

Na njegovo čudo, primjedba bi uvažena. Nakon kratkog razmišljanja, zapovjednik drekne:

– Antidemonstracijska postrojbo, na dvoje – raz-dvoj se! Lijeva vrsto – ostani gdje jesi! Desna vrsto – pridruži se demonstrantima! Desna vrsta s naročitim entuzijazmom otrči u suparnički tabor.

– Desna vrsto – stoj! Ne s opremom! Vraćaj opremu!

Njega je opet zapala antidemonstracijska postrojba, iako bi mu možda bilo draže biti među demonstrantima. Ali što je, tu je, on je pripadnik postrojbi za posebne namjene MUP-a i izvršit će svaku zadaću koju Domovina pred njega postavi. A ovdje je zadatak ne dopustiti ni pod koju cijenu da demonstranti prijeđu nevidljivu crtu, koju je zapovjednik označavao samom svojom pojavom.

– Demonstracijska postrojbo, hoću reć' – demonstranti! Kreni!

Agresivni demonstranti jedva su to dočekali, nisu se mnogo zamarali uzvikivanjem parola ni protestima protiv Vlade, nego su odmah navalili s kamenjem, ciglama i letvama. Bilo je jasno da su oni tu vježbu shvatili ozbiljnije nego pripadnici antidemonstracijske postrojbe, od kojih neki nisu ni podigli štitove, pa su odmah pale žrtve. Momak kraj Lucića dobio je ciglom posred prsa i pao pokošen. Zaštićen štitom, on pogleda lijevo od sebe i vidje još jednoga gdje leži pogođen salvom kamenja.

Te žrtve probude borbeni duh antidemonstracijske postrojbe.

– Mamicu vam demonstratorsku, sam dođite! – poviče netko iz njegove vrste. Lucić zabije

prste u palicu. Demonstracijska divlja horda se približavala šaljući plotun za plotunom. Kamen odsjedne na njegovu šljemu, od čega mu glava poleti unatrag, ali ne tako jako, ni izdaleka dovoljno. Sad je on htio još, ciglom u čelo, kolcem u grkljan – jednako kao što je htio nekome zabosti palicu u meso. Odjednom, bez ikakve naredbe, svi kao jedan jurnu na demonstrante. Nastupi sveopća makljaža. U jednom trenutku Lucić se nađe licem u lice s onim što je iskasapio jelena. Zabije mu štit pod glavu, ružnu i plavu, s rijetkim zubima, pred očima mu opet bljesne veličanstvena ljepota životinje pa se sruči na njega gumenom palicom.

Tukao je nemilice, urlajući od zadovoljstva.

Nakon nekog vremena učinilo mu se da čuje pucnjeve u daljini, ali tad podigne glavu i ugleda zapovjednika kako iz revolvera puca u zrak. Zatim pogleda dolje. Dečko nije imao lica, tamo gdje je ono trebalo biti, pušilo se jezerce zapjenjene krvi. Ali još je disao.

– Odstupi od njega! Odstupi ili pucam! – derao se zapovjednik glasom koji je konačno pukao.

– Kad mi niste dali među demonstrante – reče Lucić bacivši palicu na travu.

Vježba je prekinuta, a njega su odvezli na psihijatriju. Proveo je tamo mjesec dana, ne razgovarajući ni s kim i zureći u drveće ispod prozora, a kad je izišao, otišao je u zapovjedništvo i tražio da ga se skine jer želi nastaviti studij. To mu je odobreno i odmah je prebačen u pričuvni sastav.

2

Stigavši u Zagreb, shvatio je da se život sasvim lijepo može odvijati i bez njega. Koliko god bila normalna stvar da ljudi jedu, piju, seru, druže se i razgovaraju i kad tebe nema među njima, ipak je to bilo šokantno saznanje. Sanja, djevojka s kojom je hodao gotovo pet godina, radila je u nekoj srednjoj školi kao zamjena. Jedne večeri kod njih se okupilo omanje društvo, sastavljeno pretežno od njezinih prijateljica. Jedini muškarci bili su on i Robert, njegov prijatelj još iz srednje, s kojim je više godina bio cimer i zajedno su promijenili nekoliko stanova. Robert je netom diplomirao na Muzičkoj akademiji i bio pripadnik tzv. Umjetničke satnije. Pilo se dosta i bučno razgovaralo, svi su bili vrlo veseli i spontani, osim njega, koji je neprekidno osjećao potrebu da nešto kaže svima njima, ali nije to mogao artikulirati, pa je umjesto toga pio puno više od ostalih. Razmišljao je kako sigurno nije prvi put da se oni ovako sastaju, piju i pričaju, i da su to vjerojatno činili i dok je on bio pod paljbom i granatama, u vodi i blatu do grla. U jednom je trenutku Robert počeo pričati o ratu, o Šušku i Hercegovcima, istresao je par viceva o Tuđmanu, vrlo duhovitih, uostalom. Nije to bilo nešto što on sam ne bi mislio, Tuđman mu je bio jednako mrzak, ali tad ga to strahovito uvrijedi. Ustavši, podigne Roberta zajedno s foteljom i istrese ga na pod. Zatim mu prignječi grlo nogom, s takvim ubilačkim pogledom da su se svi smrzli.

– Govno jedno, ti nemaš baš nikakvo pravo pričati o tome! Nikakvo!

To ludilo, za vrijeme kojeg je bio spreman zgnječiti mu grkljan ako se ovaj usprotivi, potraja trenutak, a onda Lucić skloni nogu i odjuri u drugu sobu, gdje počne urlati i razbijati. Kad se smirio, u sobu uđe Sanja.

– Ti se moraš odlučiti, dečko. Moraš odabrati – reče ona uzimajući ga u nekakav paradoksalni zagrljaj. Ali bilo je dobro biti u njemu. S njezina ramena mogla se vidjeti lijepa provalija.

– O čemu ti to?!

– Ili ćeš živjeti sa mnom, ovdje ili negdje drugdje, i bit će nam baš lijepo, ljepše nego što smo uopće zamišljali… Ili ćeš se vratiti tamo odakle si došao i gdje ti se očito sviđalo. Ali nećeš to sranje donositi ovamo, nema šanse da ti to dopustim!

Najesen je Sanja prestala raditi u školi. No ta je lijepa i samo naizgled krhka djevojka bila

genij praktičnih stvari; već nakon nekoliko dana preko nekih rođaka našla si je posao u Italiji. Saznavši za to, Lucijan se preobrazio u najnježnijeg ljubavnika, kuharskog virtuoza, fantastičnog pjesnika utopista; ljubio ju je, mazio i lagao do beskraja. Kuhao je raskošna, senzualna jela čiji su se mirisi mogli lizati s njihovih tijela. Dok bi je hranio, snažnim i uvjerljivim slikama predočavao joj je kakav će sjajan život imati njih dvoje. A Sanji se činilo da je taj život već otpočeo, da ponovno osvajaju zlatno doba. Možda ni on nije mislio drukčije. No čim je otputovala, osjetio je golemo olakšanje. Ne radi se o tome da je nije volio; naprotiv, sad kad je bila daleko, kad nije vidio njezine zabrinute poglede i kad nije morao objašnjavati neobjašnjivo, sad ju je volio više nego ikad.

Zbog neke bezazlene stvari što ju je zamjerio gazdama preselio se u novi stan, u Utrini. Cimer mu je bio Robert, koji mu je oprostio ono gaženje, i to zato što ga je pekla savjest zbog svih onih jastoga što ih je požderao dok je bio pripadnik Umjetničke satnije. On mu je kao cimer savršeno odgovarao jer je zbog svirki često izbivao. Lucijan je provodio vrijeme sam sa sobom i psihička stabilnost mu se polako vraćala. U tome mu je najviše pomoglo pisanje, na koje se bacio svom energijom. Zbog novca se nije brinuo jer je imao nešto ušteđevine. Što će biti kad je nestane, o tome nije razmišljao. Bio je uvjeren da će vrlo brzo napisati nešto čime će se probiti, a s tim će, valjda, doći i pare. Zadovoljstvo što ga je pri tome osjećao ni s čime se nije moglo mjeriti. Zbog tog silnog zadovoljstva tad još nije primjećivao da od svih tih tekstova, priča, pjesama, fragmenata romana i skica budućih drama zapravo ništa ne završava. Sve je to spremao u kartonsku kutiju, gledajući potom dugo u nju s a strašnim pouzdanjem. Onda bi ponovno vadio rukopise i polako ih listao, premećući ih iz ruke u ruku bezbroj puta, voleći ih i obožavajući više nego što bankar obožava svoj novac.

Nije izlazio danima. Ni u susjedstvo. Jednom tjedno, kad bi se spustio sumrak, otišao bi do najbliže trgovine i nakupovao puna kolica namirnica, tako da neko vrijeme ne mora napuštati stan. Jedina veza s vanjskim svijetom bio mu je Robert, ako se to uopće može nazvati vezom jer ovoga osim klavira i nindža- romana sljubljenih s njemačkom filozofijom ništa drugo nije zanimalo. Bila je to neka vagnerovska furka i ni kurca od tih Nijemaca nije kužio. Kraj kreveta je imao naslagano brdo knjiga, koje je manijakalno kupovao, od Kanta do Wittgensteina i Heideggera. Uzeo bi tako u ruke *Mišljenje i pevanje*, umetnuo u knjigu nindža-roman pa čitao s napregnutim i dubokoumnim izrazom lica. Zatim bi dignuo glavu, otpio gutljaj piva i upitao Lucijana zna li da su pjevačice gluplje od gusaka i da to ima veze s razvijanjem dara za pjevanje: što neka ljepše i savršenije pjeva, postaje sve gluplja i gluplja. Idealna pjevačica bila bi ona kojoj bi otkazale sve intelektualne sposobnosti. To još nijednoj

nije uspjelo, uvijek im ostane mrva mozga da zajebu pametnog čovjeka. Lucijanu se, slušajući ga, činilo da to ne vrijedi samo za pjevačice. Međutim, sve je bilo u redu dok bi tako trusili pivo i pričali bedastoće. Postalo bi gadno kad bi im se omakla stvarnost. Kad bi se ušuljalo nešto izvana. Tad bi Lucijan obično uzeo svoj omiljeni kamen, polovicu kamene sjekire iz neolita, i njome si rascopao glavu. Ne bi zapravo bio toliko pijan, ali u glavi mu je migoljilo nešto tako gadno da je to morao zaustaviti, razbiti, smrskati. Nakon toga bi se uvijek osjećao bolje.

Sa Sanjom se povremeno čuo telefonom, obično dvaput tjedno, a svaki dan je pisao pisma duga poput Balzacovih. Neka joj je i poslao. Jednom ga je nazvala i uzbuđeno rekla da je trudna. Nije mogao odrediti je li to uzbuđenje radosno ili ne, ali kad je shvatila da je njega ta vijest oduševila, i ona zazvuča zaista radosno. Tata, postat će tata! Prvi put nakon mnogo vremena osjećao se normalno. Te je večeri izišao, častio nepoznate ljude i vikao:

– Postao sam tata! Dobio sam sina, nazvat ću ga Lucijan Drugi, jer mi, znate, vučemo kraljevsko podrijetlo.

Ljudi su mu čestitali i tapšali ga po ramenima. Kasnije, kad ga je alkohol još više uzeo pod svoje, urlao je:

– Ej, ljudi! Šta pijete? Postat ću ćaća, dobit ću blizance, nazvat ću ih Antica Džej Ar Pavelić i Jožica Džej Ar Broz, da se ne izgube po svijetu jerbo mi se žena prijeti da će mi još nerođenu dicu odvest u Italiju!

I još kasnije:

– Ej, pičke! Šta pijete!? Žena mi javlja da ću postat ćaća! A recite vi meni, šupčine, kako ja mogu da budem ćaća!? Pa ja ne jebem uopće, ja ne želim jebati jer ovakvih šupaka ko što ste vi u ovoj prokletoj zemlji ionako ima previše!

Neko su ga vrijeme šupci mirno slušali, a onda su ga dobro razbili i nogama išutali iz birtije. Probudivši se ujutro na pločniku, pogledao je u veličanstveno praskozorje, s kojeg se cijedila velika krvava razbucana naranča, i zaključio kako su u pravu stari i mudri kad kažu da je tako malo potrebno čovjeku da bude sasvim zadovoljan. Dobra vijest iz tuđine i lijepe batine kod kuće, eto recepta za vječnu sreću.

Tjedan dana kasnije Sanja mu je javila da je bila kod ginekologa i da je riječ o lažnoj uzbuni. Zbog stresa je došlo do hormonskog poremećaja uslijed kojeg su joj nabrekle grudi i izostala

menstruacija. Dobro, rekao je. Taj se put nije napio. Plakao je onako, nasuho.

3

Mačku je sreo te zime kod tržnice u Utrini. Zvao se Kristijan Mačić, ali svi su ga zvali Mačka, što je on, razumije se, mrzio, no ipak manje nego što je mrzio svoje prezime. Lucijan ga je površno poznavao i nisu bili u nekim prijateljskim odnosima. Čak se sjećao da je Mačka bio u ekipi koja ga je svojedobno napala, dok je još živio u fazi okretanja drugog obraza. Ali bila je to davna prošlost.

Mačka je na leđima imao poveći ruksak kao da ide na put. Neko su vrijeme razgovarali vani, na hladnoći i vjetru. Kad god bi Lucijan zašutio, Mačka bi pohitao nastaviti razgovor, kao da je taj razgovor vatra koja ga grije, pa se boji da se ne ugasi. Na kraju su se obojica tresli od hladnog vjetra i Lucijan predloži da se sklone u obližnju birtiju na jedno piće. Lucijan naruči kavu, a Mačka reče da od nje ima problema sa želucem, pa će radije pivo. Uskoro je i Lucijan prešao na pivo. Mačka reče da je tih dana ostao bez stana, a da nema love, to nije morao ni govoriti, bilo je jasno kao dan. Kako je Robert tih dana svirao u Njemačkoj, Lucijan ga pozove da prespava kod njega dok se ne snađe. Mačka je poziv prihvatio i ostao u stanu punih osam mjeseci. Naime, čim se Robert vratio iz Njemačke, njih su se dvojica skompali i počeli izlaziti zajedno. Uskoro ga je Mačka upoznao s nekom svojom prijateljicom, slikaricom i performericom, koja je nakon jedne zajedničke noći zatočila Roberta kod sebe. Nije ga, doduše, svezala, ali mu je sakrila odjeću, gaće i cipele, tako da gol nije mogao nikamo. Što god da mu je radila, on je u tom slatkom zatvoru očito zaboravio na glupost pjevačica i više se nije vratio u stan. Tad Lucijan u tome nije vidio ništa čudno.

Mačka i on nisu imali mnogo zajedničkog, ali postojala je jedna stvar koja ih je spajala: obojica su bili u ratu. To je bilo čudno – dok je bio dolje, išli su mu na živce i suborci i svi drugi koji bi pričali o ratu, a ovdje se najbolje osjećao u Mačkinu društvu, bolje nego s bilo kim u posljednje vrijeme, računajući i Sanju. Nisu oni o svom iskustvu mnogo razgovarali, ali sama činjenica da ga je i Mačka prošao na neki je način smirivala Lucića. Tih prvih dana Mačka mu se činio kao jednostavan hedonistički tip kojeg uglavnom zanimaju dobar provod i žene. Trebao je diplomirati na nekom tehničkom fakultetu, što ga nije pretjerano zanimalo, i govorio je da će se nakon toga zaposliti u SIS-u, SZUP-u ili tako nečem.

Uskoro mu je ipak počeo smetati, ne sama njegova nazočnost ili činjenica što nema love, nego to što je na čudan način postao opsjednut Lucijanom. Ovome je tad pisanje krenulo još žešće nego prije, možda i zato što su mu izlasci s Mačkom probudili zanimanje za vanjski

svijet. Rečenice su tekle iz njega s lakoćom koja je donosila fiziološko olakšanje i napokon mu se činilo da uspijeva završavati stvari. A Mačka je, bilo je to očito, postao fasciniran time što Lucijan radi, znao bi ga satima gledati bez riječi, motreći njegove izraze lica, promjene raspoloženja, euforije, njegove usklike, smijeh, tugu, depresiju, ponovne eksplozije radosti. A kad bi ga Lucijan pogledao, ovaj bi se nasmiješio i podigao palac, kao da ga u toj nevidljivoj borbi bodri i navija za njega.

– Jebote, kako je to moćno, biti pisac, to je nešto! Jebeno! Ej, men, gledo sam te neki dan dok pišeš, koliko si ti samo raspoloženja promijenio! I sve to za stolom, trijezan, čist! – reče mu jedne večeri za šankom u Concordiji. Zatim se izgubi u masi tijela, nije ga bilo kratko, a onda se vratio s dvije zgodne djevojke, čija imena promrmlja Lucijanu, dodavši da su brucošice na komparativnoj.

– Ej, men, neš se ljutit, reko sam im da smo nas dvojica najjači jebeni fakin pisci u Hrvata i da im je večeras zadnja šansa da nas pojebu jer ujutro letimo za London, gdje imamo premijeru jebene fakin drame! I ne vraćamo se više! Never mor! Jeste li čule? Never mor!

Lucijan pomisli da im je ovaj napričao i više od toga jer su te zgodne djevojke, od kojih je jedna bila zaista lijepa, gledale u njih dvojicu kao da su Bono i Vox, pa se nervozno okrene prema šanku po još jedno piće, ne pitajući nikoga od njih što će popiti. Mačka, koji je imao ugrađen senzor za najtananije promjene raspoloženja, prijateljski ga zagrli i reče:

– Ej, men, pa ti si jebeni fakin pisac! Nemoj se brinuti! Je l’ to zbog žene? Imaš dozvolu, čovječe, imaš jebenu dozvolu! Sve je tvoj Mačka sredio – vikne on ushićeno, spusti ruku s njegova ramena pa zagrli obje djevojke. – Šta pijemo, djevojčice?

Lucijana prožme neka neugodna zebnja.

– Kakvu dozvolu?

– Pa popričo sam malo s njom, reko sam joj da malo olabavi, da malo olabavi, čovječe! Da te pusti, ta ionako je daleko!

– Šta si je zvao, zvao si Sanju da joj pričaš ta sranja? Koji je tebi kurac!?

– Izi, men, izi. Nisam ja zvao, ona je zvala. Ona je zvala, ja se javio. Pa rekoh, da iskoristim priliku da malo pomognem prijatelju, jebenom fakin piscu, čovječe!

No uglavnom su se slagali. Kad ne bi pisao i kad bi bio raspoložen, obično nakon nekoliko

piva, Lucijan bi mu pričao o književnosti i piscima. Kako je Bulgakov napisao četrdeset verzija *Majstora i Margarite*. Kako je mornareva žena Harmsa tužila vlastima da hoda gol po stanu. Kako je Hamsun pisao na poleđinama računa jer nije mogao zaboraviti glad i oskudicu iz svojih početaka. Mačka je bio fantastičan slušač, pažljiv i strastan, upijao je svaku riječ i uvijek se znao oduševiti na pravome mjestu. I sam je počeo čitati, najprije Bukowskog i Millera, pa Celinea, Cendrarsa, Hamsuna, Bulgakova, Nabokova. Kopao je i po Robertovim Nijemcima, od kojih mu se svidio Schopenhauer, naročito kad je u pogovoru pročitao da je na njegovim predavanjima bilo svega nekoliko ljudi, i to većih čudaka nego što je on sam. Nakon dosta piva, skinuo bi majicu i sa svojim moćnim torzom izjurio na balkon vičući:

– Nabijam vas sve na kurac, nitko od vas ne postoji ako ja to neću! Anbilivbl, čovječe, anbilivbl! Ha! Ha! Ha! Da nam je popit jedno s našim ludim Arthurom, a, Luciuse?

Jednog ponedjeljka, nakon vikenda što ga je proveo kod svojih, Lucijan je sjeo za pisaći stroj i vidio da se unutra već nalazi list papira, napola ispisan. Odmah je shvatio da to nije njegovo i obuze ga sumanuti bijes. Baš tad u sobu uđe Mačka.

– Hej, brate pišče! Slušaj, neš se ljutit, nije te bilo, pa sam sinoć tu dofuro Renatu. Još uvijek je opsjednuta tobom, znaš? I znaš što mi rekla naša Renči? Kaže da ti nisi običan čovjek, da si čarobnjak, da si na nju bacio čini. Ja sam šutio, nisam joj htio reći da smo cimeri. Ali nije mogla nikako svršit, pa mi palo na pamet da joj kažem na čijem se krevetu jebemo. Eh, da si je samo čuo kako je počela vrištat! I ti bi je moro opalit, kažem ti.

– O čemu ti to pričaš!? – procijedi Lucijan. – Koji je tebi kurac, prokleti luđače?!

– Ej, pa ti nisi valjda… Mislim, znam da je opsjednuta tobom, ali da sam znao da si i ti u nju… Hej, oprosti! Da sam to znao, ne bih ja s njom, nisam ja takva pička, čovječe!

– Ma prestani! Koji kurac radi ovaj papir u mom stroju?!

– A, to. To sam ja nešto pokušavao – reče Mačka izvlačeći papir – Da ti pročitam?

– Ne! Slušaj, takve se stvari ne rade.

– Ma nemoj se ljutit zbog Renči! Da sam samo znao da ti je stalo do nje…

– Ma jebe se meni za Renči! Iako nemam pojma otkud ti uopće znaš za nju! Slušaj, neću da kopaš po mom životu i raspituješ se kod mojih prijatelja za mene. I nikad, nikad više nemoj

sjesti za moj pisaći stroj! To se ne radi. Ne sjedaš za tuđi pisaći stroj! Ni da molbu napišeš, a kamoli ova svoja sranja! Razumiješ?!

Teško je reći je li Mačka razumio, ali više se nije koristio njegovim strojem. Ili to barem Lucić nije mogao primijetiti.

Nedugo nakon toga, čitav su dan, od jutra, pili u Berlinu, birtiji prekoputa parka na Trešnjevci. Vani je neprekidno suzila kiša, slijevala se niza staklo, a Lucijan je osjećao da mu se i iznutra, u grlu, nakuplja neka vlažna mahovina. Mačka, koji je bio prilično pijan, vratio se iz WC-a, s licem preko kojeg se navukla neka tmurna žuta boja. Zagledao se u njega kao luđak.

– Ti si pisac, čovječe, ti si jebeni fakin pisac! Nema veze što nisi fajter.

– O čemu ti to?

Mačkino lice postane još tmurnije i puno neke posprdne i nadmoćne samilosti, pa reče nekim rastegnutim, ljepljivim glasom:

– Pa bježo si u ratu, čovječe, bježo si u ratu, bez puške si osto, pričo mi čovjek koji te sreo…

– Slušaj ti! Već sam ti rekao da prestaneš kopat po mom životu! Ako nešto imaš za pitat, pitaj mene! I ako te baš zanima, bez puške sam osto jer sam je ubacio u stodesetku koja mi je zbrisala pred nosom zato što se vozač zasro od tenkovske paljbe! Tri sam kilometra pješačio i puzao pod tenkovskom vatrom, bez puške, s jednom bombom i dva tromblona dok nisam došao do naših na drumu! Ja sam tamo zadnji osto, pička mu materina! Mene su ostavili! – vikao je Lucijan, ustavši, dok su komadi raskidane mahovine letjeli svud oko njih. Ali Mačka ga nije čuo. Spavao je na stolici, povremeno mrmljajući:

– Ma nema veze, čovječe, ti si jebeni fakin pisac, čovječe… A ja, ja sam fajter!

4

Krajem ljeta vratila se Sanja i oni su ponovno počeli živjeti zajedno. Mački je rekao da se iseli barem dan prije njezina dolaska, no ovaj je stvar izveo tako da joj je baš on otvori vrata i još su ga morali seliti.

Sanja se promijenila. Fizički mu je sad bila ljepša i privlačnija nego ikad, ali postala je još zabrinutija, mračnija i zahtjevnija. Još ga je voljela, ali sve je češće postavljala sudbinska pitanja, koja su bila tako daleka od njega. On je od njih bježao u papire, koji su već gotovo ispunili cijelu kutiju, ponašajući se kao da rješava sudbinu svijeta. Kako su oboje bili bez posla, Sanja je zaključila da moraju srezati troškove, pa su se preselili u manji stan na Remizi. Ubrzo je našla posao, ne u struci i ne s diplomom, nego u nekoj cvjećarnici u blizini i dolazila bi kući umorna, izbodenih i natečenih ruku. On bi je dočekivao s večerom. Ponekad bi se osjećao krivim što ništa ne zarađuje, ali to bi ga brzo prošlo. Kad ne bi, iz ladice bi uzeo novac, koji je sad više bio njezin nego njegov, i otišao se napiti, najčešće s Mačkom. Kad bi mu ona prigovorila, ne zbog toga što ne radi, nego zato što ne poduzima ništa u vezi s faksom, on bi teatralno uzeo svoje papire i rekao:

– Možda ti u to ne vjeruješ, ali ovo će sve riješiti. A jebeni faks može pričekat.

Mačka je našao stan u blizini i posjećivao ga svaki dan, kad bi Sanja bila na poslu; odlazio je neposredno prije nego što bi ona došla na vrata i redovito ju je sretao na ulici. Činio je to namjerno, znajući koliko ga mrzi. I inače je Mačka u svom ponašanju postajao sve otresitiji, o sebi je već govorio kao o piscu i ponekad je znao reći da Lucijan, unatoč nesumnjivu talentu, vjerojatno nikad ništa neće završiti. A on se zaista opet našao u nekom vakuumu, gušeći se, opet su ga spopadale depresije i nevjerojatna malodušnost. Nije pisao: samo je zurio u onu kutiju kao da će iz nje iskočiti čudo. Želeći se izvući iz toga, pokušavao je zaraditi nešto sa strane. U to su se doba svi bavili nečim što su zvali kamatarenjem. Nije to bilo nalik onom pravom kamatarenju, većina tih poslova svodila se na to da posudiš lovu od nekoliko ljudi, za nekoliko dana im vratiš i dodaš nekoliko stotina maraka fiktivne zarade, a onda opet posudiš, ovaj put mnogo više, i nestaneš na neko vrijeme s parama, nadajući se da će oni to nekim čudom zaboraviti. Jedan od tipova koji su se time bavili prodao je Lucijanu priču u birtiji. Ovaj mu je dao tisuću maraka. Momak se pojavio nakon nekoliko dana i isplatio mu dvije. Tad je Lucijan otišao u stan, uzeo gotovo svu lovu što su je imali i dao je tipu.

Ubrzo nakon toga Sanja je pitala gdje je novac.

– Ne brini se, uložio sam u jedan posao. Dobit ću ga natrag za nekoliko dana. S kamatama – odgovori on.

Kako se tip nije pojavljivao ni kod Lucijana ni u lokalu gdje se inače sastajao s „klijentima", ovaj ga odluči potražiti u gradu iz kojeg su obojica bili. Prije nego što je otputovao, uzeo je, opet bez njezina znanja, ono malo para što im je ostalo. Namjeravao se vratiti za dan-dva.

No otad su se stvari nizale u neprekinutom, mračnom nizu. Čim je stigao, saznao je da je momak kojem je posudio pare otputovao na Novi Zeland. Prije toga obradio je još njih desetak. Našao se s prevarenima jedne večeri da rasprave što učiniti. Ništa nisu zaključili. Tužno društvo sjedilo je oko stola u birtiji, svatko sa svojom mukom, natapajući je pivom i gledajući kako kiša neumorno potapa grad nagovještavajući tešku i sumornu jesen.

Sanja ga je zvala svaki dan postavljajući pitanje na koje nije imao odgovor. Ali ipak je odgovarao, uvijek isto: dolazi sutra, čim riješi to s parama. Sutradan bi joj rekao da se nešto izjalovilo, ali da sigurno dolazi sutra. Neko je vrijeme to prolazilo.

Većinu vremena provodio je u Teni, nekoć ušminkanoj birtiji s masivnim stolovima od hrastovine i Kulmerovim grafikama na zidovima, koju je prijašnji vlasnik pretenciozno nazivao konobom i koja se sad, uz urlanje Henryja Rollinsa iz faze Black Flaga i šizofreno gitaristično režanje Stevea Albinija iz Big Blacka, naočigled raspadala poput većine njezinih gostiju. Tu je, uz pivo, rakiju i tablete, u društvu još luđih i depresivnijih od sebe, imao barem iluziju da nešto rješava. Smišljao je gomile načina kako da se dokopa para, ali ništa od toga nije upalilo. Više nije pomišljao na pisanje, nije čak ni vadio rukopise iz kutije, premda ju je bio ponio. Sad mu se gadila. Nije u njoj više vidio neki kapital.

Sanja je zvala sve rjeđe. Više nije pitala kad će doći, nego bi samo nešto promrmljala i počela plakati. A uskoro nije ni plakala, samo bi rekla promuklim glasom:

– Ostavio si me bez kune, gade.

5

Mačka je osvanuo u gradu. Baš se bio vratio s mora, preplanuo, pun ideja, zdrav, blistav. Neprekidno je pričao o tome kako je napisao sjajne priče, da završava roman i da će, kako stvari stoje, Lucijan morati njemu prepustiti prozni obračun sa svijetom. Neka mu ostane poezija, njega to ionako ne zanima. On se sad druži s uspješnim piscima, reče, pa istrese nekoliko imena za koje Lucijan primijeti da mu ništa ne govore, što Mačku nije iznenadilo, ta Lucić je sad izvan svih zbivanja, a ima, he, i drugih problema o kojima je bolje ne govoriti. Uglavnom, ti su uspješni pisci oduševljeni Mačkinim pisanjem. Između njih rečeno, nisu samo oduševljeni, oni ga se i nasmrt boje, on je elementarna nepogoda koja je porušila njihovo sigurno malo dvorište u kojem su se dotad međusobno igrali, on je ludi vuk koji je preskočio ogradu i uletio među ovce. I sad je samo na njemu hoće li ih pojesti ili ne. A oni to jako dobro znaju, ipak su nekakvi jebeni pisci, a pisci znaju i osjećaju više nego drugi, je l' tako!? Razumije se, neće ih on pojesti, on se ipak hrani drukčijom vrstom mesa, ali im to neće reći. Neka još malo strepe!

– A ja mislio da si ti mačka. Kad ono, vuk, i to literarni! – reče Lucijan, kojemu u njegovoj dubokoj depresiji nije bilo lako slušati tolike izljeve vjere u sebe i radosne pokliče Mačkina zdravlja, za koje je ipak osjećao da u sebi imaju nešto bolesno.

– Ako sam i mačka, onda sam divlja mačka. Tigar! Jebeni fakin spisateljski tigar! Ali ne očajavaj, prijatelju, i tebi će tvoj Mačka nešto srediti. Ajd, živio!

6

Lucijanova mater, koja je u sebi imala nečeg nekrofilskog i lešinarskog, osjetila je da s njim stvari idu loše i da je slab, pa je započela s napadima. Počela mu je brojiti zalogaje, pitati zna li on koliko to košta. Otac ju je ušutkavao, ali sve slabije. Nikad je zapravo nije mogao ušutkati, ona je vrištala čak i kad bi šutjela. Kad nije bilo po njezinom, mjesecima ne bi progovorila ni riječi.

Tih je dana prijetila da će naći stan. To je u prijevodu s njezina jezika značilo da Lucijan treba naći stan. A možda i stari. Dok je on prije dobro zarađivao, nisu joj takve ideje padale na pamet. No sad kad plaću dobiva svaki peti mjesec, sad joj se svašta vrzma po glavi.

– Pa jebiga, stari, što joj ne kažeš, idi, nađi si stan! Ucjenjuje te cijeli život.

– Da, morat ću to napravit – rekao bi otac, i na tome bi završilo.

Ali nije te jeseni sve bilo crno. Mater je bila otišla na jedan od svojih višednevnih izleta, od čega je zrak odmah postao puniji i čišći, a nakon nekoliko tmurnih dana opet je zasjalo sunce, kao da se ljeto odlučilo vratiti. Stari ga je probudio u zoru i izišli su u vrt popiti kavu. Dok je pio i pušio, mislio je kako je baš dobro piti sa starim, tu, među stablima trešanja, krušaka i višanja, na travi s koje se još nije osušila rosa. Tad stari upita što je s njim i Sanjom. Inače je izbjegavao takve razgovore, ali sad se osjećao tako dobro i tako zahvalno, i starom i tom vrtu i čitavom svemiru, da odmah odgovori, bez razmišljanja:

– Izgleda da sam to sjebo dokraja.

– A faks, jesi i njega sjebo?

– Mislim da ću to lakše riješit nego ono prvo. Ali moram najprije zaradit neke pare.

– A imao si pare, sine.

– Jesam, imao sam, ali nisam imao živce. Sad, doduše, nemam ni jedno ni drugo. Ali siguran sam da će se stvari posložit kako treba, ne brini se.

Stari ne reče ništa, zapali cigaretu, otpije ostatak kave i zagleda se nekamo iza vrta. Lucijan osjeti grižnju savjesti što ga je ražalostio tim kratkim razgovorom, zažali što nije lagao i rekao kako je sve u najboljem redu, kad stari reče neobično živahno:

– Slušaj, ajmo nas dvojica posadit šljivik.

– A di ćemo ga metnut?

– Tamo di je bio kuruz.

– Ajmo onda – reče Lucijan ustajući.

– Pa nisam mislio odmah – reče stari, ali Lucijan vidje da mu je drag njegov entuzijazam.

– Odma, stari! Treba rupe iskopat, a ako će bit po pravilima, neće baš biti male.

Dva im je dana trebalo da iskopaju rupe metar sa metar, dubine metar i dvadeset. Bilo ih je, sve u svemu, trideset i tri. Treći dan otišli su po sadnice, a kad su se vratili, najprije su počeli zatrpavati rupe, i to obrnutim putem: površinska zemlja sad je išla na dno, na nju su bacali gnojivo, koje su prekrivali slojem fine zemlje iz dubine; u nju su zabadali sadnice, sipajući oko žila sitne kuglice od željeza, na to je opet išao sloj fine zemlje, a zatim su sve prekrivali završnim pokrovom od grublje zemlje i busa. Nakon što bi Lucijan dobro utabao zemlju, otac bi još sadnicu povukao uvis. Taj je posao uvijek završavao osmijehom. Iako je i prije povremeno znao nešto raditi na zemlji, bilo je to Lucijanovo prvo pravo i nezaboravno iskustvo sadnje. Završivši posao, sjeli su na držalice štihača i lopata i dugo promatrali tanke šljive, koje su se jedva nazirale u sutonu. Pušeći i otpijajući pivo, jedan kraj drugoga, svaki je možda vidio neki svoj drukčiji šljivik i možda su im očekivanja od njega bila sasvim suprotna, ali on je već živio vlastiti život i taj su mu život, u to nema nikakve sumnje, baš njih dvojica zajednički udahnuli. Osjeća to u radosnom umoru svakog mišića, u neumornom užitku svojih i očevih očiju.

7

Podizanje šljivika probudilo je u Lucijanu nagon za drukčijom vrstom stvaranja, pa je poželio zaviriti u svoje rukopise. Tad je utvrdio da je kutija nestala.

Odmah je posumnjao na Mačku. Kako na kutiju već dugo nije obraćao pozornost, bilo je vrlo vjerojatno da je nestala nakon njihove posljednje zajedničke pijanke, kad je Mačka tu prespavao i otišao prije nego što se Lucijan probudio. Odjurio je do njegove kuće u obližnjem naselju. Tamo zatekne samo njegovu babu i ona mu reče da nema pojma gdje joj je unuk, pravila se čak da ne zna da je on nekoliko dana proveo tu. Bila je to lukava, prepredena žena, uvijek na oprezu, kojoj je govorenje istine, čak i kad je riječ o najbanalnijim stvarima, bilo užasna patnja. Ta je vjerojatno i na ispovijedi lagala. Kad je već odlazio, ona upita:

– A zašto ti njega tražiš, sinko? Je l' ti dužan kake novce?

– Milijun maraka, baba, milijun maraka!

Baba razjapi usta od čuda, a on odmahne rukom i odjuri vlakom u Zagreb, gdje ga je potražio u njegovu stanu, samo nekoliko ulica dalje od zgrade u kojoj je donedavno živio sa Sanjom. Nije se potrudio otići u svoj nekadašnji dom jer je osjećao da više nema pravo na to, a nije našao ni Mačku; tamo su sad bili neki drugi ljudi. Potom je obišao desetak mjesta na koja su znali zajedno izlaziti, no ni tamo ga nitko nije vidio tjednima, premda je i do njih dopro glas o njegovim literarnim uspjesima. Lucijan se zapita gdje bi to mogli izlaziti Mačkini uspješni pisci, ali se ne uspije domisliti odgovoru. A već je bilo kasno i on odluči uhvatiti zadnji vlak. Iako bezuspješna, ta mu je potraga ipak vratila vjeru; sad kad su rukopisi nestali, razmišljao je samo o tome da ih nađe. A kad ih nađe, više neće čekati, odmah će ih početi nuditi izdavačima. Tako se, iako nije našao ni Mačku ni rukopise, kući vratio zadovoljan.

Međutim, zadovoljstvo nije dugo trajalo. Uskoro se pokazalo da je bilo baš kako je Lucijan mislio: Mačka je odnio rukopise. Naime, jedan poznati pisac pokrenuo je novi časopis o kojem mu je zadnji put Mačka i pričao, i u njemu su objavljeni neki njegovi tekstovi. O tome je brujala cijela Tena, ali nitko ih nije čitao sve dok netko nije Lucijanu donio primjerak. Susret s tim tekstovima bio je koliko šokantan, toliko i otrežnjujući. Bili su to njegovi tekstovi, unakaženi na nekakav mačkasti način, a na njih su nakalamljeni plagijatorski

ulomci Harmsa, Millera, Hamsuna i svega onoga što je Mačka prijašnjih mjeseci ne čitao, nego skenirao svojim ludim očima. Ali Lucića nije ozlojedila samo činjenica da je Mačka ukrao i unakazio njegove tekstove. U onome što je od njih ostalo i što se, unatoč Mačkinoj intervenciji, ipak održalo Lucić više nije nalazio ništa, bila je to jadna, beskrvna i apsolutno nepotrebna književnost. Nije se njemu toliko zgadio Mačka koliko ga je razočarao Lucić.

Ali nisu svi bili tog mišljenja. Neki su Mačku pozdravili kao osvježenje u poslovično učmaloj i umornoj domaćoj literaturi. Na krilima tih pohvala Mačka je uspio napisati relativno pristojnu priču, od toga je uskoro napravio i dramu, koju je nakon nekog vremena preradio i u radiodramu. Pritom se pokazao kao genijalan reciklator i znao je tu reciklažu prodati. Za tri varijante istog teksta dobio je solidnu svotu novca, pronašao je čak i financijere koji su mu iskeširali novac za postavljanje drame na scenu, tako da je na kraju zaradio više nego što čitani romanopisac dobije za dobar roman.

Mačka je skočio na visoki osunčani krov. Međutim, on je već mislio da je na Mjesecu, s kojega je gledao na zemlju Hrvata, pokorenu i njegovu. Bio je on najveći jebeni fakin pisac. Ali ta mu se zemlja učini malenom i pretijesnom. Na sve je načine počeo kopati da se drama prevede na engleski i postavi u nekom londonskom kazalištu. Zahvaljujući laktaroškoj prirodi i nedvojbenom verbalnom daru kad je riječ o prodavanju priča, to će mu zamalo i uspjeti.

8

Lucijanov stari bio je slavenski osjetljiv tip kojemu je piće bilo gorko ako ga ne bi začinio s par dobrih muških suza. Tad se obično bavio predviđanjem mračnih događaja. Iako su se njegova predviđanja redovito pokazivala pogrešnima, o jednoj takvoj prognostičkoj epizodi tih je dana Lucijan intenzivno razmišljao.

Odigrala se na samom početku rata, nedugo nakon što su se Sanja i Lucijan, unatoč očevim molbama da to ne čine, vratili iz Švedske. Lucijan se već prijavio u gardu i čekao je da ga pozovu. Bio je vruć dan krajem kolovoza i od žege su se sklonili u njihovu dnevnu sobu, gdje su se iza spuštenih roleta opuštali pomoću piva, osluškujući prve detonacije u daljini.

– Da… – reče stari spustivši glavu, pa je odmah podigne, a u oku mu se već formirala suza – Nisi htio slušat ćaću i jebiga, sine! Ja ću vam sad nešto reći, djeco, iako bih više od svega volio da tak nešt nikad nisam morao izgovorit. Al to je tak. Neće proć ni mjesec dana, a mi se nećemo moći okupit ovak za stolom. Neko će falit. Ja se sam nadam da ću to bit ja.

– De nemoj pričat gluposti, tata! – reče Lucijan udarivši svojom bocom od njegovu – Ajd živio! Ne samo da ćemo ostat živi, nego će nas nagodinu bit još više!

Tjedan dana poslije stari je za dlaku izvukao živu glavu kad se, sav očajan, išao u zapovjedništvo raspitivati o Lucijanu. Do njega je, naime, došla priča kako je njegova postrojba ostala u okruženju i da su svi izginuli. U trenutku kad se stari tamo zatekao počeo je zrakoplovni napad na zapovjedništvo. Od detonacije rakete letio je nekoliko metara kroz zrak i naglavačke aterirao u kontejner za papir. To mu je vjerojatno spasilo život. Devetnaestorica drugih u krugu od sto metara nisu bila te sreće.

Stari je radio u Gradskoj pekari, gdje mu je uoči rata dodijeljeno mjesto šefa. Bio je fanatik posla i radio ga je sjajno; unatoč svakodnevnu granatiranju, nije bilo dana da ljudi nisu mogli nabaviti kruh. Osim toga, tu se nalazio centar opskrbe za čitavu vojsku. Znajući to, neprijatelj je glavnu zgradu i skladišta nemilice zasipao granatama. Kako podruma nije bilo, jedina mu je zaštita bila boca Zvečeva, koju je povremeno ispijao. A tad bi radio stvari koje nije morao. Kad bi neki od vozača odbio voziti hranu na položaje zbog žestokog granatiranja, stari bi sjeo u kamion i sam je odvezao. Unatoč tome, odbijao je odjenuti uniformu i biti formalno mobiliziran, što je većina ljudi koji su radili slične poslove, uključujući sve njegove nadređene, odavno učinila.

Kad bi se njih dvojica našli tih dana, dva-tri puta mjesečno, sjedili bi za onim stolom za kojim je stari uoči rata sipao mračna predviđanja, i trusili pivo. I bilo im je baš lijepo. Uglavnom nisu primjećivali granate koje su zviždale preko kuće, niti su pričali o onome što su doživjeli proteklih dana, koliko su blizu smrti jedan ili drugi bili, bilo im je dovoljno što su zajedno, živi i čitavi. Pričali su o tome što će sve raditi kad ovo prođe, kakav će krov poslije rata staviti, od čega će napraviti staze u dvorištu. Tad je stari i spomenuo kako bi bilo dobro posaditi novi šljivik umjesto onih bistrica u vrtu što ih je uništila šarka. Jer sad kad je zaista bilo gusto, stari nije bio zloslutan, bio je pun optimizma i čvrsto uvjeren da će sve biti dobro. Ili je barem tako govorio.

Ali ubrzo nakon rata sve se promijenilo. Smijenili su ga i na njegovo mjesto postavili ljubavnicu jednog od direktora poduzeća u čijem se sastavu pekara nalazila. Odmah potom pekara je počela propadati, a njega su prebacivali s mjesta na mjesto, jedno lošije od drugog. Pa čak i to bi on podnio, ali mu je bilo teško gledati kako se raspada sve za što je radio. Što je najgore, govorio je, znao bi on kako da firmu izvuče iz govana i pokušavao im je to reći, ali nisu ga htjeli slušati, nego su ga još izbacili iz pekare i stavili u preradu mesa, u hladnjaču, gdje se na kraju razbolio. No i tu ga je mučila sudbina pekare, pa je svako malo poručivao direktoru da treba učiniti ovo ili ono. Nije mu bilo jasno da je ovaj namjerno uništava kako bi oslobodio prostor za nove, privatne igrače koji su tražili svoj dio kolača. Iste onakve kakvi su Lucijanovom starom nudili mjesto šefa pekare u Rijeci, ogromnu plaću i automobil, a koji je on bez razmišljanja odbio rekavši da ne može napustiti firmu koja mu je toliko dala i za koju radi cijeli život. Bilo je to nekako uoči njegove smjene. I ostao je u firmi koja mu uskoro više neće davati ništa, pa ni plaću.

Jednog dana je zbog napadaja završio na hitnoj. Odvezli su ga direktno s posla. Zaključivši da se radi o problemu s prostatom, urolog ga je nakon nekoliko dana pustio kući. No Lucijanu je bilo jasno da je to tek početak nečega gadnog. Vrativši se jednog jutra iz Tene, našao je starog kako besciljno baulja po kući gledajući oko sebe nesretnim i bezvoljnim pogledom. Lucijanu pred očima bljesne golemi jad svega: sunce je zapalilo sobu i sve se vidjelo, svaka čestica prašine, crnilo nekoć svijetle lamperije, loše zakrpane rupe od gelera u zidovima i namještaju, silne rupe u njihovim životima, koje nikad neće biti zakrpane, čak ni tako loše kao one na kući, obitelj koja trune iznutra i raspada se zato što joj se članovi ne podnose, sve se to vidjelo na tom izmučenom očevu licu, suncem obasjanom, svaka bora, grozno bljedilo, oči jadnije od očiju pretučenog psa. Lucijanu se smuči.

– Pa kako moš bit taka usrana kukavica, stari?! Pogledaj se, tolko si jadan da mi je muka!

Sjeti se samo kako si se penjao na krov i mijenjao one crjepove dok su oko tebe perjale granate! Sjeti se kak si me tražio kad su ti rekli da sam poginuo! Sad si šaka jada! Što ne kažeš tome što te jede da prošeće?! Što ne kažeš, jebote?!

– Vi me jedete.

– Šta!?

– Vi me jedete, majku li vam jebem!

Lucijan je neko vrijeme zurio u njega, a onda reče:

– Eto, bar si to izrekao.

Zatim se okrenuo, otišao u svoju sobu i zaspao. Nekoliko dana uopće nije sretao starog. Jutrima se budio i odlazio u Tenu, a vraćao se kasno navečer. Kad ga je sljedeći put vidio, stari je izgledao poput čovjeka-slona, sav nabubrio, poput golema mjehura.

9

Lucijan je dobio razglednicu iz Londona, s fotografijom poznatog londonskog kazališta. A na poleđini je stajalo, pisano nervoznim Mačkinim rukopisom:

Helou, neuspješni pišče koji se opijaš vlastitom nesrećom! Sjedim ovdje u pubu *u kojem su pili Joyce, Elliot i Ezra Pound, po 33. put počinje padati kiša, ali meni to, za divno čudo, uopće ne smeta. Bit će da je to zato što sam pretrpan poslom. Moram završit neke preinake u drami za Royal Shakespeare Theatre i prilagodit je ovdašnjoj publici, i to vrlo brzo jer već sutra postavljaju panoe s pogodi čijim imenom. Baj-baj od uspješnog pisca!*

Londonski projekt, koji se, naravno, nije radio u kazalištu što ga je Mačka spominjao, nego u nekom malom privatnom teatru na West Endu čiji je vlasnik bio ljubavnik Mačkine ljubavnice koja je obožavala da je Mačka povremeno izgrize do krvi, ipak je završio neslavno. Nakon nekoliko proba redatelj se posvadio s Mačkom, koji engleski uopće nije govorio, ali je svejedno želio sudjelovati u radu i stalno mu se miješao u posao vičući: „Aj em d jebeni fakin pisac! Aj em d autor! D autor!" Vratio se iz Londona prilično osiromašen, ali s dovoljno novca da još neko vrijeme živi u Zagrebu, gdje je najprije namjeravao provjeriti gdje je zapelo sa zbirkom od šest priča što ju je poslao jednom izdavaču, a onda postaviti nesuđenu londonsku dramu u nekom od zagrebačkih kazališta. Osjećao se sjajno, još bolje nego prije Londona, a njegova je arogancija narasla do neba. Imao je jedinstvenu i čudesnu sposobnost da na poraze gleda kao na pobjede i činjenica da je u nekom malom londonskom kazalištu nekoliko dana sjedio, skakao i derao se na glumce tumačeći im kako da interpretiraju njegov tekst, izgovarajući ono svoje fakin i anbilivbl na beskrajno različit broj načina bila je jedino što je pamtio, sve ostalo je zaboravio, pa i to da je redatelj na kraju demonstrativno poderao tekst na komadiće vičući „Rubbish, rubbish, rubbish!", da bi nakon toga i pobjegao iz kazališta. I s tim je svojim pamćenjem Mačka osvanuo u kulturnoj prijestolnici Hrvata ponašajući se kao da je zvijezda s Broadwaya. Odjeven u talijanske dizajnerske čizmice, crvene hlače i crni kožnati sako koji se sjao kao tisuću sunaca, s dugom kosom i bradom i prezrivim pogledom genija, on je krstario kazališnim birtijama i foajeima iščekujući navalu redatelja koji će se pred njim potući do krvi da uopće dobiju njegov tekst. To se, na njegovo čudo, ni nakon mjesec dana nije dogodilo. Ni to ga nije zabrinulo, previše je uživao u tome da se pokazuje i bude pisac pred drugima, naročito pred ženama. Premda Mačka nikad nije bio bez žena, nikad prije nije mu se događalo da one izgovaraju bedaste, ali nadasve ugodne rečenice poput ovih:

– Mačka, hej Mačka, ma jesi ti siguran da si pisac?

– AHHGRRR!!! Ja sam jebeni fakin genij, bejbe, ja sam jebeni bog pisanja i nema drugih bogova osim mene!

– Ali ja nikad nisam srela tako zgodnog i tako dobro građenog pisca, zato te to pitam, Mačka, macane…

No uskoro mu je dosadila ženska publika. Sa ženama je lako, jebiga. Barem da tako lako može obraditi i nekog drugog. Onog prokletog urednika, na primjer. Dobro, ne baš tog. Nakon što mu se neki dan popišao na stol, na sve one rukopise na kojima radi i na sve one knjige što ih je ove godine objavio, to bi zaista bilo teško očekivati. Ali kako da mu se ne popiša, čovječe, kako da mu se ne popiša na tu gomilu sranja nakon što mu je rekao:

– Slušajte, gospodine Mačić…

– Kristijan. Ili, još bolje, Mačka! Divlja mačka, jebeni fakin spisateljski tigar!

– No dobro, gospodine Mačak…

– Mačka! Samo Mačka! Kad onda izlazi moja knjiga?! To me jedino zanima jer imam gomilu poslova i obveza. Nekidan sam došao iz Londona, gdje sam imao probe u Royal Shakespeare Theatreu, ovih sam dana završio pregovore o postavljanju drame tu u našemu malome mistu, sad moram natrag u London i još me samo ti zadržavaš ovdje!

– O, pa što se toga tiče, možete vi odmah u London.

– Znači, riješeno?

– Riješeno.

– Kad izlazi onda?

Urednik ga pogleda s neizrecivim čuđenjem. Zatim vrisne:

– Nikada! Nikada! Jeste me razumjeli, Mačka? Nikada! To je, doduše, nevelika, ali najsmrdljivija gomila smeća koju sam ikad vidio! A sad, molim vas, dajte odmijaučite, moram se baviti ozbiljnim poslom.

– Ozbiljnim poslom, a!? Misliš na ovo, a? Misliš na ovo? E, pa ja ću ti uštedjeti trud! – reče

Mačka raskopčavajući hlače.

I onda se popišao.

Prepričavao je taj događaj društvu uspješnih pisaca, pripovijedajući tako živopisno i duhovito da su se ovi polijevali pićem i tresli od smijeha. Nije se smijao samo jedan od njih, iako mu se priča baš svidjela i divio se stilu Mačkina pripovijedanja, ali taj se i ne bi mogao zvati uspješnim. Napisao je tridesetak knjiga, ali nitko mu ništa nije objavio. Mačka u jednom trenutku ulovi njegov vječno tužni pogled i reče:

– E moj nevidljivi čovječe, ne tuguj! Vidiš da se to i nama uspješnima događa!

To navede uspješne pisce na još jednu salvu smijeha, u čemu je prednjačio Mačka svojim grohotom. No kad je te noći napustio društvo, nije mu bilo do smijeha i spopadne ga čamotinja. Bio je prazan, prazan kao birtija ponedjeljkom navečer u onoj rupi iz koje je pobjegao. Uhvatio ga je paničan strah da više nikad ništa neće napisati. A jednaka je praznina vladala u njegovu novčaniku. Jedva će se naći za sutrašnji ručak.

10

Sad mu je trebao Lucić. Njegova strast za pisanjem, njegov fanatizam koji je uvijek osjećao, neka lucidna rečenica koja mu se omakne kad se opusti. Što bi sad dao da mu on priča o piscima! Ma samo da ga vidi, i to bi ga nadahnulo. Sigurno bi nakon toga opet napisao nešto dobro. Ali kako da mu prizna da je s pisanjem potpuno propao nakon svih onih hvalospjeva što ih je ispjevao o sebi, nakon što je prošli put onako uživao u Lucijanovu padu i očitoj propasti!? Iako je znao, nikad u to nije sumnjao, da Lucijan jest pisac, jebeni fakin pisac! Samo nije fajter, jebi ga, nije fajter.

Ova su se Mačkina mala noćna razmišljanja savršeno poklopila s onom drugom prazninom koju je trebalo popuniti. A nju je sad, od svih ljudi, mogla popuniti samo baba. Njoj se uvijek vraćao kad zagusti. I tako je već sutradan, pod okriljem noći, Mačka spustio svoje špricane talijanske čizmice na tlo rupe iz koje je pobjegao. Brzo je prolazio ulicama, spuštene glave, ne želeći nikoga sresti. Mrzio je vraćati se ovamo.

No kad je ugledao babu, sve se promijeni. Ta ga je stara žena obožavala. I odmah ga je uspjela nasmijati.

– Kristo, sinko, tebe su tražili. Ali ne brini ti ništa, skupit će baba!

– Šta ćeš skupit, baba? – upita on ljubeći je.

– A šta? Milijun maraka! – odgovori ona i ispriča mu kako ga je tražio Lucijan. Umirivši babu objašnjenjem kako je to samo šala njegova prijatelja, on se posveti večeri što ju je ona iznijela na stol.

– E da, baba! Ne trebam milijun, ali svejedno će mi trebat nešto para dok ne riješim neke stvari. Hoćemo nas dvoje sad popit po rakijicu, a? – reče on brišući usne nakon večere.

E, za taj je trenutak baba živjela. Da sa svojim jedinim unukom jednom ili dvaput godišnje sjedne za stol, pogleda u njegove lijepe oči i s njim popije rakiju koju je sama pekla, za koju je skupljala šljivu, oko čijih je stabala kosila travu i branila ih od nevremena i štetočina. Da je popije u njegovo zdravlje, u zdravlje i za sreću svog Kriste, o čijem nadimku Mačka ona ništa nije znala.

Spustivši se sutradan popodne u grad, on najprije navrati do Tene jer se nadao da će tamo

sresti Lucijana. Na noge nije navukao svoje slavne čizmice, nego obične patike, a umjesto šminkerskih hlača i kožnatog kaputa obične traperice i pohabanu jaknu; pogledavši se u ogledalo, bio je zadovoljan svojom neupadljivošću. No već je u Teni, upitavši za Lucijana, doživio neugodno iznenađenje. Konobar mu reče da ga nije vidio zadnjih dana i doda da mu je bolje da ga ne traži.

– A je l', a zašto? – upita Mačka osjetivši neku provokaciju u njegovu glasu.

– Sumnjam da tebe želi vidjet. Osim da ti razbije tu njušku.

– O!? Baš bih volio to doživjet! A možda i ti želiš da mi razbiješ njušku, a?!

– Nemam ja ništa s tim. Iako mi se ne sviđaju tipovi koji kradu od prijatelja i onda se s tim još kurče naokolo.

Mački je ovo bilo previše. Skočio je preko šanka i dohvatio moralista za vrat.

– A ti si baš neki etičar, je l' de? Umjesto da tu pričaš u glupim zagonetkama, zašto mi, brate, ne kažeš o čemu se radi?

– A ti, ko, ne znaš? Pokradeš čovjeku rukopise, objaviš ih ko svoje, i ne znaš? E znaš šta, baš bih volio da ga nađeš pa se onda pred njim pravi budala!

– Uf! – uzvikne Mačka s gađenjem i pusti konobara – Kakva je ovo smrdljiva rupa, jebote! Ne mogu ovdje ostat više ni trena, ugušit ću se!

Izišavši, našao se u kasnoj jeseni, u jednom od onih prekrasnih dana kad se čini da se lijepo vrijeme vratilo, ali se u zraku ipak osjeća neka tugaljivost zime; pada suton i grad je čudnovato narančast, kao da je netko goleme naranče razmljeckao po fasadama zgrada i kuća. O tome sad razmišlja Mačka, proklinjući sam sebe: "Jebote, pa što je meni, još ću završit ko jebeni Dobriša fakin Cesarić!" Nije mogao vjerovati da ga Lucijan optužuje za onako nešto. Je, svašta je on radio, sredio je da Robert ode tako što je nagovorio svoju ljubavnicu slikaricu da ga uzme za sebe, pričao je svašta Lucijanovoj djevojci i pokušavao ih razdvojiti, raspitivao se kod svih i kopao po Lucijanovu životu, ali činio je to zato što mu se ovaj sviđa i želio ga je upoznati sa svih strana, ma dobro, jebote, može čak i priznati da je pisao pod njegovim utjecajem u početku, ali to je bilo nesvjesno, nije ga on svjesno plagirao… Ali da mu ukrade rukopise kao zadnji lopov, ne, gospodine Lucić, to Mačka ne radi! To jebeni spisateljski fakin tigar nema potrebu raditi! Ne, on to mora razjasniti s njim. Još danas!

Marširajući ulicom, Mačka zastane, isprsi se i uzdigne desnu ruku mašući kažiprstom lijevo-desno u znak negacije, izazivajući glasan smijeh prolaznika. Osvrnuvši se, on ih prezrivo odmjeri pa se opet ražesti i uđe kao furija u birtiju u centru, na samom uglu, koja je tu stajala kao spomenik prošlih vremena, sa svojim limenim šankom, ofucanim barskim stolicama koje su, premda im je ispadala utroba, ipak bile strašno udobne, i punašnom konobaricom u crnoj suknji i prsluku, bijeloj košulji i s leptir-mašnom i neizbježnim borosanama. Naruči duplu travaricu, ispije pa naruči još jednu, smjestivši se uz samo staklo. Tu se već smirio. Vani je već pao mrak, ali bilo je još one narančaste svjetlosti koja se miješala sa žutom i bijelom svjetlošću ulične rasvjete i svjetlima semafora. Prekoputa se nalazila velika zgrada nekadašnjeg hotela, lijepa i oronula građevina kraj čijeg se sjeverozapadnog ugla formirao nekakav čudan pravokutnik svjetlosti svih boja, veličine telefonske govornice, u kojem su se sve one miješale stvarajući prekrasnu nijansu narančaste, jasno odvojenu od ostalog prostora. U tom pravokutniku odjednom osvanu Lucijan Lucić poput holoramske projekcije, tako naglo da se Mačka zagrcne i spopadne ga kašalj. Kašljao je cijelo vrijeme dok je Lucijan bio ondje, na oči su mu frcale suze, borio se s tim kašljem, ali svejedno je gledao Lucijana u toj čudesnoj svjetlosti. Kako je lijep, čovječe, to je kao neko čudo, kako je on jebeno lijep fakin pisac! Uopće ne izgleda kao kad ga je prošli put vidio, kad je bio jadan i poražen, pogledaj ga samo, to je čudo, to je jebeno čudo fakin pisanja! Taj je lijepi prokletnik sigurno nešto jako dobro napisao! Samo se od toga može tako izgledati. Lucijan tad skrene udesno, krenuvši prema istočnom dijelu grada. Mačka pak nadljudskom snagom pobijedi kašalj, pogleda s mržnjom onu travaricu, krvnički je kresne, pa krene van.

– Ej momak, a da platiš!?

– Ma nemoj me zajebavat, znaš li ti s kakvim se demonima ja borim!? Vratit ću se, nemam sad vremena! – odvrati on debeloj konobarici i izjuri van. Ali ona izađe za njim i stade se drečiti iz svega glasa, toliko da se i Lucijan okrenuo, iako je već bio dosta udaljen.

– Evo ti, na, kujo debela! – reče on vrativši se do drečave konobarice. Zatim prijeđe ulicu i krene za Lucijanom. Pratio ga je pazeći da se ne približi previše, premda je taj oprez bio suvišan – Lucijan je išao naprijed ne osvrćući se. To je učinio tek kad je stigao na cilj. Ako se dotad nije osvrtao, sad je to činio temeljito, pogledavši u smjeru iz kojeg je došao, bacivši pogled dalje, iza sebe, pa je čak nekoliko trenutaka gledao i uvis, u zvjezdano nebo. Sklonivši se iza nekog grma, Mačka je sa sve većim zanimanjem promatrao to intenzivno osvrtanje, nakon kojeg je Lucijan ušao u nečije dvorište. Mačka ubrza korak pretvarajući se

u ono što mu je, uostalom, i priskrbilo nadimak. Dođe do ograde dvorišta u kojem je nestao Lucijan, nečujno je preskoči i prišulja se kući. Kroz velike prozore vidjela se svjetlost, ali zavjese su bile tako guste da se morao sasvim približiti staklu kako bi nešto vidio. Nakon nekog vremena ugleda Lucijana. Ali nije to bio onaj Lucijan kojeg je vidio pred hotelom. Spuštene glave, ovaj je zurio u svoje ruke što su nemoćno počivale na stolu. Povremeno je podizao glavu kao da bi nešto zaustio, ali se odmah prekidao i iznova je spuštao. Zato je ona govorila. U djevojci, koja je jurila oko stola i mahala rukama ne zatvarajući usta, Mačka prepozna Lucijanovu djevojku, za koju je već znao da je bivša. Pa što ona radi ovdje!? Kakav papak, čovječe!? Ona mu prezrivo pruži nešto, nekakvu duguljastu kutijicu, ovaj je uzme, ustane, pokuša je poljubiti u obraz, ali ona izmakne glavu i prijeteći podigne ruku. Dakle… Dakle, Lucijane, jadniče! E baš dobro što je ovo vidio! Da se uvijek sjeti kad pomisli da će od njega dobiti snagu i poticaj! Još samo treba da mu se tu rasplače!

Zgađen melodramatskim prizorom, Mačka se stane povlačiti iz dvorišta. Taman je bio na kapiji kad se sa svih strana začuje lavež, glasan i urnebesan, kao da je oko njega stotinu paklenih džukela. Protrnuvši, on preskoči ogradu i stupi na nogostup. Tu opet zavlada mukla tišina, a onda iz tamnog grmlja iskoči nešto čupavo i zadihano i aterira mu ravno na prsa. Bio je to nekakav pas, njemu nimalo draga vrsta, i Mačka bi ga sigurno bio lansirao natrag u grmlje da u tom trenutku nije naišao Lucijan. Ponovno odjekne onaj jezivi lavež, pas zacvili i dublje mu se zavuče u njedra, a Mačka se u hipu okrene i potrči natrag prema gradu. Odlučio je da će ga se riješiti putem i ubaciti u nečije dvorište. Ali svaki put kad bi zastao da to učini, nešto bi se podiglo iz dubina i spriječilo ga u toj namjeri.

Kasnije, dok su sjedili na klupi u parku, između njih već se rađala ljubav. Pas je zahvalno motrio spasitelja, ne propuštajući priliku da mu poliže ruku, vrat, bradu. Mačka se nije bunio, bio je previše ushićen i previše začuđen poklonom što mu ga je pas spustio u krilo nakon što je jurnjava završila. Bila je to plava omotnica, u kakvoj obično stižu sudski pozivi, rješenja o ovrsi i ostale loše vijesti. Ali u ovoj nije bilo ničeg takvog. U omotnici se nalazio novac, u markama. Oko deset tauzentki, procijeni odoka Mačka.

11

Ako je još sinoć bio očajan, kao i tko zna koliko noći prije toga, danas nije tako. Naprotiv, jutros se probudio s jasnim osjećajem da će doživjeti čudo. Nije on to čudo zazivao, nije se molio, nije se nadao, ali je jednostavno neodoljivo osjećao da je ono tu, blizu, kraj njega i da je samo pitanje trenutka kad će se ostvariti. Sinoć je Sanja doputovala u grad i poručila mu da se nađu u kući njezine prijateljice zato što želi da jedno drugome u oči kažu što imaju prije nego što se konačno raziđu. To ga je, naravno, bacilo u još veći očaj. Ali to je bilo sinoć. Danas je sve drukčije. Danas će on doživjeti čudo. U tom radosnom iščekivanju je proveo dan, sjedeći među golim šljivama s kojih je popadalo i ono malo lišća, nasmiješen i spokojan, razmišljajući o svim dobrim stvarima koje će se napokon početi događati.

Predvečer je krenuo na taj sastanak, koračajući kao u transu; oko sebe je zamjećivao neku prelijepu svjetlost, koja mu je samo potvrđivala njegovo uvjerenje. Stigavši do te kuće i vidjevši da čuda još nema, iako ga je osjećao tako jako da mu je koža bridjela, on se osvrne i pogleda svud oko sebe, pa čak i gore, u nebo, iako ga odande sigurno nije očekivao. Ali nije ga bilo. Nije ga bilo niotkud. Tad potone dublje nego je što uopće bio u ta dva mjeseca. U tom stanju pokuca na vrata.

Što se Sanje tiče, ako je i imala potajnu želju da tim sastankom nekako izbije barem iskru nade za njih dvoje, već prvi pogled na njega odvratio ju je od toga: čovjek pred njom bio je olupina, skršen, takav slabić! Jedva se držao na nogama, čak joj se učinilo da je zadrhtao. Možda je sad već postao neizlječivi pijanac. Pa i preko telefona je zvučao kao da je stalno pijan i drogiran. Ona mu ponudi stolicu s naraslim osjećajem nadmoći. Dotad mu je htjela svašta reći, ispričati što je sve prošla otkako je otišla, natjerati ga da shvati kakvo joj je sranje napravio, pa možda i utjecati da ispravi sve to, ali sad nije imala volje jer jednostavno nije nalazila razloga za to. Samo joj se jednom omaklo: „A bila sam ti vjerna, gade, gdje god sam išla, iako su me svi oblijetali!” Nakon toga mu pruži kutijicu sa satom, eto, to mu je kupila dok je bila na moru i, budući da mu je već kupila, neka si uzme za oproštaj, iako tad nije ni sanjala da će se ovako nešto dogoditi… On uzme kutijicu i htjede joj se zahvaliti poljupcem, ali ona naglo digne ruku i tad, kao da se to dogodilo po njezinoj zapovijedi, odjekne urnebesan lavež paklenih pasa, i on se strese od neke grozne hladnoće. Zatim izađe. Pred kapijom je stavio sat na ruku, premda nikad nije volio nositi satove, i tek što je to učinio, a na njega navali čitav čopor bijesnih pasa, sruše ga na zemlju i počnu gristi. Neko je vrijeme samo ležao nadajući se da će ga zaklati i prekinuti čitavo to mučenje, a onda ugleda

nju na balkonu, užasnutu i uplašenu, pa mu se zgadi to jebeno izigravanje nemoćne žrtve, zgadila mu se zapravo i ona, pa ščepa oko vrata najluđeg i najbjesnijeg od tih džukela i udavi ga kao mačku, zgrabi ga za zadnje noge i počne vitlati njime, udarajući kao pomahnitao ostatak čopora sve dok se nisu razbježali. Krepanu džukelu baci pred kapiju i, ne pogledavši gore iako je znao da je još tamo, s nekom novom odlučnošću ode. Protivno svojoj prirodi, pogleda na sat. Bio je smrskan jer je neki od pasa baš tu bio zagrizao, a izvitoperene su se kazaljke uvile prema unutra, pokazujući neko nemoguće vrijeme. On skine sat i baci ga iza sebe. Dosta je bilo zajebancije. Još nije znao što će učiniti, ali znao je što neće: neće više nikad napisati ni retka. Znao je da bi baš sad mogao napisati najbolje stvari, ali se bojao da se, ako se prepusti tome, više nikad neće vratiti. Takvo zadovoljstvo šupcima ne želi priuštiti. Njemu sad treba nešto sasvim drugo. Treba mu disciplina. Nemilosrdni asketizam.

12

Pastuha nije vidio godinama, još od prije rata. Osamdesetih su se družili često, Pastuović je bio njegovo godište, ali Lucijan mu je bio neka vrsta uzora i idola, jurio je za njim, odijevao se poput njega, upijao njegov glazbeni ukus, čitao je knjige o kojima je Lucijan pričao s oduševljenjem, zajedno su išli na koncerte, ravno iz regrutacijskog centra u Branimirovoj pobjegli na prvi koncert Sonic Youtha u Kulušiću i divili se snažnim i dlakavim rukama Kim Gordon. Jednom ili dvaput mjesečno odlazili su u Ljubljanu, uglavnom o Pastuhovom trošku. Glazbu bi nabavljali tako što bi Lucijan napisao popis albuma koje treba nabaviti i predao ga Pastuhu, a ovaj bi ga proslijedio svom starom, koji je bio ugledni liječnik i često je putovao van – ploče su stizale iz Amsterdama, Pariza, Londona. Pastuović ih još čuva u specijalnim zaštitnim omotima, ali ni danas nema osjećaj da su njegove, premda ih je njegov stari donio i platio. Uvijek je imao osjećaj da one više pripadaju njegovu prijatelju i zapravo ih je, čim bi stigle, neotvorene, najprije nosio njemu, premda ovaj nije imao gramofon. Lucijan bi ih primio kao hostiju, s izrazom uzbuđenog strahopoštovanja na licu proučavao je omote, čitao tekstove, pažljivo vadio ploče, čak ih i mirisao. Potom bi mu ih vraćao.

– Ne dolaziš u obzir, čovječe, to je tvoje. Ali do sutra da mi sve presnimiš! – odgovarao bi svaki put kad bi mu Pastuh ponudio da zadrži ploče. S vremenom je shvatio da on nije jedini takav Lucijanov izvor, to ga je čak malo povrijedilo, bilo je još dosta momaka i, naročito djevojaka, sinova i kćeri dobrostojećih liječnika i direktora, kojima je on lifrao one svoje popise. Ponekad je čak mislio da se Lucijan promišljeno druži s ljudima samo da bi lakše došao do glazbe koju želi.

Prilično lijen student do devedesetih, Pastuović je uoči rata počeo intenzivno studirati, za razliku od Lucijana, koji je prekinuo fakultet i prijavio se u dragovoljce, pa su izgubili kontakt. Pastuha je iznenadila ta Lucijanova odluka, smatrao ga je pjesnikom i pacifistom koji je, uostalom, na sve moguće načine izbjegavao služenje vojnog roka, u čemu je na kraju i uspio, a u situacijama kad bi se svatko drugi potukao, on je uvijek okretao drugi obraz. Daleko od toga da je bio religiozan. Jednom mu je pričao kako je kao klinac bio strašno ratoboran i živ, pravi tvejnovski junak otvorenog prostora, živio je za to da se s nekim potuče, pa je uvijek jurio na veće i jače od sebe. Tad je, pri jednoj tuči, koju je zapravo trebao izgubiti, nekom momku odgrizao dva prsta. Shvatio je da gubi, a prsti su se našli blizu usta, on ih je zgrabio i zagrizao. Usta su mu se napunila krvlju, bila je slađa od mlijeka. Cijeli školski hodnik se u trenu ispraznio od djece, koja su se razbježala po hodnicima i

učionicama, ranjenik je izletio van vrišteći, njegova je stravična vriska poplašila ptice koje su se gnijezdile u platanama i brezama oko škole, pa su i one počele jezivo drečati, a on je ostao sam, nasred tog hodnika i usred te grozne buke, s dva prsta koja su mu virila iz usta dok mu se krv cijedila niz bradu i obraze.

– Tad sam naučio da se svakog može pobijediti, ali i da možda ne želim platiti potrebnu cijenu. Otad u sličnim situacijama uvijek okrećem drugi obraz – zaključio je svoju priču užasnutom Pastuhu, kojemu je to bio prvi put da se susreće s ponorima što ih u sebi nose ljudi za koje mislimo da ih poznajemo. Može se čak reći da mu je ta priča usmjerila čitav život jer ga je upravo ona nagnala da počne proučavati psihološku literaturu.

– Prokleto dezertersko govno! Slušaj me dobro: prvo, hoću brdo onih vaših lijepih tableta, hoću cijelu jebenu apoteku! Kad god hoću! Drugo, hoću da mi odmah počneš sređivat mirovinu. Ja znam da je i sam mogu izganjat, ali nemam želuca da gledam one usrane face po komisijama, a i za koji sam te kurac pustio da studiraš nego zato da mi jednog dana sređuješ ovakve stvari!? Je l ’ to jasno!? Pitam: je l ’ to jasno!? – otvorio je paljbu Lucijan čim je ušao u ordinaciju dr. Pastuovića, bez pozdrava i bez ustručavanja. Pastuovića je ovaj frontalni napad ozbiljno zbunio, pa reče uplašeno:

– Pa zašto ti tako… Ja sam to tebi svakako mislio učiniti.

– Znači, jasno?

– Jasno, razumije se.

– Dobro onda, vidimo se – rekao je, izišao, pokupio dvije boce viskija što ih je ostavio na sestrinu stolu, pokucao na vrata, pričekao da se liječnik javi, ušao, stao, razrogačio oči od dragosti i oduševljenja, pa poletio Pastuhu u zagrljaj. Izljubio je starog i dragog prijatelja kojeg nije vidio godinama, čestitao mu na fakultetskim uspjesima i završenoj specijalizaciji u Americi, sve vrijeme se odmicao i promatrao ga, hvaleći njegov izgled, kako je samo zgodan, kako je samo muževan, a ono, opet, sav nekako

produhovljen. Po drugi put šokiran, Pastuović se ipak oraspoložio, premda se u njega uvukao strah koji će otad uvijek osjećati u Lucijanovoj prisutnosti. Napili su se taj put kao vragovi, čitava je psihijatrija odjekivala od grohotnog smijeha i pjesme, kojoj su se svojim urlanjem i zavijanjem pridružili i uznemireni pacijenti; Lucijan ih je postrojio u hodniku i svi su luđaci morali zborno pjevati *Anarchy in the UK*, taj put preimenovanom u *Anarchy in the psihijatri-eeej*! Drečili su se toliko glasno da su uzbunili i ostale odjele, pa je Pastuovićev otac, inače

ravnatelj bolnice, morao doći da prekine tu lakrdiju, ali ne prije nego što je osobno dirigirao jednu pjesmu. Sutradan je Lucijan ponovno došao, zadržao se kratko, i otišao s punim koferom biranih tableta za svakakva stanja i probleme, od svih mogućih sanjalica, pilula za smirenje, spavanje i raspoloženje, do tableta protiv teških bolova koje se daju oboljelima od najtežih bolesti i tumora kostiju. S tim je skrenuo u Tenu, koja je sve više postajala utočište svima koji nisu znali bi li se ubili, otišli u neki novi rat ili se jednostavno obeznanili, naručio pivo i otvorio kofer s tabletama. Zapravo je nešto namjeravao progutati sam, a ostalo podijeliti, ali od standardne ekipe tog poslijepodneva još nije bilo nikog, a prva dvojica koja su prišla, privučena ponudom, izaberu svaki po kutiju, pa upitaju:

– Kolko?

– Šta „kolko”?

– Pa kolko košta?

– E pa sto! – reče on, više iz zajebancije. Međutim, momci izvade svaki po sto i rekoše da će se vratiti kasnije kad je *tako skoro pa džabe*, a on zatvori kofer, spusti ga na stolicu kraj sebe, naruči još jedno pivo i duboko se zamisli.

Kofer je planuo do sutra navečer, pa je ponovno posjetio Pastuovića. Uskoro su mu počeli prilaziti nepoznati ljudi i tražiti od njega žešće stvari. I on je našao načina da ih nabavi. Što god treba. Od grasa i šita, tripova i ekstazija, do heroina i koke. Bilo mu je svejedno, radio je posao s nekim zen-fatalizmom i biznis je cvjetao. Međutim, brzo je prokljuvio da, ako želiš opstati, moraš pustiti druge da se izlažu. Tako je u posao uključio neke iz bivše postrojbe kojima je također bilo svejedno što će biti s njima i bili su spremni na sve, ustrojio ih je kao vojsku i gurnuo na bojište, a on je povlačio poteze iz sjene. Sam više nije trošio ništa, čak ni alkohol. Posvetio se poslu sa sebi svojstvenim fanatizmom i uskoro je opskrbljivao cijelu regiju. Tražio je i našao prijatelje u političarima, častio ih i podmićivao novcem i poklonima. Istodobno je o njima vodio dosjee, bilježio njihove navike, želje, snove, poroke. Znao je sve o svakome imalo bitnom za posao. Kad mu je Pastuović napokon sredio mirovinu, nije mu uopće trebala. Od toga nikad nije uzeo ni kunu. „Skupila se tu lijepa svota”, znao je, puno kasnije, reći otac njegove žene završavajući istom rečenicom neku od pet-šest različitih priča što ih je vječno pričao onome tko ga je htio slušati. „Baš lijepa svota”, potvrđivao bi mu Lucijan uz grohotan, sarkastičan smijeh.

13

Dok je Lucijan, ne birajući sredstva, krčio svoj put na kriminalnom nebu, otac je ležao u bolnici, u susjednom gradu, s gadnim tumorom mjehura, koji su mu tu dijagnosticirali nakon što su u njihovoj matičnoj bolnici stalno tvrdili kako je riječ o klasičnom muškom problemu s prostatom. Imao je dvije teške operacije, ali se činilo kao da je duhom bolje, kao da mu se vratila želja za životom. Lucijan mu reče da je s materom sad u dobrim odnosima i bila je to istina. Nije mu rekao da je sad još više mrzi i da se ona slaže s njim jednostavno zato što joj je začepio usta parama, a njoj je apsolutno svejedno otkud one dolaze. Ali ipak nije mogao odoljeti da se pred njim ne hvali tim novcem, lupao je sume koje zarađuje iako je znao da će se zbog toga osjećati još bjednije. Njegov novi fanatizam, koji ipak nije bio nimalo različit od onoga koji ga je nekoć gonio na pisanje, uzmicao je jedino pred ocem, pred njegovim jadnim poštenjem, pred besmislenom dobrotom koju je svijet uništio i zgazio, kao, uostalom, i njega samog. Ali opet nije mogao da mu se zbog toga ne divi.

– A faks, sine? Hoćeš diplomirat? – upita stari.

– Ma hoću, stari, ali prvo moram zaradit pare, reko sam ti. Živimo u zemlji šupaka. Lova nam treba da nas ne usišu u svoju smrdljivu rupetinu.

– Pazi samo da i ti ne postaneš šupak. A bitna je škola, sine.

– A jebiga, stari, kažem ti da ću to riješit! A ti, kakav si? – upita, očekujući, valjda, da mu ovaj ispriča bajku o tome kako se dobro osjeća i kako stvari ne mogu biti bolje, naročito sad, nakon što su ga iznutra isjekli i prespojili mu mokraćne kanale tako da može pišati na guzicu. Lucijanu ta slika živo bljesne pred očima i, ne sačekavši odgovor, reče:

– Osvojit ćemo svijet, stari, kažem ti. Neće nas šupci pobijedit. Kupit ću zemlju, kupit ću puno zemlje i posadit ćemo šljivik na sto hektara. Radit ćemo najbolju rakiju u svemiru. Osnovat ćemo firmu, stvorit ćemo ime, izvozit ćemo je u cijeli svijet, čak i u Kinu! Ej, stari! Kad se Kinez obloče našim melemom, možda i on postane normalan. Možda progleda i zbaci sa sebe tisućljetni jaram. Možda se odrekne i Konfucija. A mi ćemo sjedit u šljiviku, pijuckat i brojit pare. Vjeruj mi, stari! A ti samo ozdravi.

– Slušaj, izvadi onaj oras u dvorištu, pravi preveliku sjenu. A mogo bi i razvalit temelje kuće. I sruši onu staru…

Stari ne dovrši rečenicu jer ga iznenada presiječe bol.

– Moram pišat. Ajd ti iziđi.

– Pa de da ti pomognem – reče Lucijan, ali mu stari nervozno otkloni ruku. Ona haljinica mu se povukla gore, ukaza se njegova guzica, izmučena i mršava, čija je bjelina bila mjestimice umrljana krvlju. Njega nešto presiječe pri pogledu na tu guzicu i on odjednom shvati laž cijele predstave. Stari krene prema WC-u, okrene se i opet reče:

– Ajd ti ipak iziđ.

Pričekao je da uđe, zatvorio vrata od WC-a, izišao iz sobe i zatvorio i ta vrata, ali svejedno ga je čuo. Dok je pišao, drečio se kao jarac. Zamišljao ga je tamo, na školjci, gdje piša kao žensko i zapomaže, njegov otac, kojemu ne može pomoći. U tom trenutku osjeti hladno željezo revolvera pod pazuhom, pa ustane i uleti unutra. Otac se baš dizao sa školjke, izmučena lica, sa suzama u očima.

Lucijan mu pokaže revolver.

– Slušaj, stari, pustimo više svaku priču! Ako ti je preteško, ako ne možeš to sranje više podnosit, reci riječ, i ja ću te toga oslobodit! Nema nikakve potrebe da se patiš!

Stari zaprepašteno pogleda u njega. Sve je shvatio u trenutku. – Šta?! Ma marš odavde, prokletniče! Finim se ti, dakle, poslom baviš! Pištoljem zarađuješ u zemlji šupaka! Marš! Marš! I ne dolazi mi više na oči!

Poslušao je oca i otišao. Ali revolver mu je ipak ostavio.

14

– Doveo sam ti psa, baba! – reče Mačka kad je navečer stigao kući. Baba, koja u životu nije držala psa, sumnjičavo je odmjeravala unukov poklon. Imati živinče koje na kraju nećeš pojesti, njoj se činilo neshvatljivom rastrošnošću.

– A šta će mi on? Bolje svinjče ranit neg tog ćuću.

– Da te čuva, baba.

– Ma šta će babu čuvat!? A i ko zna kolko taj može požderat? To je neki gospodičić, viš da ima nešt oko vrata.

Pas je zaista imao ogrlicu s medaljonom i taj medaljon nije bio onaj obični limeni, kakav se dobije u veterinarskoj nakon prvog cijepljenja, nego bogato ukrašen, s ugraviranim likom psa, i to ne bilo kojeg, nego je nesumnjivo predstavljao baš tog malca koji je Mački donio nebeski dar u vidu deset tauzentki. Oko pseće glave kružila su razigrana slova s imenom. Bila je to prava medalja, čija je izrada odavala umijeće kakvog se ni Kerdić ne bi postidio.

– Tu mu piše ime. Zove se Roki Raketa! Vjeruj meni, baba, ovaj će ti pas dobro doći.

Kasnije je Mačka, ležeći na krevetu, zadovoljno promatrao psa, kojemu je složio ležaj u kartonskoj kutiji. I pas je njega netremice motrio, pogledom iz kojeg je zračila neizmjerna odanost i sreća. Nitko ga nikad nije gledao kao taj pas, kojemu nije bilo lako odrediti pasminu, podsjećao ga je na one lude terijere, a imao je i nešto od hrvatskog ovčara, ali barem na prvi dojam nije imao ništa od njihove agresivnosti. Dlaka mu je bila smeđe-žuta i ispod njuške se formirala u neku vrstu bradice. Uglavnom je imao veseli pogled i kao da se stalno smijao, ali znao je poprimiti i tužno-ozbiljan izraz i onda bi ga podsjećao na one indijske isposnike i mudrace. Tad se činilo kao da puca od želje da progovori. Naravno, progovorio ipak ne bi, pa mu nije mogao reći otkud mu one pare, premda bi Mačka baš to žarko želio znati. Istina, moralo bi se dogoditi čudo pa da ih on zaista vrati, sve da se njihov vlasnik pojavi na njegovim vratima. No ipak, da sasvim umiri savjest, sutradan je prošetao s njim, otišli su čak do onoga mjesta gdje ga je našao, da vidi hoće li pas kamo otići. Međutim, ovaj nije pokazivao nikakvu drugu želju osim da bude njegov. To ga sasvim umiri. A pare su mu nužno trebale. Gledao je na njih kao zasluženi dar piscu koji se trenutačno našao u nevolji i koji će zauzvrat stvoriti remek-djelo.

Babi je vratio novac što ga je od nje posudio, dodao još tristo maraka i ostavio joj Rokija na čuvanje pa se zaputio na novi osvajački pohod na Zagreb. Rastanak između njega i psa nije prošao bezbolno. Osjetivši da Mačka odlazi, Roki se sav usplahirio i pošto-poto htio s njim. Na kraju ga je morao zatvoriti, a pas je tako žalosno cvilio da je bila muka slušati. Poslije će mu baba pričati da je zavijao puna dva dana. Nitko u susjedstvu nije mogao spavati.

Ali Mačka ga u Zagrebu nije mogao čuti. Našao je lijep stan u potkrovlju, sav obložen drvom, s malim šankom i barom. Stan je pripadao nekom Dalmatincu koji ga je uredio tako da podsjeća na unutrašnjost broda, po zidovima je čak imao kormila i pojaseve za spašavanje, a mjesto za spavanje bilo je odvojeno ribarskom mrežom. Mačku je stan oduševio. Njemu je, osim biti piscem, druga želja bila postati Dalmatincem, koračao je zanoseći se kao da se zaista nalazi na brodu što ga ljulja uzburkano more, govorio je začuđenom stanodavcu da je to njegov pijani brod koji će ga odvesti na otok zaslužene slave i bogatstva. Odmah je počeo pisati roman u kojem se stao obračunavati s Lucijanom, ili, bolje rečeno, sa svojom opsesijom Lucijanom, bio je to roman o težini koju čovjek mora živjeti kad je pravi, istinski i sudbinski pisac, roman o njegovoj opijenosti životom, ali i o gadostima što ih doživljava u sredini koja to ne prepoznaje, o svim onim jadnim urednicima, redateljima i beskrvnim vladarima kazališnog svijeta koji su se drznuli ignorirati njegov dramski tekst. Istodobno je započeo još jednu dramu. Dok je na roman gledao kao na nešto što mora napisati, što raste iz njega, duboko, spontano i neumitno, dramu je sad smatrao čistom investicijom, njome je želio zaraditi novac, njezina je tema morala biti aktualna i atraktivna, pa je, nakon što je dobro razmislio, odlučio napisati tekst o pedofiliji. Međutim, uskoro ga je ona toliko zaokupila, pisao ju je dan i noć, pijan, trijezan, svakakav, znao bi čak prekidati božansku jebačinu pa juriti za stol da bi zapisao repliku. Roman je tako privremeno zanemario, ali je zato dobio dramu koja je premašila sva njegova očekivanja.

Kad ju je završio, poslao ju je na adrese svih za koje je mislio da bi mogli biti zainteresirani. Nakon toga nagradio je sebe s nekoliko dana provoda, izbjegavajući mjesta gdje bi se mogao sresti s ljudima iz kazališta, pa i s nekim od svojih prijatelja iz društva uspješnih pisaca, od kojih su se dvojica u međuvremenu uhljebila u kazalištu i na televiziji. Nije želio pomoć, htio je da sam tekst bude ono što će ih nagnati da se jave. Počeo je ponovno raditi na romanu, asketski, marljivo, ustrajno. Zabranio si je čak i piće dok ga ne završi. Po uzoru na Hemingwaya, na zid je objesio papir na koji je svakodnevno bilježio broj napisanih stranica. Prošlo je više od mjesec dana i skupilo ih se više od stotinu. Sa zadovoljstvom ih je stao čitati. Međutim, zadovoljstva je ubrzo nestalo. Našlo se tu, istina, dobrih dijelova, ali je po njegovu mišljenju promašio ono najvažnije, onaj osnovni ton koji daje život svemu ostalome i

čini da rečenica na papiru oživi. Toga nije bilo. Zaključivši to, ipak nije bio nezadovoljan. Shvatio je da je napredovao i da je u stanju sam sagledati mane vlastitog teksta. Zato odmah potraži rješenje.

– Jebiga, ništ ne pijem, posto sam dosadni trezvenjak, nije čudo što mi tekst ne diše punim plućima. Piće bi mi moglo pomoć, to je, a mogo bi nešto i pojebat. Ni ne jebem otkako sam se zavuko u taj prokleti roman! – reče on sam sebi tog poslijepodneva. Spustio se do dućana, uzeo dvije litre vina, popio ih sam, gledajući se sve vrijeme u velikom zrcalu i povremeno diskutirajući s vlastitim odrazom. Zatim se istušira, odjene ono svoje zvjezdano odijelo i špricane talijanske čizmice, pa krene polako prema centru. Bio je petak, iako on nije znao da je petak, toliko je dugo radio u samoći da je izgubio pojam o danima i datumima, jedva da je znao koja je godina, ali osjećao je kako mu duh titra od zadovoljstva zbog vreve koja ga je okruživala. Grijeh je raditi na ovakav dan, jebeni spisateljski fakin tigre! Opusti se, osjeti život i sve će ti se otvorit! A Mačka je bio umjetnik života i malo mu je trebalo da se pokrene! I eno ga, već leti! Već je u birtijama oko Dolca, gdje se zabavlja i šali s pijancima i akademicima, eno ga u Pinti na pola litre crnog, jedva da ju je popio, a već je u Melinu, gdje pred konobaricom izvodi *performance*, slobodno obrađujući Bukovu priču o malim ljudima u kavezu, čini to tako dobro da joj suze frcaju od smijeha i tuge lake poput lahora, između redaka Mačka već dogovara sastanak kad ona završi s poslom, ljubi je preko šanka, ispija pivo i sretan je, gotovo sretan, ali tad se sjeti onih nemilih, onih groznih, onih jadnih i beskrvnih, onih vladara sićušnih i nedarovitih koji valjda misle da je on nitko i ništa i da se s njim mogu tako ignorantski i u tišini obračunati. S njim, s fajterom, s jebenim spisateljskim fakin tigrom!

On pozove lijepu konobaricu, čije je lice ispod frizure s *dreadlocksima* bilo blijedo i nježno, b aš k akvo on voli, u grize je svojim naročitim mačkastim poljupcem, od kojeg se njoj ponešto zamagli pogled, pa reče:

– Vidimo se večeras.

A sebi reče:

– E, sad bi stvarno mogao otići vidjet što je s dramom! Mislim, krajnje je vrijeme! Pa je l' Šekspir čeko?! Kurac je čeko! Rješavo je to sad i odmah! Pa jesi ti gori od njega?!

Stigavši do Gavelle i vidjevši gomilu ljudi, Mačka zaključi da se večer odvija bolje nego da ju je on režirao. Te je večeri, naime, bila premijera drame nekog glumca koji je, doduše, Mački

bio simpatičan, ali ga je smatrao katastrofalnim piscem, i svi su se oni koje je Mačka u posljednje vrijeme izbjegavao našli ondje. Kad se pojavio, svima se zaledio pogled. Mačka priđe društvu kojim je predsjedao debeli kockasti glumac, vlasnik kazališta koji ga je mjesecima zavlačio s njegovom prvom dramom, a nije mu se javio ni u vezi s onim novim tekstom o pedofiliji.

– Dobra večer, Mačka – reče glumac, s očitom nelagodom.

– Eeeej! – poviče Mačka bolesnički veselo, ščepa mu ruku i počne je trgati iz ramena. – Slušaj, mogu te nešto pitat? Baš bih te volio nešto pitat!

– A pitaj – reče ovaj slegnuvši ramenima, očekujući najgore. A Mačka se zapilji u njega s nevjerojatnom usredotočenošću, piljio je tako čitavu minutu, sve dok ovaj nije skrenuo pogled tražeći pomoć od svog društva, koje je, međutim, napeto promatralo Mačku, pomalo uživajući u svemu. Shvativši da se njegov *performance* odvija kako je zamislio, Mačka poviče još veselije:

– E pa super, čovječe! Baš super! A je l' te mogu još nešto pitat? Neš se ljutit? Ako ćeš se ljutit, reci, i ja te neću pitat.

– Ma neću, samo pitaj! – poviče sad glumac, također neuobičajeno veselo, sretan što se barem nekakve riječi izgovaraju. Ali Mačka se tad opet zagleda u njega, koncentrirano i prodorno poput zmije, držeći taj pogled do u beskonačnost. Glumac se počne znojiti. Niz debeli vrat curile su krupne kaplje i natapale mu svjetloplavu košulju, stvarajući na njoj tamni okovratnik. Mačka tad zažmiri na desno oko, fiksirajući ga samo lijevim, što je ovome bilo još teže podnositi.

– Mogu ovako satima, to mi je specijalnost, istreniro sam se ko snajperist u ratu – reče on glumici do sebe. To dokrajči glumca.

– Pa dobro, Mačka, zašto ne navratiš sutra do mene u ured? Već sam te ja htio zvati, ali znaš kako je, svaki dan sam u strašnoj gužvi.

– Ma da, znam! Rado ću doći! Hvala na pozivu, prijatelju! – uzvikne Mačka, mičući oko s glumčeva čela. Zatim mu opet potrga ruku. Tad potpuno zaboravi na njega, poklonivši svoju pažnju dvjema glumicama koje su bile očarane njegovom izvedbom. Jedna od njih je bila na samom početku karijere, a druga već u godinama i pomalo ocvala, ali se baš ta lijepa ocvalost strahovito sviđala Mački. On im odmah obeća uloge u svom komadu, nazivajući ih

Prošlošću i Budućnosti kazališta. Potom uđoše u dvoranu, gdje je Mačka, sjedeći između njih dvije, s dosadom i prezirom počeo uništavati premijeru. Bio je on kralj, jebeni spisateljski fakin tigar, oko kojeg je te večeri bilo više smijeha i suza nego tamo gore na sceni. No ubrzo su, ne sačekavši kraj predstave, njih troje izišli. Namjeravao ih je odvesti gore do Melina, pokupiti ono dražesno stvorenje pa ih onda sve tri odvesti u svoj brodski stan na trostruku jebačinu. Međutim, tad ugleda otvorenu fotografsku radnju, sjeti se Lucijana i sine mu jedna od njegovih pakosnih mačkastih ideja.

– Idemo se slikat, djevojke! – reče on pa ih ugura unutra.

Kad je kasnije, sjedeći na jednoj terasi, promatrao fotografiju, bio je do suza osupnut svojom veličinom. Između kazališne Prošlosti i Budućnosti stoji on, vječni tigar kazališta, s dugom kosom i bradom, lijep, moćan, odjeven poput manekenskog boga. Na poleđini napiše Lucijanovo ime i adresu, nalijepi marku i nažvrlja nešto krupnim, nervoznim rukopisom. Zatim fotku uruči Budućnosti kazališta, koja s njom otrči do najbližeg poštanskog sandučića.

Sutradan, odmah nakon sastanka s glumcem, koji je izvrsno prošao te je dogovoreno da se premijera njegove drame održi najesen, prva u sezoni, s tim što čitaće probe počinju već krajem mjeseca, Mačka napravi obračun i utvrdi da mu je od onih deset tauzentki ostalo nešto više od tisuću maraka. To ga, doduše, začudi jer je živio zaista skromno, gotovo asketski, ali ga ne zabrine. Sad su se stvari pokrenule i novac više neće biti problem, pa je naumio otputovati u Dalmaciju i loviti ribu kako bi se napunio energijom prije nego što započnu probe. Namjeravao je povesti onu malu iz Melina. No tad je primio telefonski poziv koji mu je poremetio planove.

– Pa što je, baba, kako to da ti zoveš? Valjda si i ti čula da ti unuk postaje slavan pisac?

– Jes to ti, Kristo? Slušaj, nije dobro. Ovaj tvoj je pravi razbojnik. Gori od Čaruge.

– Ko je razbojnik, baba? Ništa te ne razumijem.

– Ovaj tvoj ćuća.

– Kako to misliš, razbojnik? Odnosi cipele i papuče, a to ti mladi ćukci rade, proći će ga…

– Ma kaki to, Kristo moj, ne gleda ti taj papuče – reče ona i objasni mu. Dok ju je slušao, lice mu se razvlačilo u sve širi osmijeh. Shvatio je da pred sobom ima velik i veseo problem koji mora riješiti i zbog kojeg apsolutno vrijedi promijeniti planove. Dalmacija, a i mala iz Melina mogu pričekati. Spakirao je par stvari i otputovao kući.

15

Nedugo nakon zadnjeg posjeta ocu, koji je završio tako što mu je ostavio revolver, Lucić je ponovno morao u Brod, ovaj put zbog posla. Armando, njegov glavni tamošnji diler, čiju je mrežu silom preuzeo, odnedavno je štekao lovu i zakidao ga na svakoj pošiljci. Ljubica Kontejner, Lucijanova desna ruka, odmah se ponudio da mu skine glavu. No on je odlučio čekati. Pretpostavljao je da se tu ne radi o pukom potkradanju. Taj ga ljigavac Armando vjerojatno testira, želi vidjeti koliko daleko može ići. Glupan. Možda se sjetio da je sin svog oca, lokalnog političara koji je sam sebe u ratu prozvao Tromblonom, a na predizbornim skupovima se uvijek hvali kako je iz njegovih usta izlazila samo jedna zapovijed – „Za mnom!" Možda sad i sinčić želi vikati nešto u tom stilu. Jučer je u svom kafiću iz čista mira prebio policajca, klinca kojemu je to valjda bio prvi dan u uniformi. Njegov iskusniji kolega za to je vrijeme spokojno pio piće za šankom.

Iako je taj potez smatrao nadasve glupim, Luciću nije smetalo prebijanje policajca. Ali itekako mu je smetalo što se Armando tom aktivnošću bavio u vrijeme kad je morao biti na sastanku s njim, na koji je trebao donijeti izvještaj i novac za zadnju pošiljku.

Bio je to trenutak koji je Lucić čekao. Nazvao je dilera i zatražio da se nađu.

– A di bismo se to našli? – upita Armando s nekom mješavinom zebnje i prkosa u glasu.

– Kod tebe u lokalu. Dolazim sutra u tri. Pregovarat ćemo – reče Lucić, dobacivši mu odgovor kao opojnu halucinogenu gljivu. Znao je da će ga progutati i opijati se njime. Podijelit će ga sa skupocjenom ergelom miševa i zečeva koju pretenciozno naziva *organizacijom*, žvakat će ga i prežvakavat čitav dan i noć, pojačavat će mu okus ločući mali heineken i najskuplji viski i trpajući u sebe najbolju robu Lucijana Lucića. I neka. Neka Armando samo sanja kako on sutra dolazi pregovarati s njim.

Oko četiri ujutro, u praznoj policijskoj postaji, Lucić je s prezirom saslušavao Sebastijana, policajca koji je dan prije mirno promatrao kako mu Armando prebija kolegu.

– Nije on loš, zapravo – reče Sebastijan i, primijetivši Lucijanov kiseli smiješak, još podeblja – Ne, stvarno, nije loš! Ali ta Španjolka mu popila mozak. Posrkala! Otkako je s njom, jednostavno nije normalan. Ona je ta koja mu govori da si mu ti uzeo ne samo posao nego i muškost, da mu ostavljaš mrvice, i neka ono što je njegovo uzme natrag ili neka je zaboravi.

A lijepa je, zlo je kolko je lijepa! Ima krupne oči, crne, i kad te gleda, izgubiš se u njima. Tu si, znaš da jesi, a opet te nema. Ja se svaki put zbunim, a mene nije lako zbunit. Zato mu se i ne čudim. Nije dobra za njega, ma nije dobra za nikog! To je i Tromblon skonto i pokušao je otjerat, ali kad se našao oči u oči s njom, dogodila mu se ista stvar. Blenuo u nju i osto bez teksta. A sutradan ona došla u Poglavarstvo, na sjednicu Gradskog vijeća kojom je Tromblon predsjedavao, pokazala mu pičku i upitala: „Šta, je l' bi i tatica malo ovoga?" Nakon toga Tromblon prolupo načisto. Zove me svaki dan i traži da nađem nekog ko će je likvidirat.

– Ha! – uzvikne Lucić, trgnuvši se iz prividne letargije – Znači, takav je zapravo Tromblon…. Umjesto da curu jebe, on bi radije da je ubije. Dobro, Sebastijane. Tvoje informacije su, kao i obično, korisne. Možeš slobodno reći Tromblonu da mi je dužan uslugu. Ne samo što ću mu poštedjet sinčića, nego će i njegov problem biti riješen.

– Šta ćeš je ti ubit?

– Ne lamataj tim jezikom, Sebastijane. Samo reci da će problem biti riješen. Vidimo se.

Još nije svanulo kad je stigao pred Armandovu zgradu. Iz mraka izroni Ljubica Kontejner, nalik na zdepastu nabildanu bogomoljku, s rukama poput sablji, predugim za njegovo kratko tijelo. Stražario je tu od sinoć, ali nije pokazivao nikakav znak umora, tek golemu želju da odradi dugo žuđeni masakr. Lucijanu gotovo bi žao što će ga morati razočarati.

– On i ženska su stigli oko tri. Totalno razvaljeni. Jedva su pogodili vrata. Bit će to pičkin dim za odradit.

– Jesu sami?

– Ma sami, kažem ti! Bio sam u stanu više od dva sata, otišo sam kad su se oni pojavili pred zgradom. A mogo sam mirne duše i ostat tamo i otvorit im vrata, čisto sumnjam da bi me primijetili.

– Jesi provjerio susjedstvo? Il' si se samo izležavao gore?

– Sve je čisto. Momak se osjeća sigurno, to ti je. Pa očekuje nas tek u tri, šta ne?! – reče Ljubica prasnuvši u smijeh koji se neočekivano razlije pustom ulicom. Lucić mu uputi prazan pogled iz kojeg se ništa nije dalo iščitati pa se udalji do auta, ostavljajući ga samog s njegovim smijehom, koji mu se odjednom učinio potpuno besmislenim. No kad se ovaj vratio, noseći u ruci veliki crni kovčeg, Ljubica prasne u novu rundu smijeha.

– Oprosti, bajice, al’ ti ko neki trgovački putnik. Odijelo, kravata, a sad i torba. Pa šta prodaješ u pet ujutro?!

– Loš sam ti ja prodavač. Neće mu se svidjet moja roba.

– Ha! Pa pusti onda Ljubicu, bajice! Za njega svi kažu da je ružan, ali umiljat. Možda on bude bolje sreće.

– Ništa od tog, baja – odsiječe Lucić – Daj mi ključeve i čekaj me u autu. I pripazi. U slučaju da netko ipak naiđe.

Ljubica nevoljko posluša. Nije mu bilo drago što ga Lucić isključuje iz nečega što je smatrao svojim djelokrugom poslova. Osjetivši to, ovaj ga lako odgurne i uđe u zgradu, ne dajući mu priliku za novo pitanje, na koje ionako ne bi imao odgovor, barem ne još. Zasad je samo znao da će poštedjeti Armanda, ali će mu dati lekciju koja se ne zaboravlja. Iz toga slijedi da će morati ubiti žensku. I to pred njim, hladnokrvno i svirepo. Dat će mu šansu, naravno. U tome i jest stvar. Dat će mu šansu da je spasi. Da učini pravu stvar i udari na njega, Lucića. Ali Armando je kukavni sroljo koji će propustiti da takvo nešto učini i to će ga jebati u mozak dok je živ. Lucijan se nasmiješi i uđe u stan. Svidjela mu se zamisao. Iako mu uopće neće biti krivo ako se pokaže da je pogriješio i on bude taj koji otamo neće izaći živ.

Nečujno je ušao u spavaću sobu. Prljava zora davala je dovoljno svjetlosti da može raspoznati ljubavnike u krevetu. Od djevojke se, doduše, vidjela samo kosa na jastuku, bujna, crna i nalik na neku razigranu životinju, ostatak njezina tijela bio je zakopan pod plahtama. Zato je Armando spavao kao pravi ekshibicionist, kao da pozira za naslovnicu porno-časopisa, s erekcijom koju je pokušavao obuzdati rukom i, kako se činilo, glupavim izrazom ponosa na svom ljigavom ljepuškastom licu, iz čega Lucić zaključi da je istina sve što mu je Sebastijan govorio o Armandovoj opsjednutosti novom djevojkom. Taj i kad spava puca od ponosa što je s njom.

Lucijan je nekoliko trenutaka stajao nadvijen nad krevetom poput goleme i zlokobne ptice, sjećajući se sna što ga je prije često sanjao, o tome kako spava i sanja dvije ruke koje se bore nad njegovom glavom; o ishodu te borbe ovisi hoće li se on iz tog sna probuditi ili će ostati zauvijek zatočen u njemu. Tad shvati kako će kazniti Armanda. Neće on ubiti žensku. Armando će je ubiti. On će se iz svog sna probuditi, ali imat će jebeno buđenje.

Spustio je kofer na pod i pritisnuo mehanizam za otvaranje. Otvorio se uz jedva čujno, ali ugodno škljocanje. Volio je taj zvuk, ali ono što mu je prizvao u sjećanje manje mu se sviđalo.

Rano zimsko jutro, mrsko poput onoga kad je Alapić razbio seljačku vojsku, dvorište njegova tetka u Cerniku i prvo klanje na kojemu je bio. Pet mu je godina i stoji kao stražar kraj drvena stola na kojemu je taj isti crni kofer. Napet je, ozbiljan i sasvim smiješan u dječjim gumenim čizmama, plavom kaputiću i s kapom koja mu prekriva čelo i obraze, svezanom ispod brade i s čupavom lopticom na vrhu. Napet je zbog dužnosti što ju je dobio od ćaće, koji ga je jutros, možda i u šali, promovirao u meštra od alata. To znači da će muškarcima dodavati noževe i sve drugo što zatraže i pomagati ženama kod pranja crijeva. Zato stražari kraj kofera i čeka da sve to počne. Zapravo ga je strah i zato je ozbiljan. U kotluši se grije voda kojom će se furiti svinje, oko nje cupkaju dvojica nepoznatih ljudi i piju kuhanu rakiju, a njegov otac i tetak stoje podalje i zabrinuto promatraju životinje koje uznemireno jure po svinjcu i svako malo se zalijeću u željeznu ogradu. I dreče, dreče nepodnošljivo. Na trenutak se smire, izvijaju njuške i grozničavo njuše smrt u hladnome zimskom zraku. Nakon toga opet dreče, još jače nego prije, a njemu puca glava od te silne predsmrtne dreke.

– Nema smisla čekat. Neće se te smirit. Otkad je Bora jučer klao, ko da su poludile – reče tetak.

Njegov otac ne odgovori ništa, nego se okrene prema njemu i reče:

– Dodaj mi sajlu i nož, sine meštre.

Jedva dočekavši, on spremno pritisne dugme i s nekim olakšanjem osluhne tiho ugodno škljocanje, znajući da će taj jedva čujni zvuk učiniti da silna dreka uskoro prestane. Iz kofera ga zabljesne mesarski alat njegova oca, njemački noževi od najboljeg čelika, lanci, mačeta i sjekira, velike škare kojima se može presjeći butna kost, sajla za izvlačenje i malj sa šiljkom za ubijanje svinja, sve blistavo i složeno u redu čija savršenost odiše nekim hladnim, ali prisnim spokojem.

Kao da je osjetio što se zbiva, Armando zajeca i ispusti zvuk nalik roktanju, pa se okrene na bok, sav se skupivši u sebe. Jedino mu je kurac stršio daleko izvan luka tijela. Čak toliko daleko da to počne iritirati Lucijana. Zgrabivši sajlu, vješto je nabaci oko Armandove iritantne izbočine i povuče. Nije to učinio snažno jer ga nije želio baš osakatiti, ali ovaj uz prodoran vrisak svejedno poleti kroza zrak za sajlom koja se nemilosrdno usijecala u krv i meso.

Izbezumljen od šoka i bola, našao se oči u oči s Lucijanom, koji je jednom rukom pritezao sajlu, a drugom držao malj za ubijanje svinja. Više od bola, nemilosrdnost čitave te slike u

trenu slomi Armanda i on jednostavno klone na pod, gdje stane gmizati oko Lucijanovih nogu. Ovaj se strese od gađenja, dođe mu da mu rascopa glavu i završi s tim, ali se suzdrži i samo krvnički pritegne sajlu, dižući Armanda ponovno na noge.

– Ako učiniš što treba, račun će biti izravnan i nastavljamo kao da nisi ništa zasro. Inače… Vidi, Armando – reče Lucijan podižući mu bradu maljem – da ti fino objasnim. Prvo ću ti otkinut kurac, iščupat ću ga iz tebe ovom sajlom, shvaćaš!? Popušit ću jednu prije nego što te počnem rezati, ali onda ću te raspolovit kao svinju, i to tako da mi ne umreš odmah, da se još mučiš. A na kraju ćeš mi još biti zahvalan kad ti ovim maljem zgnječim glavu. Takva ti je perspektiva ako budeš zločest, dragi Armando. I, što kažeš? Hoćeš li učinit što ti budem naredio? U tom slučaju moći ćeš živjet i radit za mene, moći ćeš glumit frajera u svom kafiću pred svojim Bosancima, prebijat policajce i radit sve drugo što ti je srcu milo. Eto! Šta kažeš?

– Sve! Sve ću učinit, Lucijane! Sve što treba!

– Dobar dečko! – uzvikne Lucijan, tutne mu malj u ruku i pokaže na djevojku u krevetu koja je, s mozgom natopljenim svim i svačim, čitavo vrijeme spavala na krevetu kao da se sve to nje ne tiče. – Ubij je! Smrskaj joj glavu! Samo tako ćeš se iskupit. A ona neće ni znati što ju je snašlo. Uostalom, dok ti tu patiš, šta ona radi!? Jebe se njoj, ona spava.

Armando ga pogleda očajnički, grčevito stežući malj. Zapravo je sad bio u prednosti, ali teško da je toga bio svjestan. Lucijan odluči dati mu vremena, pa sklopi oči i spusti glavu na udarac. U sebi je otpočeo s odbrojavanjem, polako, fokusirano, kao da je svaki od tih brojeva ime boga koje treba izgovarati sa strahopoštovanjem, uopće ne misleći na pet kila željeza koje bi mu svakog trena moglo provaliti u mozak. Kad je došao do šezdeset, otvori oči i susretne se sa Armandovim pogledom, iz kojeg pokulja halapljiva želja za životom. Ali bila je to slijepa halapljivost crva, ropska želja za vegetiranjem. Ni jednog trena nije pomislio da krene na njega. Sebastijan je opet bio u pravu. Sve je to zakuhala ova uspavana ženska.

– Završi s tim, Armando! Nemam cijeli dan.

Armando se sad sav razgoropadi, njegovo golo tijelo zadobije neku narcisoidnu samosvijest. Vjerojatno je tako nekako izgledao kad je tukao policajca. Sad je išao obaviti važan zadatak za Lucića, zgromiti maljem usnulu djevojku. Nije više bila njegova, bila je kriva, bila je tako kriva! Podigao je malj visoko, svaki mišić mu se napeo, kao da se sprema ubiti zmaja. Uživio se potpuno i bilo mu je drago što ga Lucijan može vidjeti. Tad spusti malj, a ona životinja od

kose se pokrene, ukaže se djevojčino lice i oči koje se podrugljivo zabiju u Lucijana. Ovaj protrne, ruka kojom je držao sajlu instinktivno poleti i metalna drška sajle odsjedne na Armandovu potiljku. On padne ustranu, a malj za dlaku promaši djevojčinu glavu.

Soba se ispuni djevojčinim smijehom. Bilo je u njemu ruganja, prkosa, ali i neke neobuzdane radosti. Naizgled miran, Lucić je kipio od bijesa. Podigao je malj s poda i vratio ga u kofer. Stavio je sajlu na mjesto. Činio je to sporo, usredotočeno, kao da o tim radnjama ovisi neki nevidljivi poredak stvari. Dugo je proučavao očev alat. Napokon uzme uski nož za klanje, zavrne si rukav i provjeri mu oštrinu tako što si je obrijao dlake s podlaktice. Ruka ostade glatka i gola. Mogao bi njime poklati čitavu satniju. Tad se okrene prema djevojci.

– Znala sam da ćeš me spasiti. Luđa sam od tebe, Lucijane.

– Glupačo! Prokleta glupačo! – odjednom eksplodira Lucić, uhvativši je za vrat – Otkud ti uopće ideja da se ovako zajebavaš!? Ja nisam onaj bezazleni momak kojeg ste ti i tvoj otac nekad poznavali. Ovoliko ti je falilo da ostaneš bez te lijepe glavice, djevojčice! Ovoliko!

– Ali to je samo zato što nisi znao da sam to ja. Pa što ti je, zar si se zaboravio igrati?

– O, igram se ja! Samo to i radim. Ali uglavnom pobjeđujem. Daj ruku – reče Lucić osorno i, kad je to učinila, napravi dubok rez na njezinu dlanu. Otrpjela je operaciju bez glasa. – Pusti neka iskrvavi na jastuk. Želim da misli da te ubio. Slušaj me sad, djevojčice! Nikad se više nećeš niti približit ovome gradu. Zna li on otkud si?

– Došla sam ovamo iz Barcelone. To je jedino što zna.

– Dobro. Onda te vodim kući. I još jednom ti kažem, ne igraj više ovakve igrice, inače ću zaboraviti tko si i… – reče on primivši je snažno rukama za glavu kao da je želi zgnječiti, a lice mu poprimi grozan izraz. – Neću te moći spasit, od sebe samog te neću moći spasit, shvaćaš li?

– Pa zar ti nije drago što me vidiš? – reče ona, upivši ga u sebe svojim crnim očima za koje je Sebastijan rekao da se čovjek može izgubiti u njima. A što bi tek rekao da ju je vidio kao djevojčicu, kad ničeg osim očiju na njoj nije bilo? Možda baš ono što je i Lucijan rekao kad ju je prvi put ugledao, na Savi, na palubi nebeski plavog drvenog broda na koji je došao potražiti njezina oca. – Naravno da mi je drago. Dobro jutro, Oči – reče Lucijan, izgovarajući riječi stare deset i više godina, a lice mu se ospe nekom nježnom radošću. On popusti stisak i prođe prstima kroz njezinu kosu. – A sad se obuci, idemo odavde. Moj čovjek ima tu još

posla za obavit.

16

Ostavivši Armanda Ljubici na brigu, zaboravio je na jutrošnje događaje, na smrt i okrutnost, čak i na oca koji je tako jadno umirao u tom gradu. Nakon pedesetak kilometara brze vožnje sišao je s autoceste i uronio u niski, vodeni svijet Posavine. Tu je usporio. Zamjećivao je i osjećao svaki detalj, kapelice u polju koje tonu u močvarno tlo, štakore i štuke koje im grizu temelje, zmije što hitro uzmiču s ceste, jastrebove koji kruže i mišja srca što panično lupaju u travi, mirne obrise riba u kristalno čistim rukavcima rijeke, ali istodobno je slušao njezino neurotično brbljanje o svemu i svačemu i ono ga je vraćalo u davnu prošlost, kad je čitav život bio tek slutnja čudesnih stvari koje će se dogoditi. Za mnoge od tih slutnji bio je krivac upravo njezin otac, Tona Krmelješević, koji je u Lucijanov život ušao krajem osnovne škole i temeljito ga preokrenuo.

Upravo je Krmelješević bio taj koji je iz njega iščupao krvavu piščevu žlijezdu i uvjerio ga da je ima. Nedugo prije toga došao je u školu predavati likovni, predmet koji se Lucijanu činio tegobnim, dosadnim i nadasve sporim, pa mu je Krmelješević predložio da riječima izrazi ono što su drugi pokušavali bojama i oblicima. No mladi buntovnik kojemu je pank već postao ćaća i mater i koji je iz dosade provaljivao u kioske i krao ploče po knjižarama, prezirno se uklanjao Krmelješevićevu nesvakidašnjem entuzijazmu. Bilo je, doduše, trenutaka kad bi sebi priznavao da mu se ovaj zapravo sviđa, ali i tad mu se Krmelješevićeva duga kosa činila nepremostivom preprekom. Nešto u njegovoj glavi, ošišanoj na centimetar, s kaotično razbacanim rupama kroz koje se vidjela lubanja, preko toga nije moglo prijeći.

– Ima li neko mjesto gdje bi panker sad radije bio? – upita jednom Krmelješević Lucijana, koji je zurio kroz prozor, preko krovova, dalek, gotovo autističan, dok se oko njega crtalo, slikalo, prskalo bojama, rezalo papir, pililo drvo i željezo. Veliki animator, Krmelješević je znao stvoriti radnu atmosferu. Sve se pušilo od stvaralačkog zanosa.

– Ima puno takvih mjesta. Svako je bolje od ovog. Tu sve zuji od muha, a na kraju će ispast – govno.

– To shvaćam – reče učitelj kojemu ovaj odgovor izmami smiješak – ali ja pitam: ima li neko posebno mjesto?

– Ima i to, posebno.

– Pa idi onda tamo! Šta čekaš, marš odavde!!! – izdere se odjednom Krmelješević.

– Vi to ozbiljno?

Krmelješević se i ne potrudi odgovoriti, nego ga zgrabi za ramena i izbaci iz učionice. Začudo, prvi poriv mu je bio da se vrati. Ali nije to učinio. Pomalo zbunjen, spusti se u hodnik i iziđe iz zgrade. Nije baš bio siguran shvaća li značenje tog događaja. Je li se to Krmelješević upravo riješio trule jabuke pa je sad i njega uspio staviti na listu svojih neprijatelja? Premda je bio solidan učenik, njegovi ekscesi u školi i izvan nje doveli su ga do toga da je nastavničko vijeće neprekidno raspravljalo o tome treba li ga izbaciti. Ovo bi ih napokon moglo navesti da se odluče.

Te ga misli nisu dugo držale. Čim je stigao do parka i kroz krošnje stabala ugledao zvonik Sv. Terezije, obuze ga uzbuđenje i nekakav neodređen, ali ugodan strah. Blizu je, njegov bog. Ne nalazi se, doduše, u crkvi, ni u tom lijepom zvoniku koji podsjeća na rubensovske ženske obline o kojima je pričao Krmelješević, nego u kontejneru za papir nedaleko od nje. Taj je kontejner Lucijan obilazio mjesecima, razmišljajući samo o tome kako da uđe u njega, što mu je prošlog tjedna napokon i uspjelo.

U kontejneru se nalazio brlog najopakije pankerske zvijeri u gradu, Zorana Raznožnika, koji je sam sebe prozvao Ljubicom zbog opsesivne ljubavi prema svim nijansama ljubičaste. Drugi su ga zvali Ljubica Kontejner ili samo Kontejner, ističući time ono što ih je kod njega najviše fasciniralo i čega su se zapravo bojali, njegovu zvjersku snagu, zbijenu u zdepastom, robusnom tijelu, s dugim snažnim rukama i kratkim vratom koji je bio poput panja i na kojem je okrugla mesnata glava izgledala kao nekakav višak. Imao je ružno i zdravo seljačko lice baje i lako si ga mogao zamisliti sa šeširom kako ti se smiješi s traktora, mogao si ga zamisliti kako svršava od zadovoljstva u polju i kako do iznemoglosti jebe ilovaču u apsolutnoj harmoniji sa zemljom i nebom, ali najteže ga je bilo prihvatiti onako kako je zapravo izgledao, s tim prezrivim usnama i uskim prorezima očiju koje neprestano jebu mater gradu i svijetu, s centimetrom vrišteće ljubičaste kose i istim onakvim rupama kakve je imao Lucijan, ali su one kod Ljubice još bile obojene u sivo i prošarane crnim isprekidanim crtama koje su trebale predstavljati raspuknute vijuge mozga. Ljubičasti nokti, bedževi, lanci i vilice koje su virile iz džepova, traperice i kožnjak, kao i vojničke čizme, poprskani ljubičastim autolakom koji se na mnogim mjestima ljuštio, upotpunjavali su izgled stvorenja koje je upravo došlo sa smetlišta civilizacije na kojem su svoje prnje ostavili i Screaming Jay Hawkins i crnački makroi iz New Orleansa i Johnny Rotten i Cigani s Mrcinjišta s kojima je Ljubica stjecao prva iskustva u tučama. Taj nemogući stil jednostavno

je tjerao nevina promatrača na reakciju. A Ljubica je samo to čekao. Ništa mu nije bilo milije od reakcije. Savršeno oruđe destrukcije i iskonski prvoborac panka, obožavao je kad na njega navali četa provincijskih šminkera.

Pred rezidencijom pankerskog gurua stajala je grupica što pankera, što jataka i simpatizera koje je neodoljivo privlačila njegova karizma, ali još nisu bili sigurni jesu li spremni prkositi svima poput Ljubice, koji je raskošnu kuću svojih roditelja zamijenio kontejnerom. I to je bio dio legende, njegovo podrijetlo, mater mu je bila ravnateljica gimnazije i svakodnevno je prolazila kraj njegova kontejnera idući na posao, a ni otac mu nije bio daleko. Arhitekt, erudit, čovjek koji je zbog svoje pameti i blaga karaktera uživao gotovo status mudraca, u dva je mandata bio predsjednik općine. Početak drugog mandata poklopio se s vremenom u kojem je Ljubica od kontejnera napravio stožer pankerske revolucije. S prozora ureda imao je lijepi pogled na kontejner koji mu je parao dušu. Svakog se jutra pitao kako je moguće da je, pokraj svih dobrih stvari koje je učinio, u toj jednoj ipak omanuo? Kako je moguće da mu je vlastiti sin, unatoč dobrim i blagim genima, unatoč poticajnom intelektualnom okruženju i biblioteci od šest tisuća naslova u koju nije imala pristupa nikakva prekomjernost ili nastranost, ispao takvo čudovište?

Lucijan, koji je sebe oduvijek smatrao pankerom za svoj račun, ali je u grupi bio nov, hladno pozdravi ekipu i odmah produži do kontejnera. Promatrali su ga sa zavišću, pa i s mržnjom. Iako pridošlica, bio je jedan od rijetkih koje je Ljubica puštao u svoju kraljevsku rezidenciju. I još ništa za to nije morao učiniti, poput Babure, na primjer, koji se šest mjeseci morao makljati sa seljačinama i šminkerima, i to sam, bez ikog iza sebe. Sve što je taj drski klinac morao učiniti bilo je da ga Ljubica jednom pogleda u oči i pristup mu je bio osiguran.

Lucijan zalupa po kontejneru.

– Odbij!

– Ja sam, Lucijan.

– Ako si siguran u to da si to ti, onda uskači, Luče.

U kutu je sjedio Ljubica i nožem popravljao kazetofon.

– Hoću da im svima mozgovi prsnu, Luče! Nisu samo ovim našim seljačinama mozgovi masni od slanine i kulena, nema čovjeka u ovoj jebenoj državi kojemu mozak ne pliva u masti. Moj je zadatak da ih udaram u glavu dok ne progledaju – reče Ljubica, pljesne ga od dragosti

nožem po obrazu, pa nastavi s izlaganjem svog dijaboličnog revolucionarnog plana. – Šta je rekao Marx, da je obitelj osnovna ćelija društva? E pa znači, odatle treba početi. Ja sam svog ćaću najprije propisno naguzio, a mater sam svezo i začepio joj usta pa je sve to morala gledat. A onda sam im reko – baj baj budale! Da, tako sam ja učinio. A šta ćeš ti učinit po tom pitanju? Ili si možda nešto već učinio?

– Po kojem pitanju?

– Po pitanju razaranja osnovne ćelije društva.

– Ne znam, što bih trebao učinit? Naguzit ćaću?

– Pa ne znam, Luče – reče Ljubica kroz smijeh – to je već stvar afiniteta. Meni se više sviđalo guziti ćaću nego mater. Ona mi nije… Ma ne sviđa mi se, ono, što kažu Bosanci, nije mi meračna. Ali tebi se tvoja možda sviđa?

– Ni meni se moja ne sviđa.

– A uvijek možeš ćaći pljunut u lice i reći mu da ga nabiješ na kurac! I riječ može bit oružje ako je dobro naoštriš i ubodeš kad treba.

– Ne znam baš. Moj ćaća je dobar čovjek.

– Vjerujem ti, Luče. I moj je dobar, svima je on dobar i mio. Ali ne radi se o tome! Radi se o sranju koje nam prodaju! Kako to, oni svi tako dobri i mili, sve sami anđeli, komunistički, katolički, muslimanski i ostali, a mi svejedno plivamo u govnima do grla?!

Lucijan ga je gledao i slušao, svog boga i boga svih ovih koji obijaju oko kontejnera, ali njegove su riječi danas teško dopirale do njega. Odjednom shvati da osjeća krivnju i da zapravo ne bi trebao biti tu, nego tamo otkud je upravo došao. Bilo je to pravo otkriće. Ljubica, primijetivši da se s njim nešto događa, upita u čemu je stvar. Lucijan mu sve ispriča.

– Koja si ti budala! Krmelj je legenda. On je veći panker od svih nas. I kažem ti, Luče, on te uopće nije izbacio, on te jednostavno poslao ovamo. To je velika razlika.

– Ali on je smrdljivi hipoš. Kakvu samo kosurdaču ima! – reče Lucijan, kojemu su ove riječi zvučale kao hereza. No Ljubici se nije svidio njegov komentar. U trenu se našao kraj njega i prislonio mu nož uz obraz.

– A šta smo ono rekli, di živi pank, je l’ možda u kosi? Di živi?!

– U srcu! – reče Lucijan, sjetivši se te lekcije iz Ljubičina pankerska katekizma.

– Tako je, u srcu! – reče Ljubica sklanjajući nož – A ja ti kažem, Krmelj ima goLEMO pankersko srce! Vidi, Luče moje, ja sam panker, ja sam pank, ja ga živim, ja sam uništenje, ja sam anarhija… I ja sam samo to, drugo ne mogu, drugo ne znam. Takva mi je priroda. Ali pank nije samo to, on je još mnogo toga, on je i stvaranje, za koje sam ja nesposoban. Ali Krmelj nije, a nisi, čini mi se, ni ti, iako je teško reći jer si još zelen… Uglavnom, danas te vraćam Krmelju, vidimo se za vikend!

Stigao je na početak drugog sata. Krmlješević nije pravio problem, samo mu glavom pokaže neka sjedne. Lucijan izvadi bilježnicu, otvori je i ponovno se zagleda kroz prozor. Ali više nije zurio besciljno, u njemu je sad vrilo nešto što je bezuvjetno tražilo izraz. Nakon nekog vremena zapiše: „Kad sam stigao na mjesto na kojemu sam tako žarko želio biti, nekoliko trenutaka sam osjećao zadovoljstvo što sam u tome uspio, a onda sam se uhvatio kako razmišljam o mjestu s kojega sam otišao. I shvatio sam da tamo želim biti. Sad idem tamo: iako to mjesto možda već nije ono prema kojemu sam krenuo.”

Iz nekog razloga Krmlješevića je taj kratki zapis toliko oduševio da je kleknuo i prekrižio se, a zatim skočio i poljubio Lucijana u čelo. Iako već naviknut na njegove ekstravagantne ispade, u kojima se spontanost miješala sa simpatičnom teatralnošću i, gotovo redovito, s izrazima neke nehinjene pobožnosti, taj čin mu je u to doba ipak puno značio. A kad se sljedeći put Krmlješević pojavio obrijane glave, Lucijan je bio potpuno poražen. Od tog trenutka bi za njega išao i u pakao.

– Okreni pobunu u sebe, taj gnjev i tu energiju koju imaš upotrijebi da iznutra eksplodiraš i riješiš se smeća koje su u tebe nabacali. I vidjet ćeš, drugi neće imati izbora, krenut će za tobom. Naravno, ako ti već treba takva vrsta podrške. Ali možeš ti i sam, a i bolje ti je… Samo piši, ali piši tako da ti se rečenica raspukne, rečenica bez pukotine ni kurca ne vrijedi, slijepa je i mrtva.

Satovi likovnog postali su mu omiljeni. Na njima je uglavnom razgovarao s Krmlješevićem, a ostatak vremena je pokušavao pisati raspuknute rečenice. Krmelj bi ga povremeno tražio da mu pokaže što je napisao.

– Da vidim! A je, jebo si joj mater, Luciuse, dečko moj! Svaka ti dala!

Naravno, nije bio uvijek zadovoljan. Jednom mu je oteo bilježnicu i tresnuo ga njome po glavi. Istrgnuo je iz nje list, a ostatak zavitlao u koš.

– Ne treba ti bilježnica! Koji će ti kurac bilježnica!? – vikao je – Evo ti papir, evo ti jedan jedini list! Ne treba ti bilježnica! Piši samo kad imaš što zapisat! Ne troši papir, ne troši sebe na gluposti! Tako će ti ovaj jedan list biti dovoljan. Ne kapiraš, je l'? Razrede, slušaj 'vamo! Nas dvojica idemo van. A od vas tražim da mi naslikate budalu! Kad se vratim, želim da vidim pun razred budala!

Put ih je vodio do obližnje birtije, gdje je Krmelješević kresnuo rakiju-dvije, a nakon toga se smirio i nastavio s objašnjavanjem.

– Zajebi normu, Luciuse! Ja ti ne predajem hrvatski, a ne tražim od tebe ni da na mome satu radiš što i ostali. Reci pošteno, je l' tražim? Ne moraš u mjesec dana napisati ni retka. Ali hoću da razmišljaš o njima, hoću da ih proganjaš, hoću da ih sačekuješ poput ubojice! I kad ti naiđu, budi priseban i vješt, zaskoči ih i prikolji! Je l' sad jasno?! Pisanje je borba, ali nije samo to, ona je i traženje ili, jednostavno, čekanje – dostojna protivnika. Razumiješ?

Neuobičajeni stil predavanja, živopisni govor pun gestikulacija u kojem psovke nisu bile rijetkost i, naročito, izvanrazredna nastava s omiljenim učenikom kojemu nije ni predavao predmet za koji je bio plaćen (za što ga je optužila Lucijanova razrednica, nastavnica hrvatskog), stajali su Krmelješevića radnog mjesta i on je ubrzo otišao, ne odradivši ni tu školsku godinu dokraja. Gubitak učitelja i jedinog saveznika nije obeshrabrio Lucijana. „Čini što traže od tebe, ali tvrdoglavo misli i radi svoje." – rekao mu je Krmelješević na rastanku i on se tog savjeta jednako tvrdoglavo pridržavao. Nametnuo je sebi disciplinu u učenju i, još više, u ponašanju, pa je godinu završio s odličnim, dopustivši sebi tek nijemi prezrivi osmijeh koji se poniruć i u njega pretvarao u grohot upućen onima koji su na sva usta hvalili taj „kopernikanski obrat huligana", kako se izrazio ravnatelj škole, ističući njegov primjer kao logičnu posljedicu kvalitetnog i požrtvovnog rada svih članova ustanove kojoj je na čelu.

No Krmelješević nije zaboravio Lucijana. Mjesec dana nakon njegova odlaska, dobio je razglednicu iz Vukovara kojom ga pozdravlja i obavještava da se vratio lađarskom poslu svojih predaka. U pismu poslanom iz Budimpešte objašnjava kako radi kao kuhar na riječnom brodu, piše o tome kako u kuhanje unosi žudnju za slikarstvom, koje mu nedostaje, pa je već uspio razmaziti nepca svojih mornara. Osim toga, piše poeziju, gotovo svaki prizor viđen kroz prozorčić njegove tijesne kuhinje pada na papir i postaje pjesma ili stih. Pisma i razglednice stizali su neprekidno, prateći ritam europskih rijeka i kanala. Rajna, Majna, Marna, Frankfurt, Amsterdam, Rotterdam. Iz ovog zadnjeg Krmelješević mu je poslao svježe

otisnutu zbirku poezije, za koju je napisao da je masna i prljava poput kuharove pregače, ali se ipak nada da u njoj ima nešto i od moći i razvedenosti svih onih rijeka kojima je plovio. Sam Lucijan, progutavši zbirku u jednome dahu, smatrao je da je to nešto najbolje ikad napisano. Nekoliko mjeseci nakon toga od njega nije bilo ni retka, a onda se javio dugim pismom koje je počinjalo riječima: „Oprosti, baćuška, ali Rusija me jednostavno zgromila. Dugo nisam mogao ni govorit, a kamoli što napisati." Ali zato se sad raspisao. Pisao je o Ukrajini i o Mahnovoj anarhističkoj državi, o Dunavu, Crnom moru, o Odesi, Babelju i Benji Kriku, o Volgi, Donu i o ruskim kurvama koje izgledaju kao slavenske valkire, a sve imaju po dva fakulteta.

Ta ruska pisma Lucijan je neprekidno nosio sa sobom i čitao ih kad god bi stigao. Imao ih je u rukama i onog dana kad je pred njim, na samom početku užarenog ljeta, osvanuo Krmelješević, kojega je maloprije zamišljao kako krampom razbija led prije nego što će skočiti u Volgu kod Kalinjina.

17

– A bilo nam je baš divno, zar ne, lijepi i zabludjeli moj!? Naš atelje postao je ploveća tvornica čuda kad si nam se ti pridružio. Nismo plovili, letjeli smo nad vodama poput pijanih riječnih duhova koji iskaču iz sebe, ludi od vlastita obilja! Ti… Ti i ne shvaćaš što si nam značio! Sjećam se, onog dana kad si prvi put došao…

– Zar misliš da se ja toga ne sjećam? Ti na palubi, lica umrljana bojama, u onoj smiješnoj haljinici, također ofarbanoj, divlje, raščupane kose, a ni ona nije bila bez tragova rada, jedino su na tebi bile čiste ove tvoje velike oči, Oči! Je, bilo nam je divno! Gotovo dvije godine živjeli smo u raju, iza zidina što smo ih sami podigli… – reče Lucijan i zastane, shvativši da joj je drago što se složio s njom. Zato nije rekao ono što je namjeravao, da su im ruke bile slabašne i da te njihove zidine nisu bile bogznašto, a u blizini su se već rojile horde koje će ih u prvom naletu razrušiti. Uostalom, on se u taj raj i došao skloniti, pobjeći od događaja koji su mu prijetili. Tjedan dana prije toga grupa gradskih šminkera potpalila je noću Ljubičin kontejner s namjerom da ga istjera i batinama privede natrag u čovječanstvo. Ali samo su probudili strašnog duha. Otrgnuvši letvu iz ograde oko crkve sv. Terezije, na kojoj su počeli radovi renoviranja, Ljubica je dvojicu ubio, zabivši im cener u mozak, još dvojicu ranio, od kojih je jednom vilicom izvadio oko, a ostali su se razbježali. Nakon što je iz njega izbacio nagorjeli karton, Ljubica se spokojno vratio na spavanje u kontejner.

Ujutro su radni ljudi i građani, među kojima se našao i Petar Raznožnik, Ljubičin otac, imali priliku promatrati spektakularni prizor. Prvo je odred milicije s dugim cijevima okružio kontejner, a zatim je načelnik milicije osobno preko megafona počeo pozivati Ljubicu neka iziđe s podignutim rukama. Oni krvoždniji među okupljenima, koji su se usrdno nadali da će Ljubica izvesti nešto što će isprovocirati miliciju da otvori vatru, ipak su ostali razočarani. Pankerski guru uopće nije pružao otpor, nije čak nikoga počastio pogrdom ili psovkom, samo je prezrivo strijeljao očima okupljenu gomilu, i to ih je možda peklo i smetalo više od ičega. Nakon tog uhićenja njihov se bijes okrenuo prema ostalim pankerima u gradu. Može se slobodno reći da je zavladala prava anti pankerska histerija, pa su se čak Komitet i mjesni župnik prvi put našli na istoj liniji, pozivajući jednodušno da se zlo iskorijeni. Nije samo milicija proganjala pankere. Gradom su kružile trojke i četvorke revnih građana u potrazi za njima. Lucijana se, doduše, više nije moglo ubrojiti u pankere, barem što se tiče izgleda, ali je kao Ljubičin prijatelj bio primamljiva meta i nekoliko je puta postao žrtvom pravedničkog cipelarenja. Zato je tridesetak kilometara udaljeni Davor, u kojem je živio Krmelješević, bio

idealno mjesto za provesti ljeto dok histerija u gradu ne mine. No ubrzo mu je postao puno više od toga.

Tu je on, na Krmelješevićevu brodu „Urbata", na kojemu je ovaj uredio atelje za sebe i za svoju iznimno darovitu dvanaestogodišnju kćer Anetu, za koju je tvrdio da ga je slikarski već nadmašila, konačno postao pisac. Apsolutno sve s njima nadahnjivalo ga je i gonilo da piše. Ludi, divni, nesebični Krmelj, kad sam ne bi slikao ili pisao, učio ga je upravljati brodom, kuhati fiš, peći šarana na rašljama i smuđa na žici, loviti ribu na sve moguće načine – štapom i mrežom, mamiti soma bućkanjem, vaditi ribu golim rukama kad Sava poplavi okolne šumarke, a šarani ti se zabijaju u bedra i koljena ili klize uz njih poput lijenih zmija, koristeći posredno tu poduku kako bi mu otvorio nove putove u pisanju. A tek Oči, kako ju je počeo zvati i Krmelj, prekrasna i čudovišna djevojčica koja se nikad nije igrala lutkama, senzibilna, sva ustreptala, pametna i načitana, vjerojatno načitanija od njih dvojice zajedno, prava mala žena, smiješna, ljupka i zapravo nevjerojatna u toj svojoj užurbanoj i radišnoj starmalosti. Navečer, nakon večere, oni su postajali njegova vjerna, ali zahtjevna publika. Čitao bi im tekstove što ih je tog dana napisao – ono što im se ne bi svidjelo, Aneta bi, ne bez očita uživanja, ribarskim nožem isjeckala na sitne komadiće i predavala rijeci. Ostalo je Krmelješević svakog jutra neumorno pretipkavao pa slao novinama i časopisima.

Jednom, na samom izmaku ljeta, kad se na „Urbatu" stala uvlačiti neka jedva primjetna tuga, pristali su u Brodu i Krmelj je otišao po namirnice potrebne za nastavak putovanja. Vratio se bez njih i bez daha, izvan sebe od oduševljenja. I odmah ih oboje postroji na pramcu.

– Oči naše, dobro pogledaj ovog našeg dragog dečka! Možda ti se on čini isti kao jučer, ali vjeruj Krmelju, uopće nije isti. Od danas putujemo s piscem koji je i službeno pisac! Jer njemu je sa šesnaest uspjelo ono što meni, jadniku, koji je sam sebi morao tiskati knjigu tamo u Rotterdamu, nije ni s trideset. Luciuse, sine, čestitam! Objavili su te! Evo ti, uživaj! – reče Krmelj pa izvuče odnekud iz hlača neke novine, zgužvane i vlažne od znoja s njegova trbuha. Bio je to novi broj „Poleta", otvoren na stranici na kojoj Lucijan ugleda nekoliko svojih pjesama i dvije kraće proze što ih je napisao nekoliko dana nakon što je stigao na „Urbatu". Gledao ih je grozničavo i s nevjericom, kao da ih prvi put vidi, kao da su tu dospjele iz druge dimenzije, neovisno o njemu i Krmelju, i vjerojatno ih ne bi ispuštao iz ruku cijeli dan da ih Aneta nije ugrabila i odjurila s njima u kabinu, gdje je stala čitati naglas, povremeno vriskajući od oduševljenja.

Taj prvi Lucijanov uspjeh, što ga je on sam smatrao njihovim zajedničkim postignućem, okrunio je čitavo ljeto i dao im potvrdu da ono što rade na „Urbati" ima vrijednost. Krmelj ih

je izveo na slavljenički ručak, nakon kojeg su kupili namirnice i vratili se na brod. Bilo im je lijepo u gradu, ali svejedno im se žurilo natrag na „Urbatu”. Lucijan kresne motor i oni krenu dalje niz rijeku, k istoku.

– Dobra je ova naša lađa. Opet nam je sva prpošna i vesela! – reče Krmelj dignuvši čašu s vinom.

– Isjeckali smo tugu i prosuli je preko ograde. Neka ode daleko, do Crnog mora, i neka se nikad ne vrati. Ugasi motor, dragi. Ne želimo je sustići.

– Ne boj se tuge, Oči naše! – odvrati Lucijan, no svejedno ugasi motor, prepuštajući „Urbatu” moćnoj struji rijeke, i ona u tišini nastavi ploviti kroz sumrak.

– Stvarno, hrabri moji suborci, lađari duhovnih rijeka i ponornica, zašto smo se mi uopće bili rastužili? Zar zbog skorog rastanka s „Urbatom”? Ma kakvog rastanka!? Ona ne ide nikamo. Ni Oči ne ide nikamo, bit će tu u školi. Samo, morat će se dobro potrudit ako ne želi pasti iz likovnog.

– Daaa, a zašto? – namrgodi se ona.

– Zato što ti ove godine ja predajem!

Shvativši, Aneta mu poleti u zagrljaj.

– Znači li to, zli učitelju, da ne ideš na put?

– Upravo tako. Javili su mi danas za posao, ali sam to sasvim zaboravio zbog Lucijana.

– A on, a Lucijan? On će ipak otići… – reče ona i opet se rastuži.

– Pa zar je to daleko? Dolazit će vikendima i praznicima, a možda ga između toga još koji put ugrabimo. Nećemo se družit svakog dana, ali zato će bit još slađe i intenzivnije. I brzo će nam doći ljeto.

Krmeljev plan je odmah oraspoloži. Sjela mu je u krilo i rukama obujmila vrat. Njih dvoje razmijene dug poljubac. Otpustivši, zatim, lijevu ruku, držeći se desnom za Krmelja, ona se izvije prema Lucijanu, koji je lijeno ležao na palubi, gledajući ih snenim pogledom.

– Svejedno, htjela bih da se uopće ne razdvajamo, ni dana, ni sata! Vi ste… dvojica mojih najdražih muškaraca. Jesam dobro rekla? Jesam! A ja sam onda vaša luckasta mala žena.

Htjela bih da ovako bude zauvijek. Mislim… Mislim da ću se sad rasplakat. Zato što sam sretna. Luciuse, dragi, dođi, i ti me poljubi.

On joj rukom pošalje poljubac.

– Bljak! To se ne računa.

– Imaj milosti, Oči naše! I prestani se tako izražavat, kao da smo u nekoj Sirkovoj melodrami.

– A što ću, kad ga volim! I Rainer Werner ga voli. Ipak me poljubi, dragi.

– Znam, ali riba u meni je teška, sva natopljena vinom, a tek vino, ono je još teže. Osim toga, baš mi vas je lijepo gledat. Jedva mogu zamislit da je još netko bio potreban da bi ti došla na svijet. Prije bih, u ovom trenu, povjerovao da si, poput Atene, iskočila iz te velike Krmeljeve glave…

– A ipak nisam iz glave, ludice! Ali iskočila jesam, iz pičke sam iskočila! Morala sam, prije vremena, nije mi bilo dobro tamo, bila je to strašna pička zle žene, pa nije nikakvo čudo što ju je tatica na kraju morao isjeckati, je li tako, tatice?

– Nasitno isjeckati – potvrdi joj Krmelj.

– A onda sam mu i ja pomogla. Puno nas je rastuživala. Pa smo je bacili u rijeku. Tako treba sa svime što te rastužuje. Sljedeći tjedan Lucijan se zbog škole morao vratiti u grad, no ponovno su se okupili već za vikend. „Urbata" je nastavila ploviti. Uveli su i neke novine. Krmelj je sad opet radio kao nastavnik i imao manju plaću nego kao kuhar na riječnom brodu, pa su svojim umjetničkim traganjima rijekom bili prisiljeni dati, kako se izrazio Krmelješević, „privremeni komercijalni karakter". Češće nego prije, pristajali su uz obalna sela i gradove, gdje su priređivali prodajne izložbe slika. U početku je odaziv bio slab, pa se Lucijan dosjetio da bi svojim javnim nastupima mogao privući ljude. U međuvremenu, još nekoliko časopisa objavilo je njegove tekstove, Krmelj je s jednim izdavačem pregovarao o tiskanju Lucijanove knjige, uslijed čega mu je samopouzdanje silno naraslo te mu se ta ideja o nastupu uopće nije činila apsurdnom. Pokazalo se da i nije bila. Čim bi negdje pristali, Lucijan je iskakao na obalu s megafonom, posuđenim od djeda, i stao izvikivati svoje pjesme i tekstove. Nikad nije čitao, improvizirao je i često izmišljao na licu mjesta. I nikad nije ostajao na obali, išao je dalje, do prvog trga, do terasa i birtija, u selima je znao banuti i u nečije dvorište, sve dok se oko njega ne bi okupio dovoljan broj ljudi. Uskoro ga je počela

pratiti Aneta, s timpanom rashodovanim iz limene glazbe koji je mnoge ispratio s ovoga svijeta, po kojem je udarala s rijetkom viđenom predanošću. Nakon nekog vremena stali bi se strateški povlačiti, a ljudi su, i ne primjećujući, išli za njima, kao štakori za zvukom sviračeve frule, sve dok ne bi stigli do obale i „Urbate", gdje su ih čekale slike i elokventni Krmelj, iz čije mreže nije bilo lako pobjeći. Osim toga, slike su bile dobre i ljudi su ih malo-pomalo počeli kupovati, naročito one koje je naslikala Aneta, za koje su mnogi tvrdili da u njima, neovisno o motivu, izazivaju neodoljivu žudnju, zbog koje ih moraju imati.

Do sljedećeg ljeta „Urbata" i njezina mala posada postali su pravom atrakcijom i ljudi su ih, gdje god bi pristali, unaprijed čekali. Njihovo umjetničko traganje rijekom zadobilo je već sasvim komercijalni karakter. Krmelješević si to nikad neće oprostiti. Predbacivat će si da je zbog novca uništio jedan lijepi san što su ga još dugo mogli sanjati. Međutim, tomu možda ipak ne bi došao kraj da nije bilo drugih Krmelješevićevih poslova. On je, osim slika, ispod tezge prodavao numizmatiku, rimske, karolinške i starohrvatske mačeve i drugo oružje, oklope i fosilne ostatke, sve ono što je savski pijesak u sebi čuvao stoljećima. Istina, nije to radio radi sebe i ta mu je trgovina nanosila znatne duševne patnje. Činio je to radi svoje kćeri i Lucijana, želeći im osigurati nesmetano bavljenje umjetnošću u budućnosti. Ta trgovina obavljala se na obali, izvan naselja, i bila je redovito unaprijed dogovorena.

Lijepa djevojka koja ih je početkom kolovoza dočekala na obali između Orubice i Davora, nije, dakle, došla zbog slika. Došla je kupiti mamutov zub, koji će, kako je rekla, uručiti zaručniku stomatologu kao dar za otvorenje zubarske ordinacije. No tad je spazila sliku „Lucijana štuke jedu", Lucijanov portret s dvije štuke koje otkidaju meso s njegovih obraza, što ga je Aneta naslikala nakon što se jednom naljutila na njega, a potom ugleda i samog Lucijana, koji se u zao tren iz rijeke penjao na „Urbatu".

Mlada žena sasvim se zbunila, Krmelju to nije promaklo, no u očaj ga je bacio način na koji je Lucijan zurio u nju. Bilo je jasno da ništa drugo za njega ne postoji. Naslućujući katastrofu, Krmelj je samo stajao, nemoćno čekajući kakav će oblik ona uzeti. I nije morao dugo čekati. Napravivši nekoliko energičnih koraka, plavuša stane pred njega i reče, na njegov užas, da se predomislila i da je mamutov zub više ne zanima. To strašno uzruja Krmelja.

– Kako sad ne zanima? Vi ste naručili i ja sam nabavio. Kako sad ne zanima, kakva je to neozbiljnost?! Pa ne nalaze se mamutovi zubi svaki dan, bogaramu!? – žestio se Krmelj, grozničavo razmišljajući o svom sljedećom potezu. Odjednom, ugledavši taj golemi mamutov zub, uze ga s obje ruke i snažno gurne prema plavuši, od čega ona ustukne korak unatrag,

refleksno hvatajući zub da izbjegne udarac u grudi.

– Slušajte, ako je u pitanju cijena, zaboravite na cijenu! Nema cijene! Ja vam ga poklanjam! Nosite ga i neka vam je sretno. I vašem zaručniku! – govorio je Krmelj gurajući je s „Urbate".

– Gospodine Krmelješević!

– Zaboravite, rekao sam! Ja vam ga poklanjam!

– A ja sam vama rekla da ne želim prokleti zub! I evo ga, stiže natrag! – vikne ona povisivši glas pa krene u protunapad mamutovim zubom, koji zabije u Krmeljev pleksus. Izvela je to tako žestoko i snažno, kako to nitko ne bi očekivao od naizgled krhke djevojke, da je Krmelj nekoliko trenutaka imao ozbiljnih problema s hvatanjem daha. Novonastalu tišinu plavuša iskoristi da mu na miru objasni što je naumila.

– Dakle, gospodine Krmelješević, zub neću kupiti, ali nemojte misliti da vas neću obeštetiti. Želim kupiti ovu sliku – reče ona i pokaže na Lucijanov portret sa štukama – Mislim da je slika veličanstvena! I spremna sam je platiti dvostruko više od cijene što smo je dogovorili za zub.

Krmelj, došavši do zraka, zausti odgovoriti da slika nije na prodaju, ali tad mu pogled pade na Lucijana, koji jedva da je od uzbuđenja znao gdje se nalazi, pa na Anetu, koja je također zaneseno promatrala lijepu mladu ženu, kojoj se toliko svidjela njezina slika da je zbog nje odustala od poklona za svog zaručnika, te samo nemoćno odmahne rukom.

– Dajte, onda. Kako želite, gospođice. Kako želite.

Lucijanov portret je, dakle, kupila. A Lucijana je jednostavno ukrala.

– Da, bilo nam je divno – reče Aneta blistajući – ali nije ništa manje divno što smo ponovno zajedno, zar ne, dragi? Bila sam hrabra, o da, i pametna sam bila, a sve da bih te ponovno navela na svoj put. Na naš put, dragi! Sve ovo s Armandom, sve sam ja to zbog tebe! Znam, ti si sad strašan, predan, odan, dosljedan. Zovu te Fanatik, zar ne? Boje te se, o, i ne znaš kako te se boje! Ali dragi, to nisi ti, možeš ti biti i to, ali to nisi ti. Mi smo umjetnici, ti i ja.

– Neće to baš tako biti.

– I neće to baš tako biti! Zar misliš da ću ti samo tako oprostiti?! Puno smo patili, Krmelj i ja.

A za sve je kriva ona izblajhana Sanja, koja je došla sa samo jednim ciljem – da uništi sve što smo imali, kao i sve ono što smo mogli napraviti. Zubarska zaručnica, izopačena zubarska pirotehničarka…

– Kakva zubarska pirotehničarka? – reče Lucijan kroz smijeh – I sama znaš da je ona inženjerka…

– Piroinženjerka zubarskih proteza!

– Ne lupetaj, Oči! Što ti je, uostalom, ona kriva?

– I nije! Ti si kriv! Kako si se mogao zaljubiti u nju?! U takvo jedno uštogljeno, napirlitano stvorenje, jednu običnu… lutkicu! Ona i nije žena!

– Otkud sad to? Pa baš si ti više puta rekla da je ona najljepša žena koju si ikad vidjela.

– Nikad ja to nisam rekla!

– He! A zar nije u mene pamćenje kao u Majakovskog? – reče Lucijan i naglo prikoči. S desne strane sad im se pružala rijeka, nabujala i moćna. Nalazili su se između Orubice i Davora, blizu mjesta na kojem se odigrao prvi susret između njega i Sanje, kad je odustala od mamutova zuba, kao i od zaručnika stomatologa.

Aneta mu se baci oko vrata, potvrđujući.

– Tako je, dragi! Tvoje pamćenje je kao poltavski drum. Svaka štikla u tebi ostavi trag. Svaka štikla! Prokletniče! I udari mu šamar.

– Bolje da krenemo dalje. Jedna stvar je ostala ista. I dalje nevjerojatno brzo mijenjaš raspoloženja – reče Lucijan vraćajući auto na cestu.

– Oprosti, dragi! Ali kad se već tako dobro sjećaš, onda se valjda sjećaš što sam ti rekla onog dana kad je ona kupila Lucijana sa štukama? Naravno, evo priznajem, bila je lijepa, i ja sam bila sretna što joj se moja slika toliko sviđa. Ali ubrzo sam prozrela njezin skriveni motiv jer sam primijetila kako te gleda. I rekla sam ti, dragi, pazi, ti se u nju ne smiješ zaljubit! Zar se ne sjećaš?

– Sjećam se.

– A ti si je još iste večeri odveo u rijeku i odjednom joj se sisa našla u tvojim ustima! – počela

se ponovno uzbuđivati Aneta, sijevajući pogledima i mašući rukama oko njegove glave – Nemoj poricati! Vidjela sam!

– Pa što?

– Kako, pa što!? Tamo se trebala naći moja sisa! Ova, vidiš! – reče ona vadeći odjednom sisu iz košulje, rijetko lijep primjerak vrste, na kojemu Lucijan zadrži pogled puno dulje nego što je namjeravao. Onda prasne u smijeh.

– Oprosti, Oči, ali tad na tom mjestu nije bilo ničeg sličnog. A sad je spremi, molim te. Vidiš da vozim.

– Trebao si čekati, izdajniče! A ne se sjuriti u prvu koja je raširila noge! Pljunuti na sve i tako nas, bez riječi, ostaviti. To je besramno! Besramno! Iako ne mogu reći da tata nije predvidio takav razvoj događaja…

– IAKO NE MOGU REĆI DA TATA NIJE PREDVIDIO TAKAV RAZVOJ DOGAĐAJA!!! BAŠ JE VIDOVIT TAJ TVOJ TATA, JE LI!? – zagrmi odjednom Lucijan tako silovito da se Aneta prilijepila uza sjedalo. Auto se zaustavi uza škripu, gotovo udarivši u tablu s imenom mjesta. Ali kad se okrenuo prema njoj, crte lica su mu bile mirne i čvrste, jedino su mu riječi bile pune suspregnuta bijesa.

– Prvo, ja sam je volio, od prvog trena, tu koja je preda mnom raširila noge. Drugo, volio sam i tebe, volio sam te kao sestru, a možda i drukčije, nikad nećemo znati bi li što bilo od tih Krmeljevih ludih romantičarskih planova s tobom i sa mnom da se Sanja nije pojavila. Treće, ja vas nisam ostavio…

– Nisi? A kako bi ti to nazvao?

– Nisam vas tad ostavio! – vikne on lupivši šakom od krov auta – Niti sam to namjeravao. Ništa se između nas ne bi promijenilo. Ali kad sam se te večeri vratio na „Urbatu”… Ispustivši prigušeni krik, Aneta ga pogleda užasnuto. Shvatila je o čemu govori.

– Da, vidio sam kako se jebete! Oca i njegovu trinaestogodišnju kći u strastvenu klinču! E, onda jesam otišao! Tad vas jesam napustio! Zauvijek! Nisam mogao vjerovati da mi se sve to odvijalo pred nosom i da to uopće nisam shvatio, unatoč svim onim nježnostima i poljupcima što ste ih vas dvoje razmjenjivali, kojima sam tek tad otkrio pravo značenje. Eto, zato sam otišao, nisam vam više htio služiti kao paravan, niti biti dio vašeg seoskog folklora u kojem je takva aktivnost normalna, dapače poželjna. A i previše sam vas mrzio! Oboje!

– U pravu si! U pravu si što si nas mrzio! Ali, ja te molim, ne mrzi nas više – reče ona podižući prema njemu uplakane oči – Vidiš, ti to ipak ne razumiješ, ludice! Mi smo bili… Bili smo ljubomorni i ludi od boli, okrenuli smo se jedno drugome i pokušali naći utjehu. Nije to bilo, kako ti kažeš, jebanje, ne, bio je to zajednički plač, utapanje u rijeci tuge, koja je bila tako ogromna, tako moćna i nesavladiva! Bili smo uvjereni da si nas napustio! A tako smo te voljeli… Zato nas ne mrzi, molim te, ne mrzi nas. Mi smo tako čudna bića, neobična i sebi samima.

– Ne mrzim vas, ludice! Dođi! – reče on privlačeći je u zagrljaj, a ona se utisne u njega, sasvim ga prekrivajući svojom živom kosom – Uostalom, bilo je to tako davno. I sve je to sad mrtvo. Ali drago mi je što te ponovno vidim.

– Mrtvo!? – vrisne ona otkidajući se od njega – Nije mrtvo! Zar bih ja onako nešto učinila da je sve to mrtvo?! A danas sam i život riskirala, zar ne, sam si to rekao.

– Ne spominji mi to!

– Ne, ne, saslušaj me, molim te, saslušaj me! Ta ne misliš valjda da je meni stalo do one jadne kreature, Armanda? Sve sam ja to zbog tebe izvela. Ti sad hodaš naokolo s tim spravama za mučenje i masakriraš ljude koji, doduše, jedva da jesu ljudi, ali što imaš od toga, što pokušavaš dokazati? Svi ti noževi, te sajle i maljevi ranjavaju tebe više nego njih. Sam sebe osakaćuješ, dragi!

A mene to tako boli da se sva raspadam. Ti si snažan i možeš sam trajati, čak i takav osakaćen, nepotpun. Ali ja nikad nisam prestala, još odonda, biti mi. Nakon onog na „Urbati”, bez tebe, Krmelj i ja smo se udaljili, nismo više nalazili snage da nastavimo. Te sam jeseni upisala primijenjenu i otišla u Zagreb. On je ostao raditi u školi, postavši u međuvremenu normalan otac, brižan i dalek, šutljivi mrgud koji redovito šalje džeparac i plaća račune, ni po čemu se ne razlikujući od ostalih roditelja. Na „Urbatu” je odlazio rijetko, uglavnom radi ribolova, a isplovljavao nije nikad. Uskoro je i s tim prestao. Za ribolov mu je ionako bio praktičniji čamac. Nakon srednje sam otišla u Barcelonu, na akademiju. Zašto baš tamo, jedva da ti moram govoriti. Ti si me poslao u Barcelonu. Tvoje priče o Kamovu, tvoji snovi o crnoj utopiji anarhista, moja ljubav prema Gaudiju. Kao što sam četiri godine živjela s tobom u istom gradu ne susrevši te nijedanput, ali s prelijepom mišlju da se to može dogoditi svakog sljedećeg trena, tako sam sad učinila korak dalje i otišla u Barcelonu živjeti naš zajednički san. Provela sam tamo šest godina, četiri na akademiji, i još dvije, ispunjene divnim, luđačkim radom, koji me, da ti se pohvalim, učinio

prilično poznatom u Španjolskoj. Imala sam tri samostalne izložbe u vrhunskim galerijama. Na dan otvorenja moje treće izložbe navršilo se deset godina otkako te nisam vidjela. A ipak, u tih deset godina, koliko god da sam radila, još sam više vremena posvećivala tebi, mislima o tebi, tebi prošlom, sadašnjem i budućem. Izgovarala sam naglas rečenice i stihove koje si napisao, o, znam ih ja sve napamet, kao i one za koje sam mislila da bi ih mogao napisati. Zamišljala sam te kako u nekom podrumu grozničavo i neumorno pišeš svoje remekdjelo. Bodrila sam te da ustraješ.

Na otvorenju te zadnje izložbe bila je i moja prijateljica iz Hrvatske, s kojom sam išla u primijenjenu i koja me prije nekog vremena kontaktirala moleći da joj pomognem pronaći bilo kakav posao u Španjolskoj. Ja sam to i učinila, našla sam joj mjesto restauratorice fresaka. Znala sam da joj se u Hrvatskoj, ona je tu iz Broda, dogodilo nešto strašno, ali ne i što, pretpostavljala sam da to ima veze s ratom… A onda je ona na mojoj izložbi doživjela živčani slom. Srušila se na pod i vrištala o čovjeku čiji su ljudi na jezovit način ubili njezina dečka. Samljeli su ga u mašini za meso. Gurnuli su mu ruku unutra i mljeli je do ramena. Iz njezinih nesuvislih riječi uspjela sam razabrati da je za to odgovoran čovjek čiji se lik opsesivno pojavljivao na mojim slikama…

– Sjećam ga se, bio je pravo govno – reče Lucijan i naglo pokrene auto, prođe pokraj table i sjuri se prema centru Davora – baš pravo govno bio je taj njezin dečko! Pretpostavljam da tvoja prijateljica nije histerizirala o tome kako je on u ratu silovao sedamnaest žena, od kojih dvije djevojčice i jednu sedamdesettrogodišnju babu!? A obogatio se prodajući meso HV-u. Većinu tog mesa pokrao je iz opustošenih sela i s bivših PIK-ovih farmi. U njegovim kobasicama nije bilo samo životinjskog mesa. Naravno, sve se to mene ne tiče. Ali, kad se već pokušao bosti s nama, ne nalaziš li naše rješenje primjerenim, čak umjetnički opravdanim, da ga ubije vlastita flajš-mašina? Zemlju iz koje je tvoja prijateljica pobjegla nisam ja učinio takvom. Možda je zapravo činim boljom, čisteći je od takvih…

– Ma briga mene za njega, za Armanda i za čitavu prokletu zemlju! Ali ona te jede, dragi! Kao što je već pojela Krmelja! Zato sam ja došla, da vas odvedem odavde, da vas izbavim! Mi se sad prezivamo Condalozzi, znaš? Tona Krmelješević postao je Antonio Condalozzi. I on se isto borio, kao i ti, dragi, vratio se iz rata nakon primirja i pokušao nastaviti živjeti, jesti, piti i razgovarati s ljudima, ali više ništa nije bilo isto, okus vina i hrane nije bio isti, ljudski pogledi, riječi, misli i pozdravi nisu bili isti. Jednog jutra se probudio i rekao sam sebi: „Io sono Antonio Condalozzi.” Istog mi je dana pisao i pitao me imam li što protiv da nam promijeni prezime. A što bih imala protiv? Svi su ga se odrekli, rodbina naročito, cijeli slavni

klan Krmelješevićevih, obitelj s najviše kapetana, čiji su se preci borili u Tridesetogodišnjem ratu. I „Urbatu” su pokušali zapaliti, ali je kiša ugasila vatru, pa je samo malo nagorjela. Kuću ne diraju, ona je za sve Krmelješeviće svetinja.

Lucijan je sad sasvim usporio, manevrirajući ulicama u centru, koje su bile pune pješaka, uglavnom djece i baka čije su budne oči sumnjičavo motrile njihov prolazak. Suzdržavao se da ne prasne u smijeh zbog priče koju mu je ispričala. Krmelj zaista nije mogao pronaći bolji način da uvrijedi cijelo mjesto. Promijeniti slavno prezime Krmelješević u Condalozzi, odgovarati ljudima na talijanskom! I nikamo ne otići, nego i dalje živjeti s njima. Odjednom je snažno poželio vidjeti starog Krmelja.

18

Prošli su kroz sam centar, između parka i crkve na jednoj strani i najstarije birtije u mjestu na drugoj, na čijoj je terasi sjedilo nekoliko tipova koji su mu bili poznati iz rata, lica crvenih i podbuhlih od tableta i alkohola, pa skrenuli lijevo, uz nasip, gdje se nalazila drevna kuća Krmelješevićevih.

Nasuprot kući, na nasipu, stajala je grupica ljudi i bacala glasne komentare, smijući se i pokazujući na čovjeka koji je, njima okrenut leđima, nešto popravljao na kapiji.

– Je l' to naš Antonio? – upita Lucijan. Aneta kimne, a on produži ravno do njega i pritisne sirenu. Antonio se, međutim, i ne okrene, nego nastavi s poslom koji je radio. Skidao je ploču s imenom „Tona Krmelješević" i stavljao drugu, na kojoj je pisalo „Antonio Condalozzi". Kad je završio, krenuo je u dvorište, ali tad Aneta iziđe iz auta i pozove ga.

– Pa zar se tako dočekuju gosti, dragi Antonio?

Tek se tad okrenuo. Lucijan ugleda starog prijatelja i mentora, zaraslog u kosu i bradu, gotovo potpuno sijedu, no i sasvim živu i razigranu, što je, u kombinaciji s crnim raščupanim obrvama, govorilo da je Antonio još uvijek žilav i u snazi. Ugledavši kćer, zafitilji onu skinutu ploču prema nasipu pa širom raširi ruke.

– Oprosti, draga, ali mislio sam da je to netko od ovih mudrijaša s nasipa. Znaš da njih ignoriram.

Ona mu poleti u zagrljaj.

– Ne gubiš volju, kako vidim! – reče ona pokazavši na ploču.

– A, to je već postao naš svakodnevni ritual, njihov i moj. Oni noću stave „Krmelješević", ja je drugi dan skinem i vratim „Condalozzi". Valjda misle da znaju bolje od mene tko sam. Ali tko te to dovezao? I gdje si uopće bila posljednjih mjesec i pol? Već sam pomislio da si se vratila u Španjolsku.

– Nikad nećeš pogoditi tko me dovezao! Ali bit će ti neopisivo drago.

Lucijan iziđe iz auta i priđe im.

– *Bongiorno*, Antonio! Daj ruku ovamo, neustrašivi lađaru duhovnih rijeka i ponornica!

Razrogačivši oči, Antonio ispruži ruku, ali istog trena osjeti kako mu koljena klecaju i bio bi se sigurno srušio da Lucijan nije čvršće stegnuo njegovu ruku i privukao ga k sebi.

– Dragi moj dečko! – protisne Antonio, a oči mu se ispune suzama.

– Bilo je žena kojima su se preda mnom odsijecale noge, ali ti si prvi muškarac kojemu se to dogodilo, to ti jamčim. Hajde, pomoći ću ti da se sklonimo od ovih komedijaša.

– Čekaj, da te malo pogledam… I ne znaš koliko sam sanjao o ovome – zamoli ovaj i unese se u njega svojim radoznalim, pametnim očima koje je već dugo radije držao zatvorenima. No ubrzo skrene pogled, lice mu se zgrči, donja usna trzne i izvije, kao da se preko nje prevalila neka nečujna i opasna riječ koja ranjava dok se izgovara. – Uh! To… To je takva tragedija!

Lucijan shvati što je ovaj pročitao u njegovim očima, ali nije bio raspoložen za daljnje izraze sućuti, pa lako gurne Antonia prema vratima, koje Aneta spremno otvori.

– Pustite sad tragedije, signore Condalozzi! Idemo se radije skloniti u hlad ove vaše virnice. Toga nije bilo kad sam prošli put bio ovdje.

– Antonio je posadio lozu onog dana kad sam otišla u Barcelonu. Ta loza, dragi, to sam za njega ja. Zarekao se da je nikad neće podrezivati, i nije. Pogledaj kakve joj je lijepe i zamršene stanove napravio od drveta! A sad stanite! Stanite tu, obojica! – reče Aneta, koja je pred njima hitro uskakutala u dvorište i sad se okrenula, zaustavljajući ih podignutom rukom. Njih dvojica poslušno zastanu, a ona iz torbe izvuče golemi fotoaparat i stane okidati. – Ovo se mora dokumentirati. Povratak brodolomca s „Urbate”! Ili, možda – Spašavanje „Urbatina” brodolomca! Jesam li ti rekla da ću ga dovesti, Antonio, jesam li ti rekla!? Ili… A možda ja s tobom uopće nisam o tome razgovarala? Možda samo mislim da jesam?

– Bit će ipak da to samo misliš, draga. Uvijek ista, a Luciuse?

– Naša luda mala žena! – reče Lucijan, tek toliko da nešto kaže, da si oslobodi prostor u kojem će se moći na miru čuditi. Nije se mogao načuditi prelijepoj ženi pred sobom, koja kao da je pobjegla s Manarina crteža, i to ne bilo kamo, nego ravno u Gauguinov atelje, koji je onda dovršio posao s njom. Ali ta zločinački lijepa žena, kako je nekako rekao Sebastijan (morat će tom Sebastijanu dati neko odgovornije mjesto), koja nikad nije bila djevojčica, sad se najčešće ponašala baš tako – kao djevojčica.

– Antoniova loza nije samo lijepa. Ona je i dobra. Daje mu vino. On satima sjedi pod virnicom, nagovara je i snubi, čita joj Katula, Alkeja i Hajjama. I postao je pravi majstor u tome, vino mu je božansko.

– Ne pretjeruj, draga. Uostalom, zašto nam ne doneseš vrč i čaše, pa neka Lucijan sam procijeni.

Kad je otišla u kuću, Antonio se ponovno zagleda ispitivački u Lucijana, kao da želi provjeriti je li ga onaj prvi dojam prevario. Zapravo se tome nadao. Da u njima ne nađe onu snagu i nemilosrdnost. Ali odmah spusti pogled. Uzdahnuvši, opet pogleda, kratko, i, s očitom nelagodom, pljesne Lucijana po nadlanici ruke što ju je ovaj držao ispruženu na uglačanu hrastovu stolu. Lucijan polako povuče ruku, iščekujući neko teško pitanje. Ali Antonio reče:

– Ma ništa posebno, to moje vino. Napravim sto-dvjesto litara portugisca. A sam ga i popijem.

– Znači, izdao si komadaru. Pretpostavljam da te sad i zato mrze.

Antonio odmahne rukom.

– Ma ne mrze me. Samo me ne razumiju. Ali ni ja ne razumijem njih, pa smo isti. Jednostavno, između mene i svijeta ispriječio se neki gadan nesporazum. Prije sam nalazio načina da povratim ravnotežu, ali više ne znam, niti imam volje. A da budem ono što sam bio, ne mogu, sve se u meni gnuša toga.

– Onda nisi miran, ako se već gnušaš.

– Nisam! Ali pokušavam biti. Radim mirne stvari. Pravim vino. Radujem se izdaleka Anetinim uspjesima. Idem u ribu. Ima tamo, u viru, jedna beštija, somina, pokušavam mu doći glave već godinama.

– Eh, somina! To mi i ne zvuči kao neka mirna aktivnost. Nekako te previše uzbuđuje ta somina… Nisi trebao ići u rat, ti budalo! – ote se odjednom Lucijanu – Što ti je to trebalo?

– Nisam ja kukavica, Lucijane. Otišao sam u rat zbog vas, zbog ove naše mladosti. Da nju čuvam. Ali uzalud, svejedno su je uništili. Uostalom, nisam ja ubijao. Pucao sam iznad glava, u najgorem slučaju – da ranim. Gdje bih ja…

– Gdje bi ti na bližnjeg, gdje bi Krmelj na brata svog!? I tako, ostade Antonio bez bližnjeg

svog… – reče Lucijan smijući se.

– Ti se rugaš, ali neka… A, evo i naše krčmarice! Pogledaj kako je lijepa!

– Nikad nisam vidio ljepšu! Dajte da vam pomognem, lijepa krčmarice! – reče Lucijan uzimajući od nje stakleni bokal, čije su se stijenke orosile od hladnoće. Aneta spusti tri čaše od debela stakla, a on ih napuni i gurne jednu prema Antoniu.

– Za stvari koje su bile i za one koje će tek biti! – reče Lucijan dižući čašu.

– Za vas, djeco moja! – blago će Antonio.

– Za „Urbatu" i njezinu malu, ali hrabru posadu, neka opet zaplovi! – vikne Aneta – Pa makar samo u duhu! Divno je ovo vino, zar ne, dragi? Danas ću se baš opiti! Ali najprije se idem istuširati. A vas dvojica nemojte pretjerat da vas ne moram sustizat vrletnom vinskom stazom. Umorit ću se prije vremena i stropoštat u provaliju. I bit će vam onda pusto bez mene.

– Zbilja – reče Lucijan, kojemu glavom prostruji iznenadna misao, za koju još nije mogao odrediti je li iskrena i dobra ili je, naprotiv, porod čiste pakosti – zašto ne bismo ponijeli vino i otišli pogledati što je s našom starom curom?

Znao je da se ideja neće svidjeti Antoniu, kao i da će Anetu oduševiti. I da će na kraju biti po njezinom. Ona sva vesela odjuri u kuću, a Lucijan im ponovno natoči.

– Zar si zato došao? – reče Antonio, ljutito stežući čašu od debela stakla – Da joj podjaruješ davno nestale snove? Zar ne vidiš koliko je ona krhka? Njoj nije mjesto ovdje, njoj je tamo, u Španjolskoj, dobro…

– Pa zašto se onda vratila kad joj tako dobro!?

– Znaš ti dobro zašto se vratila! Isusa ti Krista, dečko moj, što se s tobom dogodilo!? Što su ti napravili?

– Dosta! – vikne Lucijan, presjekavši rukom zrak ispred sebe, a onda nastavi blaže, čak mu je i pogled postao manje tvrd – Ohladimo malo, šjor Antonio. Činjenica je, uostalom, da ja ne znam zašto sam došao. Ali vratio sam vam kćer, doveo sam je s mjesta na kojemu, vjerujte mi, ne biste željeli da bude. I mislio sam da je to sve što ću i učiniti, nisam uopće namjeravao dolaziti ovamo. A onda me nešto, u zadnji tren, natjeralo da i vas vidim, možda čak da

provjerim je li tu ostalo nečega živog, kao što me ona cijelim putem uvjeravala…

– Dobro, ako je tako, dečko moj – reče Antonio, ustane i nalije im ostatak vina u čaše – Popij ovo, a ja idem po još.

Ostavši sam, Lucijan pohlepno ispije vino, najprije iz svoje, a onda i iz Antoniove čaše. Pogled mu se razmili po dvorištu poput nemilosrdne i disciplinirane vojske mrava ratnika, jednako halapljiv kao i žudnja za pićem što ju je osjećao, bestidan, razbojnički. Dvorište popločano ciglom i kamenom, u koje se dolazio igrati mali Relković, gusta loza, virnica od drva, hrastov stol s debelim izbrazdanim čašama, prastara kapetanska kuća, sve se to slagalo u sliku neshvatljiva raja, tuđeg raja, u kojem je on, nema nikakve sumnje, uljez. Snažni barbar koji od svega toga ništa ne razumije, ali svejedno tu želi ostati. Barem dok sve ne uništi.

– Evo vina! A prepoznaješ li ovo?

– Ha! Sanjin nesuđeni mamutov zub. Bolje bi joj bilo da ga je kupila.

– Nisam ga mogao prodati. Ostavio sam ga sebi, kao uspomenu, da me uvijek podsjeća.

– Daj to vino. Jebeš zub! – reče Lucijan, nervozno posežući za bokalom. Ispije nekoliko gutljaja iz njega, napuni si čašu, pa se zavali dublje u stolicu, podrugljivo gledajući Antonia. Nije sumnjao u to da slijedi neka poučna priča.

– Ovaj zub – reče Antonio držeći zub na dlanu kao Hamlet lubanju – to je naš mali nadgrobni spomenik. Vidiš, dečko moj dragi, nisi morao dolaziti provjeravati da li je sve to mrtvo. Ne moraš zato ići na „Urbatu”. Ako si ti mrtav, i to je mrtvo. A ti jesi mrtav. Shvatio sam to čim sam ti pogledao u oči. I zbog toga mi se srce cijepa. Jesi mnogo ubijao, jadni moj dječače!?

Dvorište se ispuni grčevitim Lucijanovim smijehom, nalik na lavež, gotovo nepodnošljivim za slušati. Antonio nesvjesno pokrije uši rukama.

– Pa, recimo to ovako, *signore* Condalozzi! Svakog onog kojeg ste vi propustili, ja sam morao nadoknaditi. Što vi onda mislite, jesam li puno ubijao? – reče on ne skidajući pogled sa Antonia. Ovaj spusti glavu i tresne mamutov zub od stol.

– Prokleti da su oni koji su te na to natjerali! Nesretni moj dječače…

– Natjerali!? – vrisne Lucijan i skoči sa stolice, stvorivši se na stolu pred Antoniom. Zatim

ščepa vrč i gurne mu ga u prsa. – Pij! Pa dobro, *signore* Condalozzi, što je s vama!? Jeste li vi Isus, i li što, kad sam ja u pitanju? Ili vam je incest pojeo mozak? Koliko vama treba da progledate? Koliko vama i vašoj ludoj kćeri treba da me zamrzite!? E pa dobro! Čujte onda još i ovo! Nisam ja samo četnike ubijao. I naše sam ubijao. Hrvate. Naše vojnike. Neki od njih bili su istinski heroji. Kao što je heroj bio i prvi kojeg sam od naših likvidirao. Bio je on moj prijatelj iz srednje škole, sjedio je iza mene i uvijek sam mu dopuštao da prepisuje testove. Da znate samo koliko se trudio! Ubio sam ga '91., sredinom listopada. Nisam, doduše, znao o kome se radi, tog su dana došli po mene na teren i iskrcali me na mjestu zasjede rekavši samo da meta vozi ladu nivu sive boje na kojoj sa strane piše PARTIBREJKER. Čekao sam punih dvanaest sati, u pustom gradu po kojem su rokale granate. Pojavio se u deset i dvije minute i ja sam ga bez oklijevanja skinuo zoljom. O kome se radi, saznao sam tek na pogrebu, kad mi je njegov otac rekao kako je poginuo. Dotad sam mislio da je stradao na bojištu. I znate što, *signore* Condalozzi? Plakao sam zajedno sa Žalosnom Sovom, kako smo zvali njegova starog, bilo mi je žao što je izgubio sina, ali ni jednog trenutka, ni jedne jebene nanosekunde, nije mi bilo žao što sam ga ja ubio! Vidite, *signore* Condalozzi, meni je bio potreban golemi intelektualni napor da bih počeo ubijati, i to sam odradio koji mjesec prije toga. Zahvaljujući vama, svemu onome što ste me učili, a donekle zahvaljujući i očevu i općem odgoju, mene je rat zatekao sasvim nespremnog, ranjivog, bolećivog. Ja nisam bio poput mog prijatelja Ljubice, koji je oduvijek ubijao prirodno, bez razmišljanja, bez dvoumljenja. Ja sam morao učiniti pakleni intelektualni izbor. I nakon toga više nije bilo natrag, samo naprijed. Kad ideš naprijed s otkočenim oružjem, najmanji je problem pronaći neprijatelja.

A eto, vas još ipak najviše muči taj prokleti mamutov zub! Vaša uništena mladost i uništena mladost općenito! I ta vaša kći! Doletjela princeza iz Barcelone da bi izbavila mene, mene koji sam u flajš-mašini samljeo lošeg jebača njezine prijateljice! I nije zadnji kojeg ću samljeti, mljet ću ih dok ne očistim ovu zemlju od takvih! A ona misli da sam ja umjetnik! Pisac! Ne, u pravu ste, *signore* Condalozzi, ja sam mrtav, ja sam snažan, ja sam nemilosrdan! Nisam kao vi, nisam poput svog oca. A on, taj moj otac, on umire. Savršeno bezazlen čovjek, sličan vama, koji bi – da ga kolju – još pomogao koljaču, možda bi mu i nož naoštrio!

Gadite mi se, svi mi se gadite! I reći ću vam još nešto, Antonio *maladetto* Condalozzi! Zauzdajte svoju kćer, zaključajte je, pošaljite je natrag u Barcelonu, radite što znate, samo neka mi više ne dolazi pred oči, inače ću vam je poslati natrag u komadima! Arivederči! Uh!

Izgovorivši sve ovo u dahu, imao je dojam da će se ugušiti. Pod sobom ugleda Antoniov spušteni potiljak. Dođe mu da ga smrska i tako si da oduška, pa instinktivno pograbi mamutov zub.

Taj mu se, međutim, odjednom učini neodoljivo smiješnim. Umjesto da njime udari, vrati ga na stol i pomiluje Antonia po potiljku, osjećajući kako mu se čitavo tijelo trese od nesavladiva smijeha. Jedva je došao do kapije.

Tu mu nešto drugo privuče pozornost. Iz kuće je dopirala vika, lomljava i razbijanje. Lucijan u trenu shvati. Davno prije nego što mu je to rekao, Antonio se pobrinuo za Anetu tako što ju je zaključao u kupaonici. Učinio je to još onda kad je otišao po vino i mamutov zub.

– Hvala ti, Antonio! – vikne Lucijan, zatvarajući za sobom kapiju.

– I drugi put! Dragi moj dečko…

19

Jurio je uskom i vijugavom cestom prema gradu, bježeći iz sporog svijeta Posavine. Zmije više nisu imale šanse. Iza njega su se samo redale crne kožnate trake, zalijepljene za vreli asfalt.

No, kad je ugledao niske obrise grada, u njemu se naprasno javi golemi otpor prema kretanju, upravo suluda želja da se istog trena zaustavi i ostane na tome mjestu satima, danima, zauvijek. Trbuh mu je vrio, imao je osjećaj da će mu utroba provaliti na usta. Bilo je to izvanredno rijetko stanje, što ga je jednom već iskusio, i samo ga je živo sjećanje na taj događaj spriječilo u tome da se zaustavi i prepusti blaženoj nepomičnosti. Nije smio. Jednostavno nije imao vremena. Upravo sad, bio je uvjeren, njegov otac započinje borbu sa smrću i svim silama nastojat će je odložiti dok se on ne pojavi. Kao što je to nekoliko godina prije činio njegov djed, umirući u tijesnoj, zagušljivoj kuhinji, okružen babama u crnim marama koje su satima mrmljale molitve, premećući krunice po rukama. Umirao je u mukama. I baš je on, Lucijan, bio taj koji je produžio njegovu agoniju za nekoliko beskrajnih sati. Ne znajući ništa o djedovu stanju, ali obuzet istom željom za nepomičnošću, iskočio je iz vlaka koji se već kretao na peron u Kutini. Dovukao se do klupe i ostao ondje satima, kao oduzet, sve dok se po njega nije vratila Sanja, koja je bila ostala u vlaku, i autom ga odvezla kući. Ona mu je rekla da djed umire i da stalno pita za njega.

Ušao je u kuhinju, probio se kroz gusto posijane starice u žalobnim marama i sjeo na samrtnikovu postelju.

– Evo me, dida! – reče i potraži njegovu žilavu ruku, ali ona istog trena nađe njegovu i snažno je ščepa. Prestavši hroptati, djed otvori oči i pogleda ga neobično radosno i znatiželjno. I tad mu postavi najbesmislenije od svih pitanja, barem kad je riječ o onima sa samrtničkih postelja.

– Luce moj, reci ti svom didi, je l’ komuništi još drže naš Srijem?

– Komunisti? Valjda misliš na Srbe, dida?

– E, na Srbe.

– Drže, dida, drže.

– A! – reče djed, sklopi oči i izdahne. Odgovor teško da mu se mogao svidjeti, ali Lucijanu se svejedno činilo da je umro zadovoljan, spokojan, baš kao da mu je maloprije otkrivena tajna vječna života.

Tko zna kakvo će mu suludo pitanje otac uskoro postaviti?

No njegov ga je predosjećaj ovaj put prevario. Stari ne samo da nije bio na samrti, nego je izgledao puno bolje nego prošli put. Dapače, dok je prije ustajao samo zbog nužde, sad odmah siđe s kreveta i oni iziđu na hodnik, gdje je, zbog velikih prozora koji su gledali na bolnički vrt, bilo puno ugodnije. Pun neke vedrine, stari nije spominjao nedavnu svađu. Lucijan mu podnese izvještaj: izvadio je orah, koji ga je krvnički izmučio sa svim onim žilama, morao je kopati gotovo dva metra u dubinu i na kraju mu nije preostalo drugo nego odsjeći ih sjekirom. Ovaj je tjedan imao dosta posla, pa nije stigao učiniti ništa u vezi sa šupom, ali to će riješiti čim se vrati. Starog ta vijest veoma razveseli, kao da mu je rekao ne znam što, i još doda kako će mu možda i on moći pomoći.

– To se traži, stari! Baš se veselim kako ćeš mi solit pamet i prigovarat.

Otac mu stavi ruku na rame.

– A ti si možda u pravu.

– U vezi s čime?

– U vezi sa šupcima. Samo, nije to samo kod nas. Ima toga svugdje.

– Znači, stari, ne živimo mi u zemlji šupaka, nego na Zemlji šupaka? Bogaramu, ima nečeg u tome. Vidiš da ćemo se na kraju složit.

– A ja sam se, opet, cijeli život trudio ne bit šupak. Što je možda najbolji način da to postaneš.

– Nisi ti šupak, stari! Ti si najbolji čovjek kojeg poznajem. Samo što to nikad nije bilo na cijeni, a naročito ne danas. Zato ja moram odigrat pokoju ulogu gada, tek toliko da nas ne pojedu. Ali šupak neću postat, to ti obećavam.

Otac premjesti ruku s njegova ramena na vrat i lagano ga privuče k sebi, toliko da ga može poljubiti u čelo.

– Radi što moraš, sine. Vidimo se.

Sljedeći put ga je vidio u bolničkoj mrtvačnici. Stari se ubio sutradan, među gustim drvećem bolničkog vrta što su ga zadnji put zajedno promatrali s prozora. Neposredno prije Lucijanova posjeta saznao je da su se metastaze proširile do mozga i da mu ne preostaje puno. Znao je što će učiniti kad se oprostio s njim. Otud ona mirna vedrina kojom je zračio.

Lucijan plati čovjeku koji mu je odjenuo odijelo i zamoli ga da iziđe. Bilo je to zadnje odijelo koje je stari dao sašiti, za vjenčanje Lucijanove sestrične. Sad odlazi s njim. Lucijan ga poljubi u čelo i stisne mu ruku. Bio je zahvalan ocu što si nije pucao u glavu, nego je izabrao srce. Ono je i prije bilo ranjeno, a sad mu je barem lice vedro i spokojno. Za razliku od njegova, na kojemu je samo grč i na kojemu nema suza. Zato što ne može plakati. Zato što osjeća samo mržnju.

Kod kuće ga dočeka Mačkina razglednica, na kojoj se taj luđak kočoperio između dvije prilično zgodne žene. On okrene poleđinu i pročita: „Ja sam bog pisanja i nema drugih bogova osim mene! K. M. Mačka.“

– Kakav prokleti luđak! Kakav prokleti, jadni luđak! – otme se Lucijanu, ali mu Mačkina razglednica ipak uspije natjerati osmijeh na lice.

20

Otvorivši stari babin ormar, Mačka razjapi usta od zaprepaštenja. Nema tu čega nema, ogrlica, narukvica, satova, zlatnih lančića, novčanika različitih vrsta, muških malih i velikih, pederskih i konobarskih, pumpaških i siromaških, ženskih u svim varijantama, i nijedan od njih nije prazan. Ima tu i razne suhe hrane, kobasica, kulena, pašteta, salama i šunki, skupih sireva i raznih pića, žestica i vina u buteljama, sve sami probrani izbor finih stvari. Sve je to Roki Raketa dovukao otkako se on i Mačka nisu vidjeli.

– Opljačkao cijelo selo i pola grada – reče zabrinuto baba – A ima i mesa. Njega sam stavila u škrinju.

– A što ga nisi pojela, baba? – reče Mačka.

– Ma Kristo! Umjesto šta gluposti melješ, reci ti meni šta ćemo? Moramo ga se riješit, dijete. Ljudi će saznat, bit će problema. Mačka se jedva suzdržavao da ne prasne u smijeh, glumeći pred babom dojam zabrinutosti.

– Ja ću to riješit, baba, ne brini se. Odvest ću ga u Zagreb, ima tamo mjesto za napuštene pse. Neće ti taj više pravit probleme. A ovo ćemo morat popit i pojest, novac, dokumente i stvari poslat ćemo u paketu na policiju. Ne možemo ih osobno vraćat, optužit će tebe ili mene, znaš kakvi su policajci.

Umirena, baba iziđe iz sobe, a Mačka sjedne u fotelju i prasne u neobuzdani smijeh.

– Fakin anbilivbl! Jebeni dar s fakin neba! Dođi, Roki, dođi, najdraži! A ja tebe ostavio da čamiš tu sam, u ovoj rupetini! – reče on psu, koji je dotad ležao u svojoj kutiji, mirno čekajući odluku o svojoj sudbini. – A ti poharao pola ovog ušljivoga grada! Imaju oni, imaju, samo kažu da nemaju! Skrivaju! Ma jebe se nama za njih, idemo nas dvojica u Zagreb! A možda i u London! Čekaju nas jebeno velike stvari! Sad sam ja i službeno pisac. Imam mecenu! Rilke je imao groficu Thurn und Taxis- Kaxis, Joyce je također imao neku svoju babetinu, a ja imam tebe, čudesnog Rokija Raketu, nepresušno vrelo materijalnih dobara i nadahnuća koje će mi omogućiti da pišem, pišem i samo pišem, ne razmišljajući o tome hoće li to odmah proći ili ne. Dosta je bilo mučenja i razmišljanja je li to dovoljno aktualno, hoće li to koga uopće zanimati! Sad mogu pisati za vječnost.

Hodao je po sobi i bacao Rokija visoko u zrak, a ovaj mu je odgovarao lajući od veselja. Onda

vrati psa u kutiju i zamoli ga da se utiša. Nakon kraćeg proučavanja bara što mu ga je priskrbio njegov novi prijatelj, odabere jednu butelju, sjedne u fotelju i duboko se zamisli. Ali ne zadugo. I nema se tu što, zaključi, puno mudrovati. Tad zovne Rokija k sebi u krilo, pa mu reče, svečano i ozbiljno:

– Nema sumnje, Roki, nas je sama sudbina spojila, odredivši da ti i ja budemo novi metafizički dvojac. Ne znam znaš li to, ali stari čiča Baudelaire ti se grozio pasa, a obožavao je mačke. Milovao ih je, zavlačio je svoje perverzne prste u njihovo krzno i pisao svoju trulu poeziju. Smatrao ih je oličenjem tajne, volio je njihovu oholost koja ne dopušta da im itko bude gospodarom. Da ti sad puno ne objašnjavam, čiču su puno izjebale žene, pa otud cijela ta priča s mačkama. No, četrdesetak godina kasnije, Andre Breton je nabavio opakog njemačkog ovčara, i to s jednim jedinim ciljem: on je trebao pojesti Baudelairevu mačku. Je li mu to uspjelo, ne znam, a nije ni bitno. Jer sad nastupamo nas dvojica, pas i mačka. Vidiš, ja sam uvijek mrzio i svoje prezime i svoj nadimak. Ali sad ih više ne mrzim jer shvaćam da to od samog početka ima duboku svrhu i smisao, od samog početka je zapisano da će jednom doći do savršenog sklada između metafizičkog psa i metafizičke mačke. Mi smo novi, viši stupanj u razvoju. Razumiješ li ti mene, prijatelju?

Roki Raketa nato skoči iz njegova krila, okrene se tri puta u zraku i isto toliko puta zalaje. Mačka po tome zaključi da je pas sve razumio, od prve do posljednje riječi.

21

Sve ih je mrzio. Bila je to bezumna, divlja mržnja koja je graničila s ludilom. Gledao je u nebo, sivo i mračno, s razbacanim krpama oblaka, od kojih je jedan izgledao kao golemi probušeni balon naboden na šiljak grobljanske crkve. Vjetar ga je divlje raznosio na sve strane i uskoro je od njega ostao samo komadić poderane zastave. Ispod pazuha je osjećao hladnoću metala i ona ga je smirivala; odijevajući se za očev pogreb, automatski je na sebe stavio futrolu s revolverom, ne razmišljajući zašto to čini. Sad je sebi čestitao na toj odluci. Pogled mu je zakovan za nebo i za oblake, bit će tako još neko vrijeme jer mu to stvara čudno zadovoljstvo, ali kad ga spusti, počet će pucati. Ubit će najprije tog debelog, pokvarenog svećenika s kojim je jučer vodio onaj nedostojni razgovor u njegovu uredu iznad crkve, pretrpanom kutijama s posuđem Zepter što ih je ovaj uvaljivao ženama iz svog stada, i koji mu je na kraju još prodao ručnik, ne propuštajući priliku zaraditi bijednih sto kuna iako je znao da je ovdje običaj da se ručnici uzimaju od pogrebnika. Otac ga nikad nije volio i, što se toga tiče, Lucijan ga sigurno ne bi zvao i sam bi održao govor kojim će ispratiti oca, ali tetke nisu htjele niti čuti. Sad neka im bude, sad će ga spremiti u grob zajedno s ocem. Zatim će pobiti razbojnike koji su uništili očevu firmu i poigravali se s njim kao s djetetom, generalnog direktora koji upravo drži patetičan govor iz kojeg se razlijeva kiseli zadah gemišta, kao i dvojicu njegovih pobočnika, od kojih je jedan izigravao velika očeva prijatelja i sto im je puta dolazio u kuću žderati i piti. Za kraj će ostaviti kurvu koja je zasjela na očevo mjesto. Tako je pravedno. I tako će biti. Kad spusti pogled.

Spustio je pogled, činilo mu se da to traje užasno dugo, spustio je pogled na sva ta lica koja je mrzio. I u trenu je shvatio da nitko od njih ništa ne razumije i da nikad neće razumjeti. Pred njim se odvijala predstava čiji su glumci igrali svoje uloge jadno i najbolje što umiju, ali nemajući blagog pojma da ih igraju. U tom se trenutku njegova mržnja zgusnula i nije više vladala njime, on je sad postao njezin gospodar, a ona je bila poput psa kojemu se može narediti da legne ili da napadne. Zahvaljujući toj preobrazbi, mržnja je sjedila poslušno pokraj njegovih nogu, a on se samilosno smiješio generalnom, koji mu je prilazio izraziti sućut.

Neće proći ni dvije godine, a on će isto tako sućutno gledati generalnog, a zatim i tehničkog direktora bivše firme njegova oca. U razdoblju od nekoliko mjeseci četvero njihove djece bit će pokopano na tom istom groblju. Ni jedan ni drugi neće znati da je njihovu smrt skrivio on, Lucijan Lucić, jer su ih upravo njegovi ljudi navukli na heroin. A kurvina šesnaestogodišnja

kći AIDS-om će zaraziti urologa koji je mjesecima liječio očevu prostatu. Nakon toga će tu malu, koja je neko vrijeme obećavala da će postati vrhunskom prostitutkom, poslati u Srbiju, gdje će se za dvadeset kuna jebati po srednjoškolskim igralištima. Kad dođe dan njezina pogreba, opet će vijenac obitelji Lucić biti najveći i najraskošniji. A Lucijan će prići uplakanoj materi, poljubit će je dvaput u obraze i pitati može li kako pomoći. Njegov glas bit će čvrst i pun utjehe. Sve će biti savršeno odigrano. Osim njega, nitko drugi neće čuti kako uz njegovu nogu laje pas mržnje.

Mačka je na kolodvoru čekao vlak za Zagreb, po stoti put prolazeći u glavi nevjerojatnu vijest, u koju je ipak morao vjerovati jer ju je čuo od pouzdanog čovjeka, bivšeg suborca koji je sad radio u SIS-u, vijest da je Lucijan Lucić zvani Fanatik u nepunih šest mjeseci preuzeo sve kriminalne poslove u regiji, nemilosrdno se obračunavši s konkurencijom. Koliko god bio šokiran, on je nakon kraćeg razmišljanja zaključio da to ipak nije tako iznenađujuće i da je Lucijan, kojemu njegov novi nadimak savršeno odgovara, to vjerojatno uvijek imao u sebi, pa i onda kad ga je Mačka promatrao dok piše za stolom, ulazeći u svoj tekst na način o kojem glumac može samo sanjati. S druge strane, bilo je to gadno, vrlo gadno. On se s nelagodom sjeti one razglednice koju mu je poslao i nije mu baš bilo drago zbog toga. Morat će se u budućnosti čuvati takvih izljeva nadahnuća.

Petstotinjak metara dalje nalazilo se groblje na kojem su upravo pokapali Lucijanova oca. Mačka je to znao i još je jučer namjeravao otići na pogreb, možda mu izraziti i sućut, ali je nakon ovih vijesti zaključio da to nije dobra ideja. No Roki Raketa mu je pomrsio planove. Dok su njih dvojica čekali vlak na peronu (Mačka je čak stavio crne sljepačke naočale u slučaju da mu ne dopuste da uđe sa psom), ovaj se odjednom otrgne i odjuri niz prugu, u smjeru groblja. Nimalo nije pomagalo Mačkino bjesomučno dozivanje. Skinuvši naočale, Mačka krene u potragu za psom.

Kad se već izredala beskonačna kolona ljudi koji su mu izražavali sućut, Lucijan spusti pogled dolje i tamo ugleda sukus radosti u obliku jednoga psa: zaista, nikad on nije vidio tako veselo stvorenje kao što je bio taj čupavi četveronožni mudrijaš, kojemu je odmah uspjelo pripitomiti njegova psa mržnje. Odjednom je više nije osjećao, odjednom se osjećao vraški dobro. To ga prestravi. I tad, pobojavši se za svoju mržnju, on zlobno poviče na njega:

– Marš! Gubi se! Marš!

Pas nakrene glavu, kao da se začudio, zamaše repom, pa jurnu poput rakete, nestajući u šumi nogu. A Fanatiku se vrati njegov pas. Zajedno s njim krene prema parkiralištu, desetak

metara iza duge povorke.

Kasnije, za vrijeme dugih i mučnih karmina, Lucijanu je sto puta dolazilo da ustane i ode, ali ga je nešto neprekidno zadržavalo. Tek u ponoć, kad je eksplodirala žarulja u kuhinji, točno nad njegovom glavom, Lucijan osjeti kako mu se nešto otkida iz utrobe, zabije glavu u zid i napokon zaplače.

Nakon toga je napustio tu kuću, u kojoj se više nigdje nije moglo pronaći oca.

22

Roki Raketa bio je bogomdan, nebeski talentiran, nemilosrdni i virtuozni dobavljač materijalnih dobara. Umiljat, pametan, brz kao raketa. Jedina mu je mana bila, ako se to može nazvati manom, mislio je Mačka, to što je bio nezasitan i neumoran, kao da ništa drugo ne postoji, kao da je ovisnik koji živi samo za taj trenutak krađe. Ali bilo ga je divno gledati u akciji. Prišao bi tako nekoj finoj gospođi koja se odmara na klupi, šarmirao je svojim nestašnim pogledom, skočio joj u krilo, gdje bi se podao njezinu milovanju, predući od zadovoljstva poput mačke, zatim bi je počeo grickati, lizati i škakljati, a onda bi u tako stvorenoj gužvi otvorio torbu, zgrabio novčanik, pa pojurio preko tratine kao vihor. Dok bi se ona snašla, novčanik je već bio u Mačkinim rukama. No te krađe po parkovima, premda u detalje razrađene, nipošto nisu bile jedina Rokijeva specijalnost. Jednako je taj uspješno krao po kućama, trgovinama, bankama, birtijama i klubovima, gdje god se zatekao i gdje se imalo što ukrasti. Bio je on neumoran radnik koji je mrzio odmor i jedini način da ga Mačka spriječi da se brine o njegovu blagostanju bio je da ga ostavi zaključanog u stanu i svezanog na uzici. A Roki Raketa ne samo da je to shvaćao kao uvredu, nego je i patio na vrlo očit način, odbijajući hranu i vodu, žalosno cvileći.

Vidjevši da na taj način ništa ne postiže, Mački padne na pamet da pokuša s njim razgovarati. Premda je sam sebe uvjeravao da u tome nema ničeg čudnog, jer Roki Raketa sasvim sigurno nije običan pas, a već su, uostalom, i razgovarali, Mačka se za taj pedagoški razgovor pripremio s nekoliko litara vina, dovevši se taman u stanje u kakvom treba biti čovjek koji treba razgovarati sa psom. Roki je sjedio na fotelji, Mačka njemu nasuprot, a pred obojicom je, radi simetrije, stajala čaša vina. Na Mačkino veliko zadovoljstvo, pas nije dopustio da vino propada, nego je povremeno i sam zavirivao u čašu.

– Vidi, Roki, ovo ti govorim samo zato što se bojim za tebe. Bojim se da te ne izgubim, prijatelju. Statistički gledano, nije dobro kako radiš. Stotine uspjelih krađa su iza tebe i još nisi stradao, premda si u nekoliko slučajeva bio blizu. Moramo poraditi na sigurnosti, na eliminaciji rizika. Je l’ me pratiš? Odsad moraš raditi onako kako ja kažem. Ja ću određivati mete. Kao prvo, bakice po parkovima – njih prekriži. Jebeš bakice, ne znam što si se na njih nameračio! Lova je slaba, skoro nikakva, ne šeću ti one s njom naokolo, one drže pare kod kuće. Istina, nisu brze, ali zato dižu veliku dreku. Dakle, njih zaboravi. Je l’ ti to klimaš glavom? Razumio si, super! Dakle, ja određujem mete. Bit će to bankari, političari, tajkuni, nogometni menadžeri i sindikalni povjerenici. Ja ću najprije snimit situaciju, proučit navike i

tek onda ti pokazat žrtvu. Ti je onda odradiš i mirni smo mjesec dana. Drugim riječima, smanjujemo broj krađa, što statistički smanjuje mogućnost da stradaš ili da te ulove. To ujedno znači da odsad donosiš samo lovu, nikakav nakit, nikakve satove, onim zlatarima smo već postali sumnjivi, a pogotovo ne hranu, hranu ćemo kupiti, ne piće, i piće ćemo kupiti, a naročito ne, ponavljam, Roki, naročito ne šunke i pršute! Ti nisi mrav i ne možeš vući stvari dvostruko teže od sebe, pogotovo ako za tim nema potrebe. Eto, to je to! Učinimo tako i budućnost nam je svijetla! Ako si razumio, zalaj tri puta, okreni se jedanput u zraku i skoči mi u krilo – završi Mačka svoj monolog, iskapi vino i zapali cigaretu, pa se zagleda u psa. – E, koja sam ja budala, što mu sve ne napriča! Bolje da nazovem malu i zaboravim na sve. Dok ide, ide.

Tad Roki zalaje tri puta, okrene se jedanput u zraku i skoči mu u krilo. Ako je i bio iznenađen, Mačka to ničim ne pokaza. Samo reče:

– U redu. Ali sutra ćeš mi to morat i dokazat. Ajmo sad spavat, mislim da smo veoma napredovali.

Sljedećih je dana Roki Raketa nadmašio sva njegova očekivanja. Ne samo da je shvatio poduku, nego je prilagodio taktiku meti koju mu je Mačka odredio. Bio je to političar iz vladajuće stranke za kojeg se pričalo da je upetljan u desetine mutnih afera i poslova, ali to nikad nije dokazano. Roki je odolio porivu da odmah opelješi dotičnog gospodina, pratio ga je nekoliko dana, uvukao mu se u auto i ondje strpljivo čekao da ovaj obavi sastanak, s kojeg se vratio s papirnatom vrećicom punom novca. Kad su se vrata ponovno otvorila, Roki je munjevito zgrabio vrećicu i šmugnuo pokraj političara, odjurivši na svoj nezaustavljivi, raketni pogon.

– On zaista razumije, on stvarno uči! – uzvikne Mačka brojeći novac – Slušaj me sad dobro! Imaš slobodno! Tu ima dovoljno za godinu dana lagodna života, a još nismo potrošili ni ono što si prije zaradio. Do daljnjega ne radiš. Sad radim ja, a i ti ćeš sa mnom na probe, naći će se tamo sigurno kakva lijepa kazališna kujica za tebe. Ima samo da mi se provodiš! A kad završimo s probama, idemo na more.

Roki Raketa je njegove savjete primao poslušno i još ih pametnije primjenjivao. Jedino čega se nije mogao odviknuti bile su šunke i pršuti. Iz nekog je razloga bio opsjednut njima i ništa ga nije moglo spriječiti da, kad ugleda povoljnu priliku, zgrabi tešku šunku i odvuče je. Pritom je izgledao užasno simpatičan i Mačka je umirao od smijeha dok bi gledao kako je nosi, kako mu ispada, kako on ljutito reži i opet je vuče. I uvijek bi je donio do stana, braneći

je od drugih pasa koji su htjeli bar djelić njegova plijena. Što je najgore, sam ih nije volio jesti. Mačka je imao sobicu punu šunki i pršuta. Tu se Roki Raketa najviše volio odmarati, satima ih gledajući. Mora da je u pitanju kompleks zbog veličine, zaključi Mačka, a protiv toga se ništa ne može.

23

Roki Raketa i Mačka krenuli su na probe. Ako se izuzme londonska epizoda kad je ono skakao sa stolice i derao se na engleske glumce koje nije razumio, Mačka je u tom pogledu bio sasvim neiskusan. Od nekog je čuo kako je stari Brešan dolazio na probe oboružan teškim kišobranom. Pročitao bi glumcima čitav komad, udarajući povremeno ritam kišobranom, nakon čega bi od njih zahtijevao da tekst izgovore točno onako kako im je pokazao. Mačka je odlučio nadmašiti Brešana. Kako nije nosio kišobran, poslužio se Rokijevim lancem i njime je mahnito udarao po stolu, objašnjavajući glumcima kako trebaju zvučati njegove krvave i strasne replike, pune smijeha i boli.

Završivši s čitanjem, uzeo bi Rokija u krilo i, milujući ga, rekao glumcima:

– Dakle, djeco, to je to. Ako budete slijedili moje upute i ne budete pravili probleme oko toga, izvrsno ćemo se slagat i napravit ćemo sjajnu predstavu. Onaj tko misli da to ne može, neka slobodno iziđe.

Nitko nije izišao.

– Kako je bilo? – upita ga nakon probe šef kazališta, vidjevši da glumci napuštaju kazalište u tišini, poput đaka u nekoj engleskoj privatnoj školi.

– Fantastično. Sjajno je raditi s ovim glumcima. Ovo mi je najbolja prva čitaća proba dosad – reče Mačka.

– Tako je to kad se glumci oduševe tekstom.

Ni Mačka nije mislio drukčije.

Dok su trajale te probe, Mačkin je ego, ionako ne malen, narastao do neba. Iz poslovnih razloga, da bude bliže kazalištu, napustio je svoj brodski stan, herojsko i mitsko mjesto s kojeg je krenulo njegovo ponovno osvajanje književnosti i teatra. Nije to prošlo bez emocija i suza; dok su dvije glumice, Prošlost i Budućnost kazališta, pakirale i iznosile stvari, Mačka se ljuljao po stanu, s bocom u ruci, pio je i ljubio zidove, milovao krevet pod ribarskom mrežom, slao poljupce pojasevima i kormilima. Ali što se može, svakom putovanju dođe kraj, a njega je njegov brod dovezao baš tamo gdje je htio.

Tad je iskrsnuo problem šunki i pršuta. Samo je za njih trebao poseban kombi. Ali to je riješila Prošlost kazališta, nazvavši svog poznanika Karla, trgovca svim i svačim, pa ih je on odvezao i još mu za to i platio. I Karlo je bio zadovoljan. Dobio je pun kombi mesa za nešto novca i jedne poderane hlače, koje mu je sredio Roki Raketa jer nije mogao prežaliti svoje šunke i pršute.

Preselio se u sam centar, u veliki stan na vrhu zgrade s kojega je mogao vidjeti čovječuljke na balkonu DKH-a. Vlasnik je isprva htio odustati kad je vidio da njegov novi stanar ima psa, ali je Mačka dodao sto maraka na ionako visoku najamninu. Nije ga to brinulo. Njegov um sad je bio predan umjetnosti i nije se mogao baviti takvim tricama. Osim toga, zaliha novca i robe bila je prilično velika, uskoro će početi pristizati novac od pisanja, a tu je i Rokijev nepresušni talent koji će, vođen Mačkinom čvrstom rukom, znati uskočiti ako zatreba. Naravno da je i Roki dobio svoju sobu, veliku i lijepo uređenu. U toj sobi često je boravio i Mačka, naročito kad bio umoran i iscrpljen, jer je primijetio da mu Rokijeva blizina vraća snagu i vedrinu, a ideje mu dolaze kao na pokretnoj traci.

Njih su dvojica jeli po finim restoranima, obilazili kazališne birtije, trendovske klubove i kafiće. Tu je Mačka skupljao građu za buduće tekstove, črčkao ideje po salvetama i računima. Često bi se znao grohotom smijati kad bi štogod napisao, ili bi, dirnut nekom svojom rečenicom, iskreno zaplakao. Konobari su ga obožavali jer je pravio velike cehove i ostavljao izdašne napojnice. Osim toga, baš je s njima bio naročito duhovit, učio ih je replike iz svojih drama, pa su se tako i pozdravljali. S Rokijem i Mačkom često su bile kazališna Prošlost i Budućnost, bilo je to ludo, glasno, veselo i svugdje rado viđeno društvo. Psu je dao sašiti ekstravagantno odijelce, žarke zelene boje pošpricane crvenim mrljama, a imao je i žutu kapu s naslikanom raketom koja polijeće u svemir, unikatni rad što ga je za njega napravila Mačkina prijateljica slikarica, ona ista koja je svojedobno zatočila Roberta.

– Sve je to poza, mali moj prijatelju – govorio bi Rokiju dok bi se spremali za izlazak – marketing! Bez toga ne ide s ovim budalama. Možeš biti jebeni James fakin Joyce, ali bez marketinga nema ničeg! De da te malo pošpricam ovim, nemoj se mrštit, pa bočica košta tisuću kuna, ej, pa Roki!

No Raketi se nije sviđao skupocjeni parfem, pa ga je svim silama nastojao otresti sa sebe.

Uskoro je bez Mačke i Rokija bilo nemoguće zamisliti bilo koji javni događaj, *event*, privatni *party*, otvaranje dućana ekskluzivnog *branda*, barova i klubova, svuda su ih pozivali i svugdje su bili najzapaženiji. Bez izvedene drame i bez objavljene knjige, Mačka je stekao

slavu neupitnog i sveprisutnog genija koji hoda. Bio je jedini pisac kojeg su redovito opsjedali novinari emisija što su se bavile polusvijetom glamura i žutila, ali jednako tako zvali su ga i oni ozbiljniji, da komentira neki događaj, od pojave novog tehnološkog proizvoda do izgubljene utakmice nogometne reprezentacije. Za sve njih Mačka je imao spreman odgovor, uvijek smješten u širi, globalni kontekst, s iznenađujućim i lucidnim zapažanjima i povezivanjima kakva samo izuzetnima padaju na pamet.

I jedina rana koja ga je pekla dobila je lijek. Bila je to, naravno, ona zbirka priča koju je debeli urednik nazvao „nevelikom, ali najsmrdljivijom hrpom smeća". Mačka je doživio više od zadovoljštine. Urednik ga je počeo proganjati s molbama da napiše autobiografiju, koju bi oni rado objavili u visokoj nakladi. Ponuđeni honorar iznenadio je čak i Mačku.

– A što je s mojom zbirkom? Još uvijek misliš da je to najsmrdljivija hrpa smeća koju si ikad vidio? Baš to je izjavio o mojoj knjizi, u kojoj sam ja, evo ovako – Mačka napravi pokret kao da si nešto čupa iz trbuha, obraćajući se Rokiju Raketi, Prošlosti i Budućnosti kazališta te dvjema novinarkama – iščupao dio svoje utrobe i bacio je psima i svinjama! I sad imaš obraza doći i tražit da pišem za tebe?

Svi se oni zagledaju u urednika tako optužujuće, a on je imao dojam da ga tako gleda i pas ispod svoje žute kape, da se nesvjesno povuče natrag u stolicu.

– *Mea culpa, mea maxima culpa*, priznajem! Ne znam što mi je bilo, Mačka! Ali i veći i pametniji od mene znali su se prevariti, pa pogledajte samo što je Matoš pisao o Kamovu! Sad mogu reći da mi je promakla genijalnost tog teksta, jednostavno su me odbile neke radikalnosti i smjelosti te zbirke, ja sam ipak čovjek svog vremena, a vaša knjiga, moram li uopće reći, zaviruje u vrijeme koje je daleko ispred nas. Zbirka, razumije se, također izlazi! Tempirat ćemo tako da izađe istodobno s autobiografijom.

Mačka je volio riječi „radikalno", „smjelo", „napredno", naročito kad su blizu njegova imena. Okrene se svom društvu i upita:

– I što ćemo, hoćemo li onda oprostiti ovom bahatom čovjeku?

– Neeee! – poviču Prošlost i Budućnost kazališta.

– Ali on je ipak pokazao stanovitu dobrotu, kao i hvalevrijednu samokritiku. Možda bismo mu ipak mogli oprostiti? Evo, pitat ćemo Rokija i njega ćemo poslušat. Hoćemo mu oprostit? Ako hoćemo, zalaj tri puta, okreni se u zraku i skoči debelom u krilo!

A Roki Raketa zalaje tri puta, okrene se u zraku i skoči uredniku u krilo, okončavši time to pitanje. Jedina stvar koja je ponekad mučila Mačku, ali samo ponekad, bila je ta što zapravo ništa ne piše. Otkako je prestao raditi na romanu, osim onih zabilješki što ih je piskarao po birtijama i restoranima, nije uspio sastaviti ni karticu poštenog teksta. Zato mu je ova narudžba za autobiografiju došla kao naručena, bit će to dobar trening za nastavak rada na romanu. Zaključivši to, Mačka odluči otići na neko vrijeme u Dalmaciju, gdje će se posvetiti autobiografiji. Imat će za to dovoljno vremena jer Prošlost i Budućnost kazališta ostaju u gradu. One su, zahvaljujući popularnosti koju su stekle kao Mačkine družice i muze, dobile angažmane u nekoj sapunici, pa su radile punom parom.

Još je netko radio punom parom. Bili su to dvojica *ghost-writera*, koje je angažirao debeli urednik da temeljito preurede Mačkinu zbirku priča. On je, naravno, i dalje mislio da se radi o smeću, ali kako su gazde pošto-poto htjele luđakovu životnu priču, naumio je napraviti nemoguće i od toga napraviti pristojnu knjigu. Planirao ju je dijeliti besplatno uz autobiografiju.

24

A slavni pisac se za to vrijeme bavio svojim radostima. Upravo je završavao pripreme za dugo ljetovanje što ga je obećao sebi i Rokiju. Kao naručen, tih se dana u Zagrebu održavao sajam nautike, i on se tamo prošetao sa svojim psom, zadivljeno gledajući brodove, penjući se na palube, isprobavajući kormila, opipavajući jedra i užad. Premda je vrlo ozbiljno i elokventno razgovarao s *dealerima*, brod ipak nije kupio, ali je zato hrpu novca potrošio na ronilačku opremu, sve same vrhunske komade, od peraja, maski i boce za kisik do noževa, ronilačkog sata i podvodne puške. I za tu se svotu, ruku na srce, mogao kupiti manji polovni brod. Teška srca napustivši paviljon, s Rokijem je sjeo na piće, osjećajući u duši neku pustoš, kao da mu je netko nešto na prevaru oteo. Lupivši šakom od stol, reče:

– Ma moramo to, Roki, jednostavno moramo! Kud puklo da puklo!

Vrati se unutra i kupi solidan gumenjak za nešto manje od dvadeset tisuća kuna. Na poklon je dobio kapetansku kapu, koju odmah stavi na glavu. Nakon toga nije više osjećao pustoš. Ali pojavio se novi problem. Dok su radnici donosili kupljene stvari u njegov stan, on najednom shvati da ih nekako treba dopremiti i na more. Pa ne može sve to vući sa sobom u vlaku! A tu je još i gumenjak. Morat će kupiti auto. To je zapravo bio taj problem: za solidan je auto novca bilo, ali hoće li solidan auto biti dovoljno dobar za imidž kakav je on marljivo gradio? Bolje je ići pješice, kao dosad, nego lošim izborom automobila poslati krivu poruku svijetu. U tome mu je opet pomogla Prošlost kazališta, odnosno njezin poznanik Karlo, trgovac svim i svačim, koji mu je po razumnoj cijeni prodao land rover. Bio je to auto koji je zadovoljio njegove kriterije, naročito nakon što je proučio njegovu povijest, saznao tko ga je sve vozio i kakve su podvige njime izvršili britanski komandosi i pustolovi.

Land rover je izdržao do Splita, gdje je predao meč. I premda je dijagnoza bila da mu može pomoći samo novi motor, to nije pokvarilo Mačkino dobro raspoloženje. Ostavivši auto majstoru na brigu, on se posveti tome da upozna grad sa svojom osobom. Doduše, tu je ponešto prilagodio izgled i ponašanje lokalnoj klimi i običajima, pa su i on i Roki izgledali kao stari morski vukovi, naizgled zapušteni, ali znalačko je oko moglo vidjeti da ono malo krpa mornarskog dizajna, nemarno nabačenih na njih, nije nešto što si svatko može priuštiti. Za tih tjedan dana, koliko je trajao popravak auta, Split – ili barem njegov šankerski dio – zavolio je ludog pisca s mediteranskom dušom od vjetrova i soli gotovo jednako koliko je on zavolio Split. Tu se Mačka i zaljubio.

Čitav život sanjao je Mačka o rasnoj Dalmatinki, zamišljao je po svim pravilima ideala, koji je onda još prepravljao i dotjerivao za pustih sati dokolice, zbog čega je možda i postao nesposoban vezati se za neku od brojnih djevojaka s kojima je bio, pa su one redovito gubile bitku s Mačkinim idealom. Nije se on u tim maštanjima bavio samo izgledom, pažljivo joj je birao podrijetlo, zamišljajući je kao Splićanku, otočanku ili, najradije, kao Splićanku s otočkim podrijetlom, najbolje s Visa. Otac joj je kapetan duge plovidbe, a djed ribar čiji je, opet, djed isprašio Talijane pod Tegetthoffom. I sve tako do Teute i Ilira. A s materine strane – kalafat do kalafata. I mater je, razumije se, prelijepa, ali Mačku još više oduševljava njezin duh. Tankoćutnosti u nje ima u izobilju, kao i strasti, njezini fini i senzibilni živci često se znaju užariti od emocija. Tad bezglavo juri na otok, gdje na kamenoj terasi njihove kuće piše poeziju za ribe, rakove i mekušce s golemim očima – sve te pjesme završe u moru netom što budu napisane.

Kao što je bio detaljan u građenju lika, osobina i rodoslovlja svoje idealne, vilinske Dalmatinke, koja je morala biti pjesnikinja, slikarica ili se barem baviti nečim kao što je izrađivanje unikatna nakita, tako je marljivo razrađivao moguće scenarije njihova susreta, pri čemu nije bježao od romantike i općih mjesta kao što su more, barke, rive opustjele pred oluju… O tome ne vrijedi trošiti previše riječi, ali sasvim je sigurno da ga nikad nije zamišljao onako kako se taj susret zapravo dogodio.

Mačka je izletio iz Buže predvečer, nakon naporna dana što ga je proveo pijući od ranih jutarnjih sati, s ekipom koja se izmjenjivala i u kojoj je tih dana samo on bio stalan i nezamjenjiv. Van ga je izveo neodoljivi nagon za povraćanjem, koji nije trpio odlaganje. Mali trg pred Bužom zbog olujna je nevremena bio pust, pa je Mačka počeo povraćati odmah desno od ulaza, metodički ispuštajući dušu na uglačani kamen. U uklanjanju tragova sudjelovali su kiša i Roki Raketa, koji je iz tamnocrvene rigotine nepogrešivo vadio još neprobavljene Fifine fileke. Premda je, nema tome ni dva sata, pojeo pune dvije porcije, nije ih se mogao nasititi.

– Je l’ vam dobro? A, je l’ vam dobro?

Nekako istodobno, Mačka i Roki podigoše glave iz rigotine, poput nestašnih vampira uhvaćenih na nedjelu. I ostadoše tako nekoliko beskrajnih trenutaka, kao zamrznuti u vremenu. Roki je stajao ukočeno, ispuštajući potresan zvuk između cviljenja i zavijanja. Mačka nije bio daleko od toga da mu se pridruži. Pojavivši se niotkud, nad njim je stajala neusporediva ljepotica, koja ga je s visine strogo gledala užarenim crnim očima. Mačka je bio zgromljen, uništen, oduzet. On, koji više nije imao kamo vješati ženske skalpove, koji bi

zbario i Djevicu Mariju, sad je samo besmisleno mljackao usnama na kojima su se riječi osušile, puštajući da ga šamaraju rubovi njezine tanke haljine, natopljene kišom i solju, s jednom jedinom željom, da se izgubi u tim ogromnim očima, da ga ponese sa sobom u tim prelijepim crnim rupama kad bude odlazila. Jer, u to nije sumnjao – da će otići, da će otići i nestati zauvijek, žena-snoviđenje superiorna svima iz Mačkine mašte, koja je izabrala najgori mogući trenutak da se pojavi i nađe ga takvog, ispovraćanog i zasranog vlastitom bljuvotinom, u mornarskoj majici zaflekanoj vinom i kratkim bijelim hlačama za koje nije bio siguran da nemaju mrlja od mokraće. Odjednom je poče mrziti.

– Ti, ti, glupačo! Nemaš nikakva osjećaja za tajming… – procijedi Mačka ogorčeno dižući prema njoj stisnutu šaku.

– Ah! Tako znači, ne samo što si pijandura, nego si još i bezobrazan! – odvrati ona raspalivši ga bijesno po ruci, koja žalosno potone natrag u rigotinu – Imaš sreću šta nisi ostao bez nje! Kretenu!

Zamahnuvši moćno glavom, stavivši u pokret nevjerojatnu grivu kose, ona se okrene i ode, tjerajući Mačku u plač. Bilo je užasno bolno gledati tu kosu kako odlazi, vijoreći se na vjetru kao da maše vječni zbogom. Ne samo Mački. Trgom se odjednom prolomi žalosno zavijanje, koje ne samo što je nepoznatu ljepoticu natjeralo da se okrene, nego je iznenadilo i samog Mačku. Bilo mu je nepojmljivo da Roki Raketa, koji ipak nije bio velik pas, može izbiti iz sebe tako snažan i potresan zvuk. Ali mogao je Roki i više. Naslutivši kakva se duševna borba vodi u Mački, odlučio je nešto poduzeti i osigurati mu još jednu priliku.

– Šta je tom tvom psu? – upita ona.

– Tuguje za tobom! Zato što te voli! Samo ga podragaj i vidjet ćeš da će odmah prestat – vikne Mačka, kojemu se vratila hrabrost kad je shvatio da u ovome ima vjerna i lukava saveznika. Roki uistinu nije gubio vrijeme. Prestavši zavijati, napravio je nekoliko koraka prema ljepotici i zastao na pola puta, motreći je odande nakrivljene glave, uporno, tužno, zavodnički, sve dok ona nije učinila ono što je htio i pozvala ga k sebi. Tad izvede svoj čuveni trostruki okret i odjuri do nje, gdje se predano posveti njezinim golim prstima što su izvirivali iz sandala. Lizao ih je polako i nježno, jednog po jednog, izmamljujući iz nje zvonki, grleni smijeh. U jednom trenutku, ona se sagne i podraga po glavi. Tek što je to učinila, Roki se izvrne na leđa, nudeći joj trbuh, tražeći još milovanja.

– Nezasitan si, je li, dečko!? Ali si sladak, tako si sladak da bih te pojela! – reče ona,

škakljajući ga objema rukama po trbuhu i rebrima, na što je Roki lajao od zadovoljstva i mlatio nogama na sve strane. – A kako ti se zove ovaj ljepotan, a?

– Roki Raketa, punim imenom i prezimenom! – reče Mačka strateški se primičući zaigranom paru – A ja sam Kristijan Mačić Mačka, pisac… Dramski pisac… Možda si čula?

– Žalim, nisam – odgovori ona odsutno, i dalje zabavljena Rokijem, koji je Mački već lagano počeo ići na živce – Ali imaš divna psa, Mačka! Je li tako, Roki, jesi ti divan? Jesi divan!? Voliš kad te Aneta ovako dira, je li da voliš!?

– Aneta! – ponovi Mačka njezino ime, više za sebe, ali tako glasno i ushićeno da ona napokon obrati pozornost na njega. Pa ako ga dotad nije gledala, sad ga je motrila pažljivo, razgledavala ga kao da se radi o kipu, spustivši pogled na njegove gole noge u kratkim hlačama, pri čemu Mačka osjeti nelagodu, ne samo zbog prljavih hlača, te su noge bile jedino čega se pomalo sramio, podigni pogled gore, pogledaj mi torzo, ramena, ruke, glavu, moje divno visoko čelo, nemoj gledati u proklete noge! Ali ona se neobično dugo zadrža baš na njima, ne mareći previše za Mačkine neizrečene želje. Osjećaj neugode nije, međutim, postao ništa manji ni kad je Aneta podigla pogled, potanko proučavajući one dijelove na koje je Mačka bio ponosan, trbuh, prsa i ramena koja su se raširila do krajnjih granica. Te su Anetine užarene oči znale gledati hladno poput mikroskopa.

– A može se reći da si lip muškarac – presudi naposljetku Aneta, kao da se čudi, zagledavši se u njegove lijepe zelene oči, na koje je Mačka bio posebno osjetljiv – ako izuzmemo par stvari koje su posljedica tvog današnjeg stanja. Zašto te onda zovu Mačka?

– Zato što sam gibak! I zato što imam devet života, ne može me se ubit, nemoj mislit da nisu pokušavali…

– A i bolje zvuči nego da te zovu Mačić, je l’ tako? E pa dobro, momci, bilo mi je drago, ali sad Aneta mora dalje – reče ona i drugi put toga dana se okrene da ode. Ali Mačka je ovaj put bio spreman. Pokazalo se, na njegovu žalost, da je ta spremnost bila za nijansu pretjerana.

– Ne ideš ti nikamo! – reče, zgrabivši je čvrsto za ruku.

– Kako!? Pusti ruku, idiote! – vikne Aneta, zamahnuvši slobodnom rukom prema njegovoj glavi. Mačka je, doduše, uspio blokirati udarac i uhvatiti je za zapešće, ali je s gorčinom shvatio da je opet krivo odigrao. Ni Roki Raketa nije odobravao njegov postupak. U trenu

promijenivši stranu, stao je uz Anetinu nogu i odatle režao na Mačku.

– Oprosti, Aneta, oprosti! Evo, pustit ću te, ali saslušaj me, molim te! Nije mi uopće krivo što je sad i Roki na tvojoj strani jer, vidiš, i ja sam na tvojoj strani! Svi smo na istoj strani! Ne voli te samo on, moj pas, i ja te volim! Znam da nismo dobro počeli… Mislim, ja nisam dobro počeo! Ali kad bi ti znala koliko sam ja samo sanjao o tebi, koliko sam te dugo čekao…

– Ma jesi ti neki manijak?! Prvi put me vidiš! Puštaj mi ruke!!! – vrisne ona prodorno i Mačka ponovno reče da će je pustiti, ali se nikako nije mogao odlučiti da to zaista i učini zbog straha da mu ne izmakne zauvijek. Aneta tad munjevito odapne nogom, smještajući svoje koljeno u dubinu Mačkina međunožja.

– Ovo je kraj… – izusti Mačka i skljoka se na pločnik, sav se skupivši u sebe. Tako je propustio Anetin trijumfalni odlazak. Međutim, kad je nakon nekog vremena otrovna mučnina iščezla iz njegove utrobe, Mačka skoči na noge i pažljivo se opipa po jajima. Uvjerivši se da je sve na mjestu, zavjerenički namigne Rokiju, koji je sve vrijeme vjerno stražario nad njim.

– Kakva žena, a, prijatelju!? Istina, malo je nagla, pa i gruba, ali svejedno sam je danas uspio nagovoriti da mi pomiluje jaja.

Te su noći u Buži svi morali slušati o njihovu susretu s tajanstvenom ljepoticom, koju je Mačka pred njima živo oblikovao riječima, gotovo da su je mogli vidjeti kako lebdi u dimu ponad šanka, pa su solidarno uzdisali i pili u čast sunčana dalmatinskog krša što rađa takvu ljepotu. Međutim, kako je noć odmicala, Mačku je uzimala tuga i sve se češće ogledavao oko sebe, tražeći neki skriveni kut, koji je u tom skučenom ćumezu bilo nemoguće naći, gdje bi na računima mogao črčkati pjesme, za koje je nekoć mislio da ih nikad neće pisati. Dolazilo mu je da plače, pa bi istrčavao van na kišu i ljubio tlo na kojem je tog predvečerja stajala kobna Aneta.

No sutradan, otrijeznivši se, Mačka pregrize svoju tugu kao muškarac, baci gumenjak u vodu, nakrca ga opremom i isplovi na more. Gonjen snažnim motorom, čamac je uskoro prošao Brač. Isprva mu je plan bio pronaći neko zgodno mjesto za ribolov i ondje isprobati novu podvodnu pušku. No kad je pomislio na mir ispod površine, taj mu se učinio pretužnim, ribe dosadnim i grotesknim stvorenjima, a ribolov mizernom i idiotskom aktivnošću. Život je prestao biti luda, opojna poema i postao tugaljiva, bolećiva elegija. Zato se besciljno vozio, uživajući još samo u pomisli da će se prednji kraj gumenjaka, koji se sve više podizao, podići

do kraja i poklopiti i njega i Rokija i čitav taj besmisleni život. I baš kad je to pomislio, kljun čamca se vrati u normalu. Kakve je sreće, još će ga dovesti u Italiju.

– A koji ćemo kurac nas dvojica u Italiji? Ona nije tamo! Ona je ondje! – poviče odjednom Mačka pokazavši rukom u smjeru Splita – Razumiješ?!

Naravno da je Roki razumio. On je jedva dočekao da Mačka dođe pameti i zaokrene prema Splitu. Čim su se vratili, organizirali su potragu za Anetom. Naravno da stvar neće biti laka, Split ipak nije selo, a ni ona, na kraju krajeva, nije morala biti iz Splita. No, kad se jednom odlučio na potragu, Mačka nije mario za prepreke. U ekipi iz Buže našao se tip koji je povremeno radio fotorobote za policiju i ljudi su se s njegovim crtežom rastrčali na sve strane. Istina, Mačka tom crtarijom nije bio zadovoljan, ponio ju je samo zato da ne uvrijedi autora i entuzijazam čitave ekipe, ali ga prilikom raspitivanja nije vadio, nego se pouzdavao u plastičnost svoga opisa. Međutim, ništa od toga nije dalo rezultata i peti dan Mačka je objavio društvu da obustavlja potragu. Tog je ranog popodneva u Buži zaključio da je pojava tajanstvene Anete imala jednu jedinu svrhu, da osakati njegov duševni mir, da ga rani i učini senzibilnijim kako bi mu se otvorili novi putovi u umjetnosti. Na um su mu već počele padati fantastične replike, odmah je zamislio čitavu dramu u stihovima, s tragičnim i krvavim završetkom, kad ga Roki Raketa počne gristi i vući za nogavicu.

Roki Raketa je, naime, vršio potragu na svoju ruku.

– Što je, prijatelju?

Mačka shvati da ga Roki nekamo poziva i, premda nevoljko, krene za njim. Put ih je vodio kroz labirint strmih uskih uličica, koje su se redale jedna za drugom na njemu neshvatljiv način, nekoliko puta mu se učinilo da su već prošli istim putem i on pomisli da ga je Roki namamio na to planinarenje samo zato da ga odvuče od šanka. No tad se pas zaustavi pred malom galerijom i pred njom skoči u zrak, izvede trostruki okret, pa zalaje isto toliko puta, pucajući od ponosa. Uzdahnuvši, bezvoljni i umorni Mačka uđe unutra. Tu ga odjednom prostrijele Anetine duboke oči.

Gledala ga je sa slike, platna velikih dimenzija, gorućih očiju, još većih nego što su u stvarnosti bile, sa zaleđenim smiješkom na usnama. Sjedila je za masivnim drvenim stolom, a kosa joj je na čudan način vijorila unatrag, kao da se nalazi pod vodom pa je nosi snažna struja vode. Mačka protrne od zadovoljstva, tkogod da ju je naslikao, učinio je to majstorski, bilo mu je kao da je Aneta zaista tu, s tom značajnom prednošću što je mirna, što se ne buni

i ne govori, pa može još nekoliko trenutaka neometano uživati u ljepoti čudesne kćeri Dalmacije.

Kad se nagledao Anete, Mačka svrne pogled na ostatak slike. I odmah nehotice opsuje, osjećajući kako ga obuzima rastuća nelagoda. Na toj slici prepunoj boja, koja mu se učinila vedrom, lepršavom, senzualnom, erotičnom, puno toga nije bilo u redu. Nije to isprva zapazio jer je opsjednuto promatrao Anetu, pa čak ni nju nije vidio u cijelosti, nego je kao zadnji kreten zurio u njezino lice, gola ramena i otkrivene grudi, u onaj dio njezina tijela koji se nalazio iznad stola. Donji dio slike bio je, međutim, pravi horor. Anetine noge ispod stola visjele su u dronjcima od kože i mesa, jedva prekrivajući potkoljenice, koje su na mnogim mjestima bile oglodane do kosti. Po njima su plazili veliki crni rakovi i kliještima kidali žile i meso. Tih je rakova bilo posvuda, na podu popločanom ciglama, verali su se uz noge stola, visjeli s vinove loze koja je uokvirivala čitav prizor, neki su počivali na zelenim listovima loze, lijeno pasući poput dobroćudnih krava. U njihovu kretanju bilo je pravilnosti, svi su oni izlazili iz dvije velike nakupine u prednjem dijelu slike, lijevo i desno od Anete (ona sama nalazila se u udaljenom središtu kompozicije), u kojima Mačka prepozna dvije ljudske figure, njemu okrenute leđima i u potpunosti prekrivene opakim crnim stvorovima u grozničavom kaosu zastrašujućih kliješta, repova, očiju i ticala.

– Je li to vaš pas?

Mačka se prene, vrativši se iz slike natrag u stvarnost. Pred njim je stajao muškarac od dvadeset i nešto godina, ušminkan na neki pohabani način, s rijetkom bradicom i kačketom kakav je nosio Lenjin. Donja usna mu je podrhtavala od uzrujanosti. On ponovi pitanje, povisujući glas do piskutavosti.

– Da, moj je pas – odgovori Mačka nezainteresirano, jedva primijetivši njegovu uzrujanost. – Zanima me ova slika. Tko je autor?

– Nije autor, nego autorica. Druže! Ja bih vas lijepo zamolio da najprije tog psa izvedete odavde, a onda, ako vam bude po volji, možemo nastaviti razgovor o slici.

Mačka tek tad postane svjestan njegova nabrušena tona i htjede odgovoriti istom mjerom tom salonskom ljevičaru, ali Roki sam iziđe iz galerije, smjestivši se na samom ulazu, odakle je sad gledao galerista, kao da pita je li dovoljno daleko. Od tog psećeg pogleda ovome kao da postane neugodno, pa reče za nijansu ljubaznije:

– Dakle, ime ovog rada je Popodne s ljudima-rakovima i svojevrsni je autoportret Anete

Condalozzi, naše…

– Anete Condalozzi… – ponovi Mačka – Nikad čuo za nju.

– To ide na vašu dušu, druže! Ja se time ne bih hvalio. Iako je kod nas još uvijek poznata samo u krugovima znalaca, u Španjolskoj je Aneta Condalozzi prava zvijezda. I nema nikakve sumnje da će se uskoro svjetske galerije otimati za nju.

– Onda si ti pravi sretnik što je imaš u ovoj svojoj butigi! – reče Mačka, prezrivo preletjevši pogledom preko mnoštva slika s morem i barkama, crkvicama, lukama i lučicama – Mislim, ipak je većina ovih mazarija obično smeće za turiste, zar ne, druže? Ali Aneta Condalozzi, to je nešto! Pričaj, pričaj mi o njoj, je li odavde, iz Splita? Talijanka? Ono, fetiva Splićanka, s korijenima još iz Salone! Ili je možda s nekog otoka?

Galeristova donja usna, a i čitava brada, ponovno poče podrhtavati, ovaj put zbog Mačkine primjedbe o smeću za turiste, s kojom bi se vjerojatno složio da je te slike naslikao netko drugi. Međutim, naslikao ih je baš on, i to kad se ne bi bavio pravom umjetnošću koja mu nije donosila nikakav prihod, pa je bio prisiljen štancati robu koja ide. Odmaknuvši se korak unatrag, odmjeravao je Mačku kao da traži slabu točku u koju će udariti.

– Prije svega, s umjetnicom me veže dugogodišnje prijateljstvo i ne radi se, dakle, ni o kakvoj sreći što se u mojoj galeriji nalaze njezina djela. Drugo, na njezin izričit zahtjev, ne dajemo nikakve informacije koje nemaju veze sa samim slikama. Uostalom, šta vi mene ispitujete? Dolazite mi u galeriju u gaćama, polugoli, i raspitujete se o slici koja je ionako iznad vaših mogućnosti. Sumnjam, dapače, da si možete priuštiti i nešto od ovog smeća. Doviđenja, druže!

– Slušaj ti, Uljanov! Zapakiraj tu sliku i naplati! Kod Mačke se i u gaćama nađe više nego kod tebe u banci – reče Mačka i u stilu ruskog milijardera poče iz kratkih hlača vaditi debele svežnjeva novčanica i bacati ih na stol – Uzmi koliko treba. A! I neću više da čujem ni riječ! Ni riječ!

25

Fanatikova industrija bijede rasla je i granala se sve većom brzinom, ne samo zahvaljujući njegovoj darovitosti i odanosti najbližih suradnika, nego i zbog nevjerojatne spremnosti cjelokupnog društva da mu bude na usluzi, ali i da od njega izvlači korist. Koliko god on sam bio bezobziran, na svakom je koraku sretao ljude čija je bezobzirnost bila veća od njegove. Ljude koji misle da zaslužuju više. Ta se sorta kotila poput štakora. Nigdje čovjeka koji bi mislio da zaslužuje manje. Da je takvoga sreo, istog trena bi se odrekao svega i otišao u šumu pjevati himne u pravednikovu počast. Ali na svom je putu sretao uglavnom bezobzirne kukavice – seljake i seljačke vođe, sindikaliste i carinike, profesore, narkomane i estradnjake, novinare i državne službenike, gradonačelnike i načelnike, saborske zastupnike i ministre, tajnice, policajce, suce i socijalne radnike, liječnike, nogometaše i svećenike koji su se svakodnevno odricali Židova Isusa. Bilo je to zapanjujuće otkriće. U zemlji pohlepnih i bezobzirnih, razlika između njega i njih bila je samo u hrabrosti. Dok su oni svoju čudovišnost brižljivo skrivali pod krinkom normalnih građanskih života, kamuflirajući je religijom i ideologijom, lijevom ili desnom, dopuštajući joj da se pokaže tek kad nema nikakve opasnosti po njih, on je svoju primjenjivao uvijek, pri svakom potezu, dosljedno, dokraja i bez obzira na izglede. I bez trunke pohlepe. Jer on zapravo nije želio ništa. Osim da ne izgubi. Ne od takvih.

Hraneći se bezobzirnošću drugih, Lucić je premrežio društvo svojim brojnim aktivnostima, od kojih su klasični kriminalni poslovi – trgovina narkoticima, šverc cigareta, nafte i oružja, kamatarenje, reketarenje i ubojstva po narudžbi – bili zapravo tek početak. Vrlo brzo počeo je pokretati legalne poslove, otvarati restorane, benzinske crpke, noćne klubove, mjenjačnice i štedionice. Prvo pogrebno poduzeće otvorio je godinu prije svojih kolega iz Zagreba i na to je neko vrijeme bio jako ponosan, a jedino on je znao koliko si je mušterija sam osigurao. Poslije operacije Bljesak, kojom je oslobođena zapadna Slavonija, intenzivno je provodio vrijeme po zagrebačkim ministarstvima i restoranima, gdje se bavio obrađivanjem, ucjenjivanjem i podmićivanjem političara i državnih službenika, nakon čega je njegovo građevinsko poduzeće počelo graditi kuće, crkve i škole na oslobođenim područjima. I u poslovnom i u privatnom životu postavio si je isto pravilo, baviti se samo onime što mrzi, odabirati samo ono čega se duboko gnuša. To je vrijedilo kako za stvari, tako i za ljude. Smatrao je to sjajnim sredstvom da se ne uspava i da uvijek ostane na oprezu.

U toj razgranatoj i dobro organiziranoj industriji nije bilo mjesta iznenađenju, ali povremeno

bi se pojavili poslovi koji bi mu razgalili dušu i natjerali osmijeh na lice. S takvim jednim poslovnim prijedlogom došao je stari Tromblon, koji se u to vrijeme nalazio usred ogorčene borbe za mjesto gradonačelnika. Najogorčenije se, doduše, borio sam sa sobom i izgledi su mu zapravo bili vrlo slabi. Njegov ugled ratnika s godinama se potrošio i postao zamoran, a parola „Za mnom!" mnogima je zvučala zlokobno i groteskno, naročito kad se uzme u obzir smjer kojim su on i družba kojoj je pripadao dotad vodili grad i čitavu državu. Osim toga, u javnosti su počele kružiti sve glasnije priče o Tromblonovu ratnu profiterstvu i s njim povezanim zločinima, potkrijepljene preciznim detaljima i datumima, zbog čega je HDZ odbio podržati njegovu kandidaturu i odlučio se za drugog čovjeka, njemu iznimno mrskog Srećkovića. Daleko od toga da je to obeshrabrilo ljutog hadezejca, koji je za stranku lio krv i znoj još dok je bio nitko i ništa, kad je kao veterinarski tehničar s vizijom neumorno agitirao po selima Bosanske Posavine, pokrivajući troškove većinom iz vlastita džepa, koji je punio tako što je, gdje god bi došao, cijepio kokoši običnom vodom. Ništa mu nije bilo teško za stranku. Ali sad se ni trena nije dvoumio. Istupio je iz članstva i najavio kandidaturu kao nezavisni kandidat, uvjeren kako s njim odlazi sama srž HDZ-a. Bilo je u njemu nešto od onog Fazlagića koji je, odgovarajući na četničku provokaciju o tome da je Zagreb pao, a Pavelić poražen, navodno ovima doviknuo da Hrvatska i Poglavnik nisu propali dok se god drži Fazlagića Kula. Govorio je da mu njegovo hadezejstvo ni sam vrhovnik ne može oteti i da će ga ono opet dovesti na mjesto koje mu pripada. Što se toga tiče, bio je miran.

Tromblona je više brinuo jedan drugi problem, osobne i obiteljske prirode, no također povezan s njegovim političkim planovima. Taj se zvao Armando, njegova krv i meso, nasljednik i mili sinčina, u kojeg je oduvijek polagao velike nade. Sve mu je dao. Da je dečko bio za školu, poslao bi ga kamo hoće, na Oxford, u Ameriku, na Mjesec! Ovako, nabavio mu je diplomu i zaposlio ga u HEP-u, gdje Armando nije morao raditi ništa osim jedanput na mjesec potpisati neke papire i pokupiti plaću. Otvorio mu je kafić, najbolji u gradu, izgradio kuću, da ne bude beskućnik kad se oženi, na tri kata, s njemačkom stolarijom i talijanskim pločicama i sa 133 vidljiva i nevidljiva patuljka u vrtu, što ih je od drva načinio čuveni naivni kipar iz Cernika. Istresao je za te patuljke čitavo bogatstvo.

I kako mu on vraća!? Tako š to je poludio za onom španjolskom kurvom, koja je njega, Tromblona, osramotila pred cijelim Gradskim vijećem. Ludovao je zbog nje mjesecima, drogirao se i pio od jutra do mraka, izazivao incidente i tukao policajce, dajući Tromblonovim političkim neprijateljima obilje materijala koji su ovi spremno upotrebljavali protiv njega. Samo Luciću može zahvaliti što ga je riješio te napasti. Tromblon je nakon toga imao ozbiljan razgovor sa sinom. O budućnosti, o ženidbi, o unucima koje mu je dužan

isporučiti kako bi se osigurao nastavak dinastije. Činilo se da je Armando shvatio ozbiljnost situacije, naročito u svjetlu predstojećih izbora o kojima ovisi i njegova budućnost, jer se složio sa svime što je Tromblon rekao.

Do Tromblona su, međutim, uskoro počeli dopirati uznemirujući glasovi o novim Armandovim ispadima. Ti su, doduše, bili prilično kontradiktorni – čas su javljali da Armando sjekirom rastavlja automobile parkirane pred njegovim kafićem, čas da sjedi nasred trga i cmizdri poput derišta kojem su uzeli igračku. Nakon dojave o jednom takvom napadaju plača, koji se Armandu dogodio pri izlasku iz bolnice i bio popraćen demoliranjem obližnjeg kioska s ćevapima, Tromblon je prekinuo važan sastanak i otišao raščistiti stvar sa sinom. Naročito ga je brinuo taj plač. Sjekiru i nasilje još je mogao razumjeti, bila je to ona ista vrela krv koja je tekla i njegovim žilama, ali da hoda gradom i plače na svakom koraku, to mu nije išlo u glavu.

– Šta to radiš, šta plačeš naokolo, zašto me sramotiš po čitavom gradu, izrode prokleti?! – zagrmio je Tromblon čim se, u pratnji Sebastijana, pojavio na vratima sinova kafića, slabo mareći za goste koji su se stisli na jednom kraju dugog šanka. Bili su to ionako Armandovi prijatelji, kojima koka i tripovi nisu davali spavati, pa su od jutra visjeli u birtiji. Glumeći konobara, Armando je stajao s druge strane šanka i ulijevao im viski po principu tebi-meni-tebi-meni. Nakon što bi nasuo jednome, sam bi otpio iz boce, onda bi nasuo drugome pa opet otpio, i tako redom. Tromblon se zbog toga još više naroguši. – Lijepo počinješ dan! Nema ni devet, a ti se već nalijevaš rakijetinom. Potjeraj ovu stoku, Sebastijane. Marš van!

– Ma neš ti moje prijatelje tjerat! – usprotivi se Armando i stane pred oca, ali ga dočeka šamarčina od koje mu se glava gotovo sastavi sa šankom. I još se činilo da Tromblon nije odapeo svom snagom. Nekoliko trenutaka zurio je čas u svoju ruku, čas u sina, koji se uhvatio za glavu i lupao njome od šank, tresući se i jecajući sve glasnije. Od tih jecaja Tromblona poče hvatati panika. Bio je on eksplozivne naravi, planuo bi u trenu i u trenu bi se ohladio, pa se već počeo kajati i prekoravati sebe zbog naglosti. Ne može se ipak šamarom započinjati razgovor o plaču.

– Isprati ih van – reče tiho Sebastijanu – i ostani pred vratima. Ne puštaj nikog.

No, kad je ostao sam sa sinom, shvatio je da zapravo ne zna što bi. Bio je on čovjek dreke i vike, manipulator grupe i mase, što veće, to bolje, znao je postići da ljudi učine ono što želi, ali u ovakvoj situaciji slabo se snalazio. Velik, pusti kafić odjednom mu postade pretijesan i zagušljiv, opustjeli šank i prazni stolovi počeše ga plašiti. Sad mu je bilo žao što je potjerao

one momke van. Lakše bi to riješio pred njima.

Armando je bio neumoljiv. Ridao je sve jače. Tromblon očajno stisne šake, najradije bi ga njima utišao, no onda se svlada i samo lako udari sina po ramenu.

– Sine moj, pa šta ti je, koji ti je kurac? Reci mi, koji je tebi kurac?! – govorio je Tromblon, trudeći se da izgovara te riječi što nježnije, ali je bio svjestan da mu to ne uspijeva – Je l' zbog šamara? Pa nisam namjerno, znaš da nisam, samo ne mogu gledat kako se uništavaš… A uništavaš i mene, obojicu nas uništavaš! O tome hoću li ja ostat gradonačelnik ovisi i tvoja budućnost! Puno je stvari u igri.

Nešto u tom govoru očito je pogodilo Armanda u žicu jer on u trenu prestane plakati. Šmrcnuvši nekoliko puta, tužno i s nekim prijekorom u očima zagleda se u oca.

– Koji si ti kreten, stari! Jebote tvoj šamar! Nemam ja budućnost, ja sam već uništen, i to ne samo zbog ovog, vidi, vidi, samo pogledaj… – reče Armando i, na veliko Tromblonovo čuđenje, raskopča hlače i spusti ih do koljena. Onda podigne košulju. Tromblon krikne od užasa. Armandov kurac, njegova najdraža igračka i ćaćin ponos, kojim se Tromblon hvalisao pred prijateljima kao da je njegov, bio je crn i nabrekao poput ogromnog patlidžana, sav izbrazdan ranicama iz kojih su tekli gnoj i krv.

– Doktor kaže da hitno moram na operaciju. Umrijet ću ako ga ne odrežu. Tako da ništ od unuka, stari. Pa ti meni pričaj o izborima! – reče Armando grubo, navlačeći hlače. Ali odmah požali zbog te grubosti. Njegov stari, čvrsti Bosanac, tvrdi *hadezejac* i neustrašivi ratnik, za kojeg se činilo da ga ništa ne može slomiti, sad je bio satrven. Kad je Armando navukao hlače i tako sakrio onaj grozni prizor za koji mu je pogled bio prikovan, Tromblon zatetura, kao da se dotad držao samo za taj osakaćeni kurac. Ispruži ruke prema sinu, uhvati se za njega i zagrli ga.

– O jadno moje dijete, sine moj! Plači, isplači se, nariči kolko oš! I ja ću s tobom! – vikao je Tromblon, potpuno izvan sebe. Ali Armando nije zaplakao, nego je utješno tapšao starog po ramenima dok se on gušio u suzama. Između njih se odjednom javila topla bliskost i Armando čak osjeti nešto nalik sreći, gotovo zaboravivši da se sve to zbiva zbog njegove nesreće.

– Krv joj mrtvu jebem! Je l', sine, to je ona napravila? Kurvetina te zarazila nečim! – zareži odjednom Tromblon, a Armando se odmakne od njega, osupnut silinom mržnje koja je izbijala iz očevih riječi, iz pogleda, iz samog držanja tijela, koje ga podsjeti na pauka koji se

sprema ubrizgati otrov.

– Ko da je to sad bitno! Pusti to, ćaća!

– Neću! Neću da pustim! Kosti ću joj raskopat! A ti, sine, ne brini, neš ti bez kurca u grob. Ja ne dam! Naće stari doktora koji će to riješit. To više nije tvoja briga! – reče Tromblon, primi ga s obje ruke za glavu i zagleda mu se u oči luđački prodorno. Bio je to upravo nepodnošljiv pogled i Armando pokuša izmaknuti glavu, no stisak Tromblonovih ručerdi bio je prejak. – To više nije tvoja briga! – čuo ga je kao ponavlja, a zatim osjeti težak, vlažan dodir očevih usana koje su mu utiskivale poljubac u čelo, od kojeg mu se cijelo tijelo strese od hladnoće.

I Tromblona je tresla slična vrsta hladnoće. Ta prokleta birtija postala je grobljem njegovih nada. Nasloni stolica, na kojima su se kočili stilizirani likovi u pokretu, glave i sunca, smajlovi i nasmiješene ribe, nadvisivali su stolove poput malih nadgrobnih spomenika. To mu se ona ruga. Iz groba. Te slikarije su njezino djelo. I on je bio prisutan kad se luda i pijana Aneta, oboružana pemzlom i sprejevima, obrušila na stolove i stolice, koji su joj se činili dosadnima i bez karaktera. Tromblon je tog popodneva došao ljutit, a otišao bijesan. Ali u međuvremenu je bio ushićen, sretan, izvan sebe od zanosa. Takve je emocije u njemu probudila prelijepa beštija, dvostruko mlađa od njega. A zapravo je došao okončati tu besramnu vezu između nje i Armanda, o kojoj je trubio čitav grad i koja mu je nanosila sve veću štetu, nju samu protjerati iz grada, a njega prisiliti da se vrati bivšoj djevojci, s kojom se namjeravao oženiti prije nego što se pojavila Aneta. Za Tromblona je to bilo pitanje života i smrti. Armandova bivša, zgodna i uštogljena plavokosa vjeroučiteljica, bila je, naime, kći njegova stranačkog kolege, bliskog suradnika i zamjenika Srećkovića, o čijoj je podršci uvelike ovisio. Taj ravnatelj Centra za socijalnu skrb je kao rođeni Slavonac držao na uzdi slavonski klan, koji nije uvijek blagonaklono gledao na Bosanca na čelu stranke i grada.

Na sve to zaboravio je Tromblon kad je ugledao Anetu. Poželjevši je za sebe, počeo je sliniti po njoj i lupetati koješta, nije mu u tome smetao ni Armando, koji nije mogao vjerovati vlastitim ušima dok je Tromblon govorio da će se, ako treba, odreći svega, i politike i moći i položaja, da će opet ići po svijetu i cijepiti perad običnom vodom, samo ako ona pođe s njim. Gušeći se od smijeha, Aneta ga je poticala da lupeta još više, po licu i čelu crtala mu je neke znakove govoreći šaptom da su to tajni znaci koji ih sad neraskidivo vežu i da će, po svojoj prilici, ostaviti Armanda. Istim maznim glasom koji mu je golicao uho i raspaljivao krv ona reče da ipak ne bi htjela prenagliti i poslije se kajati te stoga predlaže malo obiteljsko druženje radi boljeg upoznavanja. Neka obojica Kečavaca odmah isuču svoje jatagane i pokažu joj što znaju – ćaća neka izjebe sina, sin ćaću. A ona će se odlučiti za većeg junaka.

Tromblon je bio preneražen, pun nemoćna bijesa, nesposoban da podigne ruku i zgnječi je kao pauka, kako mu je to nalagao njegov pravednički zdrav razum. Ali ona ga nije htjela pustiti: sutradan je izvela onu predstavu u Poglavarstvu. Muka mu se svega toga i sjećat! Samo, ne može se Tromblona dugo tako kinjiti i ponižavati, nije on kukavica i slabić poput Armanda. Kad nešto ne valja, kad je u njemu nešto trulo i pokvareno, on to čupa iz sebe, rješava se toga bez odlaganja kao gušter repa.

I sad je tako nešto trulo morao iščupati iz sebe. Poljubivši sina, okrenuo se i požurio van bez osvrtanja. Armando je za njega prestao postojati. Od tog nezahvalnika nikad nije doživio ništa dobro, taj je znao samo uzimati i grabiti, a sad mu neće moći dati čak ni unuka, jedino što je ikad tražio od njega. Grozničavo je razmišljao kako iskoristiti Armandovu nesreću i okrenuti je u svoju korist. U tome mu je, ni kriv ni dužan, pomogao upravo Armando.

– Imaš ti još djece, ćaća! – poviče on očajno, ni sam ne znajući zašto. Ali bit će da je, dok je gledao oca kako odlazi, osjetio da taj odlazak ima u sebi nečeg konačnog i da nakon toga život neće biti isti, pa se sjetio svoje mlađe sestre, s kojom obitelj nije imala veze više od dvije godine. Znao je da živi u Zagrebu jer ju je povremeno viđao na TV-u kad bi se izvještavalo o prosvjedima boraca za prava životinja, pedera, lezbača, Cigana, Srba i beskućnika, uvijek bi se ona našla tamo, nabrijana, lajava i ratoborna. Svojim je stavovima ocu vadila mast oduvijek, još od osnovne, no između njih je konačno puklo na proslavi što ju je Tromblon priredio kako bi svijetu objavio da mu je kći stekla diplomu psihologinje, na kojoj je ona pred stotinjak uzvanika, među kojima je bilo i mrkih hadezeovaca iz samog vrha stranke, uhvatila za dupe i zažvalila Armandovu vjeroučiteljicu, a onda se iz sveg glasa derala da je presretna zato što je lezbijka. Tromblon ju je tad izbacio s vlastite proslave i pred svima izjavio da je se odriče. Armando, koji nikad nije pretjerano ljubio sestru, a još je manje imao razumijevanja za njezina uvjerenja, ipak je znao da to tobožnje sestrino lezbijstvo nema nikakve veze sa stvarnošću. Ona je minirala Tromblonovu proslavu jednostavno zato da mu napakosti pred njegovim prijateljima, ulizicama i onima kojima se on ulizivao. Napravila je to zato što se on oglušio na njezine molbe da novac predviđen za tu skupu terevenku donira nekom tajnom skloništu za zlostavljane žene. Unatoč tome, nikad nije rekao Tromblonu da mu kći nije lezba, čak ni onda kad se ovaj ozbiljno bavio mišlju da je zatvori u neku ustanovu. Više mu se sviđalo biti njegov sin jedinac. Sad je to poželio ispraviti. No, kao i većinu stvari u svom životu, ni ovu nije uspio odigrati do kraja.

– Imam, Armando, jakako da imam! – odvrati Tromblon, poklonivši sinu još jedan trenutak. Na usnama mu je titrao paklenski osmijeh pobjednika. – Takav sam ti ja, uvijek se osiguram!

Pun energije, otvori vrata i izjuri van, ne dajući Armandu priliku da započne razgovor o sestri. Nije, uostalom, Tromblon na nju niti pomislio kad je Armando doviknuo ono o djeci. Sjetio se stari kurvar da je prije desetak godina vrijedno radio po posavskim selima, nakon čega su najmanje četiri žene tvrdile da su mu rodile sinove, o čemu on, doduše, tad nije htio ni čuti. Sad je drugo. Ovo s Armandom potpuno mijenja situaciju. Potražit će ih svu četvoricu i ne samo što će onoga koji mu se najviše svidi priznati i dati mu prezime, nego će ga dovesti u svoj dom i dati mu najbolji odgoj. Nema šanse da ovaj put dopusti ženi greške kakve je napravila s Armandom.

– Hitno dogovori sastanak s Lucićem – reče Sebastijanu kad je izišao. – Najbolje još večeras.

Našao se s Lucićem sutradan, u samo praskozorje, na svom ribnjaku koji se nalazio izvan grada, nedaleko od rijeke. Dok je većina glasača spavala, njih dvojica su zurili u plovke na mirnoj površini jezera i povremeno izmjenjivali naizgled uljuđene rečenice, o čijoj su neobičnosti mogle suditi samo ribe.

Čuvši od Sebastijana da Tromblon treba hitnu uslugu od njega, Lucić je odložio sve druge poslove, ne zbog toga što bi mu on bio osobito bitan u financijskom ili političkom smislu, nego zato što je bio siguran da će taj poslić imati neku naročitu draž, neku skrivenu poslasticu kakvu samo Tromblon može smisliti. On je već neko vrijeme bio njegova omiljena ljudska nakaza i nije pretjerano reći da nije postojalo to što za njega ne bi učinio. Prezirao je, doduše, sve što Tromblon predstavlja i u što vjeruje, ali divio se silini Tromblonove vjere u to da je on inkarnacija nebeskog apsoluta hrvatstva i hadezejestva, djevičanski čist i ispravan u svemu što u ime toga radi, zbog čega su sve pizdarije usput počinjene, svi zločini i bezočna razbojništva obične tričarije nevrijedne spomena.

– Vi znate da ja ne volim okolišat. Želim da ubijete ovu personu. Mislite da to možete izvest i koliko će me u tom slučaju koštat? – reče Tromblon pružajući mu fotografiju koju je izvadio iz novčanika. Pogledavši je, Lucijan se naježi od divljenja. Tromblon ga nije iznevjerio. Bit će to zaista posao za dušu.

– Naravno, izvedivo je. Što se cijene tiječe, standardna tarifa je sto tisuća. Međutim, u ovom slučaju neće ići ispod dvjesto. Tromblon se smrkne kad je čuo cijenu. Ali u tom trenu njegov plovak zaigra i nestane pod vodom, što mu odmah izmami osmijeh na lice. On u zbuđeno potegne štap i izvuče cvergla srednje veličine.

– Ha! Oni su mi najslađi! Sam ih pečem, ne dam ženi da ih pipne, malo u kuruzno brašno i

puk u tavu, puk-puk s jedne i druge strane, uf, tope se ustima! A vi ste, moj Luciću, baš naumili da me izujete! Nije dosta što mi čitav taj poso srce kida, nego još i na prosjački štap moram spast.

– Daleko ste vi od toga, dragi gospodine.

– Ali dvije stoje, Luciću!? Ni stoja nije malo, a kamoli dvije!

Lucić nemoćno raširi ruke.

– Slušajte, ne znam je l' vam to poznato, ali ta, kako vi kažete, persona već neko vrijeme za mene obavlja stanovite poslove… koji mi prilično donose. Vi od mene praktički tražite da odsiječem ruku koja me hrani. Nogometnim rječnikom rečeno, tih sto tisuća povrh su neka vrsta odštete.

– Hm, odštete!? Nije li to malo, kako se ono kaže… ironično? Ne bih li ja trebao biti taj koji će za njega dobit odštetu? – reče Tromblon i snažno zabaci štap, bacajući mamac gotovo do pola jezera.

– A vi ćete je svakako dobiti. Nakon ovoga mnogi će vam dati odštetu.

– U redu, u redu! Neka bude dvjesto! Nisam nikad na njemu štedio, neću valjda sad počet! Samo, nemojte mi srat, slabo bi se vi najeli da vas ta ruka hrani. Kao da ja ne znam da većinu tih poslova obavlja Sebastijan. Imajte poštovanja, Luciću. Nisam ja baš takva budala. Slušajte, posao treba biti obavljen još danas, najkasnije sutra.

– Naravno. Pretpostavljam da ne želite da izgleda kao nesreća?

– Ni u snu! Želim javno smaknuće, sa što više svjedoka. Želim da bude krvavo, da se ljudi zgroze, da čitav grad bruji, da me…

– Da vas žale – dometne Lucić naglo ustavši. Nekoliko trenutaka je zamišljeno promatrao plovak, koji je jurio po vodi, nestajao i opet se pojavljivao, a onda sjedne i prasne u smijeh.

– A šta vam je, pa je l' ne vidite da riba grize? – Pustite sad ribu. Nego, što kažete na ideju da ga ubije, recimo, Srećković? Vaš nekadašnji suradnik sad vam je glavni protivnik, zar ne? Gadan igrač, širi one glasine o vama, čujem da će ih dati i u novine…

– Nije to njegovo maslo. Znam ja…

– Pouzdano vam mogu reći da je to baš njegovo maslo. Naime, ja sam taj koji mu je prodao informacije.

– Vi!? – uzvikne Tromblon ljutito potegnuvši štap, kao da ga smjera njime udariti – Čovječe, pa vi ste pravi demon!

– Vaš dobri demon, dobri demon, dragi moj Tromblon! Dao sam mu samo manje vrijedne stvari, plus izmišljotine koje ćete lako pobiti ako dođe do nečeg ozbiljnog. Kao što znate, one stvarno bitne zadržao sam za sebe i za to se ne morate brinuti. Dakle, Srećković! On je idealan, s njim ćete polučiti višestruku političku korist.

Tromblon je skinuo kapu i rukom se trljao po tjemenu, pogledavajući ispod oka Lucića.

– Ma slušajte… Ne znam, Luciću! Pa nije ovo bajka da se sve želje ostvaruju! Mislim da ćete ipak morat smislit nešto drugo.

– A treba nekad i u bajke vjerovat – reče Lucić, trgne štap i izvuče krupnog cvergla, kojeg vješto skine s udice i dobaci Tromblonu – Evo, sad imate i za doručak. Vidimo se na sprovodu, gospodine gradonačelniče.

26

Sa slikom pod rukom, Mačka se vratio u Bužu kao drugi čovjek. Nije, doduše, dobio adresu, ali je imao ime, prezime i zanimanje, kao i čvrstu namjeru da pročešlja sva naseljena mjesta Dalmacije. Naruči rundu za sve prisutne pa razdere papir u koji je slika bila zamotana.

– Evo, miševi, gledajte i divite se! – uzvikne, slavodobitno gledajući ekipu. Očekivao je ushit, kolektivni uzdah. Ali dobio je muk.

– A jebo ga ti, Mačka! – reče napokon onaj slikar koji je radio fotorobot – Šta je to Aneta?! Pa znam ja Anetu! Mala je vražja slikarica, Mačka, vražja!

– Ti znaš Anetu?! – krikne Mačka kao da ga nešto boli.

– Ma svi je znamo! – odgovori slikar pokazujući na ostale u birtiji, od kojih svaki spremno potvrdi glavom – Pila je tu s nama dva-tri dana prije nego što si ti došao. A meni je njezin rad poznat otprije. Vražja…

– Pa dobro, Šime – prekine ga Mačka – je l' murija ikad ikog našla po tim tvojim fotorobotima?

– A slušaj, Mačka, kazat ću ti nešto. Ljudi strašno loše opisuju. A ja crtam kako mi oni govore – odgovori ovaj, natjeravši Mačku u smijeh. Možda bi mu u drugoj prilici zamjerio ovakvo objašnjenje, ali sad je bio previše zadovoljan da bi se time bavio.

– I dobro, reci mi onda, otkud je moja vilinska Dalmatinka? Nemoj samo reći da nemaš pojma!

– A imam pojma, imam! Samo, nije ti ona Dalmatinka. Ona je tamo iz… Ma ona je tvoja, Mačka, bogati!

– Moja?! A znam ja da je moja! Ali otkud je?

– E, Slavonka! Ona ti je iz istog mjesta ko i onaj nogometaš, onaj plavi što spusti glavu ko bik i samo krlja naprijed, ne moš ga zaustavit, kako li se ono zove…

– Olić! – dobaci netko.

– E, Olić!

– Ma nemoj, Olić!? – isprsi se Mačka – Onda bi, po tvome, moja Aneta trebala bit iz Davora…

– E, bravo, to, iz Davora!

– Ma ja u to apsolutno odbijam povjerovat! Pa znaš li ti da Davor nije ni četrdeset kilometara od kuće u kojoj sam se rodio? I da je ona iz Davora!? Aneta Condalozzi!? Davor je endemsko mjesto, ondje takvih prezimena nema! Ima ondje Ćućuzovića, Čmelješevića, Krmelješevića, Švađumovića, i Simića ima, i Butumovića, i Matoševića, ali Condalozzija – nema! Dvadeset-trideset kilometara dalje nađe se Talijana, ali u Davoru ih nema! Zato u to apsolutno ne vjerujem!

– E, a ti nemoj vjerovat, ali to je tako! Je l' tako rekla, a, momci?

Svi do jednog opet potvrde istinitost njegovih riječi i Mački ne preostane drugo nego da stoički podnese taj zadnji udarac nanesen njegovu idealu. Osim toga, pomisli, možda on u svojim maštanjima i nije baš toliko promašio. Davor, doduše, nema more, ali zato ima rijeku, a opće je poznato da mu po broju lađara i kapetana nema premca u Europi. A kapetan je kapetan, pa makar i riječni.

Prije odlaska iz Splita Mačka provjeri stanje računa i utvrdi da novac od izdavača još nije sjeo. Zato je odlučio prihvatiti poziv nekog nogometnog menadžera i otići na party koji se održavao na njegovoj jahti. Nakon kraćeg snimanja situacije, diskretno je za Rokija označio tog menadžera, odvjetnike Nobila i Prodanovića, jednog pozadinskog generala koji se bacio u biznis i pjevača koji je svoje dalmatinske pjesmice odnedavno počeo pjevati hamburgerima. U sljedećih nekoliko sati, dok se Mačka bezbrižno zabavljao, Roki ih je temeljito odradio s naročitim veseljem.

– Ti si jebeni bič božji za te drogirane pedere, mali moj prijatelju! – pohvalio ga je Mačka dok je prije spavanja brojio plijen – Sad možemo čista srca po našu Anetu.

Sutradan navečer stigli su u Zagreb, prespavali u stanu i rano ujutro nastavili za Slavoniju. Novi motor je radio besprijekorno i jedino što je Mačku sprečavalo da poleti bio je strah da ne izgubi gumenjak koji je vozio na krovu. Od njega se nije mogao odvojiti, nekako mu je bilo nezamislivo bez čamca poći u jednu takvu bitnu potragu.

Plan mu je bio fleksibilan do te mjere da ga nije ni bilo, samopouzdanje golemo. Kao i toliko puta dosad, Mačka je bezglavo jurišao. Njegovo je da pronađe Anetu, da je vidi i onjuši,

shvati i osjeti u ambijentu iz kojeg je potekla. Banut će joj u kuću, zaskočit će je i uhvatiti nespremnu, a barem je on uvijek znao iskoristiti trenutak iznenađenja. Ovaj put će je ošamutiti i očarati, i odmah nagovoriti da se vrati s njim u Dalmaciju. Unatoč kapetanima, nije mu se predugo ostajalo u Davoru. Pojava žene kao što je Aneta u takvom mjestu, mislio je Mačka, kozmička je greška prvoga reda, iznimka kojoj nije suđeno da traje. Pokušao se prisjetiti Davora iz ratnih dana, ali uspio se sjetiti samo birtije – ili birtija – prepune vojske, koja je tu dolazila piti zato što je po gradu neprekidno tuklo, uslijed čega je Davor mjesecima doživljavao najezdu jednodnevnih turista s prve linije bojišta. S tih je šankova i pokupio ono šturo znanje o lađarima i kapetanima, kao i šušljetavu i ćućetavu muziku Čmelješevića, Ćućuzovića i Švađumovića, čiji mu je odjek trajno ostao u uhu. Povezane s tim bile su i podrugljive priče jednodnevnih turista, koji su o Davoru govorili kao o zatvorenoj sredini čiji su stanovnici skloni komadari i incestu, uslijed čega ima puno degenerika. Iako te priče više spadaju u opća mjesta folklora, Davor je uistinu čudnovato mjesto, koje je zbog pravilno projektiranih ulica, trga i parka – što je djelo nekog austrijskog vojnog inženjera – teško nazvati selom unatoč činjenici da geografski priručnici kažu drukčije. Osim toga, mnogi Davorci, sasvim netipično za stanovnike slavonskog sela, uopće se ne bave poljoprivredom, a neki iz centra nemaju ni povrtnjak. Za vrijeme Jugoslavije Davor je bio poput nekog otoka na području nekadašnje novogradiške općine, slabo povezan s gradom i ostalim naseljima, čak i sa susjednom Orubicom, duhovno zatvoren u sebe u odnosu na prostor kojem je geografski pripadao, živeći s njim u stanju međusobnog ignoriranja i tražeći preko rijeke put do ostatka svijeta. Ne samo do Dunava, Rajne i ostalih velikih rijeka. Paradoksalno, to mjesto tvrdih Hrvata i ortodoksnih katolika uvijek je živjelo u prijateljskim odnosima sa susjednim Srbcem, čak i za vrijeme rata, do kojeg se dolazilo skelom preko Save. Većina Davoraca ondje je išla u srednju školu.

U odličnom raspoloženju, Mačka i Roki dovezli su se u centar Davora, kojim je dominirao mali park okružen četirima stožernim točkama čitava mjesta: crkvom, poštom, Savom i birtijom Kod Đuke. Potonja, najstarija i do prije samog rata jedina institucija te vrste u Davoru, bila je njegov prvi cilj, gdje se namjeravao diskretno raspitati za adresu svoje Anete.

Premda je još bilo jutro, na Đukinoj terasi sjedilo je dosta ljudi, većinom mlađih muškaraca odjevenih u kombinacije sastavljene od dresova nogometne reprezentacije, mornarskih majica i maskirnih uniformi, koji su penzionerski ispijali pivo i raspravljali o tome treba li danas odraditi akciju betoniranja stadionske tribine, dogovorenu na tom istom mjestu prije tjedan dana, ili je bolje da se to ostavi za sutra. Taman kad je radišnija struja počela zadobivati prevagu, pojavio se Mačkin land rover, nakrcan poput čerge, s gumenjakom na

krovu, i sasvim zaokupio njihovu pozornost.

– Isusa ti Krista, je l' to stigo turizam? – reče žilavi dugokosi momak prosijede brade čije su oči živahno proučavale vozilo.

– Ne daj bože, Matuc!

– A šta vrag radi, šta ne iziđe? – pitao se treći i pitanje mu nije bilo besmisleno. Iza tamna stakla Mačka je, naime, snajperski motrio ekipu na terasi, jednog po jednog, tražeći onoga preko kojega će najlakše prodrijeti u nju. Dvojicu-trojicu znao je sa šankova, ali im se nije mogao sjetiti imena, a i veliko je pitanje bi li oni njega prepoznali. Od te komadare, koju oni tako vole, čovjek lako oslijepi. Onda je ugledao jednog koji mu je bio puno dužan. Njega je Mačka, kao sedamnaestogodišnjeg balavca, uplakanog i oduzetog od straha, izvukao iz minskog polja u kojem su prije toga zaglavila četvorica njegovih suboraca. Ni njegova se imena, doduše, nije sjećao, ali nema šanse da je momak njega zaboravio. To će morati biti dovoljno da ga prime na svoj posavski otok, kao i da se ne bune previše kad se počne raspitivati za njihovu curu. Zaključivši to, Mačka otvori vrata i najprije pusti Rokija, koji izleti van i odmah zapiša prvi suncobran, a onda se i sam polako uputi na terasu, gegajući se poput mornara koji dugo nije osjetio tlo pod nogama.

Tad se dogodilo nešto za čim je Mačka, doduše, oduvijek žudio i za što je smatrao da mu prirodno pripada, ali ga je u tom trenutku svejedno iznenadilo. Taman je značajno pogledao svog momka, kad on ustane i počne pljeskati, uzvikujući njegovo ime. Uskoro mu se pridruži cijela terasa, uključujući konobara i mladog gazdu, Đukina sina, koji su pohitali iznutra vidjeti što se događa.

Shvativši da ga svi ti ljudi smatraju herojem, Mački se oči orose od ganuća, a njegovo mišljenje o Davoru u trenu odleti u visine.

– Konobar! Piće za sve! – vikne Mačka nešto kasnije, nakon što je sjeo predahnuti od nebrojenih rukovanja, poljubaca i čestitanja. – Sa zadovoljstvom! – odvrati mladi gazda – Ali kuća časti! Kod nas istinski hrvatski vitez nema što plaćat, bar ne prvi put, je l' tako, momci?

Mačkinim dolaskom okončana je ona rasprava i nitko više nije spominjao betonažu. Umjesto toga, krenulo se u radnu akciju sasvim drukčije vrste, koja im je očito bila prirasla srcu jer oko nje nije bilo nikakve rasprave. Podijelivši se u nekoliko grupa, bacili su se na posao poput radišnih patuljaka. Na birtijskom parkiralištu zapaljene su vatre i pobodene rašlje, na kojima su uskoro počeli cvrčati šarani. Druga ekipa kuhala je fiš u pet kotlića. Treći su u

velikim metalnim tanjurima, ispunjenim svinjskom mašću, pohali filete soma i šarane izrezane na potkove. Četvrti su se bavili mesom. A sve ih je opskrbljivala neumorna ekipa dostavljača, koja je neprekidno dovlačila novu ribu, još mesa, povrća i ostalih potrebnih namirnica. Bio je to savršeno usklađen kuharski stroj, koji je funkcionirao besprijekorno, pa i više od toga. Jer, uza sav posao, ti neumorni i nadahnuti radnici nisu zaboravljali piti, nazdravljati i pripovijedati. Svima su im bila puna usta Mačke. On sam malo je govorio, samo je kružio od postaje do postaje kao na nekom beskrajnom i veselom križnom putu, dijeleći svima osmijehe i jedući, sad pohanog soma, sad pečenog šarana, pa hajdučki ćevap i krvavi biftek, dvije-tri žlice ljutog fiša, pa cijelog smuđa i dva-tri cvergla, zalijevajući ih pivom, vinom, šljivom i komadarom i blaženo slušajući kako ga hvale. Uživao je u njihovoj melodičnoj ikavici, uvjeren kako na svijetu ne može biti ljepšeg narječja. Nije se tu pripovijedalo samo o spašavanju golobrada vojnika iz minskog polja, navodila su se i druga Mačkina junaštva, redali katalozi ubijenih neprijatelja, slavila njegova plemenitost prema onima koje je zarobio. Pokraj vatre, usred žestokih mirisa pečenja i alkohola, Mački se na trenutke činilo da sluša mitske priče o drevnim junacima čija sudbina dira do suza, a onda bi se opet sjetio da je sve te strahote prošao on i postalo bi mu neizrecivo drago što ih je preživio te sad može na miru i čak s uživanjem slušati o tome kao da se ne radi o njemu.

Oko tri popodne, na spontano organiziranoj veselici bilo je stotinjak ljudi i još ih je pristizalo. Činilo se da će kult Mačkine ličnosti zapaliti cijelo selo i gorjeti čitav dan i noć, možda i sutradan. Gledajući sva ta prijazna, nasmijana i njemu naklonjena lica, Mačka se sjeti radi čega je zapravo došao u Davor, pa upita Brankića, jednog od kuhara, s kojim je udarao po komadari kod njegove peći, vidi li među gostima koga od Condalozzijevih. Brankić je reagirao krajnje čudno. Blenuvši u njega, stezao je čašu s komadarom, koju je maloprije napunio do vrha radi nove zdravice, a onda njome zalije prašnjavu zemlju između sebe i Mačke pa reče nekim uvrijeđenim tonom:

– Nikad čuo.

– De ne seri, Brankić!

– Nikad čuo, sine Mačka! – odsiječe Brankić, skine kuharsku pregaču i tutne je momku iza sebe, nešto mu prišapne, pa energično odmaršira do birtijske terase, gdje počne uzbuđeno razgovarati s mladim gazdom, bacajući uznemirene poglede prema Mački. Nakon što je saslušao Brankića, gazda uleti u birtiju i utiša glazbu, koja se dotad mogla sasvim pristojno čuti i na parkiralištu, a zatim se vrati na terasu te stane vikati i mahati rukama, idući od stola do stola, u čemu mu je pomagao i Brankić. Pripiti Mačka ih je s nevjericom promatrao,

pitajući se tjeraju li to oni njegove goste.

Odgovor se nametnuo sam od sebe. Terasa se ubrzano praznila i uskoro na njoj nije bilo nikoga osim gazde i Brankića, koji su sad svoje napore, kakvi god oni bili, usmjerili na parkiralište, gdje se, unatoč nedostatku glazbe, proslava odvijala nesmanjenom žestinom. Kao general koji raspoređuje snage na ratištu, gazda je pokazivao rukom na pojedine grupe ljudi i davao upute Brankiću, a ovaj je samo kimao glavom prateći put njegove ruke. Mačka ljutito strusi rakiju i zaključi da je vrijeme da se postave neka pitanja.

– Pa što mi rasturi zabavu, gazda, eej!? – vikne Mačka kad je došao na terasu, ni ne pogledavši Brankića, koji je šmugnuo kraj njega natrag na parkiralište.

– Eee, Mačka, Mačka! Slabo ti poznaš nas Davorce. A vidiš, kod nas postoji vrijeme za zabavu i vrijeme za rad. Ovo za zabavu je, nažalost, prošlo, sad nastupa ono za rad. Za betonažu!

– Ma nemoj!? A šta ćete, jadni, sad betonirat? Još malo pa će noć.

– A šta ako će noć, imamo reflektore! Tribine betoniramo, Mačka, pumpa samo šta nije. Sve je to odavno dogovoreno, ali smo malo pomakli zbog tebe, pa morali smo te dočekat ko ljudi, šta ne? Nego reci, sine, nisam te u ovoj gunguli uspio pitat, šta je tebe danas dovelo kod nas? – reče gazda smiješeći se široko, ali detaljno. To obilje smješkanja navede Mačku na oprez. Dok je promatrao kako Brankić savjesno rukovodi evakuacijom ljudi i opreme s parkirališta, odgovori nehajno:

– Radi oklade, sine. Tebi će to možda zvučat glupo, al’ ne znaš ti Endema. Mislim, u redu je tip, na svoj način, korektan, ispravan, vjeruje u boga i zna gramatiku, ali je, ono, konj, ma šta konj, mazgov, tvrdoglavijeg skota ne moš zamislit. Jučer mi došo s pričom o nekim Condalozzijevima iz Davora, zamisli! Ja mu fino kažem, Endem, nemoj da te netko čuje, u Davoru ćeš naći prezimena kakvih nigdje nećeš, ali takvih ondje nema, nema šanse! A on meni – da se kladimo! Ja ga gledam, budalu, naravno da ću se kladit, znam ih ja u Davoru sve, i takvih nema! Eto, zato sam došo, sine, po dokaz.

– A jesi se u puno k ladio? – upita gazda, kojemu je i sam spomen klađenja bio dovoljan da u njemu nešto zatitra.

– Mačka ne igra za siću. U pitanju je deset tauzentki. Nekakav grč bola sasvim raskida i odnese filigranski osmijeh s gazdina lica. On ščepa Mačkinu ruku i grune kao da se iz njega

odlama.

– E pa onda… Čestitam, sine Mačka! Dobio si! Naravno da ovdje nema takvog prezimena. Možeš odmah ići i pobrat svoje pare.

Ali Mačka odmahne glavom.

– A ne, ne ide to tako, sine. Mislim, ne radi se o sto kunića. Ja sam došao ili pronaći Condalozzije ili pribaviti valjan dokaz da takvih ovdje nema. Bez toga se ne vraćam. Ako Condalozzija nema, u što ja čvrsto vjerujem, meni treba pisani dokaz.

– Pa to je najmanji problem! Ja ću ti ga napisat.

– Ti? Bez uvrede, sine, ti ćeš mi napisat, i što? Hoćeš mi onda na to udarit birtijski žig? Budi ozbiljan, sine. To možda jeste obična birtijska oklada, ali Mačka i takve stvari radi sa stilom. Meni treba službena potvrda, iz općine, ovjerena i potpisana od načelnika ili druge odgovorne osobe. Shvaćaš? To ja smatram dokazom.

– Načelnik nije u selu – odgovori brzo gazda – I pitanje je kad će se vratit.

– Ma imam ja vremena! Sjedit ću tu kod tebe, razgledat selo, okupat se u rijeci. Možda navratim i do vas, da vidim kako mi se jadni znojite pod reflektorima. Ne brini ti za mene. Samo te jedno molim. Ostavi mi konobara!

Rekavši to, Mačka zovne Rokija k sebi u krilo i otpusti gazdu kraljevskom kretnjom, od koje se ovaj osjećao toliko suvišnim da gotovo pobježe s terase na ulicu, gdje se pridruži zadnjoj grupi betoniraca što je užurbano, ali organizirano napuštala centar. Predvodio ju je savjesni Brankić, kojemu se mora priznati da je izvrsno odradio posao. Evakuacija ne bi bila temeljitija ni da predstoji kataklizma i Mačka je jedva mogao vjerovati da se tu do maloprije odvijala proslava u njegovu čast. Nakon što je bat betoniračkih koraka sasvim utihnuo, počeo se osjećati poput Napoleona u napuštenoj Moskvi.

– Ma vidiš li ti to, moj Roki!? Ukralo nam narod! Ipak su to otočani, i još gori! Konobar! Pivo! Ili nam je i njega otelo?

Konobar se ipak pojavio, lijep, plav, mlad, ali sav nekako nujan, snužden, nesretan. A pretjerano uslužan. Donio je pivo i bocu rakije, koju Mačka uopće nije tražio.

– Na moj račun – reče.

Onda se vratio s vodom za Rokija, u blistavoj posudi od rosfraja, koju je držao kao da mu je u rukama sveti gral. Mačka ga pogleda s podozrenjem.

– Pa šta mu nosiš tu vodu kad još ni Savu nije popio?

– A zašto da se ćukica umara kad meni nije teško?

Iza te suvišne brige mora se skrivati neka podla namjera, zaključi Mačka. Kakva, postalo mu je jasno malo kasnije, kad je konobar stavio pred njega veliki prijenosni frižider.

– Napunio sam ga pivicom, gospon Mačka, da vam se ne ugrije. Na moj račun, ali znate, ja sad stvarno moram…

– Znam, sve znam – prekine ga samilosno Mačka – I ti si betonirac u srcu. I ono ti se cijepa zato što nisi s drugovima. Zaključaj birtiju, dečko, i idi, samo idi!

Napušten i od konobara, Mačka nije očajavao, nego se posvetio darovima koje mu je ovaj ostavio. Uz njih je brzo shvatio da mu je, unatoč privremenu neuspjehu, zapravo lijepo. Ima gotovo sve. Praznu terasu i čitavo mjesto samo za sebe, čudnovato selo čijim ulicama i zakucima večeras ipak neće proći; umjesto toga, ostat će tu na terasi, gdje mu povjetarac s rijeke hladi glavu, i prepustiti pivu i brlji da ga izvedu iz davorske noći i njegova zakučastog mentaliteta. A sutradan će dovršiti posao i pronaći Anetu. U to uopće nije sumnjao. Jednom jedinom riječju uspio je zaključati čitavo selo s više od dvije tisuće stanovnika, što je najbolji dokaz da Condalozzijeva jeste odavde, baš kao što su tvrdili momci iz Buže. A to što ovdje svi lažu i što na sam spomen tog prezimena život staje, njegovoj je potrazi samo davalo dodatnu draž.

Uvidjevši da večeras nema ništa od akcije, Roki Raketa je drijemao kraj svoje posude s vodom, otvarajući povremeno oči, tek da se uvjeri kako je s gospodarem sve u redu. Što je frižider bivao prazniji, Mačku je sve više dirala ta pseća brižnost, te mu je raznježeno počeo pjevušiti uspavanke i govoriti neka se samo odmara, neka spava sve do jutra, kad će im opet zatrebati njegovi čudesni talenti, a večeras će on, za promjenu, paziti na njega. Na kraju ga je uzeo u naručje i odnio do terenca, gdje ga je čekao njegov ležaj na suvozačevu sjedalu. I Mačka je poželio odmah zaspati, ali se othrva tom porivu, kresne motor i odveze se nekih kilometar-dva uz nasip, malo izvan sela. Tu se pridruži Rokiju, koji je već uvelike sanjao Mačkine sjajne snove.

27

Terenac se tresao kao da divlja krmača pleše na krovu. Ali bio je to samo Roki, kojemu je dozlogrdila jučerašnja neaktivnost, pa je već u praskozorje počeo skakati sa sjedala na sjedalo i protestirati urnebesnim lavežom, koji se sve bolnije zabijao među dronjke Mačkina mozga. Ne otvarajući oči, rukom potraži svoju terapijsku torbicu za mamurluk, iz koje izvuče šaku vitamina i dva *red bulla*. Nekoliko minuta nakon što ih je sasuo u sebe, smogao je snage da otvori vrata i pusti nasrtljivca van. Ali Rokiju tog jutra nije bilo do jalova jurcanja po livadama i šumarcima. Iskočivši iz auta na travu vlažnu od rose, on zastane i ljutito otrese glavom. Zatim se vrati i sasvim ozbiljno ugrize Mačku za nogu, postižući u trenu ono u čemu je omanula uobičajena gazdina terapija. Lud od bijesa, Mačka izleti iz terenca i pojuri za Rokijem.

Bijes ga je, međutim, prošao već na nasipu, i to ne samo zbog činjenice da je Roki bio neuhvatljiv. Nešto drugo zaokupilo je svu njegovu pozornost, premda još nije bio siguran radi li se tu o priviđenju ili mu je to čisto rano jutro zaista podarilo dar zbog kojeg su mu suze počele oblijevati obraze. Stotinjak metara od njega, izvučen na obali, ležao je stari riječni brod, pod čijom je krmom, vidjelo se to i s nasipa, tekla rijeka, ali mu je pramac bio sav obrastao raslinjem i zato se Mački učinio tako dalekim od nje, rijeke, učinio mu se tako tužnim i napuštenim, a lijepim poput snoviđenja. Iz njega odjednom provali lirik, koji zavapi oporim, mamurnim glasom:

– No vej, meen! Nikakva ljudska ruka, nikakva dizalica nije tebe, prijatelju, izvukla iz vode, tebe je prevarila ta kurvetina, rijeka, zbrisala je i ostavila te samoga, da se zlopatiš među neprijateljima. Ali ti svejedno ploviš…

Suze mu opet udare na oči, toliko ga je ganula sudbina prevarena broda. Zavolio ga je na prvi pogled.

Dok je on tako lijepo tugovao, Roki Raketa je, preletjevši livadu poput vihora, stigao do broda i skočio na njegovu palubu, dozivajući ga odatle uzbuđenim lavežom.

Naslutivši da je Roki napokon pronašao izlaz iz slijepe davorske noći, Mačka obriše suze i požuri do njega. Brod se izbliza činio još ljepšim, sav načinjen od drva, za koje je Mačka kao dječak mislio da mu je najveća želja postati brodom, i nimalo mu nisu smetale pukotine koje su se mjestimice nazirale u trupu. Milovao ih je nježno kao da su žive rane, razmišljajući o

tome kako je njega dopalo da bude kalafat koji će ih izvidati. Klizeći zaigrano po drvu, njegovi osjetljivi prsti otišli su dalje, u gustu mrežu granja i lijana kojima je bio zarobljen prednji dio broda, gdje su nabasali na nešto za što mu se isprva učinilo da su također pukotine, ali je onda shvatio da se radi o slovima, grubo urezanim u trup broda. Razmaknuvši žilave šibe raslinja, pročita:

–Ur-bata… Ma čekaj, „Urbata”!? Pa ja tebe onda znam, prijatelju, nee, hoću reći, mora da te znam, samo se ne mogu ovoga trena sjetiti… – govorio je Mačka smješkajući se šarmantno i zavodnički, sav trepereći od neke čudnovate čežnje. Bio je uvjeren da je to ime davno čuo u prilici koja nije bila beznačajna, ali od te silne čežnje jedva da je mogao razmišljati, pa je na kraju od toga odustao te se popeo na brod, gdje ga je Roki dočekao s nekim likujućim pogledom i oholim držanjem njuške.

Mačka jedva da ga je i pogledao. Previše je tu bilo stvari koje su ga zbunjivale. Drveni stol i klupe oko njega, poderana i izblijedjela plavo-bijela tenda koja je vijorila kao argentinska zastava što su je kukurijima iskasapili Gurkhe, pojasevi s imenom broda, kormilo koje ničemu nije služilo, vrata kabine s razbijenim staklima… Sve mu je djelovalo poznato i prisno, kao da je za tim stolom pod plavo-bijelom tendom već sjedio, plovio rijekom i pisao, i to ne jednom, već mnogo puta.

Dok se Mačka kroz maglu svog uma pokušavao probiti do kakva-takva shvaćanja, Roki je naskočio na kvaku i širom otvorio vrata kabine, natjeravši time gazdu da se prene, odustane od uzaludna mozganja i pođe za njim. Stvari što ih je tu ugledao u prvi mah su ga još više zbunile. Prvo je na stolu spazio neobičan predmet, koji nikad prije nije vidio, ali je odmah pogodio o čemu se radi. Sam pogled na njega djelovao je na Mačku kao udarac štapom zen-učitelja. U trenu je shvatio. I gdje je i kad čuo za „Urbatu” i zašto mu je sve na tom brodu tako poznato.

Uzeo je predmet u ruku i iskušao mu težinu na dlanu. Nema nikakve sumnje, ta stvar može biti samo mamutov zub, o kojemu mu je nekoć pričao Lucić. Potom je, na jednoj od slika što su visjele na zidovima kabine, ugledao upravo njega, Lucića, idealnog i veoma mladog Lucića, za kojeg su ga još uvijek vezali ambivalentni osjećaji ljubavi i mržnje, ali ga je u tom trenutku samo mrzio, i to više od ičeg. I bilo bi mu baš drago što ga na toj slici ujedaju ribe da se iz svakog poteza nije vidjela Anetina mila i žestoka ruka, koja, bilo je to sasvim očito, nije bila nimalo ravnodušna prema svome modelu. Sad se već sasvim jasno sjećao Lucijanovih priča o mitskoj „Urbatinoj” plovidbi rijekom, ali je isto tako bio siguran da ovaj nikad nije spominjao Anetu, a ni bilo koju drugu djevojku u vezi s tim brodom. Ne! Taj

podlac spominjao je samo onu djevojčicu, koju je nazivao ludom malom ženom i… Kako ju je ono još zvao?

– Oči!!! – vrisne Mačka gotovo očajno, sjetivši se istodobno i kako je Lucijan zvao djevojčicu, kao i onih kobnih i golemih Anetinih očiju kojima ga je ranila pred Bužom. – Kako sam glup! Pa jasno, kad je to bilo, prije deset godina, prije deset godina ona i jeste bila djevojčica!

Neka ljuta ljubomora stane mu gristi utrobu, kao i neugodan osjećaj da ne samo što se kreće tragovima kojima je njegov nekadašnji prijatelj već prošao, nego i da se nalazi u priči koju je taj prokletnik odavno zamislio.

– Hej! Ostavi taj zub, čuješ li!?

Sav u kaosu vlastitih opasnih misli, Mačka se nekako sporo okrene. Ali pogled na pridošlicu odmah ga protrese. Ponovno se sreo s očima. Taj čovjek, koji je stajao na vratima kabine, s bujnom kosom i bradom koja se naelektrizirano širila u svim smjerovima, pravi hodajući grm, imao je oči s čijom se većom, ubojitijom i savršenijom verzijom već bio sreo. Iako ne tako velike, bile su to iste oči, jednako crne i prodorne, i Mačka je odmah pogodio da pred njim stoji Anetin otac, još jedan lik iz Lucijanovih priča.

– Ostavi taj zub! I ne gledaj u tu sliku! Znači, tvoj je onaj kamion na nasipu! Nakrcan si kao čerga, ali svejedno si ti, sine, jadan lopov. Na mene si se napopastio! Ajde, ajde ti fino odavde!

– Pazi ti šta pričaš! Nisam ja nikakav lopov.

– Nisi lopov? A onda si marioneta.

– Ma kakva…

– Seoska luda! Nagovorili su te na ovo, priznaj! Nagovorili su te, a ti pojma nemaš što radiš.

– Nitko mene ne može ni na što nagovoriti.

– Onda si ipak lopov.

– Ma kakav lopov, slučaj, čovječe, ma ja sam… Ja sam pisac!

– Pisac! Pa zar je među njima malo lopova? Iako ti meni ipak više ličiš na lopova-marionetu. Lopovluk bih ti još oprostio, ali marionete ne podnosim. Ne mogu ih očima gledat! – reče

Anetin otac i prilično demonstrativno sklopi kapke pred zbunjenim Mačkom. Neko vrijeme ih je baš stiskao, zatim malo popusti, ali oči više nije otvarao. U najbolju ruku, ako je gledao, gledao je škiljeći. Isprva je to Mački bilo čudno, ali onda shvati da se puno ugodnije osjeća nego kad ga je fiksirao očima koje su stravično podsjećale na Anetine. To ga saznanje u hipu preporodi.

– Ma čekaj, dobri čovječe, ja sam putnik, ja sam na putu i zalutao sam! Samo, nisam zalutao bezveze, zalutao sam zato što tražim nekog! Obitelj Condalozzi, za koju se svi u ovom čudnovatom selu kunu da ih nema. A ako me pitaš zašto ih baš ovdje tražim, pojma nemam, to moraš pitati njega – reče Mačka neodoljivo iskreno – jer me upravo on doveo ovamo. Ali, prije nego što bilo što kažeš, imaj na umu da se ovaj pas rijetko vara.

Ne otvarajući oči, čovjek se sagne i pomiluje Rokija.

– Pametan dečko, nema što. Ako ti kažem da sam ja Antonio Condalozzi, ti ćeš meni svakako reći zašto me tražiš, zar ne?

– Apsolutno. Nema tu nikakve tajne. Ja sam Kristijan Mačić Mačka i nisam lopov, a nisam ni marioneta – ma ja bih ovim rukama posjekao konce i konopce kad bi tako nešto sa mnom pokušali, takav sam ti ja, moj gospodine! Zubima bih ih rastrgo! Kažem ti, pisac sam i radim članak o davorskim prezimenima. I pazi sad, Antonio, mogu te zvat Antonio, nikome nije smetalo što se raspitujem za Ćućuzoviće, Čmelješeviće i Ćelepiroviće, odgovarali su mi spremno i još mi plaćali pića i hranili me, ali kad sam spomenuo prezime Condalozzi, čitavo selo kao da je pomrlo!

– Hm… Nisam znao da je već dotle došlo, ali me i ne čudi… – reče Antonio više za sebe – I ti si, dakle, pisac?

– E, pisac.

– A što bi rekao za sebe, kakav si pisac?

– Genijalan! – ispali Mačka spontano – Mislim, čemu uopće biti pisac ako nisi genijalan!? Inače bi to bilo prilično jadno, biti običan mali pisac. E!

– Ne znam baš, i malome je piscu mila njegova veličina. I ne sumnjam ja u tvoju genijalnost, Mačka – reče Antonio – ali me zanima jesi li jedan od onih što sjede za stolom i peglaju svoje ionako previše uredne rečenice, ili si više hemingvejski tip, kojega pokreću strasti i iskonske sile?

– Ah! Pa zar to nije očito? – reče Mačka, raširi ruke i zatrese grivom poput lava – Papu sam uvijek smatrao nešto kao starijim bratom, ali sam ga u koječemu i nadmašio, vjeruj mi, Antonio. Mačka u ratu nije bio sanitetlija.

– Onda sigurno nećeš imati ništa protiv da pođeš sa mnom u lov na beštiju? – upita Antonio pokazavši rukom na rijeku.

– Nekog savskog Mobyja Dicka?

– Pa, moglo bi se i tako reći, bar kad je riječ o somovima.

– Kad krećemo? – reče Mačka, kojega je ovaj prijedlog trgnuo iz mamurluka brže i efikasnije nego njegova uobičajena terapija.

– Tu mi je čamac. Samo da utovarim pribor, hranu i vino, pa krećemo.

– Dopusti, onda, da i ja skočim po svoj pribor – reče Mačka i odjuri do auta. Zgrabio je peraje, masku, nož i podvodnu pušku. Kad se vratio, Antonio je i dalje škiljio ispod svojih kapaka, ali je njegov podrugljivi osmijeh govorio da i tako sasvim dobro vidi.

– Ne znam baš da će ti to puno pomoći.

– Ha! Misli ti što hoćeš, Antonio, ali nisam ti ja od onih što sjede i čekaju ribu. Ja skočim i prikoljem.

Sjetivši se svog moćnog gumenjaka, Mačka s nekim prezirom stupi u Antoniov stari savski čamac, koji ga je više podsjećao na pogrebni sanduk, iako manje komforan, nego na nešto što je napravljeno da bi plovilo vodom. Ali uskoro je vidio da sasvim dobro služi svrsi.

Nakon dvadesetak minuta vožnje niz rijeku, Antonio ugasi pentu i rukom pokaže na gusto obrasli riječni rukavac u daljini. Čitava šuma stabala ondje je rasla iz vode.

– To je njegovo carstvo. Goleme žile stabala i rupetine od nekoliko metara. Zavuče se u njih i vreba. Nažderao se svega, naročito za vrijeme rata, napio se taj svačije krvi.

– Pravi neki krvolok. Baš ti je stao na žulj, a?

– Jesi za čašu vina, Mačka? Ili ti je možda rano?

– Meni nikad nije rano.

– Nisam ni mislio da je drugačije – reče Antonio pa rasprostre bijeli stolnjak preko široke poprečne daske čamca, stavi na to dvije visoke čaše na stalcima i u njih naspe vino iz pletenke koju je posljednju izvadio iz ruksaka. Neki dašak svečane otmjenosti u trenu preobrazi savsku olupinu.

Iako se Mačka nadao da će se uz vino bolje upoznati s Antoniom, brzo se uvjerio da ovaj pod čašom vina ne podrazumijeva razgovor. Rekavši da mora uloviti nešto ribe koja će poslužiti kao mamac za soma, razvukao je štap i bacio udicu u vodu, ne obraćajući više pozornost na Mačku. Radio je to s religioznim mirom, koji se Mački činio neshvatljivim i zapravo prilično idiotskim. Nije shvaćao takvu vrstu ribolova. Roniti i tražiti ribu s puškom u ruci, to da, ali sjediti i zuriti u plovak, to nije bilo za njega. Osim toga, sunce mu je počelo pržiti vrat i potiljak. Ni vino mu baš nije išlo.

– Čudan ste vi par – bile su prve riječi što ih je Antonio izgovorio, nakon dobra dva sata, dok je u kantu ubacivao petu ili šestu ribu koju je izvukao.

– A je l', a zašto čudan? – upita željno Mačka, ali Antonio ne odgovori, nego otpije vino koje se po Mačkinoj procjeni već moralo skuhati, ulije u čašu još tri prsta pa je odloži na poprečnu dasku čamca. Mačka shvati da ovaj ima upravo čudesan talent za ignoriranje.

– Slabo nešto piješ. Nije ti dobro vino?

Mačka uzme bocu i dobro potegne iz nje. Taj ravnodušni ribič počeo ga je ozbiljno iritirati.

– Naprotiv, vino je izvrsno! A ti, Antonio, nemaš baš običaj odgovarat kad te netko nešto pita?

Antonio je mirno pio vino malim gutljajima, pridržavajući drugom rukom štap koji je vibrirao nad vodom.

– A kad bi, bez uvrede, to je samo prijedlog, otvorio oči i dobro pogledao, vidio bi da smo baš dobar par, nimalo čudan – reče Mačka grleći Rokija, i sam se čudeći zbog čega ga to toliko iritira. Odjednom pomisli da ga je stari pročitao i da pod parom uopće ne misli na njega i Rokija, nego na njega i Anetu. Pa i on zašuti. Šutjeli su tako neko vrijeme, pijući svaki svoje vino i misleći svaki svoje misli.

– Kao da nije tvoj. Kao da ne pripada tebi. A opet, iz svakog njegovog pogleda, iz načina na koji reagira na svaki tvoj pokret, vidi se da te voli i da ti je odan do smrti. Nešto je tu čudno, takav je bar moj dojam – reče Antonio, kao da ono vrijeme između njegove prve primjedbe i

ove, kad je nastavio s tom temom, uopće nije prošlo. – Baš me zanima što će Aneta reći. Ona ima oko koje se ne da zavarati, ona će sigurno znati.

– Aneta? – izusti Mačka oprezno.

– Moja kći.

– Pa odgodimo onda soma, idemo radije do nje. I mene baš zanima što će ona reći – reče Mačka, pomislivši da je dobar trenutak za priznanje kako on zapravo poznaje njegovu kći. No odmah se predomisli.

– Nije tu. Sutra se vraća iz Dubrovnika. Tad ćemo znati – reče on i ponovno se sav posveti zurenju u plovak. Mački se to činilo sve napornijim. Antonio je zurio u plovak, Mačka u njegova leđa i potiljak, a sunce je pržilo sve nesmiljenije.

– Čuj, Antonio, hoće tvojim ribama smetat ako im se malo pridružim? Prokuho sam na ovom suncu, čovječe. Ti bar imaš taj šešir.

– Samo ti izvoli – reče.

Mačka skoči, zaroni, izroni, otpliva nekih pedesetak metara, ponovno zaroni te se roneći vrati do čamca. Kad je izronio, na čelu mu se našao harpun njegove podvodne puške. Visoko gore stajao je Antonio i nišanio u njega. Iako nije očekivao takav razvoj događaja, Mačka je ostao hladnokrvan. Samo je prijekorno pogledao izdajnika Rokija, koji se spokojno sunčao na pramcu kao da se to njega ne tiče.

– Pažljivo s tim, Antonio. Ima vraški osjetljiv okidač.

– Onda me nemoj tjerat da ga isprobam! Nego mi lijepo reci tko si ti zapravo i zašto si došao? Otkud slika moje kćeri u tvom autu? Šta ti hoćeš od nje? Zašto mi nisi rekao da je poznaješ?

– Ne prijeti se, Antonio! Polako. Nemam ja nikakve loše namjere. Jednostavno, ovamo me dovela najjača od svih sila: ljubav. Vidio sam tvoju kćer samo jednom, kratko, na nekoliko minuta, ali i to je bilo dovoljno da bezglavo dojurim ovamo iz Splita i potpuno mi je svejedno hoćeš li mi zbigečit taj harpun u čelo. Neće to biti gore od onoga što mi je ona već učinila. Ako misliš da treba i da sam ti ja neka prijetnja, a ti slobodno okini. Antonio skloni pušku i pruži mu ruku.

– Pali pentu! – reče kad se Mačka našao u čamcu – Za danas je dosta. Idemo natrag.

Nisu razgovarali. Antonio je očito nešto mudrovao ispod svojih kapaka, ali Mačka je nekako osjećao da te skrivene misli sad pušu u njegova jedra. Kad su stupili na obalu, stari se okrene prema njemu i pogleda ga širom otvorenih očiju.

– Puno sreće, Mačka. Trebat će ti. Možeš prenoćit tu na „Urbati". Ali u zoru budi spreman. Sutra stvarno idemo na soma.

28

Čim je stupio na „Urbatu”, Mačka je počeo presti od zadovoljstva. Sve stanove i kuće u kojima je živio, računajući i onu u kojoj je odrastao, smatrao je samo privremenim boravištima, u kojima se uvijek osjećao kao gost i prolaznik, ali za ovu tijesnu kabinu, punu tuđe prošlosti koja se na čudan način prožimala s njegovom sadašnjošću, odmah je poželio da mu bude domom i bio je zahvalan Antoniu što mu je dopustio da se tu smjesti.

– Ovo je naš atelje i ne želimo odavde nikad otići, zar ne, prijatelju? Pa što ako je Lucić već bio ovdje? Za razliku od njega, mi ćemo se ovom brodu odužiti na pravi način, onako kako on nikad ne bi mogao. Napisat ćemo divnu, ludu knjigu. A ti, bivši prijatelju, ti si prošlost! – reče Mačka stavši pred Lucijanov portret – Pluskvamperfekt!

Uzeo je sliku u ruke i neko je vrijeme promatrao sa zdravom mržnjom, jedva se suzdržavajući da je ne rastrga. Tad je sasvim mirno vrati na mjesto, čak brižno poravna, ali tako da bude okrenuta prema zidu. Onda iz terenca donese Anetinu sliku što ju je kupio u Splitu i objesi je kraj ove. Mačka se u životu nikad nije kućio, stanovi su mu i na početku i na kraju bili onakvi kakve ih je zatekao, nije osjećao potrebu da u njih unese išta svoje, u svakom slučaju ništa što ne bi moglo stati u torbu, čitav svoj svijet nosio je u sebi i sa sobom, ali kad je donio Anetinu sliku u kabinu i objesio je na zid, pomisli da je to baš to, neka vrsta kućenja, a na licu je imao izraz seoske mlade koja prvi put ulazi u svoju novu kuhinju.

– Tako! Sad imamo ljepši pogled. Daleko ljepši.

Zavalio se u krevet, s Antoniovom pletenkom u ruci. Roki je ležao pokraj njega i obojica su gledali u sliku. Od Rokija se začu jedva čujno režanje. I Mačka osjeti nagli nalet nezadovoljstva.

– I tebi je muka od ovoga, jel’? Sve mi se čini da su i ovi prokleti rakovi Lucićevo maslo. Ma, tko bi rekao da je on takav perverzni demon!? Vidi što joj radi! Ne, ja to ne mogu gledat! Pa okrene i tu sliku prema zidu.

– Ipak smo mi pisci. Možemo zamisliti daleko ljepše slike.

Roki spusti glavu na šape i zagleda se u prazni okvir slike. Mački se činilo da se smiješi i da je zaista uspio ugledati nešto prelijepo. Pa se i on zagleda. Ali ubrzo shvati da se osjeća još gore. Roki je možda uistinu nešto i vidio, ali on nije vidio ništa, osim što je živo pamtio sliku i

nadopunjavao je raznim strahotama. Činilo mu se da slika, nevidljiva njegovu oku, nastavlja živjeti svoj život i da se u njoj zbiva nešto još gore. Zato ju je ponovno okrenuo na pravu stranu. I koliko god da mu je bilo teško gledati ranjenu, invalidnu Anetu, bilo mu je lakše nego kad je nije imao na oku. Učinivši pokret kao da je želi pomilovati po kosi, reče:

– Spasit ćemo mi tebe. Ne okrećemo mi leđa opasnosti, ne pravimo se kao da je nema. Nismo mi miševi, jebote! Je l' tako?!

Roki gromoglasno zalaje. Činilo se da se slaže.

– Pa da! A sutra ćemo Antoniu pokazat kako se lovi riba – reče zijevajući. Tad se sjeti Rokijeva ponašanja u čamcu kad nije šapom mrdnuo dok mu je gazda bio u opasnosti i htjede ga pozvati na odgovornost, ali mu onda padne na pamet da je stvar ispala baš kako treba i da se zapravo i nije trebao ponašati drukčije. Zaključivši da u njemu ima neke nedokučive mudrosti, Mačka zadovoljno ode na spavanje.

Probudivši se bez Rokijeve pomoći, bio je na nogama već u praskozorje, odlučan da savskom Mobyju Dicku dođe glave i tako još više učvrsti vezu s Antoniom, što će mu, kako je računao, širom otvoriti vrata do Anete. Roki Raketa nije se mogao načuditi gazdinu izgledu. Od odjeće ovaj je na sebi imao samo narančaste kupaće gaćice i mornarsku majicu bez rukava, ali je oskudicu u tome nadoknađivao oružjem i opremom. Oko svake noge bio mu je pričvršćen veliki nazubljeni nož, na ruci ronilački sat, oko pasa je imao remen sa svjetiljkom, nepromočivom torbicom, sajlom i rezervnim harpunom. Nova podvodna puška bila mu je na leđima, pričvršćena remenom koji je išao preko prsa. Maska, peraje i boca s kisikom stajali su u pripravnosti na stolu, ali je i njih povremeno uzimao u ruke, sve češće i nervoznije kako je vrijeme odmicalo.

Prošlo je pet, šest sati. Antonio nije dolazio.

– Je l' to zora? Je l' to njemu zora!? A? Ma slušaj, Roki, ko da on nama treba! Idemo mi sami. Sedam je sati, krajnje je vrijeme! – reče Mačka pogledavši na sat pa energično prijeđe livadu i uspne se na nasip, gdje je bio parkiran terenac. Tu radosno potapša gumenjak, skine ga s krova i dovuče ga do rijeke. Nakon što je montirao pentu, na pješčanoj obali, točno ispred Antoniova čamca, ureže nožem u pijesak: OTIŠAO PO SOMA. SAM!

I odveze se ravno u somov brlog.

Šest sati kasnije, u rano popodne, vraćao se prilično razočaran. Privezana za gumenjak, iza

njega se vukla mrtva grdosija, duga gotovo kao sam čamac. Što se toga tiče, trebao je biti zadovoljan i tjerao je sebe da bude, ali mu je slabo išlo. Ulovio je soma, Antoniovu beštiju, što ovome nije uspijevalo tko zna koliko godina. Sam, bez ičije pomoći i bez imalo iskustva u riječnom ribolovu. Doduše, nije on ni lovio udicom. Ni mrežom. Čak ni svojom podvodnom puškom. Ne, sredio ga je nožem, zaklao ga je kao prasca, iako, ako ćemo pravo, bio je taj prasac više nalik na golemu krmaču.

Nakon što je došao do mjesta koje mu je jučer pokazao Antonio, Mačka se bacio u vodu i napravio nekoliko krugova dvadesetak metara od obale. Tu je, međutim, njegov lovački instinkt, za koji nije sumnjao da ga ima, ostao tup i nijem, pa se odmah uputio do same obale, gdje je dno rijeke naglo poniralo, a voda se širila pod stabla, tvoreći tunele duge po nekoliko metara. Počeo se zavlačiti u njih i istraživati ih jednog po jednog.

Bio je siguran da je tu, gotovo ga je mogao namirisati. Samo je pitanje trenutka kad će mu smjestiti harpun u glavu. Ništa ga neće omesti u toj nakani. Ni zmije koje mu prelaze preko ruku, ni vodeni štakori, kojih je u tim tunelima toliko mnoštvo da je nemoguće izbjeći pokoji ugriz. Mačka gleda kako se njegova krv spaja s rijekom i misli kako je to dobro. Ta slatka krv je dobrodošla žrtva, ona će privući soma, natjerati ga da mu izađe na nišan.

Prolaze sati. Mačka je sve umorniji. Istražio je sve tunele, zavirio u svaku štakorsku rupu, nema stabla pod čije se korijenje nije zavukao. Od soma ni traga.

Na trenutak se zaustavio da razmisli. Možda taj som uopće ne postoji? Možda ga je Antonio jučer izmislio samo zato da ga namami u vodu? Razmišljajući o tome, uhvatio se za neki panj da ga ne odnese struja rijeke. Ali bio je previše sklizak, pa je čvrsto zgrabio dugu tanku granu koja je rasla iz njega. Tad je panj otvorio oko.

Bio je napola okrenut od njega i vidio ga je samo krajičkom oka, ali nije bilo sumnje da to jeste oko, kao i da ono za što se još uvijek drži uopće nije panj nego ružna glava golema soma, kamuflirana travama i granjem. Prošao je kraj njega barem desetak puta i nije ga spazio. Nije znao ništa o somovima, treba li ih se uopće bojati, no osjeti kako ga preplavljuje strah. Njegova puška, prebačena preko leđa, sad je bila potpuno beskorisna, trebao bi napraviti barem tri radnje da je stavi u funkciju, a u sebi nije nalazio dovoljno prisebnosti da to izvede pred sominom koja ga je svaki tren mogla ščepati. Zato se samo prepustio strahu. I on ga je izbavio. Strah je bio taj koji je ščepao nožinu iz futrole i zario je ravno u to prijeteće oko.

Istog trena pred njim se razjape goleme ralje. Prestravivši se po drugi put, Mačka stane bjesomučno ubadati. Odozgo, odozdo, s obje strane, objema rukama i s oba noža.

Prestao je tek kad više nije mogao micati rukama. Ni ribetina se nije micala. Zapravo, mislio je kasnije, kad se dovukao do gumenjaka, nije se ona ni prije micala. Dok mu je Roki lizao tragove krvi s lica, Mačka je polako, vrlo polako postajao svjestan da je, doduše, izvršio ono što je naumio, ali i toga da to baš i nije bio neki pothvat. Prije svega, bio je pošten prema sebi, usrao se kao pičkica. Iskasapio je soma koji je mirno ležao u svojoj tijesnoj rupi, ne učinivši nijedan jedini pokret, ako pod pokretom ne računa to što je otvorio oko i razjapio čeljust. Razjapio čeljust! Kao da on ne bi razjapio usta da mu netko zabije nožinu u oko! Razjapio bi ih do leđa!

Još kasnije, kad ga je uz pomoć sajle i pente izvukao na površinu, Mačka je lijepo mogao vidjeti što je zapravo ubio. Bio je to stvarno golem som, nije imao pojma da takvi uopće postoje, pravo čudovište. Samo prestar. Prethistorijski savski Metuzalem. Da ga Mačka nije priklao, vjerojatno bi uginuo istog dana, možda istog sata. To ga je zapravo najviše mučilo. Nije tu bilo prave opasnosti.

Kiselo raspoloženje još mu više pogorša kiša, koja se sve više spuštala. Postalo je hladno. Stvar u gaćama smanjila se do neslućenih razmjera. Mačka pogleda u svoje poluprazne narančaste gaćice i tad ga svlada potpuna malodušnost.

– Ubio sam djeda soma, starca na umoru! I još sam se pritom usro ko pičkica! A on jedva dočeko da dođe neka budala i oslobodi ga muka. Nije imao snage ni da izađe iz one svoje tijesne rupe. Beštija! Kakva beštija, moj Antonio!

Sve ga to toliko razbjesni da pojača gas do maksimuma i stane juriti Savom gore-dolje, vukući za sobom mrtvu ribetinu kao što je Ahilej mrcvario Hektora ganjajući dvokolicu oko zidina Troje. Baš se toga sjetio i dođe mu da gorko zaplače. Ipak se tu radi o metafizičkom poštenju.

Na obali, blizu „Urbate”, stajali su neki ljudi, njih pet-šest, i promatrali njegovu divlju jurnjavu. Publika. Mačka među njima prepozna gazdu birtije i Brankića pa se odjednom uspravi u čamcu, napravi još jedan krug i usmjeri pramac prema njima. E pa što! Prastar ili ne, na umoru ili ne, ipak je to grmalj od soma. S duplo manjima fotografiraju se debeljuškasti ribiči i još o tome pripovijedaju godinama.

– Najveći som ikad ulovljen u Davoru! – presudi Brankić kad su ljudi izvukli ribetinu na

pješčanu obalu, uputivši Mački pogled pun poštovanja. Tako su ga gledali i svi ostali i on shvati da je ona tanana veza između njih, sinoć prekinuta, ponovno uspostavljena. S nasipa se spuštalo još ljudi, kao da ih doziva neki telepatski signal. Dolaze vidjeti golemu ribu i kralja ribara koji ju je ulovio, boreći se s njom na život i smrt u njezinu elementu, naoružan samo nožem. Nije prošlo dugo, a Mačka je, ne bez čuđenja, shvatio kako im uzbuđeno pripovijeda kako se ta epska borba odvijala. Tad teatralno zastane u pola rečenice i ode do gumenjaka, gdje se okrijepi vinom iz Antoniove pletenke pa reče sam sebi:

– Da! Ipak ja živim od priča. Preuređujem stvarnost, dajem joj smisao.

Sasvim dirnut, Mačka baci dug pogled na rijeku čijeg je kralja svrgnuo. Na tom dijelu izgledala je zaista moćno. Kiša je stala i ponovno se javilo sunce. Pomilovan njegovom svjetlošću, vrati se svojoj publici i nastavi s pričom.

Dok je Mačka pripovijedao, ljudi su, pod Brankićevim nadzorom, napravili neku vrstu čengela i sad su pomoću njih podizali grdosiju visoko u zrak. Pijući vino, Mačka je sa sve većim ponosom pogledavao u dva i pol metra prastarog okrvavljenog mesa, koje mu je sad djelovalo sasvim drukčije, snažno i živo, na tim čengelama, kao na pozornici, postavljenim uza sam rub rijeke, na dijelu obale koja se strmo uzdizala više od četiri metra od površine vode tvoreći neku vrstu rta, pa se činilo da će ribetina svaki čas pljusnuti natrag u rijeku. Odjednom, konstrukcija zaškripi pod težinom ribe, a Mačka se uplaši da će ostati bez trofeja.

– A da se to neće raspast? Nekako mi djeluje krhko. Nisi li to stavio previše blizu kraja, sine Brankić?

Brankić ne odgovori, samo mu uputi pogled pun uvriježena čuđenja.

– Mora tako, sine Mačka! – umiješa se mladi gazda – Mora tako visit nad vodom, da ga posljednji put umije rijeka i isplahnu riječni vjetrovi. I ne brini ništa, odavde do Dunava nema ti boljeg majstora od Brankića. On ti je arhitekt za čengele! A ovog ti je soma šteta ne preparirat. Ako hoćeš, poslat ću ti čovjeka sutra ujutro. Stvarno, teško je povjerovat da je ovako nešto ulovio netko ko nikad prije nije išo na soma.

– Šta ćeš, kad me ide! Može, pošalji čovjeka. Preparirat ću ga i pokloniti prijatelju. Antoniu Condalozziju! Vidiš, sine, čini se da sam ga ipak pronašao.

– A zašto opet o tome, sine Mačka? Ti misliš da si našao, a ja ti kažem da nemam pojma o

čemu govoriš. Teško ćemo se oko toga razumjet iako smo dobri.

– Kako ti kažeš, sine! Onda, nema ljutnje, a? Jesi za čašu vina?

U tom trenu onaj konobar od sinoć dotrči s nasipa i nešto šapne mladom gazdi na uho.

– Drugi put, sine Mačka! Posao zove – reče gazda i krene natrag u selo puteljkom koji je išao kroz grmlje što je raslo uz rijeku. Mala kolona pođe za njim i također se izgubi u grmlju, a Mačka, baš kao jučer, ponovno ostane sam s Rokijem. No danas se tome nije čudio, niti je bio ljutit.

– Ne, danas nismo ljuti, danas imamo soma! Vidiš, mi smo ga, doduše, ulovili, ali ovi dobri i čudnovati ljudi su nam od njega napravili spomenik. Sad je naš som nešto sasvim drugo nego što je bio, daleko je on od one stare, mrtve ribe. Idemo fino sjest na „Urbatu", pijuckat ćemo vino i diviti mu se. Odande je sigurno ljepši pogled.

Nije se prevario. S „Urbate", koja se nalazila na nižem i uvučenijem dijelu obale, pogled na soma bio je veličanstven, izgledao je kao da leti. Pio je vino i gledao ga, razmišljajući o raljama velikih riba, riječnim duhovima i virovima koje je izbjegao. Onda je zamišljao izraz Antoniova lica kad ugleda obješenu sominu. Otvorit će napokon one svoje oči, razrogačit će ih kao nikad u životu i više ih neće zatvarati. I reći će Aneti:

– Evo ga, to je on, moj Mačka! Uz njega sam ponovno počeo živjeti…

Brankićeve čengele gadno zaškripe. Roki Raketa podigne glavu i nekako nježno zacvili, sav zadrhtavši od neke slatke muke. Onda skoči kao da ga je nešto ubolo i, sasvim neočekivano, odjuri na suprotnu stranu, prema nasipu. Mačka jedva da je stigao ispratiti njegovu jurnjavu, kad čengele još jednom zaškripe. Sljedeći tren konstrukcija se raspala i pljusnula u vodu, zajedno sa somom.

Mačka je nekoliko trenutaka zaprepašteno zurio u prazan komad rta na kojem je dotad stajao njegov veličanstveni som, njegov spomenik, njegova ulaznica u Antoniov svijet u kojem ga je morala čekati zaslužena nagrada, a onda pojuri na rt. Som je već bio na pola rijeke, stotinjak metara nizvodno, brz i pokretan kao u najboljim danima. Prvi Mačkin poriv bio je da skoči i zapliva za njim, ali se odmah predomislio i odlučio se za gumenjak. U tome ga spriječi najdraža od svih prepreka.

– Dakle, ponovno se vidimo, Mačka! – čuo je glas, dubok, drag, ali oštar, toliko oštar da je osjetio kako mu se zabija u bubreg poput delikatne oštrice, paralizirajući ga cijelog, od

nožnog palca do korijena jezika. Dugo je tako stajao, zureći panično u rijeku.

– Ovo je tužno, ovo je stvarno pretužno! – reče napokon Mačka nakon duge, iskričave šutnje.

– A što je to tako tužno?

– Što?! – vrisne Mačka okrenuvši se – Ovo! Ja! Sve! Ti, draga Aneta, ti si, naravno… Predivna! Ali tvoj osjećaj za tajming je, moram reći, strašan. Baš kao u Splitu. Da si došla samo koji trenutak ranije…

Mačka ponovno zašuti. Izgledao je uistinu beskrajno tužan, spuštena pogleda koji je otpuzio nekamo pokraj Anetine lijeve noge i tamo se koprcao u blatnjavoj lokvici u kojoj je još bilo somove krvi. Neprirodno skupljenih ramena, u narančastim kupaćim gaćicama i okrvavljenoj mornarskoj majici, načičkan noževima i kojekakvim spravama nanizanim na remenu oko pasa, Aneti se učinio neodoljivo smiješnim i dragim.

– Ne budi tužan, mačiću. Mi smo ti ovdje svi prijatelji. Je li tako, Roki? – reče ona približivši mu se sasvim. Jednom rukom ga nježno primi za lice. Drugom je držala njegova Rokija u naručju, koji mu također poželi pružiti utjehu te ga nekoliko puta gurne njuškom u obraz i obliže. Mačka podigne glavu i pogleda ih oboje, pa ih obujmi u čvrsti zagrljaj. Onda brizne u plač. Sasvim poseban plač. Bila je to teška oluja, grmljavina nad Savom, elementarna nepogoda. Antonio, kojemu se činilo da se od tolike tuge mrači okolno nebo, također pristupi i zagrli Mačku.

– De – reče – odvedimo ga na „Urbatu”. Neka jadnik malo prilegne.

Promjena mjesta nije pomogla, Mačka je i u kabini nastavio ridati. Strpljivo čekajući da ga to prođe, Antonio, Aneta i Roki sjedili su za stolom na palubi i pogledavali se zabrinuto.

– Tko bi rekao da je tako osjećajan! – reče Antonio.

– Tata!

– Nisam ništa loše mislio. Samo kažem da je osjećajan. Nije mi se činio takvim. Čak bih rekao da mi se sad više sviđa. Iako ga je teško slušat. Mislim, od tolike tuge čovjek može skapat. A da odeš do njega, kćeri? – predloži Antonio, ali Mačka u tom trenu nahrupi na vrata kabine, kao da ga odande tjeraju horde zla. Obrisavši i zadnju suzu s lica, reče:

– Sve ću vam priznat. Ništa neću zatajit. A vi onda odlučite što ćete sa mnom.

I sve im ispriča. Prije svega, zašto je zapravo došao. Svoj perfidni plan. Kako je onda otišao po čudovišnog soma i umjesto toga eutanazirao prastarog, jadnog djeda soma. Kako se nakon toga osjećao bijedno, ali ga to nije spriječilo da se pred ljudima hvali prikazujući svoj lov kao pogibeljnu avanturu u kojoj je nekoliko puta mogao izgubiti glavu. Kako su onda seljani soma pretvorili u spomenik koji je Mačka namjeravao iskoristiti kao mamac za Antonia. Kako je na kraju sve nestalo jer su se čengele raspale i završile u rijeci, odnoseći sa sobom soma, kao da ga nikad nije bilo.

Završivši, Mačka ih pogleda sve troje neodoljivo bezazleno. Antonio prvi prasne u smijeh, zatim Aneta, a njoj se odmah pridruži Roki Raketa, koji ju je i inače, Mački to nije promaklo, nastojao oponašati u svemu što je činila. Bilo kako bilo, bio je to moćan smijeh, koji je obrisao i zadnje tragove tuge iz Mačkine duše, pa im se na kraju i on pridruži svojim grohotom.

– Sviđaš mi se, Mačka. I vjerujem ti za soma. Mislim, nitko ne bi izmislio takvu blesavu priču, bogati! Ne, šalim se, a i nije to baš tako mala stvar, ja ga lovim godinama, pa ništa. Znao sam da je tamo, ali sad mi je jasno zašto su bili uzaludni svi oni moji slasni mamci. Zlobni starkelja je jednostavno izgubio interes za bilo što… Dobar si ti, Mačka, ali su te ovi moji Davorci dobro preveslali.

– Kako to misliš?

– Pa ostao si bez soma.

– Ne misliš valjda da su to namjerno učinili?

– Budi siguran u to.

– Ali gazda je rekao da će poslat majstora za prepariranje. – Možda će ga poslat. Ali nemoj mislit da on ne zna da se tu nema što preparirat. A ne bih se čudio ni da se svi sutradan prave kao da nikakvog soma nije bilo. Vidiš, kad se oni žele nekoga riješit, neće ga bacit u Savu. Naći će fin način da on sam skoči. Israt će ga kao govno.

– Kao što s tobom pokušavaju.

– Kao što sa mnom pokušavaju. Samo, oni ne znaju da sam ja u Savu davno skočio, ali ona me vratila natrag, ovakvog, promijenjenog i krivo nasađenog, barem kad je riječ o njihovim mjerilima. Nego, Mačka, pustimo to. Danas imam barem tri razloga za slavlje – vratila mi se kći, a i tebe sam upoznao.

– Upoznao si me jučer.

– Ali danas sam te bolje upoznao! Tvoju nježnu, tananu stranu. Ti si nježni koljač. Ne sramiš se zaplakat.

– Ah! To boli, Antonio. A koji je treći razlog?

– A što uopće pitaš? Naš zajednički. Tvoj i moj som. Uvijek sam sebi govorio da će stvari biti drugačije kad ga ulovim. Doduše, nisam ga ulovio ja, no svejedno mislim da bi stvari mogle biti drugačije. Zato ćemo ribu što sam je bio namijenio njemu fino pobost na rašljice. Vidi samo kako su lijepi ovi smuđevi i šarančići, bila bi prava šteta da se njima ne pogostimo. To će nam dati čvrst temelj za daljnje upoznavanje uz vino. Hajde, pomozi mi da ih očistim. Aneta i Roki neka odu po rašlje. A kad se vrate, odgovorit će nam na ono pitanje.

– Na koje pitanje? – upita Aneta.

– Pa na to, u vezi njega i njegova psa. Kad ih pogledaš, čovjek bi rekao – krpa i zakrpa, lonac i poklopac, ali kad staviš poklopac na lonac, vidiš da ne pristaju najbolje. Možda se varam, ali nešto mi je tu čudno. Razmisli o tome.

– Ha-ha-ha! – nasmije se Aneta – Nema se tu što razmišljat. Naravno da nije njegov, on je ovog ljepotana ukrao.

– Ukrao ga je, misliš? Jesi ga ukrao, Mačka?

– Ti već znaš da Mačka nije lopov, Antonio. Pričate gluposti oboje. Roki Raketa je moj pas, moj prijatelj, moje nadahnuće! Dođi kod ja, najdraži! – reče Mačka, a Roki iskoči iz Anetina naručja, gdje je uglavnom provodio vrijeme otkako se ona pojavila, i prisloni glavu uz Mačkinu nogu.

– Vidiš, kćeri? A Mačka nije ni lopov ni lažov, to ti jamčim. Možda ipak griješiš?

– Dođi, Roki! Idemo! – zovne ga Aneta, ali Roki se ovaj put i ne pomakne. Tek kad mu je Mačka dao znak glavom, on veselo otrči do Anete. Njih dvoje produže do grmlja po rašlje. Aneta im odande dovikne:

– Mačka ne zna da ga je ukrao. Ni pas ne zna!

Antonio se na trenutak zamisli, kimne dvaput glavom kao da se slaže pa reče Mački:

– To bi moglo biti. To bi već moglo biti! Pa što, vama je lijepo! Čarobno je provodit život u neznanju, to je kao u raju.

– A čuj, Antonio, možda ja i živim u neznanju. Jednom ću vam ispričat kako smo se nas dvojica sreli, pa vi onda procijenite. Za danas sam potrošio svoju dozu ispovijedi.

– Tako je, Mačka, sve u svoje vrijeme. Odi ti radije tamo do „Urbate" i donesi onih suvaraka ispod pramca. A onda nam sipaj vino – reče Antonio toplim, prijateljskim glasom, a Mačkin se prsni koš raširi do krajnjih granica uslijed navale nekog naročitog zadovoljstva, njemu sasvim nepoznatog. Želeći da mu ugodi, donese nekoliko naramaka drva i zadrži se par trenutaka nad njim promatrajući ga kako pali vatru. Kad se razgorjela, Mačka protrlja ruke kao da ju je on sam zapalio, pa otrči natrag do „Urbate", odakle se vrati s bocom i tri najljepše čaše.

Aneta se u međuvremenu vratila s čitavim naramkom rašalja. Roki Raketa je također nosio nekoliko komada u zubima.

– Morala sam mu dati da i on nešto ponese – reče ona smijući se – Bio je jako uvrijeđen kad je vidio da namjeravam sve sama ponijeti.

– Moj pas, Aneta! Uvijek džentlmen. Eto, očistili smo ribu, donijeli rašlje, naložili vatru. Mislim da smo zaslužili piće.

Nakon što im je napunio čaše, Mačka se spusti na pijesak, na pristojnoj udaljenosti od vatre, ispred koje je Antonio nizao rašlje s ribama. Ležao je na boku, oslonjen na lakat, s čašom koju je povremeno prinosio usnama i otpijao polako, sporo kao nikad u životu, kao da mu ta čaša mora trajati do kraja večeri. No svejedno ga je opijalo. Sve ga je opijalo. Pogled na tužnu i veselu kolonu riba koje su se činile kao da nekamo putuju na vrhovima svojih repova. Počele su cvrčati na vatri i zrak je postao gust od njihova opojnog mirisa, pomiješanog s mirisima rijeke i bilja, kao i s mirisom Anete i njezine kose, što ga je bez problema izdvajao od svih drugih, njušeći ga žudno i igrajući se njime, nastojeći iz njega pogoditi njezino raspoloženje, o čemu razmišlja, je li sretna, zadovoljna. Zadovoljavao se time i nastojao je gledati ju što manje. Kad bi to ipak učinio, osjećao je kako ga preplavljuje zbunjenost. Bila je tu, nije bila tu. Njezina čulna i zavodljiva ljepota čas je bila toliko prisutna da ga je razdirala želja da je zgrabi, zarobi i ne pušta, ali već drugi tren bi nestajala, gubeći se u nečem neuhvatljivom, prozračnom, kao da je sva sazdana od mirisa rijeke što ih donese pa odnese vjetar. Tad bi Mačka osjećao užasan, neugodan nemir, koji bi nestao čim bi skrenuo pogled s

nje.

No, kad je riba bila gotova i kad su sjeli za stol na „Urbati”, Mačka se našao nasuprot Aneti i više nije mogao niti želio skretati pogled. Aneta je rekla:

– Užasno sam, upravo sam odvratno gladna ovih Antoniovih riba!

Nakon toga od nje se nije čulo ništa osim mumljanja i uzdaha. Mačka je izbečio oči. Bilo je lijepih žena u njegovoj prošlosti koje je ostavljao samo zato što mu se nije sviđao način na koji su jele, znao je u tome biti jako sitničav i nerijetko se događalo da samo pogrešni stupanj kuta između šake i vilice naprasno okonča vezu koja je u svim drugim pogledima mnogo obećavala. A sad, sad se raspametio. Nikad nije vidio ništa slično. Bilo je nečeg divljeg, nečeg iskonskog u načinu na koji je Aneta jela. Zapravo, nije ona jela, ona se hranila poput životinje. Kidala je ribu brzo, precizno, kao da je još jednom ubija, ubojitim potezima dugačkih, snažnih prstiju, strasnim pokretima čeljusti, za koje mu se činilo da bi mogle drobiti kosti. Ničeg finog, ničeg suzdržanog nije bilo u tom hranjenju, a opet ga je Mačka smatrao savršenim, predivnim. Aneta je srkala u sebe život s izvora.

– Jedi, Mačka, bogati! – reče Antonio. Ali Mačka jedva da ga je čuo, previše je uživao u prizoru. Hrpa kostiju na Anetinu tanjuru je rasla, a on još nije počeo jesti.

– Ne znaš šta propuštaš, dragi Mačka! Evo ti, kušaj – reče Aneta, pruživši mu komad bijelog mesa što ga je zgulila sa smuđevih leđa. Mačka približi glavu i otvori usta, a ona mu utisne meso na jezik. Dok ga je gutao, osjetio je kako mu se kurac diže i udara o poprečnu dasku stola.

Sad je Mačka navalio. Žudno i pohotno, iako donekle nespretno. Nije bilo lako pratiti Anetu i uskladiti svoje žderanje s njezinim, no trudio se, trudio se toliko da su mu na čelo izbijale krupne kaplje znoja kao da obavlja neki težak posao. Vidjevši da se muči, Aneta mu je počela dodavati bolje komade ribe, a i Antonio je slijedio njezin primjer, naizmjence ga opskrbljujući ribom i vinom.

– Popij, Mačka! Jidi! Probaj ovaj komad! Popij! Nisi curica!

– Da! Da! Daj! Mmm! Daj još!

Raspomamio se, pomahnitao i potpuno ušao u Anetin ritam žderanja, mumljajući od užitka. Kad se više nije imalo što jesti, počeo je prebirati po kostima i sisati one na kojima je ostalo još mesa. U tome mu je opet pomagala Aneta, smijući se iz utrobe i ližući prste svaki put

nakon što bi za njega iščeprkala dragocjeni komadić mesa.

Uskoro nije ostalo ni koščice koja nije bila očišćena i polizana. Ništa se više nije moglo pojesti. Tad su se potpuno posvetili vinu, pijući lakomo, požudno i predano, uz mnogo nazdravljanja, uzvika, jednosložnih riječi i smijeha, koji se u gromadama rušio na palubu „Urbate".

– Da, društvo, moram vam reći, divno mi je s vama i baš sam ovog trenutka pomislio da ne može biti divnije. Ali ipak može! Zar nam ne bilo još ljepše kad bismo ovaj brod oslobodili iz zatočeništva i zaplovili rijekom? A, društvo? – reče Mačka u jednom trenutku.

Aneta i Antonio samo su se pogledali u tišini.

– Mislim, imam ja gumenjak, naravno da možemo i u njemu na rijeku, ali meni se baš plovi na ovome brodu, na „Urbati"! Zaljubio sam se u njega na prvi pogled.

– Pa da! I ja mislim da bi to bilo divno, zar ne, Antonio? – reče napokon Aneta, na Mačkino olakšanje.

– Možda – reče Antonio nakon dužeg razmišljanja i podigne čašu – Možda „Urbata" još nije otplovila svoje.

Mačka također podigne čašu, ali odmah odluči da više neće potezati pitanje „Urbate". Pričekat će da to Antonio sam predloži. Bilo mu je jasno da on nije čovjek koji bi pustio da ovakav brod propada a da za to nema dobar razlog i nije ga više želio pritiskati. Sve je dosad odigrao savršeno, iako uz priličan rizik, i bila bi prava glupost da sad nešto uprska. Zato je mudro usmjerio razgovor u drugom smjeru. I gotovo uništio sve što je tog dana postigao.

Želeći, naime, ugoditi Aneti time što će je nahvaliti kao slikaricu, reče kako je u nekoj splitskoj galeriji pukim čudom, za koje je zaslužan Roki Raketa koji ga je ondje doveo, kupio jednu njezinu sliku.

– Ahh! – reče ona kroz novu provalu smijeha – Javili su mi da je slika prodana i da ju je kupio neki strašno neugodan tip. Znači, ti si taj? I gdje je slika sad?

– Tu je, u kabini. Ne mogu se odvojit od nje. Obožavam tu sliku! Iako mi nije jasno…

Anetino lice, unakaženo grčem kao da je vidjela vraga, natjera Mačku da zašuti. Prvo je pomislio da joj je zlo od sve one ribe što ju je spremila u sebe, no tad ona vrisne tako

histerično i prodorno da Mačka odskoči od stolice, razbivši pri tome bokal s vinom. I Roki Raketa se sav uznemiri, glasajući se žalosno nekim zvukom između lajanja i cviljenja. Jedino je Antonio ostao miran.

– Ovdje? Donio si to na „Urbatu”! Nosi to odavde! Da si to odmah odnio! Šta čekaš, izdajniče, čuješ li, nosi to odavde!

Kako se Mačka, potpuno zatečen ovakvom njezinom reakcijom, nije micao, nego je tupo gledao s nekakvim glupavim smiješkom, ona skoči sa stolice i stane ga gurati prema kabini. Nemajući baš izbora, on uđe unutra i sjedne na krevet držeći se za glavu, u potpunom mraku.

– Šta čekaš, govnaru?! Antonio, šta on tamo radi? Idi vidi, molim te!

– Smiri se, dušo. Sad će on. Mačka, odnesi tu sliku u auto, molim te!

Mačka skine sliku sa zida i krene natrag. Onda se vrati, svuče deku s kreveta i umota je u nju. Neodlučno je stajao pred vratima. Najradije bi se provukao kroz najmanji prozorčić i pobjegao kroz njega u noć, samo da joj ne mora pred oči. Nije, doduše, znao što je uprskao, ali nije bilo sumnje da se radi o velikom sranju.

– On je podlac, on je strašan podlac, dovukao se ovdje sa svojim gadnim namjerama i sad ondje u mraku mantra nad slikom svoje jezive molitve… Prokleta mačka, nikad ih nisam voljela… Moramo ga likvidirat, Antonio! Udavit ćemo mačića u rijeci.

– Nemoj tako, dušo, smiri se… Mačka, izlazi odatle, bogati!

Mačka prelomi u sebi i izjuri van. Nastojao je ne gledati Anetu, ali svejedno mu to nije uspjelo. Pogled na nju ipak ga smiri, glava joj je počivala na očevu ramenu i on ju je dragao po kosi, tješeći je. Nitko nije obraćao pozornost na njega, osim Rokija, koji je također sudjelovao u toj akciji tješenja, ali je ipak pogledao u Mačku, kao da pita što im je činiti. Mačka mu rukom da znak neka samo tako nastavi.

Sa slikom u rukama, Mačka skoči s „Urbate” i polako se udalji do terenca. Zadržao se ondje što je duže mogao, odmotao je sliku, pažljivo složio deku, a zatim ponovno umotao sliku u šatorsko krilo. Izvadio je sve stvari i sakrio sliku u najudaljeniji dio prtljažnika. Zatim je sve vratio natrag.

Više nije imao što raditi. Treba smoći hrabrosti i vratiti se na „Urbatu”. Krenuo je polako, s

noge na nogu, sa zebnjom razmišljajući o dočeku koji će mu Aneta prirediti.

– Oprosti, dragi Mačka, oprosti! – reče ona kad se popeo na „Urbatu”.

– Ma zaboravi! – odvrati on s olakšanjem.

– Ti to nisi mogao znati, ali ta slika nije samo slika, ona je Pandorina kutija, ona je Eolova mješina, puna zarobljena zla. Ja sam ga u toj slici zarobila, zarobila sam sve zlo koje nam je prijetilo, Antoniu, meni, svima koji s nama dolaze u dodir. I tebi, dragi Mačka! Ono se ne smije vratiti ovamo, razumiješ me, ne smije!

– Shvaćam, Aneta. Slika je sad u autu, a već sutra ću je poslati u Zagreb. Hoće to biti u redu? Ako treba, sjest ću u auto i odvest ću je odmah! Nisam ja nikakav podlac, boli me što si tako nešto o meni pomislila.

– Svugdje drugdje ona je samo lijepa slika, ali ovdje je ona najmanje slika, razumiješ, dragi Mačka. Ti to nisi mogao znati. Ali sad znaš.

– Da. Sad znam – potvrdi joj Mačka. Ali kasnije, kad su Aneta i Antonio otišli natrag u selo, Mačka iskapi zadnju čašu vina i reče Rokiju: – Sad baš znam kurac! Neće ovo biti lako, to je jedino što znam.

29

No sljedećih dana Aneta je pokazivala samo svoje najljepše lice, tako očaravajuće i zanosno da je Mačka potpuno zaboravio na događaj od prve večeri. Sliku, doduše, nije poslao, još uvijek se nalazila u prtljažniku njegova terenca. Ali i kad bi? Trebalo je s Anetom ići na rijeku i loviti ribu, kupati se i plivati, morao je ulagati dodatni napor da bi pobijedio tu vještu i brzu plivačicu u utrci do druge obale, trebalo je smišljati pametne i maštovite rečenice koje će se Aneti usjeći u pamćenje da o njima razmišlja kad on na nekoliko sati ode u selo, tobože zbog nekog posla, a zapravo samo zato što mu je teško bilo biti u njezinoj blizini i ne dodirivati je neprekidno, a ne samo slučajno, kad bi im se tijela srela u vodi, gdje je elektricitet još intenzivniji i bolniji. Trebalo je Anetu, nadasve, gledati: dok pliva, dok trči, dok slika, dok sjedi za pentom ili se lijeno sunča na pramcu, dok skače u vodu, dok roni promatrajući ga kako puca na ribu i redovito promašuje. Mačka se čudio sam sebi, toj svojoj plahosti, pitao se gdje je onaj muškarac koji uzima žene bez pitanja, ni trenutka ne sumnjajući u svoju snagu i privlačnost. No koliko god to stanje bilo jedva izdrživo, bilo je i slatko i zanosno, do ludila i boli.

Odustavši, dakle, potpuno od sebi svojstvenog načina osvajanja, Mačka odluči Aneti pokazati svoju drugu, umjetničku stranu. Tako joj jednog jutra svečano uruči svoje tekstove, priče i drame, zamolivši je da ih pročita kad uhvati vremena. Ona ih zaista uzme i počne odmah čitati, zadubljena, kao da njega nema. Mačka naglo osjeti nekakav sram i udalji se. Potražio je Rokija misleći se s njim izvesti na rijeku, ali ga ne nađe, pa ode sam.

– Nisi ti umjetnik, mačiću, ti si samo prekrasan prevarant – reče mu ona tog poslijepodneva, na terasi njihove kuće, kad se vratio sa svog kratkog izleta. Upravo je razapinjala platno na okvir. – Sjedni tu, ili još bolje, skini se i lezi, želim te slikati. Želim te naslikati i pokazati tko si ti.

No Mačka se strahovito uvrijedi. Izjuri s terase, spusti se u dvorište i tamo popije par čaša s njezinim ocem, ali bilo je to presporo i premirno, pa mu reče adio i zaputi se u selo, gdje je Kod Đuke neko vrijeme nastavio s vinom i slušao lijene glasove, no i to mu ubrzo postane preteško. Neko je pijano društvo počelo pjevušiti tugaljive pjesme koje su vodile ravno u plač i bezumlje, te je ustao i krenuo dalje. Nasreću, tog su dana počinjale ribarske večeri, centar i okolne ulice bile su prepune štandova i stolova punih žena koje su se sjatile sa svih strana. Tu se on u trenu preobrazi u pravog Mačku, šarmantnog i nemilosrdnog osvajača.

Nije prošlo mnogo, a već je jedna Njemica platila guzicom, koju je poderala na oštrom šljunku ispod nasipa dok je Mačka navaljivao u nju poput jata izgladnjelih pirana. Nemiran i nezasitan, ostavio ju je tamo, iscrpljenu, izranavljenu i, bez sumnje, zadovoljenu, odjurivši tražiti novu žrtvu. Kurac mu je i dalje gorio kao buktinja. Mogao bi njime zapaliti čitavo selo.

– Ja sam serijski seksualni ubojica i tebe sam izabrao za svoju novu žrtvu. Ima da te kurcem pretvorim u buktinju. Napravit ću od tebe neviđenu lomaču. Ne vrijedi ti da se opireš. Svaki otpor je uzaludan – reče nekoj visokoj plavuši, koji centimetar višoj od njega, očito previše atraktivnoj za muške posjetitelje ribarskih večeri jer se oko nje za šankom stvorio priličan prazan prostor, mnogi su muškarci samo pasli poglede na njoj, ne usuđujući joj se prići.

– Zar sam rekla da ću se opirat? – reče ona otvarajući torbicu – Ubaci tu dvjesto maronera i pali, mali, koliko hoćeš. Ili, bolje, koliko možeš.

– A, tako! Izgorit ćeš, bejbe! Da smo negdje drugdje, ne bi dobila ni pare, ali ovdje ih doniram u znak potpore slobodnom poduzetništvu. Zapamti, ovo nije honorar, ovo je donacija! – odvrati on, ubaci novac u torbicu i naruči piće. No nije imao strpljenja čekati da ona završi sa svojim, nego popije i svoje i njezino, pa joj da znak da ga slijedi. Plavuša nije bila nimalo nalik na Anetu, ali kad ju je doveo u polutamu Đukina zahoda, već je imala Anetino lice, što ga razljuti, pa ju je uzeo još grublje nego Njemicu, pljeskajući je po sisama i licu sve dok ona nije počela izvoditi svoju orgazmičku predstavu koja se svršila s pišanjem u lavabo.

– Nisi baš taki piroman ko što si mislio, jel'? Popišala sam ti vatru, a!?

– Da bar! – reče Mačka s gorčinom pa izjuri na ulicu prepunu ljudi – I što sad? Koga da jebem? Koga da jebem a da mi se ne pričinja njezino lice? Uspori, Mačka, uspori! Tebi treba nježnost, tebi treba… Ono!

Preletjevši pogledom dugi stol ispred birtije, snajperskim okom izdvoji svoju novu žrtvu. Eh, poezijo! Slatka poezijo prvog ljubavnog proljeća! Preslatka curica, s crnim kovrčama, u bijeloj kratkoj haljinici, s ručicama koje još vole medu – ili bi on samo volio da je tako. Podsjetila ga je na njega samoga, kakav je bio kad ga se tog proljeća dočepala teta Zorka. Par suza mu štrcne iz oka. Koliko može imat, četrnaest, trinaest? Možda dvanaest? E, to je već izazov, nešto što će ga večeras zaokupiti i odvratiti misli od prokletinje. Djevojčicu baš ne možeš odvesti za pet minuta, potrebno je puno više od dobra kurca i dvjesto maraka, tu se traži duh, umijeće zavođenja! I pokoji poklončić. Provest će je po štandovima, kupiti

sladoled i staklenu vunu, one to vole. Ili se to zove šećerna vuna?

– Šećerna vuna, definitivno! Joj, šta je teta Zorka znala radit sa šećernom vunom i sladoledom! Čudesa! – vikne Mačka, pomilovavši slatkicu umiljatim pogledom. Prišuljao se njezinom društvancu, okupljenom oko dva sokića, i stao kružiti oko njih poput razigrana pauka, veselo izbacujući nožice, sve bliže i bliže, razmišljajući kako da je ugrabi. Uto naiđe Meki, ljepuškasti momak iz minskog polja, koji ga, kao i uvijek, oduševljeno pozdravi. Mala slatkica se u trenu stvori pokraj njih. Meki je zagrli i privine uza sebe, a ona se koketno izvije, podižući desnu nogu unatrag i iskosa pogleda Mačku. Iako je izbliza bila još slađa, taj ga pogled donekle ohladi. Bio je to pogled rođene kurvice. Meki reče da je mala njegova rođakinja.

– Vodim je na ringišpil. Treba joj netko da je drži za ruku.

– Kad se bojim! – slaže ona kao iz topa.

– Onda ću vam se i ja pridružit. Držat ćemo te obojica za ruku.

– Joj, super! Ja sam tako plašljiva. A prevolim se vozit! Baš super! Uz tebe se sigurno neću bojat, ča Mačka!

Ča Mačka, to mu dođe čika Mačka. To je već bolje. To je već sasvim u redu. I on je Zorku zvao tetka Zorka i baš je u tome i bila čar – zvati je tetkom Zorkom dok ona luduje na njegovu jedanaestogodišnjem pimpeku, koji je, za razliku od svega drugoga na njegovu kržljavu tijelu, otišao daleko ispred svog vremena. Dok su išli ka vrtuljku, ča Mačka je zaboravio na onu kurvicu koju je vidio u njezinim očima i unaprijed se radovao vožnji u tijesnim kabinama. Kod vrtuljka je, međutim, iskrsnuo neočekivani problem. Umjesto kabina, vrtuljak je imao avione, rakete i leteće tanjure, sve odreda dvosjede. Netko je morao ići sam. Mačka nikako nije htio biti taj, ali je značajno šutio, ne želeći previše otvoreno ukazivati na činjenicu da će se mala osjećati daleko sigurnije i smirenije ako on bude s njom.

Slatkica sama okonča to pitanje.

– Ipak bih ja s ča Mačkom! Uz njega ću se sigurno manje bojat. Pa i tebe je on spasio iz minskog polja! Ča Mačka je heroj!

Meki se samo vragolasto nasmije i odjuri u svoj leteći tanjur.

Mačku i slatkicu je dopao spitfajer iz Drugog svjetskog rata. Taman prije nego što je

spitfajer dosegao maksimalnu visinu, ona se okrene i reče:

– Za sto kuna mi možeš trljat pičkicu.

Tad se spitfajer vine vrlo visoko i ona poče vrištati. Mačka pogleda u novčanik pa pričeka da prestane s vrištanjem. To se, naravno, nije dogodilo.

– Je l' bi mogla na trenutak prestat? – vikne joj na uho i ona odmah zašuti kao da ju je utišao gumbom – Nemam sitnog. Što dobivam za dvjesto?

– Da ti ga izdrkam? – ispali ona spremno.

– Hm… To ćemo onda kasnije. Znači trljanje sad, drkanje kasnije. Može?

– Može – odgovori ona i nastavi s vrištanjem. Spitfajer prošiša kraj crkvena tornja. Mačka se nagne naprijed i rukom potraži ono što je platio. No, bilo zbog njezina neprekidnog iritantnog vrištanja, bilo zbog činjenice da je neočekivano lako došao do toga, čim su mu prsti dodirnuli paperjasti pokrov pičkice, čitava ruka mu se smrzla, skroz do ramena. On izvadi ruku i onjuši prste. Odmahnuvši glavom, zaključi da mu baš ništa ne govori. A kurac mu je i dalje gorio.

Spitfajer napokon sleti.

– Zašto nisi trljao?

– Slušaj, mala! Problem je tome… Jednostavno, imaš jako dosadnu pičkicu! Istina, mogao bih je naučit da bude zabavnija, ali nisam ja ovdje došao da se zajebavam s malom školom! Što ćemo s onim drkanjem? Znaš li ti uopće kako se to radi?

– Niko se još nije žalio – reče mala.

– O!? Nemoj onda da ja budem prvi. A što ćemo s njim? – reče on pokazavši na Mekog, koji im je upravo prilazio.

– Njemu neće smetat – reče mala – On, ustvari, voli gledat.

– Eh! Baš ste vražja rodbina! Ajmo onda, provozat ćemo se u mom gumenjaku. Meki će vozit, a ti ćeš zabavljat ča kapetana.

Nakon što su se ukrcali, Meki upita:

– A di ćemo?

– A di bi, samo nas makni iz sela! I da te nisam čuo. Gledat možeš, ali u tišini. Tvoja rođaka i ja imamo neka neriješena posla – reče Mačka, udobno se izvalivši na pramcu. Čim je raskopčao hlače, nabrekli kurac sam iskoči van, vibrirajući na mjesečeni. – Vidiš, svijetli u mraku! Ne bi trebala imat težak posao. Samo ga dirni par puta kako treba i gotovi smo. Neće da se spusti satima. A nije baš da nisam jebo.

Nimalo impresionirana, slatkica krene na posao, koristeći obje ruke. Mačka ju je promatrao. Morao je sebi priznati da zna što radi. Primjenjivala je tehniku guljenja kukuruza, tajnu vještinu slavonskih žena, naročito posavskih, počinjala je s obje ruke od vrha i spuštala se prema dolje, nevjerojatno brzo prelazeći preko kurca sa svih deset prstića, ali tako da ga jedva dodiruje, zbog čega je taj dodir bio još intenzivniji. Od korijena su joj se ruke razdvajale, jedna je prelazila preko jaja pa se zavlačila među guzove, druga prema stomaku, prianjajući prste i dlanove uz kožu kao da je oblaže ljepljivom, zelenom komušinom. Onda je ponovno sklapala prste u obliku naopakog slova V i par trenutaka ih držala nad glavićem koji se, drhteći, izvijao od želje za dodirom, lupkajući ga istovremeno laktovima po korijenu kurca, pa se polako spuštala prema dolje, ponavljajući radnju. Da je Mačka kojim slučajem sklopio oči, svršio bi za par sekundi. Umjesto toga, intenzivno ju je promatrao i baš mu je to smetalo, činilo se kao da ona obavlja neki posao koji radi otkad se rodila i koji joj je ušao u krv, u dlanove i u prstiće, pa uz njega može obavljati sto drugih stvari. Što je i činila. Zvjerala je tako oko sebe, čas bi njezinu pažnju privukla neka pjesma koja se čula iz sela, čas bi joj postalo zanimljivo neko šuštanje u bosanskom šipražju, ili bi se okrenula prema Mekom, smijuckajući se i šapućući.

– Slušaj, ovo neće ići. Probaj ustima.

– Ne!

– Ča kapetanu se ne govori ne! – reče on i, ščepavši je za vratić, povuče joj glavu prema dolje. Usne joj se prilijepe za kurac. Neko se vrijeme nije ništa događalo, samo je osjećao vrući dah na glaviću. Vidio je kako Meki guta slinu i zavlači ruku u hlače.

– Kakvi su ono tamo jarboli? – upita neočekivano, a Meki brzo povuče ruku iz hlača.

– A? Šta?

– Kakvi su ono jarboli, pitam?

– A, to! To su stjegovi za poginule gardiste iz sela. Danas su ih podigli. Da nije bilo tebe, Mačka, stajao bi tamo još jedan.

– Baš šteta! Da sam te ondje ostavio, ne bih večeras zaglavio ovdje s vama! Hej, što se zbiva tamo dolje, jesi ti živa?

Slatkičin jezik ispuže iz kućice i stane puzati prema jajima. Za razliku od guljenja kukuruza, koje je mogla predavati na ženskim studijima, ovo joj je slabo išlo. Kod jaja je zastala, malo se odmakla kao da se nešto čudi, a onda zabila u njih nos, njušeći. Tad krene natrag. Ako je dotad imao dojam da mu puž puže po kurcu, sad se osjećao kao da ga liže mačkica čiji jezik, doduše, nije hrapav.

– Uzmi ga u usta – reče joj kad se vratila do glavića.

Mala prestane s tim svojim liskanjem, primi ga s obje ruke i preko njega pogleda u Mačku. Vidjevši je tako, s kurcem u rukama, nije vidio baš ništa od kurvice u njoj.

– Znaš, tvoj miriši. I jajca ti mirišu. Baš čudno! – reče.

– A šta je tu čudno? Zar bi trebo smrdit? – upita Mačka.

– Pa, znaš, stari kurci smrde. Zato ovo nikad nisam radila. Ali tvoj ne. Baš lipo miriši. Mmm! Ovo mi se baš sviđa! – reče ona i spusti usne na glavić. Rastvorile su se baš kako treba i mogao je to postati lijep početak Mačkine male škole da joj Mačka nije oteo kurac iz usta, naglo ustavši. Meki se prigušeno nasmije.

– A šta se ti ceriš? Vozi natrag! Vozi natrag, da iskrcamo ovo malo čudovište! A ti me sad slušaj! Prije svega, moj kurac nije star! Drugo, stari kurci ne smrde, smrde samo oni koje se slabo peru! A ti si baš namirisala starih kuraca, je l'!

– Ne baš puno. Samo ča Mikin, ča Antin, onda tečin i ujkin, pa ča Lujin i…

– Dosta! Ne moraš dalje nabrajat! Samo reci ča Miki sljedeći put neka se malo opere, pa ćeš vidit kako će i njegov mirisat. Ajd sad, ispadaj!

Čim je mala skočila na obalu, Mačka naredi Mekom da okrene čamac.

– Ugasi pentu! – reče kad su došli do polovice rijeke. Meki posluša i čamac poče lagano kliziti Savom. Prošli su Anetinu kuću, bratiteljske stjegove, ušće Vrbasa.

– Baš te izmučila, a? – reče Meki.

– Zato ćeš ti platit. Skidaj gaće!

– Mačka…

– Skidaj gaće i namjesti se!

Meki mu stavi ruku na rame i reče:

– Ja to želim, dragi Mačka. Pa što misliš zašto me zovu Meki? Zato što mi se ne diže na žene. Nema potrebe da budeš grub.

Ali Mačka mu ščepa ruku i položi ga na dno čamca. Meki je skinuo hlače i kleknuo, okrenuvši mu guzicu. Lijepu, glatku guzicu, bez ijedne dlake. Mačka, koji nikad nije bio s muškarcem, bio je donekle zatečen. Unatoč onome što je govorio i vikao, nije imao ozbiljnu namjeru jebati Mekog, bila je to više obijest i potreba da se na nekome iskali. A peder mu je bio pri ruci. No sad, dok je gledao tu čvrstu guzicu obasjanu mjesečinom, koja mu se nudi i koja ga želi, znao je da će ga jebati. Itekako će ga jebati.

Mačka izvadi kurac, još prekriven slatkičinom slinom, i prisloni ga uz Mekoga. Njegova ruka prihvati ga i namjesti. Tad Mačka grune, silovito, tako da je ovaj vrisnuo od bola, izvio glavu prema Mački i pogledao ga iskolačenih očiju. Mačka pomisli da je pretjerao s grubošću, ali već sljedeći trenutak osjeti kako mu je kurac upao u vrtlog pederske guzice koja ga je usisavala u sebe i odmah stala izvlačiti iz njega ono što ženama nije polazilo za rukom. Da, ovaj lijepi momak (Da, lijep je, pička mu materina, lijep je!) koji se nabada na njegov kurac, koji se na njemu grči, cvili i izvija, bolja je jebačica od svih večeras, nježniji od Švabice, predaniji od plavuše, neviniji od svoje male rođakinje. Pomislivši to, Mačka uroni u blaženo stanje bez misli, prazneći se u Mekog poput elementarne nepogode.

Kad je došao sebi, odgurne ga od sebe s gađenjem.

– Znao sam da si pederčina! Ali, vidiš, Mačka nije peder i zato će ti priznat da uopće nisi loša jebačica. A sad nas vozi natrag.

Kad su se vratili, Mačka odjuri ravno u Anetinu kuću, pokuca na vrata njezine sobe i, ne pričekavši odgovor, uđe unutra. U sobi nije bilo svjetla, ali je mjesečine bilo dovoljno da može raspoznati njezinu glavu na jastuku.

– Slušaj me sad! Dok me nije bilo, znaš što sam radio? Jebo sam! Jebo sam ko lud! Nema žene koja je došla na ovaj vaš prokleti posavski otok a da ne poželi Mačku čim ga ugleda! A i muškarci, i oni me žele! Koji je tvoj problem!? I otkud ona priča da ja nisam umjetnik?! Ja sam jebeni spisateljski fakin tigar! Ja sam vrhovni maharadža jebanja! Što mogu, takav sam! Nisam ja kriv što mi sve ide!

Izrekavši to, Mačka se isprsi nad krevetom, očekujući odgovor. Ali od Anete se čulo samo tiho, nježno hrkanje.

Sutradan ju je kroz prozor svoje sobe ugledao na terasi. Iznosila je platno i boje. Izišao je i skinuo hlačice, ostavši potpuno gol. Razvukao je prsa što je mogao više, ističući moćni torzo, pa rekao, šireći ruke:

– Evo ti, pa slikaj! Da vidimo tu tvoju istinu!

Aneta se okrene i pokaže mu ležaljku.

– Lezi tamo. Izgledaj bestidno.

Mačka se izvali na ležaljku, podmetnuvši desnu ruku pod glavu. Ona mu reče neka desnu nogu podigne u koljenu.

– Ne, ne valja! Probaj obje. Ne, Mačiću, ti sad ne izgledaš bestidno, nego samo vulgarno, a ti itekako dobro znaš izgledati bestidno. Probaj leći više na trbuh, lijevu nogu malo podigni, a guzu izbaci udesno. Glavu malo zabij tako da prema meni gledaš odozdo, iskosa. Ne, Mačiću, ne! Morat ću ti pokazat, daj, makni se.

Ona hitro zauzme traženi položaj u ležaljci, gledajući ga iskosa snenim, bestidnim pogledom. Za taj bi pogled sinoć i prethodnih dana ubio, samo da ga dobije, ali sad nije gledao u njega. Gledao je u njezinu stražnjicu, predivnu i savršenu, ali zapravo ni nju nije gledao čitavu, nego samo jedan njezin dio, onaj gdje ona počinje, gaćice su joj se malo povukle prema dolje i otkrile to mjesto, ne prazno kao što je uobičajeno, nego je odatle iskočilo nešto, pružajući se dolje preko gaćica. Mačkin je izraz lica bio čisto zaprepaštenje, oči su mu bile iskolačene, usta otvorena, nije mogao skloniti pogled s tog…

– Oh! Pa ti si vidio moj repić! – reče ona na nekakav dražestan posramljen način, vidjevši izraz Mačkina lica.

– Repić! – ponovi Mačka hipnotizirano. – Ti imaš i repić!

– Hoćemo nastavit? Jesi zapamtio?

– Naravno, kako da ne… – promrmlja Mačka zauzimajući položaj u ležaljci, ovaj put savršeno, izbacujući stražnjicu poput žene i gledajući je opijeno, omamljeno, kao kroz maglu strasti. Bilo je to upravo ono što je ona htjela od njega, dobiti tu ženstvenost od mužjaka. I ostao je dugo takav, razmišljajući samo o jednom, o onom njezinom čudesnom repiću. I premda ga je ona naslikala u maniri starih slikara, na način na koji su oni slikali žene, Mačka je bio prezadovoljan slikom, čak se nije obazirao na njezine komentare.

– Evo, to si ti! Mužjačina, a opet imaš puno toga ženskog! Nije čudo da su te prozvali Mačka, a ne Mačak. Kod tebe ima tako puno skrivenog i tajnovitoga, pun si dvojnosti… Eto, recimo, tvoj pas zapravo nije tvoj, nego pripada nekom drugom, premda to ne znate ni ti ni on. A što se tiče umjetnosti…

– Ma pusti sad umjetnost, Anči! Slušaj, onaj repić… Ti valjda ne misliš da se meni to gadi ili tako nešto… To je nešto najljepše što sam u životu vidio! – usklikne Mačka, pa sasvim smeten krene s terase.

– Mačka! – reče ona.

Okrenula je leđa i povukla gaćice dolje. A repić je izvodio neku čudnu igru, lupkajući čas po lijevoj, čas po desnoj polutki njezine savršene guze.

30

Otkako je repić izvirio iz gaćica, odnos između Mačke i Anete ušao je u višu, puno intimniju fazu, iako još ne onu za kojom je on žudio. Ali sad je onih dodira bilo puno više i u raznim situacijama, a nisu više bili ni tako slučajni, osobito kad bi zajedno jeli i kad bi Mačka rukom hranio Anetu. Sad je bio siguran da se kreću u pravom smjeru, bilo im je lijepo i čudno i nije želio brzati. Dok ne dođe do konačnog razrješenja, koje je bilo neminovno, Mačka se zadovoljavao razrješenjem što ga je redovito doživljavao u snovima. Kad bi zaspao, noću ili za popodnevnog odmora, sanjao bi Anetu u strastvenom klinču, kako je ljubi i dodiruje po cijelom tijelu, ali najčešće je ipak vidio onaj repić, naročito kad bi uzbuđenje dosizalo vrhunac, tad bi mu se repić obično našao među prstima, migoljeći i postajući sve veći i veći. Mačku bi od tog obuzela luda neka radost i bezuman smijeh, počeo bi i vikati i obično bi tako sam sebe probudio. I bio bi lijep taj svijet što bi ga ugledao nakon buđenja.

Jednog od tih dana sjedili su jedno kraj drugoga na klupi u vrtu, među nabreklim voćem i biljem od čijeg se mirisa maglila svijest, Anetina je glava bila naslonjena na njegovo rame, a on joj je prepričavao svoje doživljaje s Rokijem i ona se povremeno naglo podizala da bi ga pogledala u oči i prasnula u smijeh. Mačka je tad mogao osjetiti njezin dah, njezine usne blizu svojih i znao je da se to mora dogoditi sad – ili neće nikad. Sljedeći put kad se Aneta digne i približi lice njegovu, on će je privući sebi i više je neće puštati. Za to se prilika uskoro ukaza, Aneta je ponovno podigla glavu prema njemu, ali se ovaj put nije nasmijala, nego je učinila upravo ono za što je on prikupljao hrabrost, primila ga za vrat i povukla na svoje usne.

Tad se Mačka pogubio. Iz njega je suknula nakupljena seksualna energija, sva strast, sva divlja snaga koju ona dotad nije upoznala. On je podigne u zrak i stavi pod sebe. Imala je onaj sneni, magloviti pogled što ga je sama nazivala bestidnim. Ali kad je legao na nju i ponovno približio usne njezinima, ona se zbog nečega stala opirati i izmicati.

– Što je sad, pa što je sad? – poviče on prigušeno, suzdržavajući se da ne eksplodira.

– Roki je tu, mislim da mu se nešto dogodilo! Pusti me da vidim.

Na vrtnim vratima, koja su vodila dvorišni atrij, zaista se čulo slabašno Rokijevo cviljenje, koje je i on možda bio čuo, ali ga nije registrirao. Rokija nije bilo već danima, i to ne zato što se vratio starim aktivnostima, nego zbog slične muke koja je i Mačku mučila, ljubavi. Njega

je prije dvadesetak dana uhvatila neka fjaka, vukao se po selu i nasipu, mirisao bilje i cvijeće, ponekad bi lijeno ušao u vodu, obilazio je malo pristanište i promatrao ribare kako se vraćaju s rijeke. Nitko nije znao zašto, sve dok se jednog dana nije pojavio s nekom lokalnom kujicom, sretniji nego kralj. Ali ta se veza nikako ne bi mogla nazvati stabilnom, stalno je između njih dolazilo do nekakvih svađa, znali su se dobro pokefati, on i ta kujica, a onda bi se nakon dan-dva mirili. No posljednja je svađa, čini se, bila ozbiljnija, pa se Roki odlučio iskupiti na način koji će se pokazati fatalnim. Došuljao se do kuće nekog čudaka i tamo dokopao njegove zadnje šunke, ali ga je ovaj, opak tip koji je bio u zavadi sa svima i stoga uvijek na oprezu, na vrijeme opazio i puškom mu raznio stražnju desnu šapu. No čak je i takav ranjen dovukao onu šunku do vrtnih vrata.

Tako je zbog Rokija Aneta odlepršala iz Mačkina zagrljaja. On pođe za njom i ugleda svog psa kako pokušava otvoriti vrata. Bio je ljutit i razočaran, ali tad spazi šunku, što ju je pas uz nezamislive napore dovukao dotle, i jednostavno poludi. Sva ona potiskivana žudnja za Anetom i za njezinim repićem, koju nisu mogle smiriti ni sve Švabice ni plavuše ni majstorice guljenja kukuruza ovog svijeta, kao ni njegova ruka koja se po nekoliko puta dnevno bavila tim poslom, pretvori se u bijes koji se obruši na jadnog Rokija.

– Što si to donio, a, prokletniče jedan?! Šta sam ti rekao za šunke i pršute, pizdo jedna, šta sam ti rekao?! – vikao je udarajući ga nogom. Bio bi ga možda i ubio da se Aneta nije bacila na njega i odgurala ga od Rokija.

– Zašto ga tučeš, svinjo, pa zar ne vidiš da je ranjen?!

Sporo razabirući značenje tih riječi, Mačka je polako postajao svjestan onoga što je zapravo već vidio, gadne rane na Rokijevoj stražnjoj desnoj nozi, šape koja je izgledala potpuno raznesena. Ljutnja ga prođe isti tren, smijeni je teška žalost, ali i sram zbog onoga što je učinio, pa odjuri u najdalji dio vrta, gdje je neko vrijeme očajan stajao, ne znajući što da učini. Zatim ipak pođe natrag, spuštene glave, ali se na vrtnim vratima gotovo sudari s Anetom, koja je ondje stajala s ranjenikom u naručju. Sasvim smeten, on se stane ispričavati. Ni ne pogledavši ga, Aneta odnese Rokija do masivnog drvenog stola u dvorištu i položi ga na njega.

– Pripazi ga malo dok se ne vratim – reče mu zapovjednički.

Sretan što ga je ponovno uključila u stvar, Mačka kimne i približi se stolu. Roki podigne glavu, pogledavši ga plašljivo, s nekom krivnjom u očima. Ali Mačka ga pomiluje i prisloni

lice uz njegova drhtava prsa.

– Ma ništa ti nisi kriv, prijatelju! Oprosti ti meni, stari, i sam znaš kakva sam ja budala. Sve sam sjebo, ali bar mi ti oprosti. Znaš da nisam ono htio, sve je to zbog žene bilo, ali sad je, jebiga, i to gotovo. A i neka!

Aneta se vratila s potrebnim priborom i posvetila se Rokijevoj rani. Nakon što ju je oprala, pokazalo se da nije tako strašno kao što je isprva izgledalo, ali je svejedno ostao bez pola šape i rana se morala zašiti. Ona to obavi brzo i vješto poput prave bolničarke. Roki je operaciju hrabro podnio, ne zacvilivši nijedanput. Na kraju mu je ranu zavila te je izgledao kao pravi bolesnik. I sljedećih se dana uglavnom bavila njime, svakodnevno mu previjajući ranu, a nakon pet-šest dana povadila je konce. Sve to vrijeme Roki je spavao s njom u sobi i Mačka ih je slabo viđao.

No kad je ponovno stao na noge i počeo trčkarati po dvorištu, Mačka je sa žaljenjem shvatio da, unatoč svoj njezinoj brizi i umijeću, Roki Raketa više nikad neće biti onakav kakav je nekad bio.

31

– Mrzim tog, tog… Mlitavca! Salonskog ljevičara! Dalmatinskog isprtka! O, jasno je meni, njega se Dalmacija htjela riješit, izbacit ga iz sebe ko govno, ali što ga je poslala baš u moje dvorište? Od svih svojih divnih sinova, poslala mi je – NJEGA! – režao je Antonio prigušenim glasom, da ga ne čuje Aneta, pokušavajući bijes stišati vinom. Širom otvorivši svoje užarene oči, proždirao je tipa s kojim je sjedila na klupi u vrtu, onoj istoj na kojoj je Mačka, nema tome ni tjedan dana, zamalo ostvario ono za čim je žudio cijelo ljeto. Bio je to onaj splitski galerist, koji je tog dana doputovao Aneti u goste.

– A za sve si ti kriv! – vikne Antonio okrenuvši se naglo prema Mački, koji je sjedio za stolom prekoputa njega, prebačen preko stolice kao krpa od čovjeka, supijan i malodušan, nemajući snage ni da se čudi tom žestokom ponašanju, toliko neuobičajenom za Antonia – Pa dobro, što si zasro? Nema me par dana i ti već nešto zasereš! Do prije par dana je izgledalo da se stvar dobro razvija.

– Ma pusti, Antonio, ionako je sve to gotovo… – reče Mačka posežući za novom čašom vina. Antonio ga ljutito pljesne po ruci.

– Šta gotovo? Jesam ja rekao da je gotovo? Je l’ ti zato nisam zbiberio harpun među oči, da mi sad kažeš da je gotovo? Kakvo si sranje napravio?

Mačka uzdahne i ponovno dohvati čašu. Ispije je do dna i reče očajno:

– Golemo sranje! Istukao sam Rokija, prijatelja koji mi je samo dobro u životu napravio. I ne znaš, Antonio, kakvo dobro, ne znaš što sve taj pas može! To je anđeo, a ne pas! A ja ga zauzvrat istučem, i to ranjenog!

Mačka spusti glavu i glasom patnika, pomirenog sa sudbinom, ispriča cijelu priču o tom događaju, ne izostavivši ni dio s poljupcem.

– I to je to? – uzvikne Antonio, vidno popravljena raspoloženja – Slušaj, sine, ponekad psa treba naučit pameti. Ipak je ukrao šunku ludog Jere! I još duplo veću od njega.

– Nisam to smio učinit. I ona je u pravu što mi ne želi oprostit.

– Oprostit će ti. Slušaj, Mačka, sviđaš mi se, to znaš. Od samog početka mi se sviđaš. Lud

jesi, ali imaš srca. I Aneta je luda, to je naslijedila i od mene i od matere, ali, kako se ono danas kaže, ta dva vaša ludila su kompatibilna. Dobro djeluješ na nju. I ne znaš kako dobro. Ali ja znam. Osim onoga što se dogodilo prve večeri, za što ti nisi nimalo kriv, to su njezine opsesije zbog kojih je toliko vremena i provela po bolnicama, ona je, mogu to slobodno reći, ona je sretna! Neću sad reći da je to samo zbog tebe, ali si dobrim dijelom za to zaslužan. Zato imaj strpljenja. Ja te molim, budi strpljiv. I budi tu. Nemoj odustajat. Pričekaj da ovaj mlitavac ode. Nikad se nisam miješao u njezine stvari, ali sad ću se pobrinut da on ode, i to uskoro! Nema ona ništa s njim, on misli da joj je dečko, a ona… Ona ga u tome ne razuvjerava samo zbog toga što na taj način tebe kažnjava. Ali ništa više. Neće to potrajat. I zato polako. I bez ekscesa, bez uzbuđivanja. Nemoj napravit neku pizdariju, u očima ti vidim pizdariju, čuješ me!? Bez pizdarija!

– Bez pizdarija – obeća Mačka.

Sljedećih dana nastojao je držati se podalje od Anete. Ona je većinu vremena provodila sa svojim galeristom, ali mu je povremeno upućivala značajne poglede, kao da očekuje od njega da počne razgovarati s njom. Bio je to rizik na koji još nije bio spreman, pa se okrenuo rijeci i patnji, odlazeći na duge vožnje gumenjakom ili u ribolov. To mu je barem išlo dobro. Nakon što bi ubacio ulov u čamac, dugo bi zurio u te ribe na umoru, plavila bi ga neka golema nježnost, koja bi se iz njega prelijevala, pa ju je onda usmjerivao prema Rokiju, tepao bi mu i milovao ga sve dok psu ne bi postalo neugodno te se povlačio u najdalji kut gumenjaka, što dalje od Mačke i njegovih cjelova.

Svakog dana je ulov donosio Antoniu.

– A šta ćemo s tolikom ribom, Mačka, bogati? – upita ga on.

– A ne znam, Antonio. Ako ti ne treba, a ti baci.

– A di ću bacit tako dobru ribu!? Slušaj, sutra stiže neko Anetino društvo iz Zagreba i Splita. Da napravim ja velike gradele?

– A napravi.

Mačka je imao najbolju namjeru izbjeći te gradele i to mu je gotovo uspjelo. Izišao je s namjerom da provede čitavu noć vani. Naravno, ne sam. Naći će neku dobru ženu, ne neku za nasip ili birtijski zahod, nego baš neku finu, koju će odvesti na večeru i s njom ugodno i inspirativno razgovarati. Provest će s njom sasvim nevinu noć i dočekati izlazak sunca.

Ali te večeri Kod Đuke nije bilo nikog osim konobara, a uskoro ni njega. Mačka je sjedio sam na terasi, usamljeniji nego one prve večeri u selu kad su mu ukrali narod i proslavu i ostavili ga samog s Rokijem. Sad nije imao ni Rokija. Ostao je tamo, kraj Anete i mirisa gradela.

– I psa bi mi uzeli! – reče Mačka sam sebi – E, pa neće moći!

Otići će tamo, sve će ih lijepo pozdraviti, pozvat će Rokija i povući će se s njim na počinak. Ako ga nečim ponude, lijepo će se zahvaliti i odbiti. Sve će odigrati dostojanstveno.

A kad se vratio do Anetine kuće i vidio čitavo ono društvo, zadovoljno i sito, nažderano ribe koju je on ulovio, kako pije i kako se smije, zaboravio je na sve što je odlučio. Osim Antonia, Anete i njezina galerista, bili su ondje još dvojica slikara, neki likovni kritičar i tri sasvim zgodne djevojke. Mačka odluči s njima zaigrati igru. Možda i zbog Anetine blizine i želje da joj se pred nosom osveti, krenulo mu je dobro, krenulo mu je puno bolje nego čitave te večeri, i uskoro je s najljepšom od njih krenuo prema svojoj sobi. Međutim, tad je, nakon što ju je dobio, naglo izgubio interes za to. Doduše, ne tek tako. Dogodilo se da je galerist poljubio Anetu. Nije to zapravo ni bio pravi poljubac, tek su im se lagano dodirnule usne, ali je čitava scena bila takva da je Mačka nije mogao progutati. Naime, u Anetinom krilu je sklupčan ležao NJEGOV odmetnuti Roki, a galerist se nagnuo preko njega da poljubi NJEGOVU Anetu…

– Sad ti ne smeta pas, a? – dobaci mu Mačka – Pa da, zašto bi ti smeto, i pas ima repić, je l' de? A ti bi je baš volio uhvatit za repić, žmrkljo jedna!?

Galerist baš nije razumio njegove riječi, ali je po tonu shvatio da to mora biti nešto uvredljivo.

– Vi to meni nešto govorite?

– Tebi, žmrkljo! Repić bi ti!? Moj repić! – vikne Mačka.

Galerist ustane. Bio je prilično zbunjen, ali je svejedno mislio da na ovu Mačkinu dernjavu nekako treba reagirati.

– O kakvom vi to repiću pričate, čovječe? Slušajte, pijani ste, bolje da…

– A!? Pa ti i ne znaš za repić! Nije ti ga pokazala! O, pa to je čudno, to je jako čudno! Jer ona ga pokazuje svima! Ja bih se na tvom mjestu zabrinuo. Žmrkljo!

– Ja vas molim da prestanete – reče galerist, sad već ljutit, pomalo drhteći.

– A znaš što? Nisi ti žmrklja, ti si govno. Makni se, smrdiš. Smrdiš u tri pičke materine!

Galerist zamahne. Ali taj se očito nije tukao. Mačka, koji je jedva dočekao takav razvoj situacije, lijevom blokira njegov mlaki udarac, a desnom ga ponižavajuće udari čekićem posred čela. Zatim ga nogom prelomi u koljenu i baci na zemlju. Tad se sav raspleše, više spuštajući nogu na njega nego što ga je zaista udarao i uzvikujući: „Oh, ugazio sam u govno! Joj, opet sam ugazio! Ha-ha-ha!".

To potraja sve dok Antonio ne dođe do Mačke.

– Dosta je bilo, Mačka! To se u mom dvorištu ne radi.

Mačka se okrene, pogledavši ga iznenađeno.

– O, koga ja to vidim!? Tatu djevojke s repićem! A onda i vi možda imate repić, a?

Ne odgovorivši ništa, Antonio mu okrene leđa, svuče bermude do koljena, a majicu povuče uvis. Mačka iskolači oči.

– Naravno da ga imam. Ja sam Antonio Condalozzi! A tebe bih sad lijepo zamolio da nas napustiš. Pokupi svoje stvari i odlazi. Zauvijek.

I tako je Mačka otišao iz Davora. Ali ne prije nego što je Anetinu zlokobnu sliku sakrio u utrobu „Urbate".

32

Bio je to pogreb o kojem se kasnije godinama pričalo, ne samo zbog toga što je pogrebna povorka poprimila dimenzije invazije, a groblje se zacrnjelo kao da su ga zaposjeli gusti rojevi humanoidnih skakavaca s velikim, gladnim i, barem na početku ceremonije, pretežno zluradim očima. U gustom i tamnom zraku, teškom od neke neobjašnjive močvarne vlage, zelenkasto se sjajila napetost, koja bi jače zaiskrila pri prelasku s tijela na tijelo. Suza je bilo malo, osim u onom središnjem krugu, oko rake, gdje se nalazila Tromblonova uža i šira obitelj, kao i njegovi vjerni suradnici. Za većinu sudionika grobljanske invazije Armando Kečavac bio je propalica i ništarija, ali propalica i ništarija s prinčevskom pozlatom, koju mu je davalo dugogodišnje kraljevanje njegova oca. Ta pozlata i sjaj, kao i želja da se vidi hoće li se kralj još više uzdići ili će, naprotiv, konačno pasti, i jest bilo ono što ih je privuklo u tolikom broju. Čak ni Manda Kečavac Brešina, od koje je svaki Kečavac računao vrijeme zato što je njezina plodna pička Kečavcima napučila zemlje i kontinente, ne bi privukla toliko publike koliko ju je na svoj posljednji ispraćaj privuklo to govno, to bosansko smeće, taj lijepi i nesretni dečko, car i legenda, kako ga već sve nisu nazivali, ovisno o tome kojem su klanu ili grupi pripadali, s koje strane Save su bili rođeni.

Nikome od njih Tromblon nije ostao dužan. Nije, doduše, održao govor koji je bio najavljen nakon što je svećenik završio obred. Pokušao se, ipak, riječima oprostiti od sina, no svima je bilo jasno da je monumentalna, srednjovjekovna tuga potpuno smlavila onog strasnog govornika u njemu. Iz njega izlaze samo nerazumljivi krici. Njegove ruke krše se zrakom, čupaju kosu i bacaju je u otvorenu raku. U jednom trenutku Tromblon se stropoštao na tlo i počeo puzati prema raci, orući rukama i koljenima vlažnu, blatnjavu zemlju.

Lucijan je stajao u prvom redu sa strane, među Kečavcima iz Njemačke i Švedske, pozorno motreći Tromblonovo napredovanje prema grobu. Nijedna crta lica nije mu se pomaknula, no iznutra se tresao od neobuzdana smijeha, ne sasvim čistog od tragova divljenja prema paradoksalnom Bosancu koji je prije nekoliko dana od njega naručio ubojstvo vlastita sina. U međuvremenu su dvojica Tromblonovih suradnika, isprva neodlučnih, priskočili i pokušali ga podići. No Tromblon se otimao svim silama, koje nisu bile male, pa je blato frcalo na sve strane, prskajući odjeću i lica onih koji su se natisnuli oko njega. U jednom trenutku činilo se da se Tromblon izmirio sa svojom divljom tugom, stajao je bez opiranja i zurio prazno u tamno nebo, a ona dvojica su ga držali za ruke, šapućući mu na oba uha riječi utjehe. No bio je to samo *intermezzo* pred veliko finale.

Tromblon se otrgne i vine u zrak, pa tresne dolje u raku, s glavom prema naprijed. Začuo se tresak i jauk, a onda se nad svima podigao huk zaprepaštenja, koji se u valovima prenosio s reda na red, sve do vanjskih rubova pogrebnog auditorija. Vijest o tome da je otac izveo skok na glavu u sinov grob morala je nevjerojatno brzo doći do najudaljenijih ušiju jer je Lucić uskoro osjetio kako ga povratni žamor gotovo gura u leđa.

Nad raku se nadvila rodbina, na čelu s Tromblonovom ženom i braćom, i svi su ga uglas molili neka iziđe iz groba, naričući i mašući rukama kao da sa sebe trgaju odjeću. Nisu ga uspjeli smekšati. Lupajući čelom od sanduk, vikao je da ga ostave na miru i da želi biti pokopan zajedno sa sinom. Onda kao čigra skoči na noge, a iz groba izviri njegova okrvavljena glava, koja zareži na jednog od grobara:

– Zatrpavaj! Zatrpavaj, kad sam reko!

Pa legne natrag u raku.

Nakon kraćeg razmišljanja, Vrbanić, grobar kojemu je bila upućena naredba, pljune u šake, zgrabi lopatu i stane zatrpavati jamu. Iako se nije trijeznio od svoje dvanaeste, nadimak Bager nosio je s punim opravdanjem i bilo je dovoljno svega nekoliko trenutaka, koliko je trajala opća zbunjenost, da zemlja potpuno prekrije Tromblona.

– Šta to radiš, majmune!? Živoga mi brata saranjuješ! – poviče najstariji Tromblonov brat i pojuri da će grobaru oteti lopatu. Ali oteti je od Bagera nije bilo lako i malo je nedostajalo da još jedan Kečavac završi u raci.

Lucić, koji se teška srca odlučio prekinuti tu komediju nad otvorenim grobom, kimne Ljubici Kontejneru, koji s leđa priđe Bageru i onesposobi ga snažnim udarcem u bubreg, nakon čega prihvati njegovu dragocjenu lopatu te je odmah proslijedi drugom grobaru.

– Brzo, dovedi ga, inače će ovaj luđak sam sebe zakopat – šapne Lucijan Ljubici, bacivši pogled u raku, gdje se više nije moglo vidjeti Tromblona.

Ljubica se vratio, vodeći sa sobom dvojicu policajaca. Oni su, pak, u lisicama doveli nikog drugog do Srećkovića, glavnog Tromblonova protivnika i bivšeg najbližeg suradnika, koji je, kako se pričalo, u nastupu osvetničkog ludila, autodizalicom zatukao Armanda Kečavca, svoga nesuđenog zeta. Dogodilo se to prije tri dana na parkiralištu u centru grada.

Ljubica doslovce rastjera ljude okupljene pred grobom, ne mareći puno o kome se radi, pa je tako odgurao i Tromblonovu ženu i brata, nakon čega dovuče Srećkovića do samog ruba

rake.

– Mikrofon je vaš – reče mu.

Omaleni, okrugli Srećković, nalik na burence, zaljulja se nad rakom i, kako nije uspio vidjeti Tromblona, stane govoriti zemlji. Govorio je o zločinu što ga je počinio i izražavao sućut i žaljenje, priznavao je svoju mržnju prema Tromblonu i Armandu i kajao se zbog nje, molio za oprost i nizao svoje beskrajne grijehe i mane, uz koje je simetrično postavljao nebrojene vrline svog protivnika. Njegove rečenice tekle su kao spora, ali moćna rijeka. Glas mu je bio topao, slavonski razvučen i nekako nevjerojatno ugodan. Dok ga je slušao, Lucijan je razmišljao o kontradikciji između onoga što Srećković govori i ugode koju izaziva boja i toplina njegova glasa. Taj bi mogao ići naokolo i ljudima priopćavati najstrašnije vijesti, a oni bi ga molili da govori još i da nikad ne prestane. Lucijan registrira taj rijetki talent i pospremi ga nekamo u memoriju, iako baš nije bilo vjerojatno da će ga ikad iskoristiti, sve da mu i zatreba. Mnogo će vremena Srećković provesti iza brave.

Sama pojava Srećkovića, s rukama u lisicama i u pratnji policajaca, bila je događaj za grobljansku publiku, naročito za brojne pripadnike slavonskog klana, koji su odbijali povjerovati da bi taj blagi čovjek koji je oduvijek živio po kršćanskim principima mogao počiniti takvo divljačko umorstvo. Postavši rano udovcem, nije se ponovno ženio, nego se potpuno posvetio brizi o svoje dvoje djece, radi čije bi se dobrobiti s osmijehom dao razapeti na križ. Oboje su naslijedili očevu čudnu, na trenutke fanatičnu i na hrvatski način iskrenu pobožnost, kći mu je postala vjeroučiteljicom i radila je u školi, a mlađi sin tih se dana trebao zarediti. Upravo je on bio izvor njegove najveće radosti, ali i križ što ga je morao nositi. Premda u svemu uzorit i prosječan, kakav i treba biti istinski kršćanin, mladić je kao srednjoškolac doživio strašnu tragediju kada je očevim BMW-om pokosio i usmrtio dvije mlade djevojke. Imajući u vidu mladićevu neosuđivanost i rijetko viđenu bezgrešnost, činjenicu da je nakon nesreće ostao prikovan za invalidska kolica, kao i neke nejasnoće vezane za okolnosti nesreće – mladić je, naime, tvrdio da je na pločnik skrenuo zato što je pred njim iskrsnuo golemi crni pas – sudac mu je dosudio tek simboličnu uvjetnu kaznu. Nakon tog događaja otac se još više vezao za sina, pazeći na njega kao na neku rijetku i nježnu biljku, uvjeren da i ta nesreća mora imati neku naročitu svrhu u Božjem planu.

Srećkovićeve riječi upijale su se pomno i prenosile šaptom s usta na usta, od reda do reda, sve do zadnjeg sudionika pogrebnog auditorija. Povremeno bi se čuli uzdasi koji su odavali duboku potresenost. Onda zavlada tišina. Ali nije to bila obična tišina, bila je to tišina puna žarke želje. Svi su sudionici pogrebnog događaja, koliko god da ih je bilo, kojoj god strani

pripadali, žarko poželjeli da Srećkoviću bude oprošteno. Ležeći u grobu, ispod pet centimetara zemlje, Tromblon je nepogrešivo osjetio bilo naroda.

– Oprošteno ti je! – grune odjednom iz groba tako gromko da Srećković ustukne korak-dva unatrag, a na njegovo mjesto doskoči Tromblon s čudesnom lakoćom, kao da ga je iz rake podigla nadnaravna sila, vraćajući njegovu krvavu patničku glavu natrag u život i svjetlost – I ti imaš djecu i radi djece ti opraštam! Ne zbog tebe! Ne zbog sebe! Ti si meni moje oteo, ali ja ti sad pred svima kažem, ja tvoju djecu volim ko da su moja. Volim ja svu djecu! Djeca nisu samo naša, ona pripadaju svima nama. Žalim što si ti to u jednom trenutku zaboravio, ali ti svejedno opraštam. Ko sam ja da ti sudim!? Ko sam ja da mu sudim!?

Srećković, kršeći ruke u lisicama, crvenih uplakanih očiju na blijedom licu, živa slika očaja, baci se u blato pred Tromblonove noge i poviče glasom koji je, izgubivši odjednom svu svoju toplinu i ugodnost, postao piskutav i histeričan:

– Ali ja te molim da mi oprostiš!

Tromblon zatrese glavom i zaokruži pogledom po narodu, koji je ponovno postajao njegov i samo njegov, pa položi ruku na Srećkovićevu glavu.

– Oprošteno ti je, nesretni moj Srećkoviću! Idi sad u miru.

– Ali ja te molim da mi stvarno oprostiš! Kečavac! Čuješ li, oprosti, budi čovjek, ja sam svoje učinio, a ti budi čovjek, budi čovjek i oprosti! – vikao je Srećković već sasvim histerično, parajući tom vikom uši i izazivajući opće negodovanje.

– Oprostio ti je, šta još hoćeš!?

– Vodite ga!

– Ubio mu sina i sad bi još da mu skine lisice!

No Srećković je jednako tupio po istome, ponavljajući neprekidno ono o oprostu i gledajući u Tromblona kao da mu želi ukrasti nešto iz očiju, okrećući ljude sve više protiv sebe. Lucić je pažljivo pratio rast ogorčenja i kad je procijenio da je ono doseglo željenu razinu, da znak Ljubici neka odvedu Srećkovića.

Onaj koji sve oprašta, pa i ubojstvo vlastita sina, čovjek široke i duboke duše da bi u nju mogla propasti Rusija, ostao je sam na poprištu, ogrnut dostojanstvenom tugom, no ne i

slomljen, nego snažan, moćan, sav nekako uzvišen. Sve ga je u tom trenutku činilo uzvišenim, i krvava glava, i blatnjavo odijelo. Gledao je masu oko sebe kao da im kaže, da, brinut ću se za vas, brinut ću se za sve vas i za svu vašu djecu. Jer vas volim. Jer volim vašu djecu.

Prišavši supruzi, Tromblon je uhvati pod ruku i oni stupe na stazu koja je vodila prema izlazu. Ljudi su se razmicali i propuštali ih, upućujući im poglede pune sućuti, poštovanja i podrške. Lucićev plan ispunio se do zadnje pojedinosti i on protrne od zadovoljstva zbog savršenstva režije čitavog zamršenog nauma, čija se delikatna, filigranska krhkost svakog trena mogla raspasti, od ideje da Armanda zatuče upravo bezgrešni Srećković do toga da ga se dovede na pogreb, gdje će od Tromblona morati tražiti oprost.

Samo je on u potpunosti razumio Srećkovićevu histeriju i očaj nakon što mu je Tromblon dao oprost, znajući da nikakav oprost taj nesretnik nije dobio. Oprost kakav mu je Tromblon pružio, on nije ni trebao niti bi ga ikad tražio, barem ne za sebe. Ali Srećković je tražio oprost za sina, kojeg je ugrabio Lucić i držao ga u psećem boksu, gdje mu je društvo pravio golemi crni pas što ga je Ljubica Kontejner dobio križanjem nekoliko ubojitih i krvoločnih pasmina. No Srećković, uvjeren da mu je Tromblon i samo Tromblon oteo sina, ništa nije znao o Luciću. U tome i jest bila jeziva ljepota prizora koji se odvijao na Armandovu grobu. Sav je posao išao preko Sebastijana, koji je Srećkoviću bio poznat kao čovjek od najvećeg Tromblonova povjerenja. Sebastijan je bio taj koji je Srećkoviću prikazao video s čudovišnom gozbom.

– Mali ti se baš zasro, a Srećkoviću? A vidiš, ćuko ga još nije pravo ni počeo jesti, osim malog prsta na nozi i ovog križića na čelu, dečko je još čitav. Nekako mi se čini da ga više užasava činjenica da se taj golemi crni pas, za kojeg se po gradu priča da ga je tvoj sinčić, jebi ga, izmislio samo zato da se lakše izvuče iz govana, ponovno pojavio u njegovu životu, drugi put… Ili će to ipak biti prvi put?

– Zvijeri prokleta! Okani se tih poganih riječi, moj sin je svetac! On ne laže! Ali kako bi ti to mogao razumjeti!

– Ni da bi riječi, Srećkoviću! Bilo kako bilo, prvi put, drugi put, crni pas je tamo i vrlo je stvaran. Tromblon ti poručuje da će ga za sat vremena ponovno početi jesti i da će ga ovaj put živa pojesti, pazi, Srećkoviću, živa, žderat će ga od nožnih prstiju naviše… Od te ga sudbine jedino ti možeš spasit. Ovog trena ćeš otići na parkiralište u centru i ondje ćeš pričekat Armanda. Kad se pojavi, zatuci ga autodizalicom. Razmljeckaj mu glavu. Tuci po

njoj dok od nje ništa ne ostane. Jesi razumio, Srećkoviću?!

Sat vremena prije Armandova pogreba Sebastijan je došao po njega u istražni zatvor i odvezao ga na groblje. Dok su se vozili, učio je tekst što će ga izreći na Armandovu grobu. On će od Tromblona pred svima tražiti oprost za mučko ubojstvo, tumačio mu je Sebastijan, a Tromblon ne samo što će mu ga dati, nego će mu se i zahvaliti za to što je učinio, dat će mu garanciju da će ispuniti svoj dio pogodbe i da će njegov sin biti pušten u jednom komadu.

– Naravno, ovo zadnje ti neće moći izreći – rekao je na kraju Sebastijan.

– Pa kako će mi onda reći?!

– Očima, Srećkoviću! – odvrati Sebastijan nasmijavši se – Pa koliko ste se vas dvojica samo tako dogovarali na onim vašim sastancima!? Čitave ste knjige očima ispisali.

No ma koliko se trudio, ništa utješno Srećković nije uspio pročitati iz Tromblonovih očiju. Nikakvu garanciju. Sve da je i htio, Tromblon mu takvo što nije mogao pružiti zato što nije znao ništa o tome kako je Lucić prisilio Srećkovića na Armandovo ubojstvo. On čak nije ni znao da će se Srećković pojaviti na pogrebu, ali je spremno iskoristio priliku koja mu se pružila, davši mu oprost koji je tražio. Dao ga je ne samo njemu, Srećkoviću, nego i svima onima na groblju koji su bili izgubili vjeru u njega. Lucijanu nije promaklo koliko je upravo ta lakoća u davanju oprosta užasnula Srećkovića, koji je dobro poznavao Tromblonovu tvrdoću i nepopustljivost, kao što je znao da riječi za Tromblona ne predstavljaju ništa više od oružja i sredstva koje će se upotrijebiti i odbaciti, i da je to olako razbacivanje oprostom samo predstava za grobljansku publiku. Taj trenutak kad je Srećković shvatio koliko je bilo beznadno očekivati od čovjeka koji je u stanju žrtvovati vlastita sina da će poštedjeti njegova, bio je najosjetljiviji dio čitava plana i lako se moglo dogoditi da Srećković pukne do kraja te otkrije svima što ga je nagnalo na njegov suludi čin, no Lucijan je upravo u tome uživao, namjerno produžujući napetost do krajnje granice. I dogodilo se upravo ono što je očekivao, Srećković je svoju ulogu odigrao vjerno, ne mijenjajući tekst što ga je naučio od Sebastijana, ponavljajući ga kao automat, i to kao automat koji se pokvario.

Na izlazu iz groblja stvorila se gužva jer su mnogi htjeli stisnuti ruku Tromblonu u znak sućuti i podrške. Lucijan se našao blizu njega, s izrazom dosade i prezira motreći lica koja su se izmjenjivala. Bilo je među njima loših ljudi i dobrih ljudi, pametnih i glupih, radnika i profesora, ali svi su imali nešto zajedničko. Sve su to bili slijepci. Zar je moguće da baš nitko

ne vidi Tromblonovu nakaznost i monstruoznost svega što se na groblju događalo? S kakvom su se samo lakoćom i brzinom okrenuli protiv Srećkovića!? Da su samo mogli, zakopali bi ga živog u onaj isti Armandov grob samo zato što im je smetao očaj u njegovu glasu, zato što su smatrali da je izrekao riječ više onome koga su ponovno priznali za vođu.

Za razliku od njih, Lucijan je vidio. On, koji je promišljeno i planski koristio tog čovjeka, uništavajući ga pritom do kraja, prepoznavao je njegovu iskonsku dobrotu i smatrao ga je, uostalom, ne samo zbog te dobrote, nego i zbog vizije i brojnih drugih kvaliteta, idealnim kandidatom za gradonačelnika, daleko boljim od Tromblona. U mnogočemu ga je podsjećao na njegova oca i često se tih dana sjećao onog poslijepodneva kad je u bolničkoj sobi ostavio revolver kojim se otac kasnije ustrijelio. Autodizalica što ju je tutnuo u Srećkovićeve ruke samo je drugi oblik tog istog revolvera. Ali, za razliku od njegova oca, Srećković je imao izbora. Bio je to težak izbor, ali je postojao. Problem je u tome što je i Srećković bio prokleti slijepac. Dobri slijepac, koji vidi, ali zatvara oči. Da nije tako, napravio bi pravu i tešku stvar i odbio bi ucjenu. Morao je učiniti upravo ono na što je Tromblon bio spreman: morao se odreći sina. Lucijan mu je dao tu mogućnost. Upravo zato odlučio se ugrabiti sina, a ne kćer. U slučaju kćeri, koja je unatoč gluposti i vezi s nekim kao što je Armando, bila bez mrlje, izbor bi bio potpuno jasan i Srećković bi bez razmišljanja krenuo na Armanda. Ali u slučaju malog klerika, mislio je Lucijan, Srećković je jednostavno morao staviti stvari na vagu. Mali klerik je bio kvaran. Ubio je dvije djevojke, ne kajući se nimalo, razmišljajući samo o tome kako da se spasi. U tu je svrhu izmislio crnoga psa – i počeo je vjerovati u crnoga psa. Ne, nije bio nevin, bio je to kvaran mali fanatik. Osim toga, nije bio invalid. Na videu što ga je Sebastijan prikazao Srećkoviću, lijepo se vidjelo kako momak iskače iz kolica i, brži od vjetra, pokušava pobjeći iz boksa, što dalje od Ljubičina crnog Demona, kojeg je tog trenutka doveo psetovođa. Srećković je to vidio. I nije ga baš iznenadilo. Znači da je znao. Sve je vrijeme znao da mu je sin lažljivac i ubojica. Pa ipak je odlučio spasiti ga. Ubiti drugoga i spasiti svoga. Ne samo da je pogazio svoju dobrotu, nego se odrekao svih svojih planova, prepustivši budućnost grada Tromblonu, unatoč tome što je takav ishod prije proglašavao katastrofom.

A da je donio pravu odluku, ništa se od svega toga ne bi dogodilo. Lucijan bi pustio malog klerika, kao što ga je i ovako pustio, u jednom komadu i prilično neoštećenog, čak i s onim malim nožnim prstom, što ga je navodno pojeo Demon. Kao da bi se Demona uopće moglo natjerati da pozdere njegov odvratni prst! Jedini suvenir koji je ponio sa sobom, bio je mali križić na čelu, što ga je sam sebi urezao zato što je u svom poremećenom fanatizmu pomislio da mu je takva zaštita potrebna protiv Demona. Armanda bi riješio netko drugi, a Srećković

bi još bio bogato nagrađen, i to s punom kutijom materijala vezanog za sve moguće Tromblonove prljave radnje i radnjice, pa tako i za ovu posljednju, s Armandom. Da je bio pametan i da je imao Tromblonova zdrava muda, mogao je ovoga spremiti u zatvor za sva vremena i onda pokušati napraviti nešto od grada. Ali, eto, nije!

Eto šta rade ti dobri! Kako je ono rekao Harms? Sve dobri ljudi, ali ne da im se da puste korijen.

33

Najezda slijepaca nije jenjavala. Lucijan isprati pogledom red do samog kraja, sve do njemačkog bunkera na drugoj strani ulice, ne ugledavši nikoga tko bi bio drukčiji. Čestitari. Na kapiji groblja – sve sami čestitari. Naizgled, oni su izražavali sućut. Ali odavao ih je smiješak, prevelika srdačnost pri stiskanju ruke, kao i nada u očima, žicarska želja da se nešto izvuče i dobije, ako ne sad, a ono – jednom. Lucijan se probije kroz masu i krene prema parkiralištu. Tad, lijevo od bunkera, blizu svog automobila, napokon ugleda nekoga čiji je pogled definitivno bio drukčiji. Iz očiju donekle skrivenih šiltom, iz šaka koje su se grčevito stezale, iz čitava nakostriješena držanja tijela, isijavala je silna mržnja i nije bilo nikakve sumnje prema komu je usmjerena. Tako može mrziti samo netko kome je stalo. Djevojka u maskirnim hlačama fiksirala je Tromblona kao da ga želi zgromiti. Nešto bljesne u njezinoj ruci pa nestane u rukavu, drugom rukom popravi kapu i krene prema objektu svoje mržnje, grabeći preko ceste forsiranim muškaračkim hodom, koji Lucijanu izmami jedva primjetan osmijeh. Nastavio je lijeno koračati u njezinu smjeru, praveći se da je ne primjećuje. No, kad se našao kraj nje, munjevito ispruži ruku i zgrabi je ispod lijevog ramena, zabivši joj palac duboko u pazuh, a drugom čvrsto stisne zglob njezine desne ruke, u koju je već uspio kliznuti nožić iz rukava.

– Pusti nož! Pusti nož ili lomim ruku. E, tako. Slušaj me sad! Bit ćeš mirna i krenut ćeš sa mnom prema autu, kao da smo ljubavnici kojima ništa drugo na svijetu nije bitno. Inače ću te zaklat ovim tvojim nožićem, zaklat ću te tako lijepo i čisto da to nitko neće primijetiti i svejedno ćeš završit sa mnom u autu, ali kao leš. Odvest ćemo se odavde i na miru popričat. Onda ću odlučit što ću s tobom.

– Shvaćam da ti ne mogu ništa, gade prokleti, jadni plaćeniče! Ali znaj da svojom voljom ne idem nikamo. Morat ćeš me nosit! Ako nećeš, a ti kolji! – prosikće ona žestoko, iskrenuvši glavu da otkrije vrat. Gledala ga je iskosa s drskošću koja je, ipak, ostavljala prostora za daljnje pregovore, no Lucijan je samo grubo zgrabi i odnese do auta, gdje je još grublje ugura na prednje sjedalo. Mogao se okladiti da je barem jednom ozbiljno tresnula glavom, no kad je sjeo za volan, ona je već bila vezana i sjedila je mirno, gledajući ravno ispred sebe i ne žaleći se ni na što. Neko je vrijeme vozio šuteći, osjećajući na sebi njezin pogled. Bio je to, nema sumnje, pogled žene. No, kad god bi on zirnuo na nju, počela bi izvoditi one svoje muškaračke trikove.

– Skidaj tu kapu! – reče, a ona je još više nabije na glavu, pogledavši ga prkosno. Onda zapali cigaretu i stane otpuhivati dim poput onih dečkića koji misle da tako rade veliki frajeri, prinoseći cigaretu usnama teatralnom kretnjom, bremenitom značenjem. Lucijan se od srca nasmije, ali joj svejedno odlijepi pedagošku ćušku, kojom pomete kapu s lubanje. Ukaza se prilično lijepa glava, s plahim, zbunjenim očima i frizurom kakvu je tih godina nosila Sinead O'Connor. Unatoč ćeli, ničeg muškog nije bilo na njoj, osim što je frapantno podsjećala na jednog muškarca, koji je, doduše, odnedavno bio pokojni. Tako bi vjerojatno izgledao Armando da se kojim slučajem rodio kao žensko.

– Ha! Znao sam! Znao sam čim sam vidio onaj štemerski hod! Nadia Kečavac! Lezbijska pantera negraciozna hoda, zaštitnica Srba, Cigana i pasa lutalica! I svih drugih plačipičaka, uključujući rastafarijanske japije i anarhiste s apanažama i rentama! Tatina noćna mora! Pa dobro, malena, zar si zaista htjela recnut taticu tim nožićem? Jesi? Ali sredio bi te, dušice! Oteo bi ti taj nožić, kao što sam ti ga ja oteo, i još bi te dobro nalupao po guzici. Zar bi ti to trebalo? Šta misliš, kako bi to izgledalo na bratovu sprovodu? Trebala si ipak ponijeti sjekiru. Onda bi možda i mene sredila.

– Sredit ću ja tebe, gade nasilnički! I što si mu uopće ti, nekakvo govno od tjelohranitelja? Potrčko koji mu kuha kave i briše guzicu od silnih sranja, brani od nevinih i nemoćnih, pa i od vlastite kćeri!

Lucijan joj skrušeno potvrdi.

– Moglo bi se reći da jesam sve to što si navela, ako izuzmemo ono s kavama. No, ja sam tvom ocu, prije svega, neka vrsta dušobrižnika. Nadgledam put njegove duše kroz ovu tegobnu dolinu suza. Ali, zar nisi rekla da ćeš me sredit? – reče on naglo zakočivši – Evo, vraćam ti tvoju čakijicu, pa me sredi! Ajde, sredi me! Plačipičko! Ajde, da sad vidim muškarčinu! Bosančinu! Majstora od čakije! Ajde, da te vidim!

Nadia je držala nož u ravnini oka, gledajući preko njega kao preko nišana od marcipana, potpuno nesvjesna što ima u ruci.

– Dušobrižnik? Dušobrižnik, kažeš? Onda ti je u zaludan posao. Njegovu dušu je nemoguće spasit!

– A ko je uopće rekao da je želim spasit!? Moje je dušobrižništvo od drugačije vrste. Nego, čime te tatica toliko naljutio da si ga htjela porezat? Zar samo zbog toga što ti je zabranio da dođeš na bratov sprovod?

Njezino lice postane crveno i vruće. Gejzirske oči počele su izbacivati tekući sadržaj. Ali napućene i nabrekle usne ostale su nijeme.

– Odgovaraj kad te pitam! Jesi ga zato htjela porezat?

– To se tebe ne tiče!

– Mene se sve tiče! – reče on pljesnuvši je izazivački po ruci u kojoj je držala svoju lizaljku od noža – Ali ne moraš ni govorit, vidim po tim suzicama. Ipak je u tome stvar, tatica zabranio izlaske, a kćerkica odmah poteže nožiće! Pa hajde onda! Ubodi! Zamisli da sam ti ja ćaća i ubodi! Na riječima si laka na obaraču, Nađice. Ali kad treba učiniti, onda te nigdje nema. Nemaš muda, baš kao ni Armando. Nisi ti lezba. One imaju muda. Ti samo glumiš lezbu. Ti se samo igraš provokacija i šokova. Ti si ništa. Nula. Razočarala si me, Nađice. Idem van zapalit. Kad se vratim, neću se više zamarat s tobom. Udavit ću te kao mačića i bacit u rijeku.

Lucijan otvori vrata. Lijeva noga, glava i gornji dio tijela našli su mu se vani, ali desna noga i guzica još su bili unutra. Tu je ubola. Samurajski krik mu je proparao uši, a nož ušao u guzicu do drške. Činjenica što je bio malen sad je slabo pomagala.

– Jao, jaoo, joooj! Krv ti jebem! Pa što baš u guzicu, jebote?! – vrisne Lucijan vadeći nožić – Baš me nisi mogla ubost u neko manje bolno i dostojnije mjesto, baš nisi, a Nađice?

Nadia je razrogačenih očiju zurila u okrvavljeni nož, kao da mu se beskrajno čudi.

– Kad si pederčina! Kad si takva zadnja pederčina…

Sakrivši lice rukama, ona brizne u plač. Plakala je u ratama.

Taman kad bi Lucijan pomislio da je gotova, ona bi započela s

novom rundom. Nakon nekog vremena, Lucijan joj stavi ruku

preko ramena i privuče je k sebi. Ona zabije glavu u njegova prsa

i stane ih natapati suzama.

– Nema veze, Nađice, bitno da si ubola, pa makar i u guzicu. Sad ti je sigurno lakše. Je l’ da ti je lakše? Čuj, ja sam ranjen i meni je sad teže, pa bi ti barem zato trebalo biti lakše. Eto, vidiš, nisi baš toliko drukčija od oca koliko misliš. U svakom slučaju, dužan sam ti ispriku.

Ipak imaš veća muda od Armanda. Unatoč zvučnom imenu, brat ti nije bio bog zna što. Nego, nikad se nisam sjetio pitati Tromblona, otkud vam, bogaramu, ta imena? Kakvi su to filmovi pucali Tromblona? Složit ćemo se, je li, da vam imena baš nisu tipična za vaš dio Posavine. S druge strane, niti je tad bilo španjolskih sapunica, niti mi zvuči vjerojatno da bi Tromblon čitao Bretona… A ja sam jedno vrijeme bio zaljubljen u obje sestre Brik, iako mi se možda više sviđala Lili. Uglavnom, Armando… Nema druge, ostaje nam samo Maradona. Jesam u pravu?

– Ajme, kakva pronicljivost! – reče ona podigavši glavu i pljesnuvši rukama, no ta ironija nije uspjela prikriti naglu promjenu njezina raspoloženja nabolje – Tata… Tromblon ga je zapravo htio nazvati Diego Armando, ali ga je od toga odgovorio stariji brat, rekavši da kod nas danas samo pederi imaju dva imena. Nakon duga razmišljanja, odlučio se za Armando.

– To već shvaćam. Diego ipak nije bilo dovoljno zvučno za Tromblonove uši.

– Baš tako, dušobrižniče! A ja, ja sam dobila ime po Nadii Comaneci. Tata… Tromblon je bio lud za sportom. Te se gimnastičarke, doduše, ne sjećam, ali se sjećam nedjeljnih popodneva, maminih bazlamača i radijskih prijenosa nogometnih utakmica, čitava je kuća odjekivala od onih ludih spikera. A znaš kako mi je kršteno ime?

– Bojim se i pitat!

– Komaneči!

– De ne zajebavaj!

– Komaneči, kad ti kažem! Tako se i piše, po Vuku.

– Pa zar je tako nešto moguće? Kako je vaš vrač uopće pristao na to?

– Naravno da nije bilo lako. Ali moj tata… Tromblon je uvijek imao veliku moć uvjeravanja. Digao se protiv njega čitav pokret otpora, čak i mama, koja mu se uvijek u svemu pokoravala. Ali na kraju je bilo po njegovom.

– Što više protivnika ima, Tromblon se bolje i žešće bori. Znači, uvijek je bio takav? – reče Lucijan s nekom toplinom u glasu. Zamišljao je Tromblona u tom vremenu prezrelog socijalizma, kad je imao samo dvije uloge, veterinarskog tehničara koji po selima muva seljake i oca punog nada, kojemu po kući skakuću svjetski nogometni prvak i djevojčica s pet olimpijskih medalja, prva koja je dobila čistu desetku.

– Ne, nije bio uvijek takav! Bio je… Zapravo je bio divan otac. Njega je ova zemlja pokvarila… Pokvarena je ova Hrvatska, dušobrižniče!

– Vjerujem ti, vjerujem ti. Ali o tome i govorim, bio je otac. A što je otac? Otac je borac. Borio se da vam da imena koja će vas blagosloviti energijom, da i vi budete prvaci. I nije se borio samo s ljudima, zahtijevao je i od boga da mu to prizna. To je, naravno, primitivno, ali je i vrlo dirljivo. S tobom je možda i uspio, a s Armandom… A čuj, Gospodin Bog je ipak u godinama i ponekad ne čuje najbolje… Ili je možda stvar u karakteru – on, doduše, zna sve, i prošlost i budućnost, ali najbolje pamti ono najgore. Tako je stvari uredio da Armando postane prvak i on je zaista postao prvak, ali ne nogometni, nego kokainski, vjeruj mi na riječ, u tome je bio bolji i od Maradone. No to ne umanjuje vrijednost Tromblonove borbe. Vidiš, Nađice, on je i sad takav. Samo, danas ima više djece, puno više, i tko mu može zamjerit ako na sve ne stigne gledat jednakim okom… – reče Lucijan i, vidjevši da Nadia opet briše suze, prijeđe u napad – Ipak ti voliš svog taticu, zar ne? Voljela bi opet bit njegova djevojčica? Da opet bude kao nekad u Bosni, prije nego što je postao moćnik kojeg se boje i kojemu se ulizuju? Bit će opet tako, vjeruj mi. Ja ću to srediti.

– Hej!

– Slušam.

– Molim te, prestani. Ja sam se sad smirila, potpuno. Ne pada mi više na pamet napraviti kakvu glupost. Kako bi bilo da me odvezeš na kolodvor? Otići ću u Zagreb i zaboraviti na sve.

– U redu – reče on neočekivano spremno i upali auto. Međutim, nakon petnaestak minuta vožnje, nisu se zaustavili na kolodvoru. Ponovno su bili na mjestu s kojeg su krenuli, na parkiralištu gradskoga groblja. Spuštao se sumrak. Nije bilo žive duše.

– Ovo nije kolodvor – reče ona s nekom zebnjom. – Kako se uzme. Ja bih rekao da je i ovo neka vrsta kolodvora. I odavde se putuje. Hajde, otpratit ću te do Armandova groba. Zato si došla, zar ne?

– O tome ja odlučujem! Rekla sam da se vraćam u Zagreb.

– Zagreb će i sutra biti tamo. Slušaj, otac i mater su ti u žalosti. Izgubili su sina. Nije li vrijeme da im se vrati kći? Večeras ćeš sjedit s njima na karminama, plakat ćete jedno drugome na ramenu i obnavljati veze i uspomene sa svjetskom internacionalom Kečavaca

koji su stigli iz brojnih zemalja i krajeva, od Norveške do Patagonije. Bit će opet kao prije. Nemoj mi reći da to ne želiš.

– Ti si stvarno naročit komad luđaka! Kojemu, uostalom, ne znam ni ime! Čak i da je to istina, čak i da ja to želim, ne želi on! Ta izbacit će me naglavačke iz kuće, nemoj mislit da će se suzdržavat zbog karmina.

– Garantiram da se neće dogodit ništa slično. Preko mene ćeš mu biti vraćena. A ono što ide preko mene, ne odbija nitko, pa ni Tromblon.

– Što to znači?

– To ćeš već uskoro saznati. Sad ću te ostavit nasamo u autu. Ali nemoj dugo razmišljat.

Držeći se za guzicu, polako se udaljio do kapije groblja. Ondje zapali cigaretu i zagleda se u duge nizove grobova koji su se gubili u sumraku.

Nadia Kečavac je ostala u autu, grozničavo razmišljajući što da učini. Jednim okom gledala je u njegovu nepomičnu siluetu, kao isklesanu u vratima groblja, drugim je pogledavala na ključ za paljenje što ga je Lucijan namjerno zaboravio u autu ostavljajući joj mogućnost da pobjegne. I njoj je dao mogućnost izbora, kao što je to učinio i s njezinim bratom, i sa Srećkovićem i sa mnogim drugima. No nije znao, ili se samo pravio da ne zna, da je za nju takva mogućnost samo prividna i da ona zapravo izbora nema. Zgrabivši ključeve, Nadia bezglavo istrči iz auta.

– Zaboravio si ovo, dušobrižniče – reče kad je stigla do njega.

– Zapravo se zovem Lucijan. Možeš me tako zvati – odvrati on spremajući ključeve u džep. Onda je čvrsto primi za ruku i povede k Armandovu grobu.

34

Mačka i Roki Raketa vratili su se u Zagreb. Obojica nesretnici u ljubavi, nisu mogli naći utjehu ni u čemu. Bio je kraj osmog mjeseca, vrijeme kad ljeto postaje tužnije, a u pustom gradu nema čovjeka – osim onog siromašnog, nesretnog i jadnog, od kakvog je Mačka cijeli život bježao. Uostalom, nije se njima nikamo ni išlo, provodili su vrijeme klateći se po stanu. Odnosno, to je činio Roki Raketa. Mačka nije pokazivao ni takav slabašan intenzitet aktivnosti. On je praktički živio u svom gumenjaku što ga je postavio nasred sobe, izvaljen u njemu kao u kakvom bazenu, s kapetanskom kapom na glavi. Tu je jeo i spavao, ali najčešće je ipak pio, uslijed čega se gumenjak ubrzo ispunio bocama. Odatle su se širila isparenja opasnog smrada i u tim je stanjima Mački svašta padalo na pamet. Prenuo bi se iz kratkotrajne dnevne ili noćne more, pa bi, na primjer, rekao:

– Roki, ako želiš da te gađam iz podvodne puške, zalaj tri puta, skoči u zrak i okreni se jedanput…

Roki bi na to slabašno zalajao, skočio i okrenuo se u zraku, ali traljavo, ni približno onako spretno i hitro kao nekad. Onda bi skočio na fotelju i namjestio se u položaj mete i žrtve, a Mačka bi ga gađao podvodnom puškom. Istina, nije baš gađao u njega, nego malo pokraj, kao kad bacač noževa izvodi svoju predstavu s nemoćnom ljepoticom. Međutim, Rokijev je pogled govorio da bi mu bilo svejedno sve i da ga pogodi. Bio bi tek nešto radosniji kad bi Mački nosio natrag harpun. To jasno govori koliko je duboka bila njegova depresija. Ni njemu se budućnost nije činila svijetlom, premda su pred njegovim gospodarom u profesionalnom smislu bila lijepa vremena i čak dvije knjige koje će uskoro biti objavljene. Jednu od njih, doduše, još nije napisao. Svaki si dan govori da će početi sutra ujutro, ali kad to jutro dođe, on najprije poželi nešto popiti kako bi sprao mučninu i odagnao mamurluk. No pravi je razlog bio taj što mu se to gadilo više nego išta. Nije on bio glup i znao je što izdavač želi s tom knjigom, kao što je znao da će ga to, kad knjiga bude objavljena, još više udaljiti od Anete. A on je njoj htio pokazati koliko je bila u krivu kad mu je rekla da nije umjetnik. Ne mora on nju više nikada vidjeti, ali će joj dokazati kako je grdno pogriješila. Priviđala mu se živo, kao da je tu, njezino lice, tako proturječno, eterično, a čulno, vodio je s njim duge krvave razgovore, ali najčešće je ipak viđao repić na onoj savršenoj stražnjici, pružao je ruke da ga dodirne i nikako ne bi uspijevao, uvijek bi mu izmicao. Od tih silnih pokušaja umorio bi se i zaspao, ali i tu bi se događalo isto, pa bi se budio i tad bi obično navalio na Rokija nekim očajničkim monologom:

– Ništa od nas dvojice, a, moj Roki, bivša raketo! Ništa! Najbolje da se odmah ubijemo! Kurac sam ja genijalan pisac! A šta i ako jesam, šta mi vrijedi da me prepoznaju kad krepam!? A ti, što si tek ti zasro! S takvim talentom, s takvom virtuoznošću, ti si se napopastio na šunke i pršute! A lijepo sam ti rekao! Nisi me slušao i zato si sad invalid, ništa više od tebe, nema više onih prelijepih krađa, lijepih poput… Anetina repića! Lijepih poput repića one kujice koja ti je došla glave! A joj! Dođi, Roki, ti si ranjen poput mene, vidiš što su nam napravile te dvije otočke kuje? Ali pokazat ćemo mi njima! Idemo završit ovo, idemo se obojica ubit! To je jedino rješenje. Otići s praskom! Pa neka vide, kuje, koga su izgubile!

Trajalo je to danima, tjednima. Prvi se, naravno, trgnuo Roki. On je, doduše, i prije, uza svu tugu i apatiju u koju je bio upao, odrađivao minimum stvari za Mačku. Dok bi ovaj skandirao svoje tugaljive govore, pas bi digao glavu i pažljivo ga slušao neko vrijeme, a onda bi, kad bi mu postalo previše, skočio na Mačkina prsa, srušio ga na rub gumenjaka, čije su stijenke bile udobnije od jastuka, navukao preko njega pokrivač i stajao nad njim dok ne zaspe. Ni ono malo hrane Mačka ne bi pojeo da je Roki nije donio i ostavio kraj njega. U stanu, iza debelih zastora, nije se znalo je li dan ili noć, ali jednog dana Roki osjeti užasnu potrebu pogledati van, u svijet. Kad tamo zrak, sunce, nježna svjetlost jutra, nepregledna masa ljudi koji se kreću u svim smjerovima, tramvaji koji dolaze i odlaze. Zarazni entuzijazam svijeta prože Rokija. Duh mu zavapi za kretanjem. Pa što ako ne može juriti kao nekad? Nije on samo zbog toga zaslužio postati Raketom.

A Mačka je u gumenjaku zastenjao kad ga je probolo koplje svjetlosti. Neko je vrijeme psovao i protestirao, zatvarajući kapke tako snažno da su ga zaboljeli mišići. No Roki je bio neumoljiv, pa se ovaj napokon iskobelja iz gumenjaka, teturajući nesigurno po čvrstom tlu poput mornara koji se vraća s duge i mučne plovidbe što ga je zauvijek promijenila. S nekom ravnodušnošću mudraca poče pospremati stan. Radio je polako, ne žureći se, kao čovjek koji ne želi zanemariti svakodnevne poslove iako jako dobro zna da je to besmisleno jer prema Zemlji leti meteor koji će za dan ili dva sve uništiti. Kad je stan doveo u red, on se vrati svom romanu i pročita ga s gađenjem, a zatim podere stranicu po stranicu i baci u smeće. To isto napravi s dramom.

Zatim uze prazan list papira i napiše naslov: REPIĆ. Učinio je to drhtavom rukom, koja se tresla od želje da odmah počne pisati, ali se suzdrži i prelomi olovku.

Nekako oko tog događaja nazvao ga je debeli urednik.

– Što je s rukopisom? Je li gotov?

– Nema rukopisa. Neću to radit. Nećete vi od mene radit budalu.

S druge strane čula se neka teška, samozadovoljna tišina. Zatim se debeljko prigušeno nasmije.

– Pa, neću reći da tako nešto nisam očekivao. Slušaj, onda će te radovat da čuješ da je knjiga gotova. Ti to možda ne znaš, ali si je već napisao. Vrlo je zanimljiva i puna sočnih detalja. Prvih tisuću kupaca autobiografije Kristijana Mačke dobit će i njegovu zbirku priča, tek kao ilustraciju za one koji žele dublje ući u njegov nastrani svijet. Slušaj, Mačka, navrati ovih dana da se dogovorimo oko promocije. Naš marketing ima nekih ideja u vezi s tobom i tvojim četveronožnim prijateljem.

– Nemam ja namjeru imati ikakve veze s tim.

– Slušaj, Mačiću! Jesi ti pročitao ugovor? Ti si dužan napravit sve što mi od tebe zatražimo. Inače si gotov.

35

DIVLJA MAČKA, šokantna i necenzurirana autobiografija Kristijana Mačića Mačke, kako ju je najavljivao izdavač, hrvatskog pisca i plejboja, ratnika i svjetskog putnika, dendija, džetsetera i ultimativnog umjetnika života, postigla je fantastičan uspjeh. Prvo izdanje rasprodano je u manje od tjedan dana. Tog Mačku, kako je on predstavljen u knjizi i, još više, na posebno osmišljenim promocijama, ljudi su obožavali kao boga ili fanatično mrzili; ali i jedni i drugi su kupovali knjigu. Jedni da bi je čitali kao Bibliju ili priručnik kako da sami ostvare život nalik onome Kristijana Mačke, drugi zato da knjigu poderu, spale, obrišu njome guzicu ili da je jednostavno čitaju snebivajući se i uživajući u osjećaju vlastite pameti i ispravnosti.

Na promocijama je pas potpisivao knjige jer se Mačka s tim nije želio zamarati. Sjedeći na stolici kao na prijestolju, poput ludog Ludviga Bavarskog, u dizajnerskoj odjeći, šarenoj, kožnatoj, plastičnoj, punoj zamornih detalja koji su iscrpljivali pogled temeljitije od televizijskog zabavnog programa, Mačka je ili prezrivo šutio ili vikao i vrijeđao svoje čitatelje. Nerijetko bi izbijali incidenti; neki bi isprovocirani posjetitelj htio nasrnuti na Mačku, ali bi ga u tome spriječili zaštitari, redovito u posljednji tren. Ponekad bi se pas, umjesto potpisa, popišao ili posrao na knjigu. Takvi su primjerci bili osobito cijenjeni među fanovima i na internetskim su aukcijama postizali basnoslovne cijene.

Naravno, pravi Kristijan Mačić Mačka s time nije imao nikakve veze. Tip koji ga je glumio na promocijama bio je rumunjski Hrvat iz okolice Temišvara, dotad nezaposleni glumac amater, izabran zbog nevjerojatne sličnosti s njime. Osim izgleda, imao je još nešto zajedničko s pravim Mačkom, iz nekog je razloga mislio da je najveći glumac na svijetu i bio je ljutit na sve koji mu to ne bi priznali. Pas, naprotiv, nije imao nikakve sličnosti s Rokijem, bio je to antipatični pinč, oholiji i od samog Mačke, posebno dresiran da olovkom naškraba na papiru nešto što su svi smatrali Mačkinim potpisom.

Mačkino tvrdoglavo odbijanje da sudjeluje u toj lakrdiji donijelo mu je goleme probleme. Ne samo da je morao vratiti honorar, nego ga je izdavač tužio zbog neispunjavanja obveza po ugovoru, pa je još morao platiti kaznu i sudske troškove. Prodao je sve što je imao i još je ostao dužan. Ali bio je dosljedan. Nije htio čuti ni za tu knjigu, a ni za zbirku, koje se također odrekao. Ništa bolje mišljenje nije imao o svojoj drami, od koje je svojedobno toliko očekivao. S tim se, uostalom, slagala i kritika. Recenzije su, naime, bile tako porazne da se

vlasnik kazališta našao u velikoj dvojbi što uopće raditi s tom predstavom nakon premijere, sve mu je govorilo da je treba skinuti s repertoara, ali ga je u tome sprečavala jedna sitnica: bujica ljudi koja se slijevala pred malo kazalište nikako nije jenjavala. Tako ju je ipak ostavio i dvorana mu je mjesecima bila dupkom puna.

O svemu tome Mačka nije htio ništa znati. Honorar za dramu je ipak uzeo jer mu je očajnički trebao za plaćanje sudskih kazni i troškova. On je sad mislio samo na jedno, na to da napiše „Repić", svoje novo djelo, samo je o njemu razmišljao, samo je njega sanjao, razrađujući u glavi scene i likove, razgovarajući sam sa sobom dok je smišljao dijaloge. Jedino što nije radio, što se zapravo još nije usudio raditi, bilo je pisanje tog novog djela, i to zato što nije htio da se taj vreli život koji je u njemu kuhao, koji je vrio, koji se prelijevao i tekao u stotinu smjerova, prije vremena okameni. Bojao se da će, ako prerano započne s procesom pisanja, sve to ostati mrtvo, na onaj isti način kao u njegovim prijašnjim tekstovima.

Prije nego što je napustio svoj veliki stan u centru i zaputio se u nepoznato, smatrao je da to treba reći Rokiju:

– Jesi uz mene, Roki? Ma znam da jesi, ti si moj jedini prijatelj, i ja ti kažem, ovo je ono što meni treba, ne treba meni novac, ne trebaju mi žene, nikakvo uživanje! U tome sam griješio, u tome sam strašno griješio! Umjetniku treba patnja, zar ne, ti to znaš, je li da znaš, Roki? O, kako sam bio glup! Dođi da te poljubim, i oprosti mi, prijatelju, oprosti mi! Ja ću razumjeti ako ne želiš poći sa mnom jer ništa ti dobro ne mogu obećati, samo patnju, trpljenje i odricanje – možda zauvijek. Ali ako želiš, zalaj tri… Ma, ako želiš, prijatelju, samo pođi!

I ponovno su krenuli, pas i čovjek-mačka, jedan uz drugoga.

Počeo je teški život totalnog umjetnika. Prvih tjedan dana su spavali u terencu, ali im je ponestalo novca, pa su potražili Karla, trgovca svim i svačim. Ovaj je auto kupio, plativši mu za njega trećinu iznosa što ga je istovario Mačka. U neko drugo doba kod njega to ne bi prošlo, naročito kad se uzme u obzir da je u Splitu morao obaviti generalku, ali sad samo primi novac s nekom uzvišenom ravnodušnošću i nehajem koji je jasno govorio koliko mu je naporno baviti se trivijalnim prizemljem egzistencije. No Karlo ga nije htio samo tako pustiti.

– Nego slušaj ti mene! Ma pusti to jebeno pisanje, nije to za muškarce poput nas. Vidi, ti sam svojim jezikom moš čovjeku govno prodat, vjeruj meni, ja to znam prepoznat. Radi sa mnom i neš znat di ti je kraj.

A Mačka, kojeg je ipak dirnula ova, premda ponešto gruba, briga za njega, primi trgovca za

nadlakticu i reče:

– Drugačiji je moj put, prijatelju. Ali kad dođem do njegova kraja, zašto ne, možda se okušam i u tome. Budi mi dobar.

Elegičan, a sav u ognju stvaralačke vatre, sav od patnje, a pun želje da tu patnju pretvori u nešto plemenito i trajno, Mačka je dan-dva obilazio uobičajena dobro osvijetljena mjesta zagrebačkih beskućnika, s labavim planom da ponovno ode na more, gdje je još uvijek toplo i može se prespavati na plaži, pod borovima ili gdje već Mediteran rasprostre ležaj za svoje dijete, kako je lijepo mislio Mačka. Međutim, tad je saznao da mu je umrla baba i on je otišao srediti stvari oko pogreba.

Mačka je volio babu, ali je žalost zbog njezine smrti samo propala u dubok bunar tuge koji se bio izdubio u njemu. Htio je on sad što više tuge, što više nesreće, stotine podmuklih udaraca sa svih strana. S nekim naročitim zadovoljstvom platio je troškove pogreba, trošeći zadnji novac. I glazbu je naručio. No za karmine nije preostalo, jedino su on i Roki sjedili za siromaškim stolom, jedući i pijući u spomen na babu. A i to što su jeli bilo je iz babinih zaliha. Ogledajući se po jadnoj kućici, koja se sva raspadala, Mačka pomisli da bi baš tu, gdje je rođen, u mjestu koje je oduvijek mrzio, mogao napisati svoju knjigu. Tu vrhunsku knjigu. Umjetničko djelo. Remek-djelo koje bi i Anetu očaralo. Tako je promijenio plan i, umjesto da ode na put, odlučio ostati u babinoj kućici dok ne završi posao.

Počelo je sjajno i tako se nastavilo prvih mjesec i pol, dva. Bilo je to bogato, ispunjeno, inspirativno razdoblje. Nije on zapravo ništa konkretno radio, osim što je u glavi razrađivao i kuhao materijal, stvarno i duboko proživljavajući situacije, epizode i prizore iz te svoje knjige, koju je najradije zamišljao kao roman, ali mogla je to biti i nekakva drama u nastavcima. Za to vrijeme ona je u glavi bila gotova, gotovo ju je znao napamet i često bi Rokiju oduševljeno govorio čitave pasuse. Bilo je vrijeme da sjedne za stol i da je zapiše. Nije se mogao izvlačiti na to da nema uvjeta. Osjetivši da je Mačka na tragu nečeg ozbiljnog i dubokog, Roki je opet preuzeo brigu o prizemlju njihove egzistencije i povremeno bi diskretno odradio neki sitniji posao, tek toliko da ne budu gladni i da Mačka ima za koje piće, kavu, cigarete.

– Da, Roki! Došao je i taj trenutak – da se napravi završni korak. Sutra će se ova ruka, pogledaj, ova profinjena pijanistička ruka, spustiti na bijeli papir. Pisat će olovkom, svirat će rukom i prstima, na starinski način, poput slavnih predšasnika. Ova knjiga mora biti tako napisana, Roki, prijatelju, to je kao da pišeš vlastitom krvlju! Ova će ruka, snažna ruka,

potpomognuta i tvojom snagom, početi borbu s užasom bjeline, s užasom praznine i ništavila. I ova će ruka pobijediti! Ova će ruka pobijediti! Tako je Mačka govorio Rokiju. A Roki je, radostan, zalajao tri puta i isto se toliko puta okrenuo u zraku, a da Mačka to od njega nije tražio. Sutradan je pisac zaista sjeo za stol, duboko se zagledao u njega, lomeći se i grčeći, a zatim je bez glasa ustao i otišao do najbliže birtije, gdje se užasno napio, napravio sranje, razbio dvojicu lokalaca, skinuo konobarici suknju i gaćice urlajući da mu dopusti da joj podraga repić. Došla je policija, došla je i hitna, pa su ga udruženim snagama odveli u Popovaču. Dok su mu navlačili košulju, vikao je da će ih sve pobiti i da je on najveći hrvatski pisac od Marulića do danas.

36

Po povratku iz Popovače Mačka se zaželio ljudskog društva. Dani i dani, što ih je provodio s Rokijem i sam sa sobom, sa svojim riječima, rečenicama i slikama, prilično su ga iscrpili. Htio je sad te slike prikazati drugima, vidjeti kako njegove riječi djeluju na brata čovjeka, dobiti povratnu reakciju prije nego što se ponovno zatvori i stane ih zapisivati. Tako se počeo družiti s kiparom amaterom, svojim prvim susjedom, koji ga je već nekoliko puta pozivao da nešto popije kod njega. Taj je imao zgodnu kolibu na brijegu iznad kuće, zvao ju je svojim ateljeom, i pravio je sasvim pristojno vino i rakiju. Njih su dvojica tamo provodili ugodne sate raspravljajući „o umjetnosti i životu", kako je to nazivao kipar. Uskoro mu je Mačka počeo prepričavati svoj roman. Bolje rečeno, doslovce mu ga je govorio, u razgovoru i na prekide, ne otkrivajući o čemu se radi. I činio je to, mora se reći, iznimno dobro, uživljeno, često bi znao ustajati i skakati, izrazi lica bi mu se mijenjali kao na traci, glas bi od tihog šapta pojurio do nebeskih visina u manje od sekunde; bio je on, uostalom, rođeni glumac. U tim je pričama, naravno, bilo riječi i o Rokiju Raketi i njegovim čudesnim talentima, od kojih govor nije jedini – jer, u Mačkinom romanu Roki ne samo da je govorio, nego je bio poliglot, a nastao je u vojnom laboratoriju i obučen je za obavljanje najsloženijih zadataka; on je glavnom junaku u ratu spasio život i otad su nerazdvojni.

Kipara su Mačkine priče oduševile. On je i prije bio, blago rečeno, impresioniran Mačkom, pratio je njegove uspjehe, imao obje njegove knjige. Čitava ga je njegova obitelj obožavala. Još kad mu je Mačka rekao pravu istinu o cijeloj toj lakrdiji i kako onaj Mačka koji se naslikava na televiziji i u novinama uopće nije on, njegov susjed, osjetio je kipar duboku zahvalnost prema ovom Kristijanu Mački, bio je počašćen što mu je poklonio toliko povjerenje i rekao istinu koju zna svega nekoliko ljudi u čitavoj zemlji.

Kipar je bio ono što ljudi zovu dobrim čovjekom. Prilagodljiv. Sa seljacima se ponašao kao seljačina, s gospodom kao gospodin, samo nešto manji od njih, s umjetnicima kao umjetnik. Tu je već znao biti tašt i osjetljiv, osobito kad se radilo o skulpturama koje je izrađivao. Iako se savršeno snalazio i u selu i u gradu, iako su od njega skulpture kupovali i naručivali svi, od pojedinaca do ustanova, od šefa katastra do župnika i gvardijana, on bi se u društvu umjetnika, a Mačku je smatrao velikim umjetnikom, uvijek tužio na malo mjesto i provinciju koja nema razumijevanja za umjetnost i duh općenito. Rekao je kako je Rokijeva akcija protiv provincijskih novčanika i napad na njihovu malograđansku imovinu simbol kazne koja se morala sručiti na glave onih koji vječno žive svoje male, samozadovoljne živote, ne mareći

za duh i više vrijednosti. To ga je odmah nadahnulo, pa je zamolio Mačku da mu pozira za novo djelo zajedno sa svojim psom. Bit će to velika kompozicija i zvat će se „Kažnjavatelji".

Izrada kompozicije trajala je tjednima. Kipar je bio svestran i radio je s raznim materijalima, od drva i kamena do željeza i plastike, a nije prezao ni od interpolacija, kad bi u svoje kompozicije umetao već gotove predmete. I ovo će biti djelo takve vrste. „Bit će to totalna umjetnost." – rekao je Mački, a ovaj se malo trgnuo na ovo „totalna". No time je kipar zapravo htio reći da će to biti prava umjetnost, za razliku od svega onoga što je štancao za bogatune, župnike i direktore. Ono, bajo kupi konja, zove te kući da ga pogledaš i kaže – napravi mi kip ovog mog konja. Drugi baja iskopa ribnjak i traži da mu isklešem ribnjak, isti vaki, sam manji, da bude ko lavabo. Pa kako da ti isklešem ribnjak, čovječe?! Mogao bih ti ga možda naslikat, ali klesanje će teže ići! Sliku već imam, sad oću ribnjakov kip! Je l' ti to moš napravit il da zovem drugog? I on mu napravi ribnjak, od drva, s vrbama, mostićima, patkama i srebrnom štukom koja iskače iz vode, a baja ga stavi ispod slike tog istog ribnjaka, nalije u nj vode da on i njegovo društvo u njemu peru ruke masne od pečenice. Dosta je njemu toga, baš kao što je i Mački dosta one laži o kojoj mu je pričao, ovo će djelo biti radikalni zaokret. Nakon ovoga nikad se on više neće ponižavati.

Za to vrijeme njih su se trojica sjajno zabavljali, pili i jeli na kiparov račun. Mačka je iskreno priznao novom prijatelju da Roki i on više i ne žele stajati dobro kad je o financijama riječ. S čašom u ruci obilazio je kipara dok je radio, divio se njegovom umijeću s drvom, sa željezom, kako dobro udara dlijetom, kako samo majstorski vari. Kipar mu je dopuštao da promatra pojedine faze izrade i pojedinačne elemente, ali su imali dogovor da konačnu kompoziciju neće vidjeti dok ne bude završena.

Bio je prekrasan dan krajem listopada kad je kipar objavio da je kompozicija gotova. Oko podneva se pojavio kod Mačke, s litrom rakije starom dvanaest godina i kulenom. Ovaj se tek probudio i jedva je razumio uzbuđenog susjeda. Nakon što su popili po rakiju, kipar reče da je otkrivanje kompozicije zakazano za danas popodne, o sumraku, na njegovu brijegu, i da bi mu bila velika čast da to učini baš on, Mačka.

Do popodneva je Mačka već letio kroz treće nebo, gonjen vatrom kojom ga je palila dvanaestogodišnjakinja, koja se pokazala prevelikim iskušenjem za njega. Kulen nije ni pipnuo. Dvanaestogodišnjakinja mu nije dala, ona je bila ta koja je tražila još lude hrane za sebe. Mačka je izišao iz kuće s namjerom da ode u birtiju, bio je željan kavge i incidenata, ali mu pozornost privuku vatre upaljene na brdu. Tek tad se sjeti da ga je ovaj pozvao da otkrije njegovu skulpturu. Kako je ono rekao? Kompoziciju! Kom-poziciju! Kakva je to jebena fakin

budala!

Polako je krenuo uz brdo, smješkajući se pakosno. Otkrit će on njemu kompoziciju. Koma-poziciju! Roki ga je pratio na maloj udaljenosti, reda radi, rezigniran, već pomiren s katastrofom koju je predviđao. Međutim, kad je Mačka stigao gore, gdje je dočekan sa svim počastima, kao kralj umjetnosti, njegovo raspoloženje se promijeni. Vatre su osvjetljavale čitavo brdo i pod plahtama što su prekrivale kiparevo umjetničko djelo moglo se zaista kriti svašta, pomisli Mačka, zapravo je lijepo gledati ih i zamišljati da ispod njih zaista nečega ima, možda kakav novi Giacometti ili Brancusi ili sama Aneta sa svojim čudesnim repićem, možda je kipar uspio iščupati nešto iz njegove podsvijesti i sad svi Krmelješevići i Condalozzijevi čekaju unutar te kompozicije da zamašu repićima u znak da mu opraštaju… Odjednom mu postane lijepo, tu, na brdu osvijetljenom vatrama kao u davna plemenska vremena, s prijateljem i kolegom umjetnikom koji je stvorio nešto njemu u čast, obuzme ga osjećaj nježnosti i dubokog prijateljstva, pa sa suzama u očima izljubi brata umjetnika.

Tu su još bili kipareva žena i kći, studentica i vatrena obožavateljica onoga Kristijana Mačke, te njihov sin, svi njemu na usluzi. Studentica je razjapljenih usta hodala za njim s tanjurom punim narezaka i paklenih feferona, a Mačka je grabio i jeo, gurajući u sebe feferone kao da oni vode ravno u raj, jureći brdom čas ovamo, čas onamo, naglo mijenjajući smjer, čime je zbunjivao kako usplahirenu studenticu, tako i kipareva sina zdravih rumenih obraza koji je obnašao dužnost Mačkina peharnika i pazio da mu ne uzmanjka vina.

Kipar ga upozna s proćelavim debeljuškastim muškarcem s naočalama, za kojeg reče da je njegov dobar prijatelj i, nadasve, prijatelj umjetnosti i umjetnika. To je bila istina utoliko što je ovaj sam sebi zaista bio prijatelj, a sebe je smatrao umjetnikom zato što je prije tridesetak godina objavio zbirku pjesama posvećenu svom ljubljenom biciklu. Inače je bio novinar i lokalni dopisnik nekog dnevnog lista i kipar se nadao da će pisati o njegovu novom djelu. Treba reći da kipareve namjere nipošto nisu bile nečasne, on je najprije novinaru uputio uobičajeni poziv, ali ga je ovaj glatko odbio rekavši da ide raditi prilog o deložaciji rode s krova u Goricama. Nemajući kamo, kipar reče da će skulpturu otkriti nitko drugi do Kristijan Mačka. Nije to planirao, jednostavno mu je izletjelo.

– Kristijan Mačka je danas u Ljubljani. Baš je sad bilo na telki – reče novinar.

– E ja ti kažem da će doći! Na moje brdo! A ti idi i gledaj kako deložiraju rodu!

Sad kad se novinar ipak pojavio, kipara je pomalo grizla savjest što se poslužio tim mamcem,

za koji je znao da je laž zato što njegov prijatelj nipošto ne želi biti onaj lažni Kristijan Mačka, i pod cijenu života u bijedi, a novinar, kao i svi ostali, želi baš tog, lažnog Mačku. Odlučio je da će ovome priznati svoj trenutak slabosti, ali tek nakon što on otkrije kompoziciju. A kad je vidi i shvati njezin značaj i ljepotu, sve će ionako biti sporedno, malo i ništavno. Čovjek, na kraju krajeva, ima pravo na male podlosti ako će to pomoći višem cilju. Pa čak se i on, veliki Kristijan Mačka, služio takvim metodama, o tome mu je sam pripovijedao.

Kipar je otkrivanje kompozicije zamislio kao čitavu malu predstavu. Na malom podiju iza središnje vatre stajala je njegova žena i pjevala; imala je uistinu lijep glas i od ljepote njezinih visokih tonova imale su, prema kiparevoj zamisli, buknuti još dvije vatre: njih su diskretno potpalili kći i sin. On, nažalost, nije znao koliko Mačka mrzi glazbu. Iako je kao tinejdžer, shvativši da se tako lakše bare komadi, nadljudskom snagom volje naučio svirati na gitari nekoliko pjesama koje su tad bile popularne na plažama i u parkovima, ta mržnja nije nestala, dapače, zbog prstiju izrezanih gitarskim žicama, iz kojih je danima pišala krv, ona se još više povećala. A sad je jednostavno buknula, poput tih vatri koje su gorjele posvuda kao da je cijelo brdo zahvatio požar. Mačka je stajao pokraj kompozicije, a žena je u njegovim ušima cičala do bola. On strgne plahte s kompozicije i baci ih na pjevačicu, proderavši se:

– Nemoj da te ja moram utišavat!

Ostavivši ženu zarobljenu pod plahtama, Mačka se spusti niz brdo, do stola za kojim su sjedili novinar, kipar i njegova djeca, svi marljivo gledajući kompoziciju. Nisu imali pojma što se zbilo gore. Mačka sjedne i natoči si punu čašu vina, pa se okrene onoj dvojici i počne im pričati o ljepoti ženskog repića. Kipar ga je neko vrijeme slušao, zaprepašten i uvrijeđen, a onda reče:

– Pa ti nisi ni pogledao kompoziciju.

– Koju kompoziciju? Koju koma-poziciju? O čemu ti pričaš, ja ti pričam o čudu, o repiću, kretenu, o repiću, a ti meni… O čemu si ono pričao?

– O kompoziciji! O „Kažnjavateljima”!

– O kažnjavateljima? – ponovi Mačka kao da to prvi put čuje.

– Da! O onome! – poviče kipar pokazavši rukom na vrh brda. Mačka podigne pogled i

napokon ugleda kompoziciju. Nekog golemog tipa usred čopora zvjeradi, kojoj je bilo teško odrediti vrstu, mogli su to biti nekakvi kibernetički psi, ali i vukovi ili mačke ili risovi ili zli zečevi. Golemi momak bio je grubo istesan od drva na način koji je oponašao pračovjekov stil obrade kamena, na glavi je imao motorističku kacigu preuređenu u nekakav svemirski šljem, u ruci je držao nekakvo oružje upereno na njih dolje, a na ramenima su mu bila dva stvora, od kojih je jedan sigurno bio pas, i to simpatični plišani švrćo, mila životinja, na desnom ramenu; na lijevom se nalazilo hibridno čudovište, načinjeno od kanti, metalnih cijevi, vijaka i velikih matica. Prije nego što je vidio kompoziciju, Mačka je imao blagi poriv da ispljuska kipara zato što ga zamara svojim glupostima i ne sluša njegovu priču o repiću, ali ga pogled na ovo toliko razveseli da se poče grohotom smijati.

– Ha-ha-ha! Kako si rekao da se zovu ovi gore?

– „Kažnjavatelji”. Zovu se „Kažnjavatelji”! – odgovori kipar uvrijeđeno, pogledavajući novinara, koji se pravio da fotografira kompoziciju, ali se zapravo čudio živosti onih plahti iza nje, kojih se kipareva žena još uvijek nije uspjela osloboditi.

– A da? A koji mu je ono kurac u ruci?

– Laser.

– Laser?! – ponovi Mačka smijući se. – Pa što laser?

– A to mi je tako došlo, trenutak inspiracije, jednostavno sam to morao staviti. Nekako mi je futuristički, znaš, es-ef.

– A. A ona dva psa na ramenima?

– To je dobro i zlo. Kažnjavatelji nisu neki bezumni uništavatelji, razumiješ? Oni gledaju odozgo i procjenjuju. Oni mogu, ako procijene da su ljudi dobri, među njih poslati onog desnog, on će onda za sobom povesti pleme dobrih, koji donose obilje i napredak. A mogu i…

– A mogu i sve razjebat laserom! Ha-ha-ha! Ili mogu napucikat onog metalnog transformera! I zlog zeca! I krvoločno janje mesoždera! Ha-ha-ha! Koji si ti kreten! E, a koji kurac ti slikaš? Nemoj tu slikat, čovječe! A ti, ti, slušaj me sad, tokaru imbecilni! Ostavi se toga posla i nemoj više gluposti radit! Ovo – pokaže Mačka kažiprstom, koji mu se pri odsjaju vatre nekako čudno izdužio – ovo je najveća glupost koju sam ikad vidio! Hiperglupost! Überglupost! Ne radi više gluposti, čuješ li!? Bolje da si to smeće ostavio gdje je i bilo nego što si ga na ovu hrpu natovario! Razumiješ li?! Reci, razumiješ li?!

Kako je kipar sjedio zaprepašten i nijem, Mačka ga počne lagano, uvredljivo pljuskati. Uto se pojavi i žena, sva uplakana, bijesno pogleda muža i otpraši dalje niz brdo. Nešto u divljem galopu njezinih guzova natjera Mačku da odustane od maltretiranja kipara i krene za njom. No odmah se oklizne na vlažnoj travi i otkotrlja u nježni grm mekanih i mesnatih listova. Glava mu odsjedne u baršunastoj mahovini, a listovi ga poškrope rosom, čija je mirisna hladnoća godila njegovoj vrelini i bio bi on tu najradije zaspao, ali mu to nije dopustio Roki, koji ga je blago zubima povlačio za uho. Mačka napokon ustane i otetura kući.

Kipar je ostao sjediti za stolom dugo nakon što su svi otišli. I vatre su se pogasile, tek su se mjestimice mogle vidjeti umorne oči žeravica. Bio je, naravno, šokiran. On se divio Mački, može se reći da ga je zavolio, možda se potajno nadao da će se ugrijati na suncu njegove slave, a sad je doživio takvo poniženje. Pomislio je kako ga je taj zli čovjek cijelo vrijeme varao i obmanjivao i sad je njegovo dobro srce vapilo za osvetom. Iste je večeri otišao u birtiju, gdje je za šankom ispričao istinu o misterioznim krađama što su prije izvjesnog vremena uznemirile mjesto.

37

Priča se proširila nevjerojatnom brzinom, prelazeći s usta na usta, puneći se gnjevom i nemilosrdnošću, dobivajući fantastične i nevjerojatne oblike. Selo nikad nije voljelo Mačku, moglo bi se reći da ga je potajno mrzilo, tolerirali su ga zato što je bio dobar ratnik, a većina ga se i bojala. Otkako je postao poznat, ta je mržnja postala očitijom i nije, kao prije, šaputala u manjim društvima nego se glasno derala u mjesnoj birtiji, naročito zato što je Mačka bio daleko i nije postojala opasnost da se iznebuha pojavi, kao što je to prije znao činiti. No, kad je kipar ispričao ovu novu, nevjerojatnu priču, ta je mržnja eskalirala i evoluirala u agresivniji oblik, ujedinivši mještane. U jednoj od verzija priče Mačka je postao profesionalni lopov, što nije od jučer, on je još u ratu bio kokošar i maroder, a ni njegova baba nije nevina, ona je preprodavala robu koju je on dovlačio iz ratom pogođenih sela. A taj Roki Raketa je čudo od psa i vojska ga je specijalno obučila za krađu povjerljivih dokumenata. I njega je Mačka ukrao i još ga dodatno dresirao za svoje lopovske potrebe.

Isprva se to neprijateljstvo prema Mački i Rokiju manifestiralo tek mrkim pogledima, za razliku od prije, kad su ga ili ljubazno pozdravljali ili bojažljivo spuštali pogled, uskoro su krenula dobacivanja, a onda i fizički nasrtaji. Nisu, doduše, nasrtali na Mačku, ali su zato koristili svaku priliku da pokušaju nauditi psu. No unatoč hendikepu zbog zadnje desne šape, Roki je još uvijek bio Raketa, spretan, vižljast i s nekim šestim čulom koje mu je omogućavalo da unaprijed osjeti odakle prijeti opasnost i nekako mu je uvijek uspijevalo osigurati im dovoljno da prežive dan. Ali postajalo je sve teže. Mačka se počeo kajati zbog svoje odluke da ostanu u selu. Jedino se nadao da će ta priča ubrzo postati starom i potrošenom i da će budnost sela popustiti.

No Mačkine su se nade pokazale uzaludnima, mržnja nije jenjavala, Mačka i Roki Raketa i dalje su bili neprijatelj broj jedan, obruč oko njihova dvorišta se stezao i ljudi su ih neprekidno motrili. Bilo kako bilo, rezultat je za nesretni i nerazdvojni dvojac bio poguban. Došlo je vrijeme klanja i odasvud su dolazili mirisi mesa, kobasica i čvaraka, dražili su nosnice i izluđivali njihove prazne želuce. Roki nije gubio nadu niti je želio beskorisno ležati. No čim bi pomolio njušku izvan dvorišta, prokleti dojavljivači bi uzbunili čitavo selo. Bila su to uglavnom djeca, okrutna balavurdija kojoj ništa nije moglo promaknuti. Kad bi Rokiju i uspjelo izaći iz dvorišta, dočekali bi ga s takvom kišom kamenja da se morao povući. Zato su čekali noć. Ali i tad je ulov bio mršav, a jedne su noći Rokija tako izgrizli drugi psi da se jedva vratio kući živ. Smrt od gladi postajala je sve izglednijom.

Tog je dana bilo klanje kod kipara. I nije to bilo klanje, sve je više nalikovalo na raspojasani srednjovjekovni karneval. Tu se klalo, svinje i krmače su drečale, ljudi bučili, pili, klali i sjekli kao da slave, tu se kuhalo i peklo meso i iznutrice, opijalo se žestokim mirisima i kuhanom rakijom, tu se jelo, tu se žderalo, bio je to prokleti i sveopći festival mesa. Znajući dobro u kakvom je stanju susjed, kipar je to radio namjerno. Mačka nije jeo gotovo dva tjedna i želudac mu je vrištao od gladi. Pojeo bi u blato umrljan svinjski papak, samo kad bi ga se mogao dočepati. Sanjario je o tome ležeći nemoćan u krevetu. Ili da barem zagnjuri glavu u vruća svinjska crijeva! Kad padne noć, kad se svi povuku u kuću, iskrast će se van i potražiti nešto. Ako mu se netko ispriječi na putu, ubit će ga, ubit će ga na mjestu, i onda će njega pojesti. Takve bi ga hrabre misli držale neko vrijeme i on bi se dizao u krevetu i zamahivao rukom vičući „Da! Da!" i smijući se poput luđaka. Zatim bi zaspao, sanjao da jede, da se obžderava svime i svačime, odrescima, puretinom, zubacima, tustim šaranima koji su dolazili u povorkama i sami se bacali u tave, veselo cvrčeći u ulju. Bio je sit, sit, sit. Ali opet bi se budio, a želudac je i dalje zavijao pa bi počeo urlati od jada, plakati i psovati. „Pička vam materina, zadnjeg velikog hrvatskog pisca puštate da krepa od gladi! Ni papak mu ne date, govna, radije ga dajete psu, a on je svoj trbuh već napunio kuhanim mesom, srcima i plućima! O, kako bih ja sad požderao pluća! Kako bih zario očnjake u njih! Živa bih ih proždro! Dok još dišu! Ili fileke, kako bih sad u sebe sasuo tanjur fileka! Jaooo, jooooj!!!".

Tako je sad govorio Mačka.

Roki Raketa nije zapomagao. Tih od gladi, sklupčao se podno Mačkinih nogu, strpljivo čekajući da umine svjetlost dana. Prethodno se bio najeo govana, tek da vrati snagu, i to je valjda prvi put da je nešto pojeo a da to nije najprije ponudio Mački. Imao je on plan za večeras, ako se planom može nazvati njegova namjera da bezglavo pojuri u kiparevo dvorište, gdje se nalazi ono brdo mirišljavog mesa. Zgrabit će što veći komad i pobjeći natrag. Jer i on je dobro znao da im nema spasa ako uskoro nešto ne pojedu. Još jedan ovakav dan i više ni on neće moći na noge, a onda će obojica pokrepat. A tako nešto on, Roki Raketa, ne može dopustiti. Do njega samog nije mu stalo, ali piscu Kristijanu Mački to se ne smije dogoditi.

Krenuo je u akciju pola sata nakon što se kod kipara sve smirilo. U dvorište je ušao bez problema, kroz prolaz što ga je napravio ispod žičane ograde. Imao je dva cilja, ali je od prvog, čengela, morao odustati jer su bile tako visoke da je na njima okačeno meso bilo apsolutno nedostižno. On se ipak ogleda oko sebe ne bi li našao nešto što bi mogao privući i onda s toga skočiti po plijen, ali uzalud. Sa žaljenjem pogleda one šunke, plećke i rebra, pa

krene prema podrumu, svom drugom cilju, kamo je vidio da odnose meso i kobasice. Nadao se samo da vrata nisu zaključana. Prednjim šapama skoči na staru, zahrđalu bravu i vrata se, na njegovu neizmjernu radost, otvore. Bio je tako radostan da je htio zalajati. Jurne unutra, vođen mirisom mesa. Uzet će dvije-tri kile od vrata i barem par kobasica, tek da obraduje Mačku jer je znao koliko ih on voli. Sam miris mesa dao mu je novu snagu, pa strgne plahtu i ščepa komad.

Kad se okrenuo potražiti kobasice, zabljesne ga jako svjetlo, a nešto snažno raspali po njuški, pa je ispustio onaj žuđeni komad mesa i srušio se postrance. Ležeći u lakoj nesvjestici, osjećao je kako zrak oko njega postaje gušći. Okruživali su ga raspomamljeni i krvožedni gosti svinjske večere, naoružani velikim noževima, satarama, mačetama i sjekirama.

– Jesam vam reko da će razbojnik dolijati?! – likovao je kipar, koji je organizirao ovu sačekušu te nije dao gostima da sjednu večerati zato što je bio uvjeren da će se pas pojaviti. Znao je da nemaju izbora jer obojica skapavaju od gladi.

– Još diše. De da ga dokrajčim! – reče jedan s mačetom.

– Ne! Neka dvojica odu i donesu ovamo ono meso s čengela. A ti mu, Šima – reče kipar mesaru – napravi džep na vratu otraga.

– Kom da napravim džep?

– A kome – ćući!

– Ćući? A šta će ćući džep?!

– Zato da ga mog objesit na čengele! Objesit ću ga na čengele, razbojnika, pa da vidim oće l' onaj drugi razbojnik doć da ga spasi! A ak dođe, i njeg ćemo dočekat!

Shvativši, mesar se nasmije s odobravanjem.

– E, umjetniče, ko bi reko da s ti tak zajeban? Ja se, bogami, tog ne bi dosjetio! – reče, pa se sagne zarezati Rokija. No tad se Raketa podiže i pojuri kroz šumu ljudskih nogu, koje se uskomešaše, a sjekire, noževi i mačete se uzbune i stadoše sjeći zrak, jedna od njih doduše zareže i psa po leđima, ali su većinom navaljivale jedna na drugu, pa je tu začas bilo odsječenih prstiju, posječenih ruku i probodenih nogu, a festival mesa pretvori se u festival bjesomučnog probadanja, psovki i zapomaganja.

38

Roki odgurne vrata i uđe u mračnu sobu u kojoj je ležao Mačka, koji nije imao pojma o onome što se zbilo kod kipara. Bijeg mu je iscrpio zadnje snage. Ispružio se kraj kreveta, na hladnom podu, kroz čije je daske puhao vjetar iz dubine zemlje. Nije imao snage ni da skoči na krevet i uzme nešto od Mačkine topline, iako on to ne bi učinio čak i da ima snage. Jer, Roki Raketa opet je imao plan, imao ga je sve vrijeme, i prije nego što je krenuo na svoj posljednji pothvat. Volio je ovog pisca i nije bio nezadovoljan. S njim je doživio sve, i strast, i uzbuđenje, i slavu, i obilje, i ljubav, i ljubavnu bol, vidio je mnoga mjesta i gradove. Sasvim dovoljno za jednog psa, pa bio on i Roki Raketa.

A Mačku je opet shrvala glad, slabost i malodušnost. Roki je ležao dolje i gledao ga užarenim očima. Mačka osjeti taj pogled. Nikad ga Roki Raketa nije tako gledao. Zapravo, nitko ga nikad nije tako gledao, s toliko vjere i nade, osim možda one babe u podrumu u Dragaliću, gdje su se nakratko bili sklonili, prije nešto što će ponovno krenuti pred neprijatelja koji je nadirao. Ali ta je baba gledala njega i njegovu pušku tražeći nadu za sebe i za svoje, a ovo, što sad isijava iz Rokijevih očiju, nada je za njega i vjera u njega, Kristijana Mačića Mačku. Roki Raketa ne traži ništa i ne očekuje ništa za sebe, on se daje, on se želi dati sav, do kraja… Mačka odjednom shvati. I, kao da se to ne događa njemu, čuo je sebe kako govori:

– Roki moj, Raketo moja, najdraži prijatelju… Ti, dakle, ne bi imao ništa protiv da ja tebe pojedem? Ti mi se sam nudiš. Ali Roki, ako ja to učinim, ako ja na to pristanem, ja ti obećavam, prijatelju, sve će biti drugačije. Ja ću… Ja ću napisati veličanstvenu knjigu o nama, knjigu kakve još na svijetu nije bilo! Više se nikad neću bojati bjeline! Bit ću asket i živjet ću samo radi toga da je napišem. Ništa me drugo neće zanimat, ni da me slave kao pisca. Neka slave knjigu, neka slave tebe, svi će znati za tebe, svi će znati za tvoju žrtvu. Prijatelju! Hvala ti! Hvala ti za sve!

Ali nije to učinio odmah. Tek sutradan poslijepodne, kad se počeo spuštati sumrak, uzeo je život svog najboljeg prijatelja. Da to nije učinio on, smrt bi sama došla po njega, hladna, bezimena, bešćutna. Zaklao ga je nožem što ga je nosio u ratu, Roki je tek slabašno zacvilio, oderao mu je kožu, izvadio utrobu, sve vrijeme drhteći od slabosti. Zatim iscijepa stari ormar, u koji je baba spremala Rokijev plijen s početka njihova prijateljstva, i naloži vatru u štednjaku. Na trenutak pomisli da bi bilo pravedno pojesti ga sirovog, ali se odmah predomisli. Umjesto toga, odrekao se bilo kakvog začina. Dugo je sjedio i gledao u veliku

zdjelu s utrobom, kožom i dlakom. Zatim se premjestio do peći, sjeo na malu hoklicu i jednako tupo zurio kroz staklo, u mračnu pećnicu u kojoj se pekao Roki Raketa.

U kredencu pronađe najljepši stolnjak, što ga je baba stavljala samo za Božić i Uskrs. Na njega stavi stari svijećnjak i zapali svijeću, također iz babinih zaliha. Postavio je dva tanjura i dva pribora za jelo, umotana u uštirkane platnene ubruse, za sebe i za Rokija, koji će odsad postati dio njega i zauvijek će živjeti s njim.

Cijelo vrijeme plač mu je bio u grlu i u nosnicama i tamo čekao da provali, a kad je pečenje izvadio iz pećnice i stavio ga na stol, činilo se da ga ništa neće zaustaviti. Ali kad se zagledao u rumeno i hrskavo pečenje, a nosnice se ispunile njegovim mirisom, halapljive žlijezde su stale lučiti slinu i on zgrabi pečenje i rastrga ga poput tigra. Još do maloprije mislio je kako će ga jesti polako i protiv svoje volje, kako će ga natapati suzama, kako će se sjećati svega onoga lijepog što su prošli zajedno, divnih trenutaka kad su bili uvjereni da su osvojili nebesa, kad su obojica našli ljubav i kad su je izgubili, kad su zajedno patili, a sad nije mislio ni na što, samo ga je žderao nemilice, razbacujući kosti po stolu, zagrizajući, otkidajući i mrmljajući od zadovoljstva. Tek kad ga je cijelog proždro, kad mu je posrkao mozak i pomno posisao svaku kost, tek tad je došao sebi. Krv mu se vratila u mozak i on je pokušao zaplakati.

Ali nekako ga plač nije htio.

Neko je vrijeme tupo sjedio, zagledan u kosti razbacane na bijelom stolnjaku. Zatim ih počne, jednu po jednu, skupljati i stavljati u onu posudu s utrobom i drugim ostacima Rokija Rakete. Kad je to učinio, ode u dvorište i zakopa sve to zajedno pod orah, na mjestu gdje je Roki najviše volio kopati rupe. Nije mu baš bilo drago što će tu biti njegov grob jer je sad još više mrzio i tu kuću i čitavo selo. No utješio se mišlju da će ga jednom preseliti na neko ljepše mjesto.

Vratio se u kuću s osjećajem neke nove snage i odlučnosti. Nije imao nikakav plan, osim da se pod svaku cijenu dokopa para dostatnih za mjesec dana života, koliko je računao da će mu trebati za pisanje knjige što ju je obećao Rokiju, za koju uopće nije sumnjao da će provaliti iz njega. Ono što je bilo sigurno jest da tu neće ostati. Unajmit će nekakav skroman sobičak u Zagrebu i bezumno pisati. Nije više razmišljao o slavi, o tome da mu drugi priznaju kako je sjajan pisac. Sad mu se za to živo jebalo. Naravno, knjigu će objaviti, dužan je Rokiju, učinit će to makar morao prositi, ali nije mu bitan uspjeh. Neka samo jednog čovjeka dirne Rokijeva priča, neka se to dogodi i za stotinu godina, to će mu biti sasvim

dovoljno. A što će biti s njim, potpuno mu je svejedno.

Tako je nekako mislio Mačka, a onda odluči opljačkati najbližu benzinsku. Odmah zagrabi u svoj priručni arsenal, smješten ispod drvenog poda u njegovoj sobi, uzme odatle maskirnu kapu i zbrojovku, ali se i ne potrudi staviti metke u spremnik. Ubaci to u ruksak, doda još nešto odjeće, pa se hitrim koracima spusti u grad.

Na benzinskoj zatekne gotovo idealnu situaciju. Jedan je tip odlazio, drugi upravo plaćao. On se osvrne da provjeri ne nailazi li još netko, pričeka da se onaj drugi izgubi, pa posegne u ruksak za kapom i oružjem. U tom trenu pred njim osvane blistavi automobil, koji se zaustavi uz silnu škripu, a netko poviče iznutra:

– Ej, pa jes to ti, Mačka, jebote ja?

Mačka zaviri unutra i nakon nekog vremena prepozna Karla, trgovca svim i svačime, iako jedva prepoznatljivog. Nigdje one pohabanosti i secondhandštine, izgledao je on kao da je negdje ukrao novog novcatog sebe, to lice s njegovanom sjajnom bradicom i neodoljivim osmijehom pobjednika, kao i taj blistavi raskošni mercedes koji je jednostavno cvjetao oko njega. Sve to nije se moglo jeftino kupiti.

– Ajde, upadaj! Neš vjerovat, al baš tebe tražim danima. Pa šta radiš u ovoj vukojebini, brate? Čime se baviš?

– Baš sam se spremao opljačkat benzinsku kad si me ti u tome prekinuo – reče Mačka neodoljivo nevino.

Ovaj ga pogleda iskosa radoznalim, veselim pogledom, pa se nasmije i nagazi na gas.

– E! Još uvijek lud, još uvijek spreman na sve? A? E pa nećeš, prijatelju, imam ja puno bolju stvar za tebe od pljačkanja jebenih benzinskih. Duše ćemo nas dvojica pljačkati, duše, prijatelju! Al najprije da napunimo magarca. Di se ovdje najbolje jede, a?

– Ja sam već jeo – reče Mačka, prasnuvši napokon u neutješni plač.

39

Nadia je sjedila ispred radne sobe svog oca, na neudobnoj drvenoj klupi koja je tu dospjela nakon što je čitavo stoljeće provela u hodniku Općinskog suda, dočekavši tužnu sudbinu rashodovanog namještaja. Tromblon ju je za par piva kupio od komunalaca koji su je vozili na smetlište i podario joj nov život. Kad bi ta klupa imala dušu, tu bi se osjećala kao kod kuće. Hodnik se nije razlikovao od onoga u kojem je provela vijek, bio je jednako mračan, hladan i zlokoban. Klupa je na to mjesto postavljena s dobrim, iako ne i dobronamjernim, razlogom. Ljudi koji su na njoj obično sjedili čekajući da ih on pozove, prekraćujući vrijeme čitanjem jezgrovitih zavjeta, psovki i vapaja urezanih u njezinu tvrdu površinu, nisu se trebali osjećati ugodno. Bili su to ili nesretnici koji su nešto trebali od Tromblona, najčešće njegovi Posavljaci, bliži i dalji rođaci koji su mu dolazili sa svojim velikim i malim problemima, ili podlaci koji su za njega obavljali poslove o kojima se nije smjelo znati u Poglavarstvu. Kad bi čovjek napokon ustao s klupe i iz mračnog hodnika stupio u Tromblonovu sobu, sjajnu i blještavu poput faraonove grobnice, osjećao bi se malen i ništavan uslijed silne navale strahopoštovanja.

Nadia je znala sve o toj klupi za mučenje, ali se na njoj nije osjećala neugodno, i to zbog jednog jedinog razloga. Taj se zvao Lucijan i upravo je unutra pregovarao s njezinim ocem. Znala je da će on sve srediti, iako do prije nekoliko sati nije imala pojma da je uopće nešto potrebno srediti. Ali puno se toga promijenilo u tih nekoliko sati. Lucijan joj je već uspio vratiti majku. Naletjeli su na nju kad su zavirili u veliku dvoranu u prizemlju u kojoj su se održavale karmine. Jadna žena nije mogla smoći hrabrosti ni da je pogleda, toliku je moć Tromblon imao nad njom.

– Zar nećete pozdraviti kćer, gospođo? – reče Lucijan.

Ta zgodna, ali priprosta žena, koju je muž slao u salone za uljepšavanje i silom odijevao u najskuplje haljine unatoč tome što je zapravo bila najljepša baš u starim krpama i poderanim cipelama ili pak bosa, kakva je voljela hodati čak i u hladne jesenske dane, nije bila navikla na laži i pretvaranja. Zbunjeno promucavši ono što je već bila rekla – da je njezin muž u svojoj radnoj sobi, gdje plače i tuguje za sinom jedincem – upravo se spremala na bijeg, što dalje od tog mladog čovjeka čiji ju je oštar pogled plašio, kad je on čvrsto zgrabi za ruku.

– Vaša kći postat će mi ženom. Ako već nećete pozdraviti kćer, pozdravite onda moju buduću

ženu – reče, natjeravši time njezinu majku da razrogači oči i poleti prema njoj, kao da ju je netko svom snagom udario u leđa.

– Joj! Joj, Nađice, ti došla, ti se nama vratila! I udaješ se… Udaješ se, dijete! – reče, a onda se lupi po čelu, sjetivši se da su upravo pokopali sina – Ajme! Nađice! Moraš pričekat, tvoj brat, ajoj!

Iako joj je baš ona najviše nedostajala u njezinu izgnanstvu, Nadia je ostala hladna na majčine zagrljaje, više ju je fascinirao način na koji je Lucijan prodro u zarobljeni um žene, zaključan Tromblonovom božanskom zabranom. Pa reče grubo:

– Ne lupetaj, mamo! Ne udajem se još. Možda se uopće ne udajem. Ali svejedno ću mu dat da me jebe kao ludu kuju.

– Nađice! – reče majka zaprepašteno.

– Ne brinite se, gospođo. Od tuge i uzbuđenja ne zna što govori. Idemo sad do vašega muža. Vi, dakako, o ovomu nemojte nikome pričati. Danas smo ipak tu zbog nesretnog Armanda.

Rekavši to, Lucijan primi Nadiu za ruku i odvede je na kat, u mračni, sudski hodnik.

– Zar se tako govori majci? Luda kujo sa srcem u pički! – reče on smijući se.

– Probo si ti moje srce u pički. Iako…

– Što „iako”?

– Pa, nisam znala da se udajem.

– Nisam ni ja znao – dok to nisam izrekao. Sad više nemamo izbora. Ja sam poznat po tome da stojim iza svojih riječi. A sad ih idem objaviti tatici. Ti se odmori na ovoj klupi. Samo ja znam koliko ti je ovaj dan bio naporan. A još nije gotov.

Lucijan je ušao unutra, a ona je sjela na klupu kao dobra djevojčica. Bila mu je zahvalna na tome što nije zahtijevao da zajedno uđu kod oca, ne zato što ne bi imala hrabrosti suočiti se s njim izravno, upravo suprotno, sad je imala hrabrosti za nezamislive stvari, nego zato što je dobila nekoliko trenutaka za sebe i mogućnost da predahne baš od njega, Lucijana. Morala se je odmoriti od tog teškog i opojnog udaranja sa svih strana, neprekidnog nokautiranja riječima, energijom, snagom, seksom. Ali čak je i prisjećanje na sve doživljeno i izrečeno tog dana bilo tako intenzivno da joj je uskoro bilo teško misliti na to u tišini,

poželjela je vikati, urlati da je svi čuju, i otac, i majka i svi sudionici karmina, čitava internacionala Kečavaca iz svih zakutaka svijeta, pa i sam Lucijan, da ona, Nadia Kečavac, obožava svog muškarca! Da nema toga što neće učiniti za njega! Pomirit će se i s ocem, bit će umiljata i poslušna kći, dobra i ucviljena sestra – zato što on to želi! I nije je briga zašto to želi! Do danas, do onog trenutka kad ju je presreo kod groblja i oteo joj nož, i ona je to željela, biti ponovno s obitelji, čuti da joj je oprošteno, nedostajao joj je čak i Armando, ali već nakon prvog pogleda na njega, nakon njegove prijetnje da će je zaklati, sve je to postalo blijedo i nevažno u usporedbi s onim što joj se počelo događati. Odjednom je poželjela biti samo njegova i nemati volju, biti veća ovca čak i od vlastite matere, primati njegove šamare i njegov kurac s jednakim uživanjem. I sve joj je to on dao, i puno više od toga. Osjetila je paniku kad ju je ostavio samu u autu, shvativši da joj je ponuđena mogućnost da ode. Umjesto da to i učini, bezglavo je pojurila za njim, nemajući pojma što je zapravo čeka kad stignu do Armandova groba. Ali znala je da može očekivati SVE. On je rekao:

– Tebi je valjda jasno da ovo nije samo kurtoazni posjet Armandovu grobu? Još uvijek se možeš vratiti. No uskoro više nećeš imati tu mogućnost.

Kad su stigli do groba, smrt je još bila tamo i bila je uvjerena da je može vidjeti, plahu nakazu koja sjedi povrh gomile vijenaca i buketa naslaganih na grob. Ili je to bila samo jadna, ništavna, bezlična Armandova duša? Što god da je to bilo, pobjeglo je i zavuklo se pod vijence i zemlju čim je Lucijan progovorio. Glas mu je bio tih, no jak i razgovijetan, riječi su joj udarale u sljepoočnicu i probijale je poput metaka. Govorio je o sajli za svinje kojom je ozlijedio Armanda i kako ga je potom prisilio da ubije svoju djevojku. Do najsitnijih detalja opisivao je mrežu u koju je upleo Srećkovića i naveo ga da on to isto učini Armandu. Neko je vrijeme šutio i teško joj disao na uho, držeći joj ruke oko vrata i na trbuhu, a ona je čula kako joj smrt, divlja i snažna, nimalo nalik na onu bijednu nakazu što ju je vidjela povrh vijenaca, laje na uho. I uživala je u tom lavežu. Njegova ruka zabila joj se u pičku i odande joj iščupala srce koje se u nju bilo spustilo. Tad ju je okrenuo prema sebi i upitao što bi učinila Srećkoviću da je sad tu. Ona ni trenutka nije dvojila.

– Grkljan bi mu požderala! – vrisnula je, luda od slijepe kečavske mržnje, i ponovila to bezbroj puta, grleći ga i ljubeći, potpuno izvan sebe. Onda je pala na koljena i molila ga da je jebe. Nasmijavši se, Lucijan ju je podigao i bacio na vijence, gdje se pretvorila u bijesnu, ludu kuju, koja je zavijala i režala, opijena smrću koju je njušila, smrću koja se zavukla u najdublju rupu, kroz kanale kojima bježe gujavice, mrmci i ostala gamad. Sve je bježalo i nestajalo pred njezinim vrištećim glasom, koji se izvijao iz njezine plodne kečevske pičke,

natapane Lucijanovom spermom.

– Ako bude muško, nazvat ćemo ga Diego Armando! – rekao je kasnije Lucijan, smijući se – Jebe mi se ako bude peder.

– Diego Armando! – reče Nadia naglas, gladeći se po stomaku. Kraj nje se odjednom pojavi njezina majka, koja ju je već neko vrijeme promatrala, vireći sa stubišta.

– A jes ti trudna, dijete moje? – upita ona.

– Bit će pravo čudo ako nisam. Da, mislim da ćeš dobit unuka, mamo! – reče ona euforično, osjetivši ovaj put potrebu da zagrli mater.

– Nađice! Eto, taki je život, jedno ode, drugo dođe… A Kečavci… Žive!

U tom trenu Lucijan iziđe iz sobe. Čuvši ono o Kečavcima koji žive i ugledavši majku i kći u zagrljaju, preko usana mu preleti sarkastičan osmijeh, a neka pakosna misao zaiskri mu u mozgu. Tom arhetipskom prizoru još je samo nešto nedostajalo. Došlo je vrijeme da se završi pjesma koja mu je nahrupila u grlo još otkako je ugledao Nadiu kraj bunkera, mračna pjesma koja mu je poskakivala na jeziku i udarala o zube dok je s njom koračao prema Armandovu grobu, ali joj nije dao van sve dok je za Nadiu još bilo šanse, dok mu se još sviđala zato što je u njoj nalazio hrabrosti i plemenitosti, koja mu je, međutim, bila apsolutno nepotrebna i morao ju je prisiliti da je se odrekne. To se dogodilo u trenutku kad je prečula njegovo priznanje da je zapravo on ubio Armanda. Tad ju je odlučio uzeti.

Ne želeći pokvariti sliku majke i kćeri u zagrljaju na klupi za nesretnike nego je, dapače, još popraviti, Lucijan mahne Tromblonu, pozivajući ga da mu se pridruži u hodniku. Tromblon se već bio spremio da Nadiu svečano dočeka za radnim stolom, dostojanstveno i ne previše toplo, ali ipak promijeni odluku i odluči mu udovoljiti. Učinio bi on za tog momka i mnogo više iako je do maloprije imao za njega sasvim drukčije planove. Kad se vratio s pogreba, proveo je neko vrijeme dolje u dvorani, s rođacima, prijateljima i poznanicima, ali je ubrzo osjetio da ga tuga guši i da mu plač nezaustavljivo navire na usta i nos, pa se povukao u radnu sobu, gdje je sve to pustio iz sebe. Ta tuga, nimalo nalik onoj stiliziranoj i ekstravagantnoj tuzi s groblja, nije bila za ničije oči i on bi vjerojatno nasrnuo i na vlastitu ženu kad bi ga kojim slučajem vidjela takvog nemoćnog, zgrčenog i ranjivog na podu, sasvim golog i otkrivenog, sa slinavim prstima u ustima, gdje jeca i cvili, ponavljajući Armandovo ime poput ploče koja preskače. No nakon toga je mogao dalje. Otvorivši prozor, duboko je udahnuo zrak i s prvim udisajem mu je nekako prirodno došla ta misao o Luciću. Morao je

priznati sebi da je on sjajno odradio posao, koji je, doduše, bazično bio njegova ideja, ali ju je Lucić tako razradio i oplemenio da je to jednostavno bilo genijalno. Doveo ga je ponovno na vrh i morao bi mu biti zahvalan do groba. Do groba! Ali postavlja se pitanje – čijeg groba! Ne dolazi u obzir da to bude njegov grob. Taj grob mora biti Lucićev i mora se iskopati bez odlaganja.

Upravo je namjeravao pozvati Sebastijana i tražiti da to organizira, misleći naivno da je on samo njegov čovjek, kad se začulo kucanje, nakon kojeg je ušao Lucić. Tromblon se našao zatečen. Lucić ga je gledao ravno u oči, oštro i strogo, kao da je već shvatio što se Tromblonu mota po glavi i on se počeo povlačiti prema stolu, s namjerom da se dočepa pištolja i ubije ga na licu mjesta. No Lucić je bez okolišanja počeo izlagati radi čega je došao. Slušajući ga, Tromblon se naslonio na masivni stol, poput boksača koji traži predah na konopcima. No udarci što ih je primao bili su nadasve ugodni i potpuno su mijenjali njegov plan od prije nekoliko minuta. U jednom trenutku, potpuno dirnut, zagrlio je Lucijana i nazvao ga sinom, zahvaljivao se što mu je vratio kći iz mračnog lezbijskog podzemlja, govorio o Svemogućem, koji jednom rukom uzima, ali zato drugom još više daje, kovao planove o pothvatima koje će zajedno ostvariti. Potpuno zaboravivši da mu je prije pet minuta htio iskopati grob, odjednom je u Lucijanu počeo gledati najveći dar, prema kojemu je njegov današnji trijumf tek jedna beznačajna epizoda.

Zbog svega toga Tromblon je ustao i došao do Lucijana, u kojemu je sad vidio zeta i najbližeg saveznika, a ovaj ga je primio za ruku i odveo do njegove žene i Nadie. Tromblon spusti svoje teško tijelo na optuženičku klupu i obje ih zagrli. Od tog trena kečavsko klupko živne i probudi se, odjednom se svi stadoše grliti i ljubiti u nekom ritmu koji je bilo teško pratiti. Lucijan ih je promatrao s gotovo estetskim zadovoljstvom. Sad je slika bila gotovo potpuna. Trebalo je još samo skočiti u nju i konačno izvršiti samoubojstvo za kojim je žudio.

– Plačimo sad za Armandom! – drekne mahnito, a ta naredba odjekne mračnim hodnikom kao neka čarobna formula za zaustavljavanje kečavskog stroja za zagrljaje i poljupce. Istog trena, klupko se rastvori poput školjke, a iz središta dolete Nadjine ruke i povuku ga k sebi. Onda se na njega još spuste Tromblonove šape pa mršave koščate ruke njegove žene i on se učas nađe u samom znojnom i slanom središtu klupka, u zatvoru od mesa i sala koje se treslo od urnebesna plača. Ali nije on nipošto bio najlošiji plačljivac među njima. Ridao je gromko i iskreno. Armando, za kojim je on plakao, bio je najprije stari Lucić, njegov otac kojeg je novo doba zgazilo, a zatim i on sam, kakav je nekad bio i kakav je mogao postati. Ali najviše je plakao nad onim koji se još nije rodio, ali se već znalo da mu je ime Diego

Armando, kao i to da ga prezime Lucić neće spriječiti da dušom i srcem postane stopostotni Kečavac. I zato ga je već mrzio.

40

Nekoliko dana poslije Karlo ga je odveo na sastanak u neki motel kraj autoceste, gdje će mu se, kako je rekao, objasniti jedinstvena poslovna prilika. Unatoč njegovoj golemoj i pomalo smiješnoj tajanstvenosti, Mačka mu je na parkiralištu iskešira dvije tisuće maraka, što mu uopće nije bilo teško jer mu ih je ionako baš Karlo posudio.

Čim je stupio u motelsku dvoranu, dupkom ispunjenu ljudima svih godišta, Mački je bilo jasno da to nije nikakav poslovni sastanak. Za govornicom je neki maneken urlao kao da je progutao *speed*, skačući, plešući i mašući nečim za što je tvrdio da su ključevi ferarija. Povremeno bi zastao i izbacio desnu nogu, pa poput Travolte u *Groznici subotnje večeri* pokazivao prstom na njih, prijeteći im da će svi oni također voziti ferarije. Ljudi su to obožavali. Tu njegovu kretnju rukom – kao da briše čelo vanjskom stranom dlana. I tu moćnu prijetnju prstom. Malo pomalo, i oni su se stali gibati, izbacivati bokove, oponašati njegove kretnje rukom. Svi. Žene, muškarci, starci i klinci, gotovo djeca. Tek tad započne glazba, dotad se plesalo na suho uz ritam unutrašnjeg ludila, neka *dance* stvar o pobjednicima i o tome kako ih svijet voli. Neke žene su skočile na stolove i tamo plesale, zadižući suknje i vrišteći kako će postati besramno bogate. Kako će im se pičke pozlatiti i rađati dijamante i Fabergeova jaja. Takve stvari. Mačka je mirno promatrao urnebes oko sebe, smješkajući se. Ne, nije mu bilo smiješno, vjerovao je on tipu s ključevima ferarija. A i kako da mu ne vjeruje? Uzeti ljudima lovu apsolutno je lakši dio priče – nakon što ih navedeš da se ovako ponašaju. Bio je on u pravu, nije ovo nikakav sastanak, ovo je halucinogena šuštava misa, a ta jeftina motelska sala hram je u kojem se vjernici klanjaju samo parama i svom imaginarnom bogatstvu. Vani su oni možda profesori, domaćice, zidari i nezaposleni, konobari i birtijaši, liječnici i pogrebnici, ali ovdje su svi isti, pastva povezana istim ludilom što ga oni nazivaju poslom. A taj je posao zapravo vrlo jednostavan: treba samo raditi na proširenju pastve. Dovesti novoga koji će iskeširati dvije tisuće, a on će zauzvrat dobiti tri skripte koje će mu objasniti jedinstvenu poslovnu priliku i sat vremena plesnog tečaja za besramno bogate fanatike.

Mačka je, doduše, zaboravio skripte, ali je posao odlučio raditi. I pokazat će se, kao što je Karlo predviđao, da će ga raditi sjajno. Njegov verbalni talent, koji se toliko mučio u pisanom obliku, u poslu se rascvjetao, njegove glumačke sposobnosti su briljirale; pomagalo mu je, naravno, i to što su ga mnogi prepoznavali. Uskoro je Mačka nove članove pastve dovozio mini-busom, postavši vrhovnim svećenikom nove religije. Sad je Mačka mahao

ključevima novog auta s govornice, pjeneći se i plešući na suho. I premda je sebi obećao da će prestati čim bude imao dovoljno za nesmetano pisanje knjige, nije to mogao učiniti, isprva samo radi toga da zaboravi na mučnu stvar koju je napravio Rokiju, no ubrzo je shvatio da uživa u tome da pričom hvata u mrežu nepoznate ljude i dovodi ih u dvoranu uvijek nekog drugog, novog motela. Da dotad normalne ljude pretvara u zvijeri gladne novca.

Nikad on s tim ne bi mogao prestati da cijela stvar nije pukla sama od sebe nakon nepune dvije godine. Novine i televizija počele su trubiti o toj čudnoj sekti, govorilo se o velikoj prijevari, o ljudima koji su ostali bez ušteđevina. Mačka se na vrijeme povukao i izdaleka se čudio tim napisima, ne smatrajući da je tu itko prevaren jer su čak i ljudi na čijim se leđima posao slomio dobili na dar sjajnu priču, samo što je nisu znali dobro ispričati drugima.

Sa svojim sandukom blaga Mačka se uputio u Zagreb, gdje je planirao ispuniti obećanje dano Rokiju Raketi. Tu je promijenio mišljenje i nije unajmio asketski sobičak, nego ambasadorski stan blizu centra, na trećem katu zgrade u Novakovoj ulici. Dok je s goleme terase gledao svijet pod svojim nogama, mislio je kako nema nikakva smisla optuživati sebe zbog dobrih uvjeta koje si je osigurao. Na kraju krajeva, knjiga o Rokiju Raketi to i zaslužuje. Daleko se bolje piše uz sočan odrezak i bocu dobrog vina, nije li to Buk rekao?

– Je, baš je tako rekao! – zaključi prkosno Mačka. Potpuno umiren činjenicom što ima i Buka na svojoj strani, on se spusti u grad, gdje je namjeravao kupiti još nekoliko sitnica nužnih za rad na knjizi. Kao prvo, prikladan stol. Nije da u stanu nema stolova, ima ih svakojakih i iz svih stilskih razdoblja, samo se Mačka nije mogao zamisliti ni za jednim od njih. Njemu treba stol za pisca. Nije, doduše, znao kako taj izgleda, ali bio je uvjeren da u ovom gradu postoji takav stol i da ga baš danas negdje čeka. Vođen nepogrešivim instinktom, ponašajući se kao da je i to već dio knjige koju treba napisati, on obiđe nekoliko antikvarijata, ne bez nekog osjećaja straha i gađenja i ne zadržavajući se ni u jednome dugo, a onda uđe u onaj u Jurišićevoj.

I tamo ga je ugledao. Lijep, ne prevelik, pisaći stol od orahovine. Iako prilično pohaban i očito nerestauriran, zračio je sasvim drukčije od ostalih stvari tamo, nije nipošto bio antikvitet u onom smislu kako je to Mačka shvaćao (on je, naime, mrzio antikvitete, mrzio je i samu tu riječ), jednostavno ga je dozivao da za nj sjedne i piše.

– Kupujem ovaj stol – reče odlučno Mačka, dlanom opipavši njegovu izlizanu, ponegdje i izgrebenu, površinu. Nije pitao za cijenu. Uglađeni antikvar zadovoljno kimne, ugodnim, mekim glasom pohvali Mačkin ukus, koji se ničim ne da zavesti, a zatim se, kao da je

poludio, raspjeva o finoći i toplini domaćeg oraha.

Iako se Mački nije svidio njegov lirski stil pripovijedanja, postane mu neobično lijepo čim je čuo da je stol od orahovine, on odmah pomisli na visoko stablo u babinu dvorištu pod kojim sad zauvijek počiva Roki Raketa, najbolji prijatelj kojeg je ikad imao. A onda mu, izbivši iz nezamislivih dubina, pred očima pukne jedna druga i sasvim neočekivana slika: dječak okrvavljena nosa sjedi pod tim stablom, gnječi zelene orahe i guta ih zajedno s krvavim suzama. Mačka još ne zna tko je taj dječak, ali odjednom shvaća da zna o čemu on sanjari, on misli o svim svojim sadašnjim i budućim neprijateljima, o tome kako će ih zgnječiti baš kao što gnječi te orahe. Pa se raznježi i reče razdragano, ali tiho, gotovo zavjerenički:

– Nema nikakve sumnje. Za ovim ću stolom napisat svoje najljepše stvari.

Antikvar otrgne račun iz bloka, s iznosom koji nije bio zanemariv, i podigne ga visoko, kao da ga Mački daje na uvid.

– Oprostite, ali tek sam vas sad prepoznao. I pravo je, ako smijem primijetiti, što ovaj stol ide u ruke jednome književniku.

– Daaa, a zašto? – upita Mačka, pomalo se mršteći na iznos računa.

– Ali gospodine! – uzvikne antikvar, koji je krenuo u ofenzivu jer mu nije promaklo Mačkino mrštenje – Ja ću vas zamoliti da ovo što ću vam reći svakako zadržite samo za sebe. Stvar je, naime, delikatna. Nije ovo običan stol, to je živi dio hrvatske literature i žurnalizma! Zato smo ga i ostavili u ovakvom stanju, restauracija bi bila svetogrđe jer je njegova materijalna vrijednost sporedna, premda je to lijep komad po svim antikvarnim mjerilima. Ali njegova relativno visoka cijena nema veze s tim i ona će vam se, u to sam siguran, učiniti mizernom kad budete znali čiji je to stol bio i kakva su djela za njim nastala, djela u kojima se i danas uživa…

Slušajući ga, Mačka nije čuo samo antikvarov glas, bilo je još glasova koji su govorili unutar Mačkine lijepe glave, svaki svoje, svaki uzbudljivo i obećavajuće, i on je postajao sve ushićeniji, osjećajući da se njegova knjiga već zahuktalo piše, sama od sebe, na način koji još nije iskusio, ali i da je vrijeme da taj kaotični zbor prelijepih glasova napokon ukroti i uskladi i povede ga čvrstom rukom u smjeru koji će on odrediti, pa nestrpljivo prekine antikvara:

– Ta recite više, čovječe, nemam ja cijeli dan!

– To je, gospodine dragi, radni stol naše Marije…

– Zagorkin stol!? Znao sam! – odapne Mačka nepogrešivo iz samog središta intuicije, a antikvar samo zatrese glavom, smješkajući se zavjerenički, kao da je uslijed silne navale osjećaja ostao bez riječi.

Sad već u povišenom stanju svijesti, u višoj zapravo stvarnosti svoje žive knjige, Mačka plati bez pogovora, dodavši još i za sutrašnju dostavu, a zatim iziđe koračajući ekstatično, gotovo plešući; preskoči nekog ružnog psa bez ušiju koji je na pločniku pred ulazom očito ispuštao dušu, ali se odmah vrati, uzme ga nježno u naručje i premjesti na udobnije mjesto u obližnjem haustoru. Onda krene prema Trgu, razmišljajući o ženici čiji je stol kupio, u kojoj se utjelovila silna energija što ju je gonila da ispiše tolike stranice, i to bez kompjutora, možda čak i olovkom! Pomisao na olovku ga, međutim, strašno ozlovolji, pa uđe u prvi dućan s kompjutorima i baš za inat kupi basnoslovno skupi laptop, najbolji na tržištu.

– A da ti je ovo bilo, a, stara? Što bi tek onda napravila? Ili baš onda ne bi ništa, samo bi jezdila internetom i jela samu sebe, ko i svi drugi. Imala bi milju prijatelja na fejsu i dok bi provjerila sve promjene statusa, ne bi stigla zapisat ni retka! Prije se čovjek od iskušenja sklanjao u svoju sobu, a danas ga baš tu čekaju najgore opasnosti, da, bakice, ništa mi se nemoj čudit! Zato si ja večeras dajem slobodno, idem vidjeti kako se svijet zabavlja, a onda ću *reći laku noć dosadni svijete, dobro jutro, sveti rade*! Ne pišem ja običnu knjigu, nije to štancanje intriga, ljubavnih spletaka, silnih prerušavanja i zabuna! Ovo je metafizička borba, u koju ne smiješ ući nespreman, inače te nema, treba najprije zadovoljit pa očistit um, uklonit prepreke, razgrnut koprenu stvarnosti!

Gotovo savršeno raspoložen, ponovno je bio ono što je najviše volio biti, ponovno je bio pisac. Još je samo nešto nedostajalo – drugi ljudi, publika kojoj će to objaviti. Topla proljetna večer samo je podjarivala taj osjećaj. Osvrnuvši se, on zapazi neku lijepu narančastu svjetlost, udahne opojne mirise iz zraka i pomisli kako je ta večer baš nalik onoj kad se prvi put susreo s Rokijem. I, gle, bilo je dovoljno da samo na to pomisli, i već se osjećao kao da uz njega uistinu veselo skakuće Roki Raketa. Čudo imaginacije vratilo se u Mačkin život, ali on se tome nije čudio. Jedino što ga ovaj put neće ispustiti iz ruku.

– Kako je samo dobro biti pisac, kako se ipak isplati naša patnja, naše nijeme suze, naše trpljenje! Čemu tražiti drugu nagradu osim one kojom te tvoj vlastiti genij nagrađuje, pružajući ti nezamisliva zadovoljstva, neslućenu hranu, jestvine o kojima drugi ne mogu ni sanjati? – govorio je tihim glasom koji je drhtao, a njegov stvaralački entuzijazam doveo ga je do katedrale, gdje je skrenuo na Dolac, a otamo izbio na Tkalčićevu, s dvostrukim nizom kafića koji su visjeli niz ulicu poput raznobojne ogrlice koju Mačka silno poželi rastrgati.

– A imaš li već prvu rečenicu? – glasilo je pitanje upućeno Mački kad se smjestio na rubu jedne od terasa, na kojoj su lijepe žene rasle u teškim, raskošnim grozdovima, a on ih je gutao žudnim očima, razmišljajući o slatkom problemu izbora kojoj se od tih ljepotica posvetiti, kojoj darovati mogućnost da na kraju večeri bude odvedena u piščevu kraljevsku rezidenciju. Zato mu to pitanje nikako nije bilo po volji, tim više što ga je postavio onaj pas bez ušiju što ga je ostavio da ugine u haustoru nedaleko od antikvarijata. Nalazio se ispod stolice nasuprot Mački, itekako živ i krajnje čudan. Nesimetričan, prije svega. Sad je imao oba uha, nejednake veličine i oblika, prvo kao u zeca, a drugo bi moglo pripadati njemačkom ovčaru, samo što je bilo mnogo manje. U međuvremenu je pas izgubio jedno oko. Ono preostalo, desno, upravo je raslo i premještalo se prema sredini pseće glave, netremice zureći u Mačku. Zubi nejednake dužine, od kojih se ni onaj kraći ne bi mogao nazvati kratkim, izbijali su prema dolje s obje strane usta kao u sabljastog tigra. Mačka nije mogao zamisliti ružnije i grotesknije stvorenje.

– Šta gledaš, pičko? Da ti nisam možda ružan? Pito sam te nešto! Odgovori!

– Mislim da ti imaš većih problema od moje prve rečenice. A i ja! Moj se zove piće! Konobar! – drekne Mačka, ogledajući se po terasi. Neke dvije plavuše čokoladne puti nasmiješe mu se u duetu, a Mačka baš htjede podići ruku u znak pozdrava, kad mu strahovit bol propara nogu. Čudovišno pseto zarilo je onaj kraći zub u njegovo stopalo i gledalo ga odozdo prijeteći.

– Popio si ti i previše pića, i to na moj račun! A na pičke zaboravi, i one su ti zabranjene – reče.

– A je l'!? Slušaj, prijatelju, tebi bih ja možda nešto udijelio, ali vjeruj mi, grebo se o tebe ne bi nikad! Pa pogledaj se na što ličiš!

– Ja ovako izgledam samo zbog tebe, idiote! – vikne stvor, čije tijelo odjednom naraste i izduži se, a opasna njuška nađe mu se na centimetar od lica. Vrući, pakleni dah oprži Mačkinu kožu. – Pogledaj, pogledaj što si napravio od mene! Zar si zaboravio što si mi obećao kad sam ti se ponudio da me pojedeš! Kad sam ti prinio posljednju i najveću žrtvu, jedinu koju nisam smio! Zato što sam te volio! I sad te volim, volim tu tvoju drskost i to što imaš muda da raspravljaš čak i sad kad u dubini duše shvaćaš da je došlo vrijeme naplate! Samo, vidiš, moja je ljubav veće zlo nego mržnja. Što te više volim, postajem sve čudovišniji, na moju žalost, ali na tvoju štetu, prijatelju Mačka! Zato mi reci, molim te, imaš li već tu prokletu prvu rečenicu?

– Roki! – uzvikne Mačka zaprepašteno – Zar si to zaista ti?! Što su ti to učinili?!

– To si mi učinio samo ti! Imaš li, dakle, tu rečenicu?

– Aha… Naravno da imam prvu rečenicu, bez nje nema ničega, je li, Roki, je li, prijatelju? – reče Mačka, a groteskni stvor odjednom poprimi dobro poznato, milo obličje Rokija Rakete.

– Pa kako glasi? – upita Roki gledajući ga lijepo, odano i radoznalo, kao u njihovim najsretnijim danima. Upravo taj pogled slomi Mačku. On se očajnički zagleda u sebe, u nepregledna skladišta svoje duše, krcata svakojakim doživljajima i uzbuđenjima, ali nigdje ne nađe ono što mu je bilo potrebno. Na trenutak pomisli da utješi psa tako što će mu podvaliti bilo što i zaista mu padne na pamet rečenica u stilu „Nikad neću zaboraviti…”, ali se onda sjeti što je na kocki i s gnušanjem odbije tu lažnu frazetinu od sebe kao da je odvratna dlakava gusjenica. Kao da bi ta nakarada mogla spasiti Rokija od sudbine onog nesretnog grotesknog stvorenja! U tom trenu on s užasom shvati još nešto – da on rečenicu koja bi imala takvu moć nikad neće ni moći izbiti iz sebe. Zato je samo šutio, spuštene glave, sve dok se od psa nije začulo žalosno, otegnuto cviljenje, najtužnije koje je u životu čuo. Mačka shvati da je ostao sam.

– Jebote, nisam pisac, nisam jebeni pisac! – izleti iz njega, nezadrživo poput kiselog vina u sivo jutro, on ustane i preko pune terase otetura prema birtiji, ni ne pogledavši čokoladne plavuše koje su ga zvale da sjedne s njima za stol. Unutra je bilo ugodno prazno i hladnije nego vani. Dokopa se šanka i zatraži crno pivo i rakiju.

– Nisi pisac, Mačka! Nisi pisac! – reče gledajući svoj lik u zrcalu, digne čašu s rakijom i ispije. Zatim uzme pivo i opet reče:

– Ne, Kristijane Mačiću, ti nisi pisac! Nisi jebeni pisac!

Pa u dugom gutljaju ispije i pivo.

– Konobar, ponovi! A znaš ti da ja nisam pisac? Nisam pisac, čovječe!

– Izvolite.

– Nisam umjetnik, čovječe!

– Ne vidim u čemu je problem.

– Problem!? Problem je kako to objasniti psu. Da nisam jebeni umjetnik! Pa čovjek ne može

biti kriv ako nije jebeni umjetnik! Ali ovaj pas nema razumijevanja.

– A zašto biste to uopće morali objašnjavati psu? Kao da će pas razumjeti. Pas se može činiti kao divan i odan prijatelj, ali to je samo privid, on nema duše, on ne može razumjeti. Pa eto, ni ja vas ne razumijem najbolje, ali shvaćam da vas je taj pas povukao za sobom, u svoj životinjski kal… A u kalu se nema što objašnjavati, iz njega treba bježati, a tek onda, kad ste na suhom i čvrstom, dobro razmisliti. Ali ni tad čovjek ne smije misliti da je dužan psu nešto objašnjavati. Samo je Bogu čovjek dužan i nikome drugome.

– E!? –razjapljenih usta reče Mačka, koji nije očekivao ovako nešto od tog sitnog konobara male glave, za kojeg je odmah pomislio da bi tako nekako morale izgledati buhe kad bi imale lice – Pa čovječe, to je to, to je to, daj dođi da te poljubim! Zašto bih ja to uopće objašnjavao psu? Pa to je moja stvar, samo moja!

– Ne! – uzvikne konobar dižući kažiprst – Nije samo vaša! Ali sigurno nije vaša i pseća. Sv. Augustin kaže…

– Ma ti, čovječe, nemaš pojma kakvog si me tereta oslobodio! Ne bih ja to mogao sam, čovjeku se teško izmjestiti iz sebe i sagledati stvar iz druge perspektive. A kako je to zapravo jednostavno: zašto bi čovjek objašnjavao svoje odluke psu?

Barmen mu htjede još nešto reći, ali izvana stigne konobar s novom narudžbom, pa se zadovolji samo smiješkom i blagim pogledom ohrabrenja. A preporođeni Mačka, oslobođen tereta knjige koju se obvezao napisati i koja mu je predstavljala mučno opterećenje, više nije osjećao potrebu za pićem, osjećao je samo nevjerojatnu lakoću, osjećao je ljubav prema sebi i prema svakoj sitnici u svom životu, s nježnošću je razmišljao o svom raskošnom stanu i svim onim lijepim stolovima koje mu, eto, nitko nije poklonio, nego ih je on zaslužio svojim radom i svojim sposobnostima. Dok je plaćao, barmen mu reče:

– Ako još poželite razgovarati, znate gdje ćete me naći. Ja sam Domagoj Srećković.

41

Mačka je uskoro ponovno otišao u birtiju u kojoj je doživio odrješenje od strašne obveze prema Rokiju Raketi. Tog je dana, naime, osjetio kako mirnoća i lakoća što mu je podarena one večeri nestaje; počeli su ga obuzimati nemir i grizodušje, osobito kad bi u blizini ugledao kakva psa. Osim što je za to bila kriva njegova snažna mašta, nije on očito bio dovoljno beskrupulozan da sve samo tako zaboravi. Bila mu je potrebna pomoć. On se odmah sjeti neobičnog barmena Srećkovića. Pola mu je života prošlo u razgovoru s barmenima, ali morao je priznati sebi da takvog još nije sreo. One je večeri taj izrekao par jednostavnih rečenica s takvim uvjerenjem i sugestivnošću da su zvučale jedino ispravnima i logičnima. Ponavljao ih je sebi od riječi do riječi, ali sad mu nisu zvučale dovoljno uvjerljivo. Morao ih je ponovno čuti od njega. I ne samo to, prvi put u životu poželio je biti potpuno iskren, želio je tom nepoznatom momku ispričati cijelu svoju životnu priču, od početka do kraja, suočiti ga s pravom istinom o Rokiju pa ga onda pitati što o njoj misli.

Domagoja Srećkovića, međutim, tog dana nije našao. Dok se premišljao bi li ga trebao potražiti u obližnjoj crkvi, jer mu je rečeno da se vjerojatno ondje nalazi, Mačku privuče razgovor što ga je vodio par za šankom koji je odmah nakon njega ušao u birtiju. Još ih je tad primijetio i procijenio da nisu ljubavnici; mlada žena bila je prilično atraktivna, ali ju je Mačka odmah svrstao u razred hladnih poslovnih kučaka koje zanima samo karijera. Govorila je naizmjence hrvatski i engleski s muškarcem blijeda lica i kovrčave crvene kose, u ranim tridesetima, strancem koji se uporno trudio govoriti hrvatski i činio je to katastrofalno, radeći čudesa s padežima, ali neprekidno zahtijevajući od svoje sugovornice da ga ispravlja. Upravo je on nekoliko puta spomenuo ime Mačkina sela. Inače bi na sam zvuk tog imena pobjegao glavom bez obzira, ali kako ovi sigurno nisu bili otamo, on im se još više približi, naruči kavu i počne pažljivo prisluškivati. Osmijeh mu se širio licem kao pomrčina malenim planetom. Momak u skupom odijelu imao je problem koji zahtijeva hitno rješenje.

– Vi ćete mi oprostiti što se miješam. Ali čini se da sam baš ja onaj koga trebate – reče Mačka, uguravši između njih svoj impozantni torzo. Mladi muškarac ga iznenađeno pogleda, za razliku od žene, koja ga odmjeri nevjerojatno hladnim pogledom, iz kojeg Mačka nije mogao iščitati apsolutno ništa i pred kojim se počeo pitati postoji li uopće. Istog trena je požalio zbog ovakvog uleta, ali sad nije bilo povlačenja.

– Pa sjednite onda, uzmite onu stolicu – reče žena, a Mačka spremno posluša, sretan što se može izvući iz te situacije. No, kad je sjeo, našao se u još gorem položaju. Stolica na koju je ona pokazala bila je niža od njihovih, pa ih je sad gledao iz ponižavajuće nizine.

– I, recite onda, na koji biste to način vi nama mogli trebati? – upita ledena kučka, spustivši na njega svoj nepronični pogled. Naglo ustavši, Mačka šutne stolicu, dođe mu da najljepšim od svojih gipkih hodova veličanstveno odšeta otamo i prepusti ih njihovoj muci, ali se ipak svlada i najslađim riječima objasni zbog čega im je baš on potreban.

Već sutradan su Mačka i Nizozemac Paul Loebe otišli do Mačkina sela. Vozila ih je Mirta, kako se zvala Loebeova lijepa i ledena suradnica, koja je i dalje ignorirala Mačku, i to do te mjere da je ovaj osjećao neodoljivu želju da je išamara kako bi postala svjesna njega i njegove raskoši. Ta se njegova želja mogla opipati, ali Nizozemac je nije primjećivao. On je mislio samo na jedno. Savršeno je znao kamo idu, znao je koji komad zemljišta trebaju pogledati, ali to ipak nije rekao Mački. Bio je on direktor sladare u obližnjem gradu, čiji je vlasnik bila neka belgijska korporacija, no sebe je oduvijek zamišljao kao genijalnog i sudbinskog pivara i zapravo je, otkako je stigao, tražio odgovarajuće zemljište na kojem će podići pivovaru za svoj račun. Dok je Mačka piljio u Mirtin mirisni potiljak i lovio njezin pogled u retrovizoru, Loebe je strastveno pričao o tome kako je u gradu nekad postojala poznata pivovara čije su pivo obožavali i stanari Buckinghamske palače. Jedan od razloga za to je tamošnja voda, o kojoj kruže brojne legende. Premda nevoljko i zlovoljno, i Mačka se sjetio priča o toj pivovari, čiji su se bunari nalazili na mjestu današnjeg stadiona i koje su, navodno, partizani zatrpali tijelima neprijatelja novog režima. Loebe je beskrajne sate proveo na tom stadionu, snatreći, ali ga je potraga za vodom odvela dalje, na obronke planine iz koje ta čudesna voda izvire. Za razliku od mjesta na kojem se nalazila stara pivovara, gdje su sad bili stadion i škola, tu je bilo mnogo zemljišta koje se, tako se barem činilo, moglo jeftino kupiti. No problem je bio u tome što su to sve bili manji komadi, i svaki je imao drugog vlasnika. Ipak, započelo je dobro, Mirta je pronašla nekog pijanca, od kojeg je Loebe kupio veći komad čiji je sjeverni dio dopirao do samog vrha brda. No tu je i stalo. Komad što ga je kupio bio je poput otoka jer nije bilo prilaza cesti. Sljedećih je mjeseci bezuspješno pokušavao kupiti neko od okolnih zemljišta, nudeći dvostruko više od realne cijene, ali njihovi su ih vlasnici radije prodavali lokalnom moćniku, koji se za njih počeo zanimati upravo zbog Loebea. Loebe bi se svaki dan nakon posla dovezao do kamenog mosta u selu i otamo čeznutljivo gledao u svoj posjed, do kojeg više nije ni mogao jer je novi vlasnik okolnih zemljišta svud naokolo postavio ogradu. Bio je stranac u čudnoj zemlji, kojoj je želio pripadati, ali čiji mentalitet nije razumio. Osjećao se malen, izopćen. I nije mu to bilo prvi

put. Jer koliko god ga lokalni gazda smatrao idealnom žrtvom iz koje će moći izmusti dosta novca, Loebe je bio daleko od toga. Zbog sna o pivovari ušao je u golem kredit koji mu je uzimao cijelu plaću, vrijeme je prolazilo, a stvar se nije micala s mjesta, prije bi se reklo da je nazadovala. Ponovno se osjećao kao Ludi Loebe, kako su ga zvali vršnjaci u amsterdamskom kvartu u kojem je odrastao. Sve je u tom kvartu bilo u znaku piva i pivovare u kojoj je kruh zarađivala većina njegovih stanovnika. Loebeov otac je u svojim mlađim godinama bio talentiran pivarski majstor koji je puno obećavao, ali ga je nešto labilno i krhko u njegovoj naravi gonilo da više uživa u ispijanju piva nego u njegovoj proizvodnji; od velike nade postao je pijanac i propalica bez posla a da nije ni shvatio što mu se događa. Malog Loebea vršnjaci su okrutno zadirkivali zbog toga, a on im je ozbiljno i pomalo svisoka objašnjavao da je njegov otac sam dao otkaz i to zato što je njegova obitelj vlasnik još veće pivovare nego što je ova njihova. Zbog toga su ga i prozvali Ludi Loebe, rugajući mu se i ismijavajući ga čitavo djetinjstvo. Prekriživši dječje igre, on se prestao družiti s njima, tješeći se time da ima nešto što nitko od njih nema. A to su bile priče što ih je slušao kod kuće. Izvor tih priča bila je njegova baba, koja je, doduše, bila nijema, šutljiva i opaka žena, ali samo od jutra do podneva; od podneva bi postajala čudesnom pripovjedačicom njihove obiteljske tajne; kasnije će Loebe shvatiti da je ta podnevna promjena raspoloženja dolazila od treće ili četvrte boce piva koje bi popila, ali ni to ga nije spriječilo da se toga sjeća kao najljepšeg dijela svog djetinjstva. Sve bi počinjalo babinim plačem, točnim poput signala točnog vremena, što je bio kao neki poziv njemu i njegovu ocu, koji je dotad doručkovao pivo u svom sobičku, da sjednu na ofucane fotelje oko njezina naslonjača i počnu je tješiti. A ona bi rekla:

– Ovo vam jučer nisam ispričala, nisam imala snage…

Junak tih uvijek istih priča, koje je baba svakodnevno obogaćivala novim detaljima, bio je Loebeov djed, njezin ljubavnik kojemu sudbina nije dopustila da joj postane mužem, lijepi i bogati nasljednik velebnog pivarskog carstva u nekoj dalekoj zemlji. Alina Loebe ga je upoznala kao mlada glumica kad je on, u samo predvečerje 2. svjetskog rata, došao pogledati Lamerovu bajkovitu predstavu o djevojci pretvorenoj u žalosnu vrbu zbog tuge za zaručnikom za kojeg je mislila da je mrtav. Došao je u društvu ekscentrične Engleskinje, s kojom je putovao po Europi, ali nije s njom otišao; Engleskinja je te večeri u suzama napustila varijete i sama nastavila put za Pariz. Jedan pogled na čarobnu Alinu bio je dovoljan da balkanski pivar i ne primijeti njezin odlazak. Bio je to onaj trenutak u komadu kad se stablo, nakon što ga je mladić u očaju obgrlio, pretvara u prekrasnu djevojku. Mlada i raskošna Alina, koja je, uostalom, bila jeziva glumica, nije imala ni riječ teksta, ali je zato

njezino golo tijelo zablistalo u punoj raskoši. Mnogi su te večeri htjeli do njezine garderobe, ali to je uspjelo samo mladom pivaru s Balkana, koji nije štedio novac da to ostvari. Na veliku Alininu radost. Jer, on ne samo da je znao probuditi svu njezinu ženskost, nego će joj sljedećih mjeseci pokazati kakva je raskošna i sretna budućnost očekuje s njim. Bio je presretan kad je saznao da je trudna i, ostavivši joj znatnu sumu novca, otputovao je kući srediti stvari u vezi s vjenčanjem. Nekoliko mjeseci nije bilo nikakvih vijesti od njega, a onda se, uoči poroda, pred neuglednom i tijesnom kućom Loebeovih zaustavio kamion pun piva. Na tisuće elegantnih, duguljastih boca s egzotičnim etiketama i natpisima na nerazumljivom jeziku. Što je balkanski plejboj htio poručiti tim čudnim poklonom, ostat će tajna. Nakon toga od njega se više nije čulo ni glasa. Ali poklon će se čuvati godinama, zauzimajući najveći dio tavanskog prostora, sve dok Alina, na petogodišnjicu susreta, nije odlučila otvoriti prvu bocu. Pijući ga, razmišljala je o tome zašto se više nikad nije javio. Domislit će se svačemu. Da ga je spriječio rat, da je u njemu poginuo. Kasnije je čula da su u njegovoj zemlji zavladali komunisti, pa će za sve kriviti njih. Mrzit će ih iz dna duše.

Babine će priče usmjeriti Loebeovu budućnost. Dat će mu san o tome da postane vrhunski pivar, odvest će ga na fakultet, dovesti do magisterija. Doduše, na početku srednje škole on će odlučiti da prestane vjerovati u njih, potisnut će ih duboko u sebe. Kasnije će, kao student, prilikom besciljnog tumaranja internetom, slučajno naići na podatke koji će mu potvrditi da babina obiteljska mitologija ipak ima uporište u stvarnosti. Duh babinih priča oživjet će i otad će, premda izmijenjen i osnažen znanjima što ih je stekao, potpuno zavladati njegovim životom. Utvrdit će, doduše, da od daleke obiteljske ostavštine nema ničega, pivovara je odavno nestala, ali je nisu oteli komunisti, nego je propala još prije 2. svjetskog rata, i to ponajviše zahvaljujući njegovu djedu, koji je i tvornicu i recepture rasprodao da bi mogao nastaviti sa svojim raskalašenim životom. Umjesto da ga zauvijek ohlade od te priče, nova saznanja Loebea su samo osnažila u njegovim planovima. Jedini razlog zbog kojeg je prihvatio posao u belgijskoj kompaniji bio je taj što je ona imala sladaru u tom dalekom gradu gdje je njegov djed nekoć posjedovao pivovaru. Odbivši ponuđeno mjesto u sjedištu kompanije, perspektivnije i bolje plaćeno, on se zaputio u Hrvatsku. Ispravljati pogreške djedova. Živjeti svoj san.

San koji se gotovo bio prekinuo i kojemu je Mačka omogućio nastavak. Mačkino je zemljište zapravo bilo bolje od svih onih koja su Loebeu bila nedostupna i s onim, otprije kupljenim komadom, činilo je prirodnu i savršenu cjelinu. Ne želeći ništa riskirati, Loebe mu je ponudio fantastičnu svotu, koja je Mačku iznenadila s obzirom na cijene nekretnina u tom kraju, ali on ju je, vođen svojim novim čulom za poslove, još uspio povisiti. Tad se zapravo

već igrao. Nije mu bilo do novca i, da je Loebe bio iskren s njim, možda bi ga dobio i besplatno, tj. za puko Mačkino zadovoljstvo da napakosti nekom od bivših sumještana.

Za ručkom, kojim su obilježili uspješno sklopljen posao, Loebe ga upita želi li što uzeti iz stare babine kuće jer će ona uskoro biti srušena. Mačka nije patio od sentimentalnosti i sve do tog pitanja nije imao želje da ikada više onamo vrati. Dapače, dok je ranije tog popodneva Loebe razgledavao teren, on se jedva odvažio ući u dvorište. No sad je, nakon nekoliko čaša vina i oraspoložen činjenicom da je napravio dobar posao, pomislio da je krajnje vrijeme da okonča tu priču kao muškarac, riješi to s Rokijem jednom zauvijek. Osim toga, na njegovo iznenađenje, Mirta se ponudila da ga odveze. Mačka nikako nije htio propustiti priliku da joj objasni neke stvari.

– Prijatelju, Loebe, vraćam se brzo! Gazda, dođi kod ja! – vikne on vlasniku restorana, mršavom i skliskom muškarcu velikih klempavih ušiju, koji se stvori kraj njih neobično žustro – Bocu najboljeg vina za mog prijatelja! I pripazi da mu ne bude dosadno dok nas nema.

Kad su stigli gore, Mirta izrazi želju da razgleda kuću iznutra. To donekle Mački poremeti planove jer je on namjeravao obaviti samo konačni rastanak s Rokijem, pa je u tu svrhu pripremio pravi mali govor. No nije ju odbio, naravno. Uostalom, pokazat će se to sasvim dobrom odlukom. Mirtu je mala babina kućica potpuno raznježila. Očito je u njoj vidjela nešto što Mačka nije mogao vidjeti.

– Da je moja – reče Mirta – preselila bih je kompletno na drugo mjesto, ciglu po ciglu, gredu po gredu, i sve te divne stvari koje su u njoj. A vi? Što ste vi mislili ponijeti?

A Mačka, koji zapravo nije namjeravao ponijeti ništa, bez oklijevanja odabere lijepu starinsku škrinju, u kojoj su bili stolnjaci, tabletići i posteljina, u nju ubaci još ono malo fotografija što ih je baba imala i to je bilo sve. Nije imao pojma što će s tim, učinio je to zato što je mislio da će se to dojmiti Mirte.

– Kad bih morala birati, i ja bih isto odabrala. Hajde, pomoći ću vam da to odnesete.

Nakon što su škrinju smjestili u prtljažnik, Mačka reče da još nešto mora obaviti. Dodatno oraspoložen promjenom njezina ponašanja prema njemu, zaputi se do oraha obaviti svoju tešku dužnost.

Mirta ga je promatrala iz auta. Gipkim, živahnim hodom došao je do oraha. Tamo je odmah

počeo govoriti, brzo, strastveno, na svoj način iskreno. Zagrlio je stablo i poljubio ga.

Osjetio je mir. Činilo se da mu je Roki oprostio. Da je razumio. Ali ostao je još tren, sklopljenih očiju, kao da želi osluhnuti glas iz dubine, kao da se želi uvjeriti da je novi pakt između njih nepobitan i vječan.

Tad začuje glas.

– Gledaj, Mačka, gledaj i drhti! Po tebe su došli! Po tebe!

Uz neugodni drhtaj, Mačka otvori oči. Ali bio je to samo njegov susjed, kipar. Visio je s prozora i zlobno se cerio.

– Po tebe su došli! Po tebe! Ha-ha-ha! Kažnjavatelji! Kažnjavatelji!

Mačka pogleda gore na brdo i ugleda prizor kojemu se prije nekog vremena smijao. Sad ga je prestravio. Tamo je, usred krvava Sunčevog zalaska, još uvijek stajala kipareva kompozicija. Ali sad je golemi svemirac, koji je upirao rukom ravno u njega, oko sebe okupio čitavu vojsku beštija, četrdeset-pedeset divljih psina od krvi i mesa, čiji su uzdignuti repovi vibrirali u crvenkastome zraku poput zastava paklene vojske.

Mačka se sjuri do auta i uleti unutra potpuno izbezumljen.

– Baš ste vezani za ono stablo, a, Mačka? – reče Mirta pomalo ironično. Spuštene glave, Mačka nije odgovarao. Kad je napokon podigao prema njoj svoje lijepe zelene oči, izgledao je toliko ranjivo i isprepadano da joj se takav namah smilio. Ona ga privuče sebi i poljubi.

42

Jedna od stvari što ih je Mačka izrekao na Rokijevu grobu prije nego što je užasnut pobjegao u Mirtin zagrljaj bila je da je on, potpuno neočekivano i protiv svoje volje, postao čarobnjak za pravljenje novca. Upravo to ga sprečava da napiše knjigu koju je obećao Rokiju jer mu ispunjava misli i obuzima ga cijelog, ali neka Roki ne misli da će mu Mačka ostati dužan. Umjesto literarnog remek-djela, on će u njegovu čast proizvesti financijsko remek-djelo. Napokon, remek-djela su remek-djela, proizvodi ljudskog genija i nadahnuća, a područja na kojima se ona ostvaruju sasvim su sporedna! Jednom će, a brzo će doći taj dan, osnovati fondaciju za darovite pisce. Zvat će se „Zaklada Roki Raketa”! Kako mu to zvuči, ha, je li da je moćno? Umjesto samo jednoga pisca, na nasljeđu Rokija Rakete napajat će se mnogi.

I još je mnogo stvari Mačka izrekao i obećao, ponesen maštom koju je razbuktavao osjećaj krivnje, ali mora se priznati da njegovo mišljenje o sebi kao o čarobnjaku za pare nije bilo nimalo pretjerano. U životu Kristijana Mačića Mačke otpočeo je novi ciklus, u kojem će se novac jednostavno lijepiti za njega.

Počelo je, gotovo simbolički, s babinom škrinjom. Otvorio ju je nakon što je stigao u stan i u njoj našao sedamdeset i tri kuverte, umotane u najlon i brižljivo umetnute u posteljinu, u stolnjake i tabletiće; u tim kuvertama nalazile su se, nedirnute, sedamdeset i tri babine mirovine. Da se to otkriće dogodilo koji mjesec ranije, možda bi ga preplavila žalost i javila se misao da je sve moglo biti drukčije da je tu škrinju otvorio u vrijeme velike gladi, ali sad se to samo uklopilo u Mačkin novi život, u kojem nije bilo mjesta za žaljenje i prekapanja po prošlosti. Babine mirovine (koje je ova brižno čuvala upravo za njega, uvjerena kako on negdje ipak mora imati neki veliki dug), zajedno s novcem od prodaje zemljišta, uložio je u dućan autohtonih suvenira na moru, koji mu je ubrzo počeo donositi veliku dobit, pa ih je otvorio još nekoliko, na lokacijama od Istre do Dubrovnika.

O tim se dućanima Mačka nije mnogo brinuo, njih je vodila njegova nova suradnica, veoma sposobna i odana poput samuraja. Bila je to Mirta, koju je ovaj preoteo Loebeu. Doduše, možda je to ipak prejak glagol, jer to se nije dogodilo zbog nekog njegova nastojanja, naprotiv, Mirta je bila ta koja je odlučila prići Mački, i to u onom trenutku kad joj se učinio najranjivijim. Bilo kako bilo, Mačka je s njom dvostruko profitirao, dobivši zmaja u poslu i ljubavnicu kakvu dosad nije imao. Nikad nije imao odnos s toliko lakoće, čak i u onim najkraćim vezama žene su ga zamarale nekim svojim očekivanjima, želeći uvijek više nego

što im je bio spreman dati, ali ova zagonetna mlada žena, koja je diplomirala ekonomiju i upravo spremala doktorat iz književnosti, bila je sva od odlazaka i dolazaka čiji je nepravilni ritam Mački savršeno odgovarao, ne opterećujući ga nimalo. Donekle ga je i uzbuđivala pomisao da postoji velik dio njezina života o kojemu on ne zna apsolutno ništa, ali nije imao nikakve želje istraživati to, savršeno svjestan da ona, i kad je nema, predano skrbi o njegovim interesima.

Za to vrijeme Mačka je otkrivao nova područja. Postao je opsjednut financijama i ulaganjima. O tome dotad nije znao ništa, ali se u njemu javio neki glas koji ga je vodio prilikom povlačenja poteza. Isprva se bavio nekretninama, bjesomučno je kupovao kuće i zemljišta, žudno i strasno, kao što drugi bacaju kocku ili skupljaju novčiće egzotičnih rimskih careva, uvijek nalazeći načina da sruši cijenu i jeftino kupi i najatraktivniji objekt pa da ga, nedugo zatim, proda strahovito skupo. Svim tim vlasnicima i nasljednicima zemljišta uz more, istarskih kamenih kuća, kapetanskih stanova i luksuznih vila na zagrebačkim obroncima redovito su se događale zlokobne i neobične stvari koje su ih sprečavale da svoje vlasništvo za dobru cijenu prodaju nekome drugome; zato su – nakon što bi, nakon prijašnjih jalovih dogovora, doživjeli požare zbog neispravnih instalacija, najezde zmija, štakora ili žohara biblijskih razmjera, opetovano puškaranje ispod prozora, ili što već drugo, proizašlo iz bogata Mačkina arsenala – na kraju bili presretni što postoji netko tko uopće hoće kupiti takvo ukleto vlasništvo. Pa ipak mu je to brzo dosadilo, bilo je odviše lako s tim baštinicima nasljeđa koje nisu zaradili, nije to bilo tlo s kojeg bi nadahnuće moglo poletjeti. Nedostajalo je strasti, nije čuo škrgut zubi, proklinjanja i psovke, tek tihe, male, sasvim obične nesreće. Njemu je trebalo nešto jače, nešto što će ga obuzeti i opiti. Navečer bi čitao biografije poznatih tajkuna i milijardera, sve odreda tipova koji se u životu nisu zanimali baš ničim i bilo im je svejedno pristiže li im bogatstvo od fosila, ženskih čarapa ili dječje krvi, gutao ih je kao nekad djela svojih bivših književnih heroja i vjerojatno bi mu to ostalo omiljeno štivo da jednog dana nije potpuno prestao čitati. Tog je dana, naime, otvorio knjigu nekog domaćeg autora o dionicama i vrijednosnim papirima. O uzoravanju sudbinskih hrvatskih plodoreda i o zapuštenoj domovinskoj njivi. Strašno uzbuđen, progutao ju je u par sati, a zatim ju je zatvorio, zaključivši da nema potrebe da išta više u životu čita. Bio je prosvijetljen. Napokon je našao područje na kojem će se njegov genij moći razbuktati do kraja.

U Hrvatskoj se počeo odmotavati novi milenij, neprimjetno je počinjala druga privatizacija, suptilnija, ali temeljitija i surovija od divljačke pljačke devedesetih. Glad za dionicama i žudnja da svojim plugom uzore zapuštenu hrvatsku njivu Mačku su ponovno odveli u rat. A on je volio rat, tu je bio doma i nije ga obeshrabrilo to što je sam, što nema logistiku, što je

bez političkog zaleđa i veza. On je gerilac, specijalac, snajperist. Kamuflirat će se i prilagoditi okolini, pa napasti. Logistiku će otimati od neprijatelja.

Nesvakidašnji dar i njuh za profit, fleksibilnost metoda za osiguravanje podrške, spremnost na nasilje kad je ono nužno, ucjene, sve je to skupa omogućilo Mački pobjedu za pobjedom. Koliko god se drugi čudili tom fascinantnom uspjehu poslovnog anonimusa koji dotad nije imao političkog zaleđa i veza (ali si ih je u hodu vrlo brzo znao stvoriti), on sam se tomu nije čudio ni najmanje. Ali zato se čudio nadnaravnom užitku što ga je osjećao kad bi se nekom poslu, na koji su već mnogi stavili šape, prišuljao s leđa i svima im poodsijecao pandže, pa banuo iz mraka na svjetlo dana kao ponosni vlasnik firme čije je ime odzvanjalo u njegovu uhu od pionirskih dana, kad još nije bio sasvim siguran pripada li to ime čovjeku, poduzeću ili kakvom mitskom heroju, polubogu-polučovjeku.

Prva firma čijeg se većinskog paketa dionica tako dočepao bila je slavni dinosaurus iz socijalističke prethistorije koji je nekoć prehranjivao čitav gradić u kojem se nalazio. Sam kompleks firme bio je grad za sebe, pogoni i hale zauzimali su prave male ulice. Nikad Mačka neće zaboraviti jutro kad je prvi put došao onamo – bila je to noga osvajača koja stupa osvojenim teritorijem. Na trenutke mu se činilo da je izišao iz vremenskog stroja, tamo negdje u sredinu šezdesetih, lokalni političari dočekuju ga s poniznošću, klanjaju mu se kao Rimljani Atili, a svoje dostojanstvo ističu time što su izdvojeni od mase na maloj pozornici; premda mu to laskanje godi, Mačku oni ipak ne zanimaju, njega zanima baš ta masa, taj radnički šljam, poredan u dva špalira duž obje strane najduže ulice u kompleksu. I premda nisu šezdesete i zablude više nisu dopuštene, Mački se pluća silno nadimaju. Dok ih promatra, on ne misli da se gadno zajebao i uopće ne namjerava sve te hale i zemljišta što prije prodati, on misli samo na to kako je apsolutni osvajač, ne samo prostora i materijalnoga, nego i prošlosti tog prostora i uspomena tih ljudi. Novi je milenij i ti mu ljudi nisu potrebni, oni su škart napretka i isprdak evolucije, i tu su se skupili za svoj vlastiti holokaust, a ipak o tome pojma nemaju. Ali Mačka, čovjek koji je znao osvojiti sadašnjost i prošlost, isto će tako znati osvojiti i budućnost. On će ovim ljudima, koji u njega gledaju kao gladni ptići u majku, podariti svrhu, učinit će ih ponovno živima i korisnima. S njihovom sudbinom u rukama, krhkijom od porculana, Mačka je prolazio kroz špalir kao kroz Slavoluk pobjede, pluća raširenih kao krila boeinga, nošen nevjerojatnim osjećajem da može sve, da upravlja životima. Ništa nije bilo ravno tome. Kakvo pisanje, jebeš pisanje, možeš u romanu prikazati bitku, možeš pobiti čitavu vojsku, možeš to izvesti tako dobro da iznad slova lebdi zagušljiv miris krvi od kojeg boli glava, ali sve je to ništa kad otvoriš vrata i izađeš iz svoje sobe i svoje glave, sve je to samo opsjena, to nije moć.

43

Nema sumnje da je Mačkin fascinantni poslovni uspjeh plod njegova nesvakidašnja poslovna talenta, ali je isto tako moguće da tog uspjeha ne bi bilo da nije bilo jednoga čovjeka: čudnovatog barmena Domagoja Srećkovića. Samo što se pokazalo da on uopće nije barmen.

Mačka ga je potražio nedugo nakon što se vratio u Zagreb, nakon obavljena posla s Loebeom. Upravo se spremao ući u posao s nekretninama, bio je pun ideja i energije, ali ga je u tome nešto sprečavalo. Nešto što nikome drugome ne bi priznao, osobito ne Mirti, s kojom je tad proživljavao burnu uvertiru njihove veze. Uostalom, to što je konstantno osjećao, i u samoći, i u društvu, i dok je spavao, i dok je vodio ljubav s Mirtom, to nešto jedva da je priznao i sebi. Bio je to strah. Grižnja savjesti, koju je prije osjećao zbog onoga što je učinio Rokiju, zbog toga što je iznevjerio obećanje i odustao od pisanja knjige, evoluirala je u čisti strah. Strah od nepoznate, neshvatljive osvete. Mačka, koji osjećaj straha nije upoznao ni u ratu, prvi se put u životu nečega bojao.

Doduše, već je neko vrijeme, uz grizodušje, osjećao nekakav nemir, neko nespokojstvo, koje se ipak ne bi moglo nazvati strahom. Čak ni onaj susret s mutiranim Rokijem, koji bi svakog drugog prestravio, u njemu osim iskrene sućuti nad Rokijevom sudbinom nije izazvao veću zabrinutost za vlastitu kožu. Štoviše, od tog je susreta najbolje pamtio Rokijeve riječi o jedinoj žrtvi koju nije smio prinijeti. Ta izjava je Mačku, po njegovu mišljenju, oslobađala svake odgovornosti jer je Roki Raketa bio u potpunosti svjestan što čini. Da je on, Mačka, to znao, nikad ne bi pristao na takvu pogodbu. Naravno, nije on namjeravao ostaviti prijatelja na cjedilu. No skinuvši krivnju sa sebe, stvorio si je manevarski prostor za daljnju borbu i pregovore. Kad se Roki Raketa jednom vrati po njega, ma kakav čudovišan oblik poprimio, on će se boriti s njim, borit će se žestoko, ali ne za svoj spas, nego zato da spasi upravo njega, Rokija Raketu, i to tako što će dokazati i njemu i čitavom svemiru da je njegova žrtva ipak imala smisla zato što će Kristijan Mačić Mačka dati svijetu darove puno veće od jedne pišljive knjige.

No na Rokijevom grobu shvatio je da je njegov manevarski prostor čista iluzija i da s njim pregovora nema. Bilo je to onog trenutka kad je ugledao čopor psina na brdu, obasjan krvavim Sunčevim zalaskom. Prokleti kipar bio je u pravu, te su psine onamo došle zbog njega. Da mu pošalju poruku. Uruče posljednju opomenu. Da on, propali pisac Kristijan Mačić Mačka, ima dug i da je vrijeme naplate došlo. A da on nema nikakva načina da ga

vrati. Ni sad, ni za stotinu godina.

Razdiran takvim mislima, neobično ranjiv i nevjerojatno sam, otišao je potražiti Srećkovića. Nije mogao zamisliti nikoga drugoga s kim bi se to usudio podijeliti. Pa čak i ako mu se ovaj zbog toga naruga, barmen s licem buhe dovoljno je beznačajan da Mačka to bude sposoban podnijeti. Ali tu se gadno varao. Domagoj Srećković bio je sve drugo, samo ne beznačajan.

Srećković te večeri nije radio, ali je bio u birtiji. Odjeven u crno svećeničko odijelo, nalazio se u središtu šarolikog, ali prilično ekskluzivnog društvanca, u kojemu, između nekoliko svima poznatih lica koja su se voljela predstavljati kao poduzetnici općeg smjera te nekoliko starleta, Mačka prepozna direktora HEP-a, aktualnog potpredsjednika Sabora i punašnu novinarku, o kojoj se govorkalo da voli društvo žestokih momaka iz kriminalnog miljea. Svi su oni napeto slušali Srećkovića kako pripovijeda neku anegdotu. Pomalo šokiran takvim barmenovim izdanjem, Mačka nije imao želju javljati mu se, pa se uputio k izlazu. No Srećković ga je prepoznao i pozvao da im se pridruži.

– O, pa to ste vi, Srećkoviću! Možda drugi put. Baš sam krenuo van.

– Ma dajte! A ja bih rekao da vi niste došli bez razloga – reče Srećković istupivši iz društva. U crnoj mantiji učinio mu se još sitnijim i još ga je više podsjećao na psećeg nametnika. Mačka s užasom pomisli da je to valjda zadnji čovjek koji bi mu mogao pomoći i jedini razlog zbog kojeg nije odjurio istog trena bio je taj što mu se alternativa učinila još strašnijom. Ako sad ode, opet će ostati beznadno sam sa svojim demonima. Pomislivši na to, odjednom se poželi zavući pod njegovu mantiju.

– I što, Srećkoviću, onda vi uopće niste barmen?

– Kao što vidite, nisam, barem ne večeras. Večeras sam samo svećenik. A to sam i inače.

– Moram reći da sam prilično zbunjen. Što vam onda znači to prerušavanje u barmena? – upita Mačka, natjeravši Srećkovića da se nasmije nekakvim usitnjenim hihotom.

– Prerušavanje?! Hm, moram reći da nisam nikad na to tako gledao. Premda shvaćam zašto vam se može tako činiti. No stvar je vrlo jednostavna. Moj rođak je vlasnik ovog lokala i ja mu ponekad pomažem. Volim biti među ljudima. Uostalom, nisu ta dva zvanja toliko različita. Mogu vam čak reći da su ljudi često otvoreniji prema barmenu Srećkoviću nego prema ocu Domagoju. Eto, na primjer, vi… Niste one večeri otišli u crkvu i potražili svećenika da biste njemu prenijeli svoju muku. Ne! Vi ste je istresli tu, na šank, između dva

pića, pred bezličnog barmena koji podsjeća na buhu.

Mačka se naglo trgne i pogleda Srećkovića, neugodno žacnut time što je ovaj, opisujući sebe, upotrijebio baš njegovu, Mačkinu sliku. Ali ni po čemu nije mogao zaključiti da mu svećenik time želi nešto predbaciti.

– Uostalom, zbog iste muke ste i sad došli, zar ne? – nastavi Srećković – Zato što se pas vratio i ne da vam mira? A vi ste uvjereni da ste mu dužni nešto što nikako ne možete vratiti. Je li tako? Jesam li u pravu?

Mačka je spustio glavu i gledao u pod, potpuno raspamećen. Došao je tu istresti svoju muku pred čovjekom kojeg je vidio samo jednom, očekujući da će mu postati lakše ako mu ovaj kaže nekoliko utješnih riječi, baš kao i prošli put, ali ovo nije očekivao. Nikako nije bio spreman da taj čovjek već zna o čemu se radi i da će mu njegovo vlastito stanje predočiti tako preciznim riječima.

– Slušajte, Srećkoviću, meni se dosad činilo da ću zbog svega toga poludjeti… Ali sad mi se čini da već jesam poludio. Ne shvaćam kako vi možete znati sve to? Ja to dosad nikome nisam rekao.

Srećković se blago nasmiješi i rukama obuhvati njegovu desnu ruku.

– Ne bojte se, prijatelju, niste ludi. Samo se ne znate nositi s nečim što je trenutno jače od vas. Ali ja ću vas naučiti kako da tu silu stavite pod svoju vlast i kako da iz toga izvučete korist. Točnije, kako da mi svi izvučemo korist. To što vam je prišlo, prišlo vam je na dobrobit nas svih. Niste sami u svojoj muci, pa nije u redu da budete sami ni u svojoj radosti.

– Daleko sam ja od radosti, Srećkoviću, oče! – ote se Mački.

– Možda! Ali ja vam jamčim da ćete već večeras otići na počinak puno spokojniji. Pogledajte, molim vas, ove ljude oko sebe! Recite, kakvima vam se oni čine? Jesu li sretni? Zadovoljni? Čine li vam se uspješnima? – reče Srećković, pokazujući širokom kretnjom na prisutne u birtiji. Birtija se u međuvremenu prilično ispunila, i to s vrlo uglednom klijentelom. Bilo je tu stranačkih prvaka svih opcija, televizijskih ravnatelja i vlasnika, novinskih magnata i kolumnista, direktora velikih javnih i privatnih poduzeća, poznatih liječnika i odvjetnika.

– Pa, mogu reći da svi izgledaju prilično zadovoljni sobom – reče Mačka.

– A može se i tako reći! U svakom slučaju, složit ćete se da imaju i zašto biti. No, što biste

rekli kad bih vam otkrio da su svi ti ljudi imali sličan problem kakav trenutno imate vi?

– Proganjao ih je pas? – upita nevino Mačka.

– Pas, tigar, lav, zmija, svejedno! Ja to radije zovem tajanstvenim pomagačem koji dolazi samo izuzetnima, samo izabranima, kakvi ste očito i vi, Mačka. On može uzimati različite oblike, ali da, kod nas je to najčešće pas. Pomagač i izabrani ulaze u određenu simbiozu, ali izabrani je onaj koji mora voditi glavnu riječ. To je strašno bitno! O, promatrali smo mi vas, dragi Mačka, znamo mi sve o vama i o Rokiju Raketi! I moram vam reći, to što ste vi radili bilo je nakaradno i potpuno pogrešno! Pomagač nije došao da vam bude prijatelj, nego da vas podjarmi i dovede pod vlast sila u čije je ime došao. A pod njima, vjerujte mi, ne biste htjeli biti. Recite, kako je na kraju završilo to između vas?

– A kako! Pojeo sam ga… Bio sam gladan i pojeo sam ga – reče Mačka iskreno, a krv mu jurne u lice od stida. No Srećković to nije smatrao nimalo čudnim.

– To je dobro! To je jako dobro. Kako ste ga pojeli? Sirovog? – reče on.

– Ne. Ispekao sam ga.

– Eh! To već nije dobro. Trebali ste ga pojesti sirovog ili, još bolje, živog! A jeste li mu bar pojeli srce?

– Ne. Ali zato sam mu pojeo mozak.

– To je već bolje. Iako ste trebali pojesti i srce, i to sirovo. Nemojte me gledati tako užasnuto, prijatelju. Da ste to učinili, vaši bi problemi bili puno manji ovoga trenutka. Ali imajte vjere, imate vjere i ufanja u mene, i sve će na kraju izići na dobro. Idemo sad, sastanak uskoro počinje.

– Kakav sastanak?

– Sastanak ljudi poput vas, dragi Mačka. Sastanak na koji i vi idete. O tome, bez pretjerivanja, ovisi čitava vaša budućnost, pa i život – zaključi Srećković i, naglo ga napustivši, pridruži se ostalima koji su, očito, samo njega čekali. Pozdravljajući se sa svima, Srećković je poput vladara polako išao prema drugoj prostoriji, gdje su se nalazila vrata kroz koja se izlazilo na dvorište. Kad je prošao kroz njih, svi ti ljudi krenu za njim. Mačka još neko vrijeme postaja sam za opustjelim šankom, a zatim se naglo odluči i iziđe u dvorište. Nije to smio propustiti. Već se od ovog kratkog razgovora osjećao puno bolje. U želji da ponovno

živi punim plućima, krenuo je još jednom iznevjeriti Rokija Raketu.

Mačka brzo prijeđe unutarnje dvorište i priključi se grupici koja je zadnja ulazila u malu dvoranu. Većina ljudi već je sjedila na stolicama poredanim kao u improviziranom kinu. Naprijed, točno ispod golemog križa, stajali su Srećković i Crnković, vlasnik kompanije koja je posjedovala na desetke tjednika i dnevnih novina. Kad su se svi smjestili, Srećković im se obrati:

– Dobra večer, draga braćo i sestre! Srce mi je ispunjeno kad vas vidim u ovolikom broju i što su vam lica tako zadovoljna i sretna! Već to samo po sebi govori da naš posao dobro napreduje. Zato neću odugovlačiti, nego ćemo odmah prijeći na duhovne vježbe. Napominjem, naročito zbog novih članova, da ih shvatite vrlo ozbiljno, da se u njih potpuno unesete, srcem i dušom, jer o njima će ovisiti vaša uspješnost u vremenu koje je pred vama. Gospodin Crnković, naš član s najviše iskustva, vodit će praktični dio vježbe. Ja ću, kao i obično, obaviti molitveni dio. No, prije toga, želim vam predstaviti našeg novog člana, koji nekima od vas sigurno nije nepoznat. Braće i sestro, molim jedan pljesak za našeg najmlađeg brata, Kristijana Mačića Mačku!

Kad se pljesak utišao, riječ preuzme novinski magnat Crnković, a Srećković se povuče sasvim u kut dvorane, gdje u pola glasa poče mrmoriti Očenaš.

– Svi vi to već znate, ali ponavljam to zbog ovih novih nježnih dušica, kao i starih članova, ljenjivaca koji ne rade dovoljno predano ove vježbe, pa im se događa ono što ne bi smjelo. Pogledajte što se prošli tjedan dogodilo s Meštrovićem! Tvrtka propala, a on si prosvirao glavu! A taj isti Meštrović na vježbe je dolazio svaki peti put, a kad bi i došao, najčešće bi spavao ili dosađivao ostalima! Braćo i sestre, ovo nije dječja igra, mi se ovdje borimo s moćnim silama! I samo zahvaljujući ocu Srećkoviću pobjeđujemo. Ali samo ako smo predani, ako redovito dolazimo i potpuno se unosimo u duhovne vježbe.

Zato vam kažem: nikoga nisam volio više od tog retrivera. Više od majke, više od oca. A svejedno sam jednog jutra, bio sam tad trinaestogodišnji dječak, uzeo nož, izvadio mu srce i pojeo ga. Još je pumpalo krv. Zašto? Jednostavno sam osjetio da tako moram, da je taj čin jedino što me dijeli od fantastičnog svijeta u koji moram zakoračiti ili me neće biti. Otad je moj život neprekidni rast. Ali ja shvaćam da svi vi niste mogli odraditi taj prvi, najvažniji korak tako savršeno pravilno. Zato zahvalite Bogu i ocu Srećkoviću što nam je osmislio ove vježbe.

A sad vas, braćo i sestre, molim, sklopite oči. Vratite se u onaj trenutak prije nego što ćete ga pojesti. Ovaj put ćete to učiniti pravilno. U ruci vam je oštar nož. Zovete pomagača k sebi. On vam se približava. Pomilujte ga lijevom rukom iza uha. Desnom mu silovito zabijte nož u prsa. Morate biti brzi i precizni. Malo povucite nož i proširite rez. Odložite nož i zavucite ruku unutra. Iščupajte mu srce.

Srce drhti na vašem dlanu. Zagrizite ga, trgajte, otkidajte, žvačite, gutajte, pustite da vam se žile ispune njegovom krvlju. Odrežite mu testise i penis i pojedite ih. Žvačite polako, uživajte u primanju njegove moći i energije. Zatim mu otvorite glavu i posrčite mu mozak, sve, nemojte ništa ostaviti, posišite i poližite lubanju, neka ostane čista i glatka.

Već se osjećate drukčije, u vama je sad i vaša i njegova snaga, združena u novu kvalitetu. Izvadite mu oči. I njih pojedite! Jeste li? Dosta je! Dosta! Znam da ste gladni, u vama je sad golema glad, ali to je dobra glad, pokretačka glad, to je glad koja će vas tjerati dalje i dalje, na put koji nikad neće završiti. Prestanite! Zabranjujem vam dalje jesti! Sad naložite vatru i sve što je preostalo od pomagača bacite u nju. Neka izgori, neka nestane u vatri! U redu? On gori, njega više nema, vatra ga je progutala i on vas više neće uznemirivati. Pričekajte da završi molitva i otvorite oči.

Kad je Mačka otvorio oči, osjećao se krajnje čudno. U prvom redu, potreseno. Bio je ispunjen nekom dubokom tugom, oči su mu bile pune suza. Ali jedno je bilo sigurno. Strah više nije osjećao. Te je noći zaista zaspao spokojno, baš kao što je Srećković i obećao. Sanjao je Rokija. Pas ga je gledao beskrajno tužnim, ali nemoćnim pogledom. Tamo gdje je sad bio Mačka njegov pogled nije mogao doprijeti.

Mačka je redovito nastavio odlaziti na sastanke Srećkovićeva kružoka i vrlo brzo je savršeno ovladao tehnikom vježbi, postavši u kratko vrijeme možda najdarovitijim njegovim učenikom. U svakom slučaju, ovaj je počeo polagati velike nade u njega, pomažući mu na sve načine i u njegovim poslovima, koristeći se svojim vezama i utjecajem kad god je to bilo potrebno. Sa svojim talentom i Srećkovićevim vezama Mačka je vrlo brzo stekao respektabilnu moć.

44

Međutim, što mu je bolje išlo, što su se više granale njegove poslovne veze i uspjesi, što je bilo više ljudi koji su ovisili o njemu, u njegov se život sve više uvlačila sjena. Dok je sa strmoglave visine svog stana, koji je u međuvremenu kupio u paketu s čitavom zgradom, gledao grad ispod sebe, osjećao je da se između njega i same biti svijeta ispriječio golem nesporazum. Nepogrešivo je naslućivao da se ta bit buni protiv njega, da više nije njezin miljenik, kakvim se osjećao većinu svog života. Bio je to paradoks i teško bi ga mogao nekome drugome objasniti, naročito ne Srećkoviću i njegovim fanaticima. Zato nije ni pokušavao. Naravno, nije on sumnjao u ono što su tvrdili braća i sestre iz Srećkovićeva kružoka, da je svojim činom, kad je ono pojeo Rokija Raketu, zadobio njegov jedinstveni dar stjecanja, kao i njegovu nezasitnost u tome. Ali Rokijev dar i nezasitnost služili su nečemu. Služili su njemu, nesuđenu piscu Kristijanu Mački i onome što je trebao stvoriti. A on je, naprotiv, živio samo za taj trenutak kad će u nešto zagristi, nešto osvojiti, sklopiti kakav dobar posao. Nije to radio čak ni zbog sebe, činio je to zbog onog jedinstvenog užitka, užitka koji je bio tako nevjerojatan, tako nadnaravan, tako božanski – da je sve više bio uvjeren da na njega ne može imati pravo i da će ga jednom morati platiti. Zbog tog se uvjerenja duhovno počeo udaljavati od Srećkovića i njegovih sljedbenika i, premda je i dalje redovito odlazio na sastanke, nije to više smatrao putem kojim bi trebao nastaviti.

Sve se manje bavio poslovima, a sve je više razmišljao o popravljanju svijeta. S istom, luđačkom energijom, s kakvom je prije pristupao zgrtanju novca, posvetio se humanitarnim projektima i osnivanju zaklada, uvjeren da je njegova nova životna misija – sad kad se novac slijeva sa svih strana – ni manje ni više nego realizacija – čuda! Ostvario je obećanje dano Rokiju Raketi i osnovao fondaciju koja je potpomagala brojne pisce. Brigu o njoj vodila je Mirta, pretvorivši je ubrzo u organizaciju koja je pomagala i drugim umjetnicima, otkupljivala i promovirala njihova djela. Tako se dogodilo da je štićenik fondacije postao i nekadašnji Mačkin susjed kipar. Njegove skulpture-kompozicije od željeza, plastike i raznog otpadnog materijala koje su opsesivno prikazivale zastrašujuća bića nalik psima, iz nekog su se razloga veoma svidjele Mirti kad se ovaj javio na natječaj što ga je raspisala fondacija. Mačka je slučajno saznao za to i teško je reći da mu je zbog toga bilo drago, osobito zato što je smatrao da su kipareve konstrukcije duboko uznemirujuće, ali nije se miješao u Mirtin izbor. Taj će se, uostalom, pokazati opravdanim – kipar će, zahvaljujući Mirtinu angažmanu, postati velikom međunarodnom zvijezdom, naročito u Kini i Japanu, gdje će bogati

kolekcionari kupovati njegova djela i po nekoliko godina unaprijed.

Osim umjetnosti i umjetnika, Mačka je potpomogao sve i svakoga, sudjelovao je u svim humanitarnim akcijama, osnivao nove i nove zaklade, opremao bolnice, škole, dječje vrtiće i skloništa za napuštene pse, a sasvim je sigurno da je oborio rekord u broju kumstava jer je točno 2 245 njegove kumčadi bilo financijski osigurano sve do završetka školovanja.

Prkoseći sebi i svijetu tako što ga je neprekidno popravljao, Mačka je zaista činio čuda, barem su tako djelovala onima koje je njegova ruka pomilovala i preko noći im učinila život ljepšim. No on se i dalje osjećao poput one iste krvožedne zvijeri, samo što je svoj ubilački nagon preusmjerio na drugo područje. Iako ni zbog čega učinjenog nije uspio osjetiti ni trunčicu onog stvarnog, malog, običnog zadovoljstva, ovdje je konačna nagrada, čini se, bila još veća. To je s gorčinom shvatio kad ga je Srećković obavijestio da je sazrjelo vrijeme da na velika vrata uđe u politiku. Cijela zemlja pjevala mu je hvalospjeve, a u medijima su ga sve glasnije spominjali kao osobu koja oko sebe može okupiti novu političku opciju koja će uvesti Hrvatsku u bolja vremena. Ljudi su se zaklinjali u njega kao u boga. Kad je o njemu bila riječ, vladala je potpuna suglasnost u mišljenju puka i ozbiljnih analitičara, svi su se slagali da se taj renesansni čovjek – koji je za domovinu podnio žrtvu odradivši rat kao snajperist, nakon toga postao uspješni pisac, čime se prestao baviti na vrhuncu uspjeha, prezrevši književnu karijeru kao poligon egoizma i taštine, da bi u samo nekoliko godina izrastao u moćnog poslovnog čovjeka koji je svoje bogatstvo odlučio uložiti u projekte za opću dobrobit, od zaklada za umjetnike i nadarenu djecu siromašnih do elektrana na vjetar i sunce koje proizvode besplatnu energiju za sve – jednostavno mora uključiti u ozbiljnu politiku. Taj tipično hrvatski stav da se svatko tko nešto vrijedi, ako vrijedi, kad-tad mora pozabaviti politikom najbolje je izrazio jedan novinar čija su uvjerenja, doduše, bila desničarska, ali je sljedećim riječima, kojima je završio svoju kolumnu, pobrao odobravanje svih, pa i krajnje ljevice: „Njegove goleme sposobnosti i nesumnjivi altruizam na djelu, njegovo gotovo dječje poštenje koje, međutim, maštovitošću pobjeđuje lukavstvo, podmuklost i zloću modernog poslovnog svijeta upravo su ono što nam je u ovom vremenu neophodno. Ako on to ne želi, moramo ga zamoliti. A ako ni tad ne bude htio, moramo ga natjerati! Bog nam ga je poslao i On će nam oprostiti budemo li ga morali prisiliti!”

Unatoč tom dirljivom vapaju i kampanji koju je Srećković uskoro pokrenuo da bi svog omiljenog učenika učinio predsjednikom države, to se ipak nije dogodilo zato što je Mačka tih dana napokon pronašao nešto što mu je vratilo osjećaj životne radosti. Iz popodnevna drijemeža, u koji se upustio nakon mnogo vremena, svladan kroničnim umorom i potpunom

bezvoljnošću, trgnuli su ga povišeni glasovi iz prizemlja, gdje je njegov vozač i čuvar imao stan. Bio je to Karlo, bivši trgovac svime i svačime, čija se karijera srozala nakon posla s pljačkanjem ljudskih duša. Prvi glas pripadao je njemu. Drugi, ženski, uglavnom dubok i odrješit, povremeno je prelazio u histerični vrisak. Neko je vrijeme samo tupo sjedio, nadajući se da će larma utihnuti sama od sebe. Ali stvar je eskalirala. Kad je Mačka izišao u hodnik i pogledao preko ograde, ugledao je Karla kako šamara nekog u prizemlju.

– Što se to zbiva dolje?

– Ništa alarmantno, šefe. Samo smirujem ludu narkomanku.

– Što hoće?

– Tebe treba. Ali ne bih to…

– Dovedi je gore.

– Htio sam reći da to ne bih preporučio. Ovoj nisu sve na broju.

– Dovedi je gore – ponovi Mačka umorno, pa se vrati u stan. Odmah zatim i oni su nahrupili kroz vrata. Karlo je u naručju nosio divlju ženu koja se bijesno otimala.

– Pusti me, puštaj me, idiote! Samo mu želim nešto predat.

Mačka mu reče neka je pusti. Ovaj to učini uz negodovanje, a žena se spremno dočeka na noge, poprimivši u hipu nakostriješeno i agresivno držanje, sad usmjereno prema Mački. Duga i neuredna kosa padala joj je preko lica i kroz slijepljene rezance sijevale su tek bijesne oči, jedva da se išta drugo vidjelo, ali Mačku svejedno nešto presiječe jer shvati da tu spodobu poznaje. Ali preobrazba je bila jeziva. Bila je to boginja koja je pala. Osim što je očito bila navučena na heroin ili neko slično sranje, govorila je kao da psuje, kao da je svaka riječ psovka. Mačka ju je gledao zaprepašteno, jedva vjerujući onome što vidi.

– Pa dobro, je li moguće da si to ti, Aneta?! – upita napokon.

– Evo ti ga, g ade! To si htio, zar ne? Uzmi, prokletniče! – vrisne ona, trgajući mu ruku u koju utisne nekakav smotuljak, nekakvu krvavu i prljavu krpu. – Ali ćeš platit! Nemoj mislit da ćeš ga dobit besplatno! Deset tisuća eura ćeš platit! I to odmah! Plati odmah! Šta je, šta si se stiso, zar ti ne voliš plaćat?! Pratim ja tebe, znam ja sve tvoje prijevare.

Aneta se razmahala i poskakivala prijeteći, pa ju je Karlo opet uhvatio s leđa. Ne skidajući

pogled s nje, Mačka je odmjeravao onaj smotuljak na dlanu, znajući da to ne može biti ništa dobro. Aneta se stala zlurado smijati. Praćen tim smijehom, otišao je do Zagorkina stola, stavio na njega smotuljak i odmotao ga s nekom mješavinom zebnje i gađenja.

Stvar je bila oblikom i veličinom poput malog prsta, čudno bijela, osim na mjestima gdje je bila umrljana krvlju. Na debljem dijelu bila je odsječena nečim tupim, kraj je bio iskrzan i s njega su visjeli končići kože i mesa. Očito je dohvatila prvo što joj je došlo pod ruku i odrezala ga.

– Šta si to učinila, Aneta… – promuca Mačka, sleđen od užasa.

– Pa zar nisi htio moj repić? Evo ti ga sad, dajem ti ga. Ali hoću da ga platiš. Ti sve plaćaš. Ali nemoj mislit da ćeš time nešto poravnat, nema novca kojim možeš platit za zlo koje si nam nanio, nema, čuješ li?

– Slušaj me, slušaj me! Tebi nije dobro, dođi ovamo, lezi…

– Bit ću ja dobro, samo ti meni plati!

– Naravno da ću ti platit, nemoj se zbog toga brinut, molim te.

– Odmah plati!

– Evo, odmah. Karlo, donesi ovamo deset tisuća.

Kad se Karlo vratio s novcem, ona mu ga doslovce istrgne iz ruke. Ali kad ga je spremila na sigurno, negdje u njedra, one agresivnosti odjednom nestade, kao da je potrošila dozu. Stajala je pognute glave, jadna, izgubljena. Mačka napravi korak i zagrli je. Ispod neuredne grive otkidali su se komadići jecaja.

– Aneta, draga, pa što ti se to dogodilo? – upita Mačka.

Ali tad je opet podivljala, odgurnuvši ga od sebe.

– A ti kao ne znaš, prokletniče! Svemu si ti kriv!

– Ali kako?!

– Ostavio si sliku na „Urbati”, gade! A obećao si da ćeš je poslati daleko, gdje nam ne može nauditi… A ti si je skrio, namjerno si je skrio, prokletniče! Onog dana kad ju je pronašao,

Antonio je isplovio na Urbati. Govorio je da će otploviti do Krima, pričao je o Kolhidi i Zlatnom runu, ali sliku nije ni spomenuo. Nije vjerovao u njezinu moć, kao što nije vjerovao ni u to da u tebi ima toliko mržnje. Ali ja sam znala jer sam te poznavala iznutra, zavirila sam u tu tvoju smrdljivu vreću koju nosaš naokolo umjesto duše, gade!

– Ali što se dogodilo, Aneta?

– Što se dogodilo?! Ubio si ga, eto što se dogodilo! Potonuo je istog dana zajedno s „Urbatom"! I s tom slikom! – vrisne ona pljunuvši na njega, pa pojuri prema vratima.

– Zaustavi je! – vikne Mačka Karlu.

Ovaj teško odapne desnicom i pogodi je točno u bradu, odbacivši jadnu djevojku dobra dva metra unatrag. Srećom, sletjela je na kauč.

– Idiote! Pa nisam rekao da je nokautiraš!

Karlo slegne ramenima i podigne šaku.

– Sama poletjela, šefe.

– Moramo je odvest u bolnicu.

– Ma nisam ja nju tako jako, doće ona brzo sebi.

– Slušaj, Karlo! Idi dolje i čekaj me u autu – reče Mačka i isprati ga van. Ponesen iznenadnim porivom, dvaput zaključa vrata i vrati se u sobu gdje je ležala Aneta. Luđak ju je dobro uspavao, ali on sad kao da nije bio nezadovoljan zbog toga.

– Moram to vidjet! – reče glasno, razveže Anetine hlače, okrene je na bok i povuče ih dolje zajedno s gaćicama. – Uuuhhh, ne, jebemti! – izleti iz njega dok je okretao pogled od nimalo ugodna prizora. Tamo gdje se prije nalazio predmet njegove opsesije sad je bila rana malo veća od kovanice od pet kuna, nepravilnog okruglastog oblika, duboka možda dva centimetra. Nije ona odrezala repić. Ona ga je iskopala iz sebe, kao kad se iščupa stablo zajedno s korijenjem, i to malo prije nego što je banula u stan. Iz rane je još curila krv, a na njezinu dnu bjelasala se šiljata koščica, kao odlomljena. Ali nisu samo ta rana i brutalnost kojom je operacija izvedena zaprepastili Mačku. Ta nekoć savršena ženska guza, kojoj je repić bio najljepšim ukrasom, ali bi bez nje bio kao kruna bez kraljice, sad je bila prljava guzica, umrljana krvlju i crno-smeđom prljavštinom koja bi se ponegdje ljuštila zajedno s

kožom ako se zagrebe noktom. Nekoliko velikih prišteva, bijelih i nabreklih, oko kojih je koža bila tvrda i crvena, prijetilo je da će svakog trena eksplodirati. Najgori od svega je bio smrad, grozna mješavina urina, fekalija, lijekova i kiselkastog vonja znoja. Ali onaj iz pičke bio je još odvratniji, gotovo smrtonosan.

Vidjevši sve to, Mačka nije bio zgađen, bio je istinski potresen. Plač je provalio iz njega, prvi put otkako je ono plakao nakon što je pojeo Rokija Raketu. No onda se u njemu javio prkos. Rokija nije mogao povratiti i nanovo oživjeti, ali s Anetom se još uvijek nešto može napraviti. U njemu možda više nema one zaljubljenosti i očaranosti njome, ali on ne može dopustiti da takva kombinacija dara i ljepote na ovakav način propadne.

Otišao je do kupaonice i vratio se s posudom tople vode, u koju je stavio nešto morske soli, eterično ulje lavande, spužvu i ručnik. Zatim donese kutiju prve pomoći. Alkoholom opere ranu i dio oko nje, stavi na nju tufer i gazu, pa ih učvrsti dvjema ljepljivim vrpcama. Dok je to radio, u glavi mu se rađala radikalna ideja. Ako je dotad namjeravao odvesti Anetu na hitnu da joj saniraju ranu, zatim pronaći najboljeg liječnika koji će je skinuti s heroina ili s kojeg već to sranja na koje se navukla, a onda je smjestiti u neku od onih komuna koje vode svećenici i časne sestre, gdje sade rajčicu i pronalaze boga u radu i u aktivnosti, sad mu to više nije padalo na pamet. Neće on nju izdati i predati u neke strane ruke. Nitko je više neće pipnuti. Nikakav jebeni doktor neće joj kopati po glavi, nikakve zakukuljene časne sestre neće s njom prevrtati krunice.

– Djevojčice moja draga, odsad će se za tebe brinut Kristijan Mačić Mačka – reče i sasvim svuče Anetu. – Bit ćeš ti meni opet ona stara! I još bolja! Bit ćeš jebena boginja! Zbog tebe će svijet postati dolina muških suza!

Namočio je spužvu i počeo joj polako i nježno prati guzove. Ali nježnost tu nije imala što tražiti. Bila je beskorisna kao i spužva za kupanje. „Bez alata nema zanata!”, zaključi on nimalo obeshrabren, odjuri do kuhinje i vrati se s ganc novom spužvom za pranje posuđa. Oboružan njome, žestoko prione poslu. Njezina hrapavija, tamnozelena površina odmah se pokaže idealnim oruđem za vraćanje nekadašnjeg sjaja Anetinoj guzi. Morao je, međutim, opet prekinuti posao jer se ona promeškoljila kao da je nešto ometa u snu. Ovaj put se zaputi u sobu, gdje je držao sve i svašta, od babine škrinje, laptopa što ga je kupio za pisanje romana do sitne nautičke opreme, pa se vrati noseći klupko konopca. Zatim joj jače raširi noge i sveže ih njime, provuče ga ispod kauča, a onda to isto napravi s rukama. Sad je bio siguran. Jer tko zna kako bi reagirala kad se probudi i shvati da ju je skinuo? Sigurno ne bi pomislila da je to učinio zato što se želi pobrinuti za nju. A kasnije će joj objasniti. Sve. I o

slici. Nije to učinio namjerno. Ma dobro, zapravo je, ali bilo je to u afektu, bio je bijesan i na nju i na Antonia, bio je ljubomoran. Volio ju je, pa valjda može to shvatiti! Poslije se zbog toga kajao, ali, iskreno rečeno, nije zaista vjerovao da od toga može biti neke stvarne štete. Danas shvaća koliko je pogriješio. Danas mu je žao. Danas on shvaća mnoge stvari koje prije nije. Zato će joj se odužiti, ispravit će sve loše što je napravio. Pomoći će joj da se oporavi, pomoći će joj u svakom smislu, ona možda to ne zna, ali on je osnivač mnogih fondacija koje potpomažu i promoviraju umjetnike i može joj puno pomoći. I ništa neće tražiti zauzvrat. Ne moraju se oni kasnije nikada više vidjeti, samo neka se ona oporavi. Prije toga je ne može pustiti od sebe. Neka ga slobodno mrzi, to je i zaslužio, ali je neće pustiti. Jer ne može. Bit će njezin njegovatelj, njezina njegovateljica i sestra, nježna, odana, uvijek na usluzi.

Kad joj je oprao guzicu, bio je prilično zadovoljan učinjenim, premda ne i onim što se sad moglo vidjeti. Iako se Anetina guza počela naslućivati, mjestimice je koža bila nagrižena, a oni gadni prištevi još su se više isticali. Mačka dođe u iskušenje da ih pritisne prstima, ali ipak odustane, odlučivši najprije liječnika pitati za savjet. Nije želio da njegovom krivnjom ostanu krateri na budućem savršenom dupencetu.

– Ostavit ćemo to za kasnije. Nego, slušaj, sad ću ti oprat… vaginu! – reče Mačka, izgovarajući ovu riječ s nesigurnošću i čuđenjem, kao da izgovara neku riječ iz svahilija, čije značenje ne zna, ali ga sklop fonema fascinira iako nikako ne može reći da mu se sviđa. Zvao je on tu milu rupu desecima izraza, kao što si je laskao da razlikuje sijaset njezinih mirisa i smradova, zvao ju je pičkom, picom, pizdom i pizdurinom, pičkicom i pičićem, zlatkom, zlaticom, mindžom, dlakavicom, kosmatušom i morskim paukom, macom, jelicom i šteficom, snašom i šinjorinom, najboljom prijateljicom, lajavicom i mesožderkom, cvijetom, nesrećom, neuništivom i nepoderivom, svakako ju je, dakle, zvao, ovisno o njezinoj vlasnici i o svojem raspoloženju, ali nikad, baš nikad nije ju zvao vaginom. Tad mu padne na pamet da bi onaj smrad što se osjetio iz nje mogao biti baš vaginin pravi miris. – Idem po drugu vodu, odmah se vraćam. A onda ću ti saprat vaginu! Jerbo, carra mia, moramo vratiti natrag tvoju slatkicu zlatkicu! – doda i pričeka malo, s onom posudom u ruci, kao da čeka reakciju od nokautirane Anete. Zatim na prstima odšeće u kupaonicu. Tu ga presiječe zvuk mobitela.

– Di si, šefe? Je l’ se ide il’ šta?

– A, ti si! Slušaj, promjena plana. Otići ćeš tu do klinike i dovući ovamo najboljeg kirurga. Neka ponese sve što treba da namjesti koščicu i sašije ranu. I dovedi ga što prije!

Prekinuo je razgovor i pošao provjeriti je li voda dovoljno dobra, kad ga uznemiri novi zvuk.

Bio je to urlik sasvim lude žene.

– Šta si mi to učinio, gade, prokletniče?!

Bio je to strašan glas, koji bi možda mogao srušiti zidove lošije građene od ovih, ali ipak nije mogao razvezati konopce kojima je bila svezana. Dobro se on u tome istrenirao u ratu.

– A što misliš da sam učinio? – upita Mačka kad se vratio do nje. Kažiprstom je pravio krugove po vodi. Počelo ga sve to baš zabavljati.

– Zašto si me skinuo? Jesi me jebo? Ne mogu vjerovat, jebo si me dok sam bila u nesvijesti! Kakav si ti samo gad!

Mačka je podraga po kosi, izazvavši novu divlju reakciju. Odmahivala je glavom neko vrijeme, kao da sa sebe želi otresti nevidljivu paučinu njegova dodira. On pričeka da se potpuno smiri, pa reče mirno i sa smiješkom:

– Oprosti, dušo, ali ti trenutno ne izgledaš kao netko kome bih ja učinio takvo što. Zapravo, ne mogu se sjetiti ikoga tako očajnog tko bi to želio. Osim možda one bagre s kojom si se dosad vucarala i koja te dovela u ovakvo stanje. Ali ne brini se. Slušaj, Aneta…

– Ti si pauk. Ti si najobičniji pauk.

– U pravu si. Ja sam pauk.

– Pleteš svoje prljave mreže i misliš da si netko. Pomažeš ljudima!? Ha! Prije bih da mi crna udovica pomogne nego ti.

– Pa zar nije i ona pauk?

– Ti si još gori od crne udovice! Šta to radiš?!

– Samo se ti opusti. Oprat ću ti vaginu.

– Op…?! Da si odmah prestao! Jesi li me čuo?

Ali Mačka je bio nepokolebljiv i odlučan da stvar izvede do kraja. Izvadivši novu spužvu iz paketića, bacio se na realizaciju svog projekta vraćanja slatkice zlatkice, ribajući žestoko, nemilice skidajući slojeve prljavštine i smrada. A za sve to vrijeme ona je naizmjence urlala, režala i zapomagala, psovala i molila da prestane, pa je sve to nalikovalo na egzorcistički

obred bez križeva i molitve. Završivši s pranjem, Mačka je još namaže nekim kremama, i guzu i slatkicu i osjetljivi dio između bedara. Čini se da joj je to godilo jer je tad sasvim utihnula. Ne zadugo. Na vratima se čulo zvono, što je nju navelo da se ponovno oglasi.

– Šta si pozvo ekipu da me i oni tuku i jebavaju? Gade! Sroljo! Pauče!

– Nitko te neće tući. A ni ovo drugo. Uostalom, mogla bi malo pripazit na jezik. Stigao ti je doktor – reče Mačka, prekrivajući plahtom Anetinu golotinju. Zatim ode otvoriti vrata.

– Kakav jebeni doktor? Tebi treba doktor! Za glavu! Pauče!

Karlo se vratio s krupnom zvjerkom. Doveo je profesora Labaša, šefa kirurškog odjela. Mačka i on bili su poznanici sa Srećkovićevih duhovnih vježbi. Osim toga, u više je navrata donirao skupu opremu upravo njegovu odjelu. Ali Karlo ga je svejedno držao ispod ruke kao da se boji da će mu ovaj pobjeći.

– Baš lijepo od vas što ste pristali doći, profesore.

– Pa, istina je da mi baš i nije običaj dolaziti u ovakve posjete. No, kako se radi o vama i o slučaju koji zahtijeva naročitu diskreciju, kako mi je uvjerljivo objasnio vaš suradnik – reče doktor značajno pogledavši Karlovu ruku, koju ovaj napokon ukloni na Mačkin mig – ipak je to najmanje što sam mogao učiniti nakon svega što ste vi učinili za nas.

– Da, vidite, stvar je zaista delikatna. Riječ je o mojoj dobroj prijateljici, koju, doduše, dugo nisam vidio. Moram vas unaprijed upozoriti na njezino moguće agresivno ponašanje. Zato sam je morao vezati. I molit ću vas da postupate isključivo prema mojim uputama, ako se one ne protive medicinskoj struci, ne osvrćući se na njezine prosvjede. Ona je, naime, teška ovisnica.

– A u čemu je priroda ozljede? – upita profesor.

– Eh! Aneta si je odsjekla, ne znam kako da vam to uopće kažem, ona si je bukvalno iščupala…

– Prst?

– Ma ne, profesore, ne prst! U pitanju je, ma u pitanju je repić! Eto, rekao sam – izvali Mačka, odahnuvši. Profesor, međutim, nije izgledao iznenađen Mačkinim odgovorom.

– U svakom slučaju, najbolje da to sam pogledam. U međuvremenu, vaš suradnik može

skoknuti po ostatak mog pribora. Gdje se ovdje mogu oprati ruke?

– Tamo vam je kupaonica.

Mačka pričeka da se ovaj vrati, pa zajedno uđu u sobu. Na njegovo veliko iznenađenje, Aneta je ležala sasvim mirno, ne dajući ni glasa od sebe. Oči su joj bile širom otvorene, ali uopće nije pokazivala da primjećuje njihovu prisutnost.

– Ne čini se agresivnom – reče tiho profesor, navlačeći na ruke tanke gumene rukavice. – Pretpostavljam, ako je riječ o repuljku, da se rana nalazi ovdje…

Mačka kimne glavom i povuče plahtu prema dolje. Zatim se skloni u stranu, napravivši mjesta profesoru. A ovaj svojim finim, delikatnim prstima (iako ne tako delikatnim kao što su njegovi, pomisli sa zadovoljstvom Mačka, koji je svojedobno, zahvaljujući upravo tim prstima, nekoj frizerki mjesecima prodavao priču kako je on uspješni neurokirurg) grubo strgne tufer s flasterom. Barem je to Mački izgledalo grubo; Aneta se nije ni pomaknula.

– Ovo… Ovo je, moram to reći, strašno zanimljivo, gospodine Mačka!

– Potpuno se slažem s vama, profesore! Eh, a da ste ga tek vidjeli dok je tu stajao! Kao dijamant u kruni, kao kruna na kraljici, nešto divno, nešto savršeno! Zato bih ja htio, profesore, zato bih ja žarko želio…

– Evo i mene!

Mačka, prekinut u pola rečenice, ljutito pogleda u Karla, s porivom da ga ispsuje zato što tako bezobrazno upada i prekida gospodara, ali ga odobrovolji nešto u njegovoj gotovo smiješnoj užurbanosti. On odloži medicinski pribor na stolić pokraj kreveta i zaneseno se zagleda u Anetinu stražnjicu. Mački bi drago što je njegov trud urodio plodom. Jedan mužjak već je fasciniran Anetom, koja je do prije pola sata bila olupina od žene.

– Onda, hoće li se što moći, gospodine doktore? – upita Karlo.

– Ne znam na što mislite – reče ovaj upitno podignuvši pogled.

– Pa, mislim, hoće li se moći prišit natrag? Njezin… repić?

– Ha! – ote se Mački od radosnog iznenađenja, koje nije mogao kontrolirati, jer je upravo to on želio reći doktoru prije nego što je Karlo ušao, ali mu nikako nije htjelo preko usana. Doktor ne odgovori na pitanje, nego se okrene Mački i upita:

– Da, zbilja, a gdje je repuljak?

Izgovorio je to naizgled ravnodušno, kao da pita što ima novo s melioracijom Bocvane, ali Mačku nije mogao zavarati. Znao je da izgara od želje da vidi repić. Pa reče Karlu da ga donese. A ovaj poput luđaka odjuri u kuhinju.

– Pa kamo ćeš, repić je tamo na stolu!

– Nije, šefe! – odvrati ovaj i nastavi svojim putem. Još brže se vrati, noseći prozirnu vrećicu u kojoj je propisno bio pohranjen Anetin repić. – Kad sam skopčo o čem se radi, šefe, ja sam njega odma u led. Kad je Stipa Ivi Škramića motorkom ruku odsjeko, baba Manda je nju odma u led i doktor je poslije prišio, a Iva je ima dandanas, ko da sa njeg nije ni silazila!

– Dobro ste učinili, možda se nešto bude moglo napravit – reče profesor preuzimajući vrećicu s repićem.

Promatrajući njih dvojicu, Mačka shvati da bi odmah mogao osnovati klub obožavatelja Anetina repića. Karlo se počeo krajnje čudno ponašati. Bio je on tip koji se nije oduševljavao ni sa čime i koji nije znao za nijanse i finese, volio je činjenice i jasne stvari, računice i rezultate, već ga je neodlučeni rezultat u nogometu dovodio do ludila jer ga nije mogao pojmiti – za njega se moglo samo dobiti ili izgubiti. A sad se tu potpuno usplahirio i nije bilo nikakve sumnje zbog čega. A tek profesor!? Ako je i došao zbog nekog osjećaja dužnosti prema Mački, nije ozbiljno mislio izvoditi tu nekakvu operaciju, cijelu tu opremu ponio je samo zbog dojma. Namjeravao je sanirati ranu i autoritativno zahtijevati da se pacijentica prebaci u bolnicu, ako za tim bude potrebe. Sad, međutim, nije htio nikamo. Izvadio je repić iz vrećice i gotovo ga milovao svojim finim prstima u tankim rukavicama, osjećajući nevjerojatno uzbuđenje. Zatim pogleda u onu ranu i više od svega poželi ga vratiti na njegovo mjesto. Odmah, ovdje, bez odlaganja, kao da će negdje drugdje repić nepovratno nestati, rasplinuti se kao da je satkan od snova. I vratio ga je. Prišio ga je. A Mačka i Karlo samo su napeto promatrali. Ali bilo im je kao da oni šivaju.

45

Dugo Mačka nije proveo ugodniju i spokojniju večer kao što je bila ta nakon operacije. Dok je Aneta, omamljena sredstvima za smirenje i analgeticima koje joj je ubrizgao profesor, čvrsto spavala, on i Karlo sjedili su na terasi, leđima okrenuti svjetlima grada. Tamo nije bilo ničeg što bi ih zanimalo. Umorni i zadovoljni, kroz otvorena vrata su promatrali spavačicu, s blesavim izrazom ponosa na licu, kao da je Aneta kuća s dva kata koju su njih dvojica, nakon teškog i napornog rada, u jednome danu podigli.

– A baš bi mogli popit pivo, a, Karlo?

– I meni bi sjelo – reče Karlo i ode do frižidera. Pri tome nije propustio baciti pogled na Anetu izbliza i kad je odlazio i kad se vraćao. – A ona spava ko janješce – izusti tako neobično nježno da se i Mačka iznenadio. On uzme pivo i otpije, gledajući ga preko boce s novim zanimanjem.

– Samo neka nam se ona odmara. Pazit ćemo nas dvojica dobro na našu djevojku. I bez aperkata ubuduće, jesi čuo?

– Ma, šefe… Prije bih da mi se ruka osuši! A… Odakle ti nju znaš?

– I tebi se sviđa njezin repić, a? A jesi vidio profesora? Nije znao bi li ga prišio ili strpao u džep i s njim zbrisao! A ne čudim vam se, dečki, ja nisam mogao doći sebi kad sam ga prvi put ugledao, uvjeren da na svijetu ne postoji išta ljepše. Razumije tebe tvoj Mačka i sve će ti ispričat. Ako mi doneseš još jedno pivo. Ovo mi je netko popio – reče zamahavši praznom bocom.

Karlo mu donese pivo. I nastavio ga je donositi sljedećih nekoliko sati, a u međuvremenu je slušao magičnu priču o Aneti i o njezinu repiću koja je u njemu izazivala neobjašnjivu navalu uzbuđenja i ganuća, pa je i sam povremeno gutao pivo, što mu inače nije bio običaj, više zato da sakrije to uzbuđenje pred Mačkom nego što mu se stvarno pilo. Iako za tim nije bilo potrebe jer je ovoga ponio alkohol i više ništa nije primjećivao, sav je bio u priči o repićima, repovima i ognjenim repinama, spominjao je i Rokija Raketu i Lucića i paklene džukele koji ga proganjaju, pa se opet vraćao na Anetu, ali je Karlo iz te silne zbrke svojim činjeničnim umom vadio i čuo samo ono što ga je zanimalo. Tako su i pripovjedač i njegov slušatelj bili sretni; prvi je napokon našao nekoga pred kime može iskreno sve istresti, znajući da će ovaj

zapamtiti samo ono što ga zanima, a slušatelj jednostavno zato što je saznavao sve više o nečemu što ga neodoljivo privlači. Obojica su na spavanje otišli drukčiji nego što su bili kad su se tog jutra probudili, postavši smiješnim vitezovima-zaštitnicima Anetina repića.

Tek kad je legao u postelju, Mačka postane svjestan da u njoj nije bio mjesecima. Već dugo krevet je za njega bio suvišan komad namještaja. Nije mogao ne pomisliti na ironiju da miran san nije mogao zaslužiti time što je mnogima omogućio lijepe i mirne snove, ali ga je zaslužio čim je oprao guzicu jednoj zapuštenoj i nesretnoj narkomanki. Doduše, nije taj san bio tako miran. Najprije je sanjao vesele, nestašne repiće kako se vrte u krug i mašu tamo-amo, sanjao je Rokija, onakvog kakav je nekad bio, bio je s njim u nekakvom psećem raju, sve je bilo šareno, zajedno su skakutali po nekoj veseloj livadi, a onda je došla Aneta i obojicu ih ljubila i mazila. U jednom trenutku je od njih zatražila šapu. Roki je svoju dao odmah, a Mačku je to začudilo, no svejedno joj je pružio ruku. Tad shvati da to i nije ruka, nego velika i dlakava crna šapa, s dugim oštrim kandžama.

Probudio se vrišteći. Tek kad se uvjerio da je to bio samo san i da još uvijek postoji u ljudskom obličju, prestao je vrištati. Ali vrištanje nije prestalo. Još je netko vrištao. Jezivo, životinjski.

– Aneta! – shvati on iskačući iz kreveta.

Ležeći na trbuhu, još uvijek svezana, Aneta je zavijala iz svega glasa. Ugledavši Mačku, nije prestala, naprotiv, njemu se učini da je zavijanje postalo još glasnije. Iako se najprije uplašio da je muče bolovi, sad je u to počeo sumnjati. Nagledao se on momaka s rasporenim utrobama i otrgnutim udovima i naslušao njihovih jauka i zapomaganja, ali nitko od njih nije zvučao ovako. Aneta se glasala poput žalosna pseta. Osim toga, za razliku od jučer, nije progovorila ni riječ, čak ni da bi ga vrijeđala i psovala.

Ipak joj je ubrizgao sredstvo protiv bolova. Odupro se želji da pogleda repić, ostavivši to zadovoljstvo za poslijepodne, kad će joj ionako morati očistiti i previti ranu. Izišao je na terasu, sjedio i pušio nekih pola sata, sve vrijeme slušajući kako zavija. Zatim se vratio do nje i ubrizgao joj sredstvo za smirenje. Zavijala je još dvadesetak minuta, sve sporije i razvučenije, da bi onda sasvim prestala.

– Ne znam što ćemo ako ovako nastavi. Pa ne možemo je stalno drogirat! – reče on Karlu kad se oko podneva Aneta ponovno oglasila.

– Sigurno je jako boli, jadnicu – reče Karlo, kojemu su se čupave obrve potpuno spojile, pa je

izgledao nekako posebno tužan.

– Ma ne vjerujem da je to! Malo je možda i boli, ali dajemo joj analgetike. Osim toga, izdržljiva je ona, jučer si ga je sama odsjekla pa nije zbog toga baš cmizdrila. Ne, Karlo, ona tim zavijanjem zapravo protestira. Nabija nam na nos to što smo joj pomogli. Kao da kaže – vratili ste mi repić ništa me ne pitajući, postupili ste sa mnom kao sa životinjom, pa se ja tako i ponašam.

– A možda smo pogriješili. Možda to nismo smjeli učiniti.

– U čemu pogriješili?

– Što smo joj vratili repić. Ona ga je odsjekla. Zar to ne znači da ga više ne želi?

– Ma šta pričaš, Karlo? Pa to je endem! To je takva prelijepa rijetkost! Da smo učinili drugačije, to bi bilo… Kao da smo poubijali sve čovječje ribice na svijetu! A ona ga je odsjekla zato da meni napakosti, a ne zato što ga ne želi! Uvijek je ona voljela svoj repić.

– A ne zbiva se na svijetu sve samo zbog tebe, šefe.

– Slušaj, Karlo, ne mudruj! Ja sam mislio da se tebi sviđa njezin repić.

– Meni se on strašno sviđa! Ali…

– Nema tu ali! Mi njoj pomažemo, zapamti to! Ona još nije pri sebi i ne zna što je za nju najbolje. Brinut ćemo se za nju dok se ne oporavi. A kad se oporavi, kad bude psihički zdrava i stabilna, neka sama odluči što će s njim. Dotad repić ostaje s njom, odnosno na njoj.

Karlu se taj prijedlog učinio razumnim, pa su se nakon tog usuglašavanja obojica usrdno bacili na njegovanje Anete. Ne bi to bolje radile ni najsavjesnije bolničarke svijeta. Odlučili su da je neće kljukati sredstvima za smirenje, na uši su stavili slušalice i odvrnuli glazbu, a nju pustili da zavija koliko hoće. Međutim, pojavio se novi, ozbiljniji problem. Iako se prilikom prva dva previjanja činilo da se repić sasvim lijepo primio i da će sve biti u redu, trećeg je dana stvar izgledala potpuno drukčije. Rano popodne Aneta je prestala zavijati i počela ječati. To je njih dvojicu nagnalo da prije vremena pogledaju ranu, koju je zapravo danas trebao pregledati i previti profesor. Ono što su ugledali zaprepastilo ih je i uplašilo. Repić je bio sav pocrnio, takva je bila i koža oko njega, a iz šavova je curio smrdljivi gnoj.

Uspaničeni Mačka je odmah pozvao profesora.

– Dolazim odmah – reče ovaj.

Međutim, nije došao odmah. Nije zapravo uopće došao. Mačka ga je satima zvao, ali više se nije javljao na mobitel. Izgubivši živce, reče Karlu:

– Otići ćeš u bolnicu i dovesti ono doktorsko govno ovamo. Ako bude trebalo, dovuci ga za uši! Ne znam što se zbiva, ali gadno mi smrdi. Smrdi u pičku materinu!

No Karlo se vratio neobavljena posla. Ne samo što nije našao profesora, nego su ga u pokušaju da silom dovuče nekog od kirurga spriječili zaštitari pod punom ratnom spremom. Sve je to, uostalom, Mačka znao i prije nego što se Karlo vratio. I to ne zato što je postao vidovit, nego zato što je primio telefonski poziv koji mu je sve razjasnio i potvrdio da je bio u pravu kad je rekao da tu nešto gadno smrdi.

– Profesor neće doći. Prestanite ga gnjaviti. A ne vrijedi vam tražiti ni druge liječnike. Nema liječnika u ovome gradu koji će vam pomoći – rekao je glas kad se Mačka javio, ugledavši na zaslonu mobitela nepoznat broj.

– To ste vi, oče? – upita Mačka s nelagodom.

– Ta stvar mora nestati – reče glas ne odgovorivši na pitanje.

– To nije stvar, oče. To je…

– Vi ste zabludjeli, prijatelju. On vas ponovno zavodi. A bili ste na pravome putu. Trenutačno nisam u Zagrebu, ali sutra ću svakako doći do vas. Razgovarat ćemo. Vidjet ćete da sam u pravu.

– Slušajte, oče, ja ne znam što je vama profesor napričao…

– Ništa meni profesor nije rekao. Imam ja svoje kanale kojima saznajem stvari. Uostalom, nije li i on zaveden, baš poput vas? A vidite, ja ne mogu dopustiti da se naši najbolji ljudi vraćaju na krivi put.

– Slušajte me, Srećkoviću! Ne morate vi dolazit! I nemojte dolazit!

Ali govorio je uprazno. Srećković je prekinuo vezu. Mačka osjeti kako ga podilazi jeza od tog demonskog svećenika. Ako mu profesor nije rekao, kako li je samo saznao za Anetu? Da ga ne prisluškuje? Ne bi bilo čudo. Ti se mantijaši stoljećima obučavaju za spletkarenje i špijuniranje.

– A da ja pokušam razgovarat s njom? – upita Karlo.

– Molim?

– A da ja pokušam razgovarat s njom? – ponovi Karlo, koji je zapravo peti-šesti put izricao isto pitanje, ali je Mačka na to slabo obraćao pozornost jer se mučio mislima o mreži koju je Srećković ispleo oko njega.

– A pokušaj! Reci repiću da se ne zajebava i da promijeni boju jer će se inače loše provest! Slušaj, Karlo, idem ja malo prošetat. Razbolio sam se i od njezina jaukanja i njezina zavijanja, a da ti budem iskren, dosta mi je i te tvoje tužne face. A ti radi šta hoćeš.

Iz Mačkina dvorišta, sa stražnje strane, moglo se izići na veliku livadu na čijoj se sjevernoj strani nalazila bolnica, a isto tako se između drveća moglo izbiti na cestu koja vodi na Šalatu. Tim je putem krenuo Mačka. Sad mu je godilo društvo drveća, najmanje je želio sresti ljude, ali je nakon nekog vremena počeo osjećati nelagodu, istu onu koja ga je tjerala da se zatvara među zidove. Kao da ga je iz grmlja i drveća pratilo na stotine očiju čije je neprijateljstvo osjećao na koži.

– Hajde, navalite, govnari, tu sam! – isprsio se on na sredini polumračne ceste, ali ništa se nije događalo, tek je par rekreativnih trkača sporo prošao kraj njega.

Osjetio je snažan poriv da se vrati u sigurnost stana, ali učinio je baš suprotno, nastavljajući put gotovo do bolnice, pa se vratio, sporo, izazivački, kao da daje vremena nepoznatom da se ustremi na njega. Spustio se Schlosserovim stubama do stare Vlaške, odakle se opet uspeo u Novakovu. Asfalt, tramvaji i ljudi nisu smanjili nelagodnost, osjećao ju je stalno, a kulminirala je kad je ušao u dvorište svoje zgrade. Zagledao se prkosno u već mračne zakutke grmlja i drveća pa, protrnuvši od jakog naleta straha, brzo ušao u zgradu.

– Ponovno mi se vratilo! – reče sam sebi – Ipak ja ne mogu bez tog prokletog Srećkovića!

U stan se vratio utučeniji nego što je bio kad je odlazio. Ali tu se u međuvremenu zbilo nešto zbog čega mu se raspoloženje odmah popravilo. Aneti je bilo puno bolje. Kad je ušao u sobu, zatekao je nju i Karla kako veselo čavrljaju.

– Dobra večer, Mačka! – reče ona uz osmijeh kakav je nekad imala.

– Aneta, draga! – uzvikne on zaprepašteno – Pa tebi je bolje!

– Sasvim mi je dobro, hvala na pitanju.

– A repić?

– I repić je dobro.

– Ali bio je sav crn i boljelo te, morao bih ga pogledat.

– Ja sam ga već pogledao. Ono crnilo se povuklo – reče Karlo s nekom zaštitničkom čvrstinom u glasu, koju ranije nije zamjećivao u njega, a onda doda nešto mekše – Ne bi ga sad bilo dobro opet odmotavat.

– A i ne boli me više, stvarno. Dođi, Mačka, htjela bih ti zahvalit na svemu. Bila sam izvan sebe, nisam znala što činim. Ali sad mi je dobro, stvarno – reče ona i poljubi ga u obraz – Hvala ti. A sad bih htjela spavat, momci, strašno sam umorna.

Njih dvojica iziđu iz sobe. Karlu se žurilo sići u prizemlje, reče da je umoran i da ide spavati. Mačka shvati da zbog nečega ne želi ostati nasamo s njim, ali samo reče:

– Slušaj, Karlo, ne znam što se tamo zbilo, ali svejedno ti hvala.

– A ništa se nije zbilo! Samo sam razgovaro s njom ko s čovjekom. Znaš ono šta si jučer reko, da nam ona zamjera šta je nismo ništa pitali? Pa, i bilo je to. Al objasnio sam joj da joj samo želimo pomoći. I da je volimo. Mislim da će sad sve bit u redu.

– Dobro, Karlo. Još ćemo razgovarat – reče Mačka odlazeći u svoju sobu. Bio je uvjeren da mu Karlo nije sve rekao, ali je to trenutno smatrao manjim problemom od onoga što će se sutra odigrati sa Srećkovićem.

46

Mačka je proveo dugu besanu noć, tek nakratko prekidanu intervalima mučnoga sna. Na trenutke ga je obuzimalo ludo zadovoljstvo zbog toga što je Aneti, unatoč svemu, bolje, ali uglavnom je bio potpuno očajan. Izluđivala ga je činjenica da mu je Srećković nužan zato što ima moć da ga zaštiti od onoga što je zvao Rokijevom osvetom. Kad god se udaljavao od Srećkovića, od njegove zaštite, blizine i savjeta, njegovi problemi u vezi s tim su rasli. Zato i nije imao hrabrosti potpuno prekinuti s njim. Dugovao mu je mnogo, možda čak i život, to nije mogao poreći, ali to nije umanjivalo osjećaj grozne nelagode što je u šakama tog mračnog svećenika, osobito zato što je osjećao da su pravda i pravo ipak na drugoj strani te da je upravo on taj koji je zgriješio prema onome koji je njemu činio samo dobro. A Srećkovićev kružok žderača pasa tek je otmjena banda pohlepnih gramzivaca u čijem se društvu, doduše, on isprva osjećao odlično, misleći da je našao sebi slične, ljude koji su prošli slično iskustvo i postali žrtvama iste neshvatljive onostrane igre, ali je ubrzo shvatio da s njima nema ništa zajedničko. Nije on, poput njih, požderao Rokija zato da se dočepa njegova dara i sposobnosti, on ga je pojeo zato da ne umre od gladi. Pogriješio je samo u tome što je obećao nešto što nikako ne može ispuniti, iako je tad bio uvjeren u suprotno. No, kako god bilo, on je sad gdje je, s njima, prihvatio je ne samo Srećkovićevu zaštitu, nego i pomoć, koja nipošto nije bila neznatna, pri ostvarenju poslovnih i drugih ciljeva. Ako se u stvari oko Anete suprotstavi Srećkoviću, ne samo da će ostati bez njegove duhovne zaštite, koja je ipak držala stvari pod kontrolom i kad se on nije pridržavao svega što je ovaj od njega tražio, nego će sigurno osjetiti i sasvim konkretne posljedice u materijalnom i poslovnom smislu. Puno se puta uvjerio, uvijek u svoju korist, dokle sežu Srećkovićeve veze i utjecaj u ovoj zemlji.

Bavio se mišlju da jednostavno nestane, zajedno s Karlom i Anetom, da otputuju nekamo u inozemstvo, što dalje odavde, i da tamo pokuša napraviti onaj vrhunski podvig – napisati knjigu što ju je dužan Rokiju. Tako bi sa sebe zbacio teško breme, a Srećković mu više ne bi bio potreban. Idejom se oduševljavao neko vrijeme, ali ga je ubrzo svladala malodušnost jer se sjetio da je to zadatak teži od svih i da uvelike premašuje njegove snage.

Stotinu je puta promijenio odluku o tome kako će se postaviti prema Srećkoviću, ali ujutro je konačno čvrsto odlučio da će postupiti onako kako ovaj bude htio, osim ako to ne bude preloše za Anetu. Tako će si osigurati manevarski prostor za daljnje korake. Međutim, kad se Srećković poslijepodne pojavio, sve su odluke i planovi pali u vodu. Fanatičan kao nikad

prije, jedva da je uopće htio slušati što Mačka ima reći Aneti u prilog, a njegova bezazlena izjava kako je riječ o vrlo pametnoj djevojci koja je usto nadarena slikarica izazvala je u svećenika pravi napad histerije i gnušanja.

– Takve su vam one sve! I vjerujte mi, takve su napravljene zbog jednog jedinog razloga! Da zavedu! Da obmanu! Da povuku u propast! Ali otkriva ih rep! Vidite, prijatelju dragi, ja se vama toliko i ne čudim, vi ste umjetnik, vaša je mašta vaša snaga, ali ona je ujedno i slaba točka zbog koje vas nije teško obmanuti. Mene više brine što je uspjela zavesti i tako razumnog i staloženog čovjeka kakav je profesor, jednog medicinara, egzaktnog znanstvenika! Po tome se vidi koliko je ona opasna! Ni riječi više ne želim čuti, ni riječi! Vi ste samo zabludjelo dijete. Ali ja ću vas spasiti.

Bit će da ga je nešto u Mačkinu držanju navelo na ovu metaforu jer je Mačka sjedio u fotelji neprirodno, u nelagodi, zato što smatra da bi zapravo trebao stajati, kao đačić na ribanju kod ravnatelja škole. Gledajući nemilosrdno tu spuštenu glavu, Srećković zaključi da je vrijeme da ga se dotuče, pa zagrmi svojim suludim zahtjevom, izazivajući stravu u Mački. On je računao da će mu, što god Srećković bude tražio, sigurno ostati barem centimetar manevarskog prostora, što će njemu biti sasvim dovoljno da izmigolji i na kraju izvede stvar po svome. Sad je shvatio da nema taj centimetar, da nema ni milimetar, nego da je pred njim samo čvrst i neprobojni zid, a svud oko njega taj prokleti svećenik koji sve vidi i sve čuje i predviđa svaki njegov potez. Srećković je, naime, zahtijevao da mu preda Anetu bez odlaganja, da je zaboravi kao da je nikad nije bilo i da nikad više, ali nikad, podvuče on piskutavim prijetećim glasom, ne postavlja pitanja o njezinoj sudbini. Mačku je taj zahtjev toliko šokirao da nije imao snage podići glavu i pogledati ga u oči.

A i za njega je svećenik imao poseban plan.

– Vi ste tako divno napredovali, malo je nedostajalo da se vinete visoko, najviše! Ali još niste spremni. Još morate poraditi na sebi. Učinit ćemo to zajednički. Vaš slučaj zahtijeva stroži pristup, razumijete, upravo zbog vaše neobično snažne mašte. Zato sam si uzeo slobodu i osigurao vam mjesto u jednoj od naših tihih ustanova. Tamo ćete proći kompletnu obuku u trajanju od nekoliko tjedana, u potpunoj izolaciji od vanjskog svijeta. Nakon toga bit ćete mentalni supermen, spreman na sva iskušenja i visoke zadatke koji vas čekaju. Putujete sutra ujutro.

– To jednostavno ne dolazi u obzir! – vikne Mačka odjednom ustavši iz fotelje, raširivši pluća do pune veličine, kao da se sprema zaroniti u veliku dubinu. Što i nije bilo daleko od istine.

– Vi, onda, odbijate poslušati i nemate namjeru otići u samostan? – reče Srećković, koji je također ustao i isprsio se. Ali bio je on puno manji, sitan čovječuljak zavijen u crno, na čijem su ispupčenom čelu sad skakale kvrgave lopte bijesa.

Mačku najednom spopadne onaj njegov ludi smijeh iz najboljih dana, jednostavno mu je neodoljivo smiješna bila ta riječ *samostan*. Nije mogao shvatiti otkud je sad ovaj izvukao taj samostan! Njega je, naime, zahtjev da odmah preda Anetu doveo u takvo stanje šoka da zapravo nije čuo ništa od onoga što mu je kasnije govorio.

– Ma kakav sad samostan, Srećkoviću?! O tome ne želim ništa ni čuti niti znati! Nego, ja vam jednostavno odbijam predati Anetu! I amen, nema rasprave! A sad ću vas lijepo molit, tornjajte se odavde! Nas dvojica smo završili.

Bijes poče plaviti malog svećenika od vrhova nožnih prstiju. Nitko tako s njim nije razgovarao još od sjemeništa, kad je bio veoma pobožan, veoma ambiciozan i ne baš bistar dječak, kojemu su se vršnjaci rugali, a učitelji ga redovito koristili kao lutku za demonstriranje kazni koje bi mogle sustići ostale. Ali su sustizale samo njega. Malo je reći da ga nisu voljeli, mrzili su ga čim bi ga ugledali, bila je to jednostavno mržnja na prvi pogled, koju je mlađahni Domagoj tumačio time da svima njima smeta njegova prevelika gorljivost u vjeri. Međutim, nije taj nesporazum vrijedio samo za ljude, protezao se on na faunu, pa i na floru. Biljke su kraj njega venule, a životinje redovito postajale agresivne. Istina, ni on nije volio njih, što uopće nije bilo bez višeg razloga. Pokazat će se to onog dana kad se u dvorištu sjemeništa, doslovce niotkuda, stvorio golemi crni pas; od svih dječaka koji su se tamo vrzmali, paklena je beštija odabrala napasti baš njega. Izgrizao ga je gotovo do smrti, doktori su ga jedva skrpali, ali zato će ono što su mu pseće čeljusti ostavile kao znamen, kao stigmu, postati njegovo najjače oružje i izvor njegove kasnije moći. Ta je moć odmah počela djelovati. Kad se, s Njegovom pomoći, osovio na noge – pripovijedat će kasnije mnogo puta Srećković svojim učenicima – neman je ugledala krvavi križ koji se cijedio s njegova čela i istog se trena srušila, kao gromom ošinuta. U bolnici je proveo tjedne i tjedne, ispunjene bolom i trpljenjem, ali je zato povratak u sjemenište bio sladak. Bog mu je podario nagradu za kojom je žudio. Neugledni dječak neprijazna lica, uvijek prvi na misama, glasniji od svećenika, postao je autoritet ne samo među vršnjacima, nego netko koga poštuju ili ga se čak boje i njegovi učitelji. Povremeno će, doduše, ožiljak nestajati, ali će se isto tako i pojavljivati kad god Srećkoviću zatreba u borbi protiv demonskih sila. Crni pas, naime, nije ostavljao svog najvećeg protivnika na miru. Svi su Srećkovićevi poštovatelji znali da ga je pokušao ubiti još najmanje jedanput, nakon čega je završio nepokretan u kolicima, iz kojih

ga je opet čudesno podigla njegova vjera u snagu i moć križa. A priča o tome kako je danima bio zatočen s paklenom beštijom, gol i bez ikakve zaštite osim stigme na čelu, prepričavala se kako na Kaptolu, tako i u krugovima koji nemaju nikakve veze s Crkvom. Zbog svega toga Srećkoviću su se ljudi ili fanatično pokoravali ili ga izbjegavali u širokom luku. Ali suprotstavljali mu se nisu nikad.

Baš zato je sad u njemu ključalo i kao da je od toga postajao sve crnji i sve manji. Mački nije bilo svejedno dok je gledao tu preobrazbu. Pretpostavljao je, doduše, da ovaj neće baš sad nešto izvesti, ali je po zlobnom bljesku u njegovim očima shvatio da je već odredio kaznu koja će ga neminovno sustići.

– Vi znate što to znači – procijedi zlokobno Srećković i naglo ode, a Mački se činio kao da lebdi na šumu svoje mantije.

Taj šum je još dugo ostao u Mačkinu uhu. Slušajući ga, bio je sve uvjereniji kako je napravio nevjerojatnu glupost, došlo mu je da potrči i klekne pred Srećkovića i zamoli ga za oprost. Ali bilo je kasno. Šuma najednom nestane, nastupi trenutak tišine, za koji je Mačka nepogrešivo osjetio da nije običan trenutak kad sve nakratko utihne, osjetio je silnu svečanost tog posvemašnjeg zvukostaja, te uvertire za zvukove koji trebaju uslijediti. Znao je i on koji to zvuci moraju biti, ali svejedno mu se biće potreslo iz temelja kad je začuo taj jezivi lavež, to režanje prijeteće i jasno kao da dolazi iz njegove vlastite glave. Trebalo je vremena da shvati da lavež ne dopire iza tanke koprene koja dijeli dva svijeta i da pakleni psi ipak neće nahrupiti kroz vrata ili iskočiti iz zidova, kao u noćnim morama bluzera koji su sklopili ugovor s vragom, nego da sve to dolazi izvana. On izjuri na terasu i pogleda preko ograde. U njegovu zasjenjenu dvorištu sve je vrvjelo od pasa, izvirali su iz drveća i grmlja sa sjeverne strane i činili su se, na njegovo olakšanje, sasvim zemaljskima.

– Pomozite! Pomozite i sve će vam biti oprošteno!

Tek kad je začuo ovaj molećivi, piskutavi glas, Mačka postane svjestan da se u dvorištu nalazi i Srećković. Zatočen u središtu čopora, upravljao je poglede prema nebu i tad je, između dva neba, ugledao Mačku. A ovaj je, sa zagonetnim smiješkom, promatrao kako psi stežu obruč oko malog svećenika. Više ga nije plašilo njihovo režanje. Odjednom se našao u sasvim drukčijoj situaciji. Biti u prilici da pomogne Srećkoviću, učiniti da on njemu postane dužan, o tome je čak i prije mogao samo sanjati. Dok je išao po revolver u radnu sobu, um mu se hladio, razmišljao je sve bistrije. Ovo je stvar koju će s lakoćom riješiti. I skinut će Srećkovića s grbače za sva vremena.

Vratio se pun samopouzdanja i ispalio nekoliko hitaca u zrak, iznad čopora. Ali nije postigao ništa, osim najgorega. Psi su se tek tad razbjesnili i žestoko navalili na Srećkovića. Morat će pucati ravno u njih. Problem je bio u tome što je dolje vladao kaos od njihovih tijela, čas je vidio, čas nije vidio Srećkovića, pa je postojala velika vjerojatnost da će pogoditi i njega ako zapuca. Dok se premišljao, dođe mu nova, jeziva pomisao da to, doduše, jesu zbiljski psi, ali da razlog zbog kojeg se sve to događa nadilazi i njega i Srećkovića. I jedan i drugi samo su igračke one sile koja se već dugo poigrava njegovim životom.

Ali te uznemirujuće misli odmah smijeni njemu svojstven prkos i on zapuca. Jezivo cvileći, nekoliko se pasa sruši, na što Mačka poče sumanuto pucati. Bilo mu je kao da sam dočekuje stotinu neprijatelja. Tad, u djeliću sekunde, ugleda Srećkovića kako ustaje. Ali bilo je kasno. Metak je već bio otišao.

Mačka ispruži ruku s revolverom i zagleda se u njega optužujuće, kao da i taj ubojiti komad čelika ima neku posebnu i svjesnu ulogu u sveopćoj zavjeri protiv njega. Kriknuvši očajno, zavitla ga preko ograde. Zatim odjuri unutra i sjuri se niz stubište, odlučan da se golim rukama obračuna s paklenim nakotom.

Ali dolje ga dočeka samo sumračna praznina zasjenjenog dvorišta. Nikakvog čopora tu nema, tek Srećković koji leži na betonu obraslom mahovinom, pogođen njegovim metkom. Jedini ostatak čopora, ako je to bio čopor, misli sad bjesomučno Mačka, ako to nije bila tek opsjena stvorena zato da ga konačno uništi, crni je pudl raznesene glave i bijela pahuljica neodređene rase, kojoj su hici razvalili leđa i utrobu. Počivali su malo povrh svećenikovih ramena, poput unakaženih anđelaka koji i u smrti bdiju nad njim. Baš je takva poredba pala na pamet Mački, koji se ni tad nije mogao oduprijeti slabašnom piscu u sebi.

47

Dugo je još Mačka stajao nad tri leša. Shvativši napokon da je ta priča završila na najgori mogući način, vratio se u stan s fatalističkim planom o bijegu. I nije to bio plan, više impuls, proizišao iz očajničke želje da se povuče daleko, gdje će na miru moći lizati rane dok ga ne stigne ono od čega ionako ne može pobjeći, sad kad je ostao bez Srećkovićeve zaštite. Ali nije ih nikako želio lizati sam, nije to jednostavno bilo u njegovoj prirodi. On odlazi u progonstvo i pozvat će Anetu i Karla da mu se pridruže. Neće to njima biti neugodno, on je bogat, s njim će imati sve. A od njih on ne traži ništa, samo neka budu s njim, neka mu budu prijatelji. Neka mu budu nježni prijatelji.

S tim nježnim mislima ušao je u Anetinu sobu. Ondje ne nađe nikoga i već je krenuo dalje, kad na uredno složenu krevetu ugleda dva pisma, oba adresirana na njega. Otvorio je prvo.

Dragi moj mačiću,
sigurno će ti zvučati čudno, a možda i licemjerno, kad ti kažem da te volim i zahvaljujem ti na svemu, i to baš u trenutku kad se spremam učiniti nešto što će te vjerojatno rastužiti. Odlazim, mačiću. Napuštam te, maco. Odlazim s Karlom. Nisam nikako planirala zaljubiti se u njega, ali tako se dogodilo, tako se zapravo moralo dogoditi, jer kad sam ga ugledala onakvog kakav on uistinu je, shvatila sam da smo rođeni jedno za drugo… Želim ga voljeti, želim ga gledati, želim ga, nadasve, slikati! Toliko zasad od mene, i Karlo ti piše, on će ti sve objasniti. Ljubi te Aneta.

Osjetivši kako ga probada otrovno koplje izdaje, Mačka se naglo sagne i dohvati drugo pismo, pisano teškim, kvrgavim rukopisom na desetak stranica koje su izgledale kao kameni reljef i koje su morale pošteno izmučiti Karla dok ih je klesao. Začuđen količinom teksta što ga je na papir istresao Karlo, kao i grčevitošću ruke koja je to učinila, nastojao je dešifrirati nekoliko riječi, ali je ubrzo shvatio da se ništa od toga ne može pročitati. Dok je premetao listove, iz njih ispadne neka fotografija. Bit će da ju je Karlo, kao da je naslućivao da će Mačka imati problema s njegovim rukopisom, ubacio kao ilustraciju onoga što je htio reći. I uistinu je ta fotografija govorila više od tih pustih stranica, sve da ih je i uspio pročitati.

Prikazivala je nevjerne ljubavnike, koji su u njegovu domu svili gnijezdo, gole i okrenute leđima. Usne su im se spajale u poljubac. Anetin se repić divno oporavio. Radost koju je zbog toga Mačka osjetio odmah bi pomućena činjenicom što njezin repić nije bio sam; društvo mu je pravio još jedan rep, puno veći, prava repina, dug barem trideset centimetara. Taj je, na Mačkino zaprepaštenje, izvirao iz gornjeg dijela dlakave Karlove guzice.

– A zašto mi to jednostavno niste rekli? Sve bih vam dao! A vi ste me izdali, pičke! – uzvikne Mačka mašući pismom koje nije mogao razumjeti. Zatim još jednom otvori Anetino kratko pisamce, kao da će iz njega dobiti neko dodatno zrnce objašnjenja. Ali ni tu više ne uspije razaznati ništa. Anetina slova pred njegovim očima su se pretvarala u onakve iste znakove kakve je klesao Karlo.

Kimnuvši kao da mu je sve jasno, kao da je shvatio kakva je tu igra posrijedi, Mačka se odjednom smiri. Sa zagonetnim osmijehom pažljivo složi pisma i odloži ih u unutrašnji džep jakne. Zatim ode do svoje sobe i iz radnog stola uzme dokumente i nešto gotovine.

Dok se polako, gotovo svečano spuštao stubištem, počela mu se javljati drukčija ideja u glavi. Ideja o veličanstvenoj predaji. Neće on bježati. Od onoga što ide za njim ionako se ne može pobjeći. Uostalom, Mačka ne bježi! Mačka skače u lice dvostruko većem neprijatelju. I kopa oči ako treba! Ne, neće on nikome oči kopati, on će se lijepo, dostojanstveno spustiti dolje do Petrinjske, Đorđićeve, ili kako se već zove taj policijski sokak, i reći im da prima na sebe kaznu, ali ne zato što je ubio Srećkovića, iako ga on jest ubio i ne žali ni trenutka zbog toga, zbog te podle buhe u crnom, nego zato što je pojeo svog najboljeg prijatelja, zbog čega će, opet, vječno žaliti. Neće oni to razumjeti. Naravno da neće razumjeti. Nije to razumio ni Srećković, koji je njegovo zlodjelo opravdavao, pa ga je on na kraju zato i ubio. Sad to shvaća, da ga je zato ubio.

– Predat ću se. Preuzet ću na sebe kaznu – reče naglas Mačka, otvori vrata i iziđe u sjenovito dvorište. Kraj Srećkovićeva tijela sad prođe uznosito, kao kraj tijela neprijatelja pobijeđena u krvavu boju, a onda zađe za ugao zgrade i krene prema stubama koje vode dolje do ulice.

Tu se, međutim, nađe pred preprekom na koju nije računao. Kad je ono maloprije u mislima prolazio svoj put ka predaji, zamišljao je kako otvara vrata svoje željezne kapije, spušta se dostojanstvenim korakom niz ulicu, nastavlja Starom Vlaškom do Šenoina spomenika… Tu bi negdje popio svoje posljednje piće na slobodi, koje će vjerojatno biti i posljednje piće uopće, a onda bi nastavio dalje. Putem bi, naravno, sretao ljude, ali nitko, baš nitko od njih ne bi naslutio kakva se drama zbiva iza kamene maske njegova lica. A ovdje je razularena gomila

navaljivala na kapiju, pokušavajući je razvaliti. Neki od njih bili su novinari, vidio je to po kamerama koje su uperili u njega čim su ga ugledali, u nekima je prepoznao Srećkovićeve ljude, bila je tu i neka žena koja ga je iritantnim kreštavim glasom nazivala ubojicom, a onda je ponovno ugledao onaj pseći čopor. Psi su gurali njuške kroz rešetke i režali, pokazujući mu očnjake s kojih se cijedila slina. No prava je istina da su svi oni režali i pokazivali mu zube, da je i u svim tim ljudima bilo nečeg životinjski proždrljivog. Suočen s tom scenom, koja je u tolikoj mjeri odudarala od onoga što je zamišljao, Mačka osjeti istinsko razočaranje i ogorčenje nad stvarnošću, kojoj je toliko dao i sve ove godine trudio se, ipak, učiniti je ljepšom. A ona mu ne može priuštiti čak ni častan odlazak. Jer takvima se on ne može predati. Pomislivši to, Mačka odjednom izgubi prisebnost, okrene se i počne bježati. Probio se kroz grmlje, izbio na livadu i udario desno prema Šalati.

Ono što je Mačka sad izvodio bio je apsolutni bijeg od svega. Cilj tog bijega nije pobjeći, barem ne od progonitelja, ne od kazne. Jednostavno ih je oboje prezirao. Zato je bježao. Kad je izbio na cestu, nastavio je trčati. Više nije mislio, nije imao plana, samo je trčao. Nije se zaustavio ni kad mu je ponestalo snage, izbijao je korake iz sebe kao da mu je to zadnje; kretanje mu je pružalo veliko zadovoljstvo, kao da ga svaki korak vodi izvan svijeta, a zaustavljanje ga vraća u njega. Ljudi koje je sretao nisu bili prijatelji, zapažao je u njima nešto čudovišno, njihovi pogledi su grizli kao da imaju očnjake i derače i on je bio siguran da bi ti ugrizi bili još bolniji kad bi se zaustavio. Pritom je znao da će doći trenutak kad će se ipak morati zaustaviti, i tad će se suočiti sa svojim najvećim strahom, ali taj će trenutak barem sam odabrati.

Tako je Mačka jurio neko vrijeme, prolazeći ulicama ne previše udaljenima od svog stana i ne osvrćući se da vidi ide li tko za njim. To mu zapravo nije bilo bitno. Ono što ga uistinu proganja je ispred njega i uskoro će se sresti s njim. Spustio se sa Šalate i, prošavši pokraj ulaza u Novakovu, krenuo prema Ribnjaku. Tu su se upravo gužvale brojne novinarske ekipe koje su išle prema njegovoj zgradi, vječno gladne priča o nečijem padu. U sredini te kolone bila su i dva policijska vozila. Ugledavši Mačku, vozač jednog od njih pokuša okrenuti vozilo, ali udari u automobil koji je izlazio na cestu, prepriječivši time put ostalima. No to ih nije dugo zadržalo. Policajci su jednostavno napustili vozila i dali se u trk za Mačkom. Za njima je krenula duga povorka novinara svih pasmina, reportera, fotografa, kolumnista, kamermana, romanopisara.

A Mačka je poput vihora jurio između tramvaja i automobila, bilo ga je i na haubama i na krovovima, bio je on poput nekakvog plesača sudbine koji ima osjećaj da može doskočiti i do

krovova i tornjeva katedrale, ali tad ga nešto strašno povuče da svoju brzinu zavuče u obližnji park, poprište na kojem će odigrati svoju veliku igru. Morao je samo biti brz i ne dopustiti da ga prerano stigne potjera, inače će ono s čime se mora susresti nestati i on će opet ostati bez razrješenja.

Kad se našao na šljunčanoj stazi parka, njegova napetost je postala užareno koplje na kojem je jurio kao na raketi, više nije bio on taj koji je progonjen, sad je on lovac koji progoni. S obje strane staze, u mračnim zakucima parka, osjećao je mnoštvo neprijateljskih bića, ali ona ga ona nisu zanimala, bila su to bića nižeg reda, a on je tražio…

ONO! Uvjereno u svoju moć, kretalo se lijeno po stazi, njemu ususret. Veliko, gadno biće koje je neprekidno mijenjalo oblik. Himera. Nije čekao da krene na njega. Samo na tren je zastao, duboko udahnuo kao da će se baciti u vodu i silovito pojurio naprijed. Ludilo je u njemu raslo i preuzimalo ga. Ali ako to i jest ludilo, mislio je istodobno Mačka, ugodno je, ništa ugodnije nije osjetio već godinama. Zario se u biće uz urlik zadovoljstva, rascijepivši ga napola. Projurivši kroz njega, nije prošao neozlijeđen, derači beštije rasporili su mu obraz poput noža. Oblizao je krv i osjetio još veće zadovoljstvo. Sad je pred sobom imao dva neprijatelja. Od prvog, velikog, dlakavog stvorenja nalik na čudovišnog psa, dopiralo je prijeteće promuklo režanje. Sad ga je taj zvuk radovao. I on zareži, izvlačeći glas iz dubine. Stvorenje skoči. Izmaknuvši se udesno, Mačka izbjegne ugriz, pa se baci na njega, rukama mu lomeći vrat prema sebi dok ga nije napeo toliko da je mogao čuti rijeke krvi kako jure ispod krzna i kože. Pa zagrize.

Čuo je vrisku onog drugog bića, vrištanje koje je htjelo biti nalik vrištanju prestravljene žene, ali ga je izdavala podmukla čudovišnost koju je Mačka nepogrešivo prepoznavao. A zatim ga je osjetio iza sebe, gadne pipke koji su milili po njegovu vratu. Začudio se kako je zapravo slabašno. Odbacio ga je od sebe jednim pokretom ruke. Onda je ustao. Nije žurio, uvjeren da ga sad čeka lakši dio posla.

Tad ga zabljesne jako svjetlo. Bile su to bljeskalice fotoaparata kojima se posrećilo. Sutradan će te fotografije osvanuti na mnogim naslovnicama. Obići će svijet. Pričat će gradu i svijetu kako se hrvatski san pretvorio u najgoru noćnu moru. Kristijan Mačić Mačka, ratni heroj, pisac, poslovna zvijezda i dobri samaritanac kojeg su mnogi priželjkivali za predsjednika države zapravo je obični psihopat, manijak koji u sumrak napada miroljubive građane koji su izveli svoje ljubimce u šetnju. Ispod jedne Mačkine fotografije je pisalo: „Evo čovjeka koji je zubima zaklao psa!”

Ono što se na tim fotografijama nije vidjelo bilo je ono što je vidio Mačka. Gomila paklene zvjeradi s još čudnijim beštijicama na ramenima. Kažnjavatelje. Baš nalik onima koje je njegov susjed kipar nekoć postavio na brdu iznad svoje kuće. Odjednom se rastužio. Obuzela ga je golema tuga i strašna nemoć. Zar ni nakon ovakve strašne borbe nije zaslužio barem malo mira? Zar će ga zauvijek proganjati?

Približavali su se, stežući krug oko njega. Ono gadno biće otrčalo je prema njima. A onda su nagrnuli, svi zajedno. Prepustio se. Ionako nije očekivao da ovu igru dobije. Tuga ga je sad preplavila cijelog, ostavivši mu još samo pravo na dug i ljudski krik, prije nego što ga je potpuno prekrila tamom.

48

U danima nakon Mačkina sloma Mirta je imala pune ruke posla. Svojim uobičajenim obvezama pridružila je svakodnevne kontakte s novinarima jer je željela popraviti njegov opasno ugrožen ugled u javnosti. Novinari su ga razvlačili po blatu. Brzo se zaboravilo dobro što ga je Mačka sijao po svijetu. Ista ona piskarala koja su mu pisala hvalospjeve sad su ga nazivala arogantnim tajkunom koji, iz čiste dosade, puca na sve što se kreće. Drugi su govorili o opasnom luđaku koji se hrani životinjskom krvlju. Neka žena je tvrdila da je Mačka napao njezina šarplaninca, bacivši se na njega poput bijesna vepra. Tekst je bio opremljen fotografijama ubijena psa, na čijem su vratu bile vidljive ozljede, za koje se tvrdilo da su nastale od Mačkinih ugriza.

Sve to vrijeme pokušavala je posjetiti Mačku u bolnici. Nije to bio lak pothvat, ali kad joj je, nakon što je povukla dosta veza, napokon uspjelo, shvatila je da sve drugo mora staviti na stranu i da joj briga o Mački mora postati prioritet. On je ležao na strogo čuvanom odjelu psihijatrijske klinike i bilo mu je vrlo loše. Otkako se probudio, nije progovorio ni riječi. Ali zato su njegove oči govorile. Pune straha, budne, uvijek na oprezu. S nevjerojatnom usredotočenošću pratile su svakog tko bi se pojavio u sobi. Ne bi skidao pogled s pridošlice, ne bi trepnuo. Položio bi oči na čovjeka sve dok ovaj ne bi napustio sobu. Kao da ga želi promotriti iz svih kutova. Tako je promatrao liječnike u viziti, sestre i bolničare koji su mu donosili hranu i lijekove, i na silu ih gurali u njega. Tako je promatrao i Mirtu.

Unatoč tome, ona nije odustala od posjeta. Dapače, ishodila je dozvolu da ga može posjećivati svaki dan. To je odobravao i liječnik zadužen za Mačku, unatoč protivljenju nadređenih, možda i zato što mu nije bilo mrsko gledati Mirtu svaki dan.

– Ne možemo doprijeti do njega. On je tu, sakrio se, da tako kažem, duboko u sebe. Ali tu je. Primjećujem da pokazuje manje straha otkako ga posjećujete. Vi nam možete pomoći da vrati povjerenje u bližnjeg. Tek kad se barem malo otvori, možemo krenuti s adekvatnim liječenjem.

Bio je u pravu što se tiče Mirtina utjecaja na Mačku. Njezina prisutnost nije ga uznemiravala poput ostalih i ubrzo ju je prestao onako fiksirati. I dalje ju je gledao, ali drukčije, bez opreza. Kao da mu se pogled odmara na njoj. Kao da nalazi utjehu. Ali još uvijek je odbijao razgovor. Mirta odluči da će mu dati vremena. Potpuno se isključila iz svih aktivnosti i

gotovo preselila u Mačkinu bolničku sobu. Doduše, nije bila besposlena. Dopremila je punu kutiju knjiga i posvetila se svom doktoratu, za što vani nije imala vremena.

A onda ju je jednom, kad je već krenula prema vratima, dozvao. Glas mu je bio tiši od šapta, ali svejedno ga je čula.

– Pa on govori! Znala sam da nešto izvodiš, Mačiću! – reče ona vraćajući se do kreveta.

– Tiše, tiše! Priđi, još priđi!

Sasvim mu se približila, primaknuvši uho njegovim usnama.

– Moraš me izvući odavde! Moraš! Tu mi rade o glavi! Ne bojim se ja smrti, ali spremaju mi najstrašnije muke, sve ja to znam.

– O kome pričaš, Mačiću? – upita ona, ali taj put više ništa nije htio reći. Zato je sljedeći put bio razgovorljiv od samog početka.

– Samo me ti nisi izdala. Ali morao sam te provjeriti. Zato sam te promatrao. Morao sam te provjeriti, morao sam biti siguran da i ti nisi… Shvaćaš, Mirta, mene su svi izdali! Čak i Aneta i Karlo. Oni oboje imaju repove, možeš li to zamislit? A ja sam učinio… Učinio sam nešto katastrofalno!

– Tja – reče Mirta gledajući ga podsmješljivo.

– Ubio sam Srećkovića, možeš li to vjerovat?

– Tja! – ponovi ona nešto glasnije.

– Pa dobro, šta ti to znači!?

– Mali klerik nije mrtav – reče Mirta pogledavši ga malčice prezrivo.

– Šta to pričaš, upucao sam ga, kako ne bi bio mrtav!? Zato sam i završio ovdje – uzvikne Mačka.

– Ne. Zapravo ga je metak samo okrznuo. Bit će da je pao u nesvijest od straha. Ali da ga sad vidiš! O kako mrzim tog kepeca! On valjda misli da je nekakav katolički ajatolah. Praktički je na tebe bacio fetvu. I uživa u tome. Paradira s tim turbanom oko glave pred kamerama i baca anateme. Šteta što nisi bolje gađao.

– Ma nisam ja u njega pucao, ja sam ga htio spasit!

– Spasiti? Slušaj, Mačka, ako je tako, nisam baš sigurna da ti trebam pomagati. A od koga si ga to htio spasiti?

– Od zvijeri. Od pasa!

– Od pasa? Misliš na one dvije životinjice, od kojih si jednu obezglavio, a druga je bila tako sićušna da od nje ništa nije ostalo nakon tvog puškaranja?

– Ma ne! Od čopora! Od prokletog čopora!

– Nije tamo bilo nikakvog čopora.

– Bio je to čopor koji sam možda samo ja vidio. Ali bio je tamo! Poslan isključivo zbog mene, zbog strašne metafizičke osvete. I nije to prvi put…

Vrata se otvore, a Mačka zastane u pola rečenice i problijedi do malog nožnog prsta. Primijetivši to, Mirta se okrene, ali ugleda samo sestru koja je gurala kolica s hranom.

– Vrijeme za večeru – reče sestra – vrijeme moje muke i pokore. Odbija jesti, pljuje ono što mu stavim u usta. Gleda me tako kao da očima psuje. Završit ću na psihijatriji zbog ovog čovjeka.

– Samo vi to ostavite. Mogu ja pokušati – ponudi se Mirta.

– Stvarno? Baš vam hvala! Doći ću kasnije po suđe – odgovori ova spremno.

– Baš je simpatična. Ne smiješ biti tako zločest – reče Mirta kad je sestra otišla, što Mačku navede da eksplodira.

– Ma nemoj! Gdje sam ja? Hajde, reci, gdje sam ja?

– Pa zar ne znaš gdje si?

– Ja vrlo dobro znam gdje sam, ali je pitanje znaš li ti to. Odgovori mi na pitanje: gdje sam ja? Gdje smo mi?

– U psihijatrijskoj klinici. Nalaziš se tu već dva tjedna.

– Greška! – reče Mačka uzbuđenim šaptom – Ti si u psihijatrijskoj klinici! A ja sam u psećem

paklu! Ha! Ti mi ne vjeruješ. Pa naravno da mi ne vjeruješ, tebi je ova beštija simpatična. A to je doberman!

– Doberman?

– Da, doberman! Točnije, dobermanka. Ha! I kako da jedem, reci, kako ja da jedem dok mi dobermanka slini nad hranom? I pikira moju vratnu žilu!

– Ne uzbuđuj se, Mačiću, ako je i dobermanka, otišla je. Ja ću te nahranit. Izgleda ukusno.

– Nema šanse da to jedem. Slušaj, ti mene moraš izvadit odavde, moraš, obećaj!

Mirta položi dlan na njegovu ruku i pogleda ga kao što se gledaju razmažena djeca.

– I ja to želim, mačiću! Ali neće biti lako. Naravno, nije neizvedivo, imam ja svojih veza, a i neki su ti ljudi još uvijek naklonjeni. Međutim, da bih ti uopće mogla pomoći, ja moram znati sve, apsolutno sve, ma koliko ludo i fantastično zvučalo, ne samo o nedavnim događajima, iz kojih si me hotimice isključio, nego i o stvarima koje su se zbile prije nego što smo se nas dvoje upoznali. Pa i davno prije, razumiješ li na što mislim? O kakvoj metafizičkoj osveti govoriš? Zašto si pobio one pse? I zašto ih se toliko bojiš? Pa zar nisi ti, još kao pisac, imao jednog psa? Pričaj mi o tome, hoćeš?

– Sve je to zbog knjige! – odapne Mačka, odlučan priznati joj sve, samo da ga izbavi otamo.

– Kakve knjige?

– Eh! Kakve! Nenapisane knjige, eto kakve! Knjige koju sam obećao napisati svome prijatelju, svome meceni i svojoj muzi, najčudesnijem biću koje sam ikada upoznao. Svome psu, Rokiju Raketi, koji mi je godinama pomagao, a na kraju mi je poklonio i svoj život. A ja sam zauzvrat obećao da ću napisati knjigu. Ali obećao sam nešto što mi je bilo nemoguće ostvariti. Zato sam ovdje. Zato sam se upleo i sa Srećkovićem i njegovim žderačima pasa, zato su me napustili Aneta i Karlo… Oni su se zaljubili jedno u drugo, što nije uopće bezveze, oni ti oboje imaju repove. Samo što se meni njezin sviđao, smatrao sam ga neizrecivo lijepim, a njegov mi se baš i ne sviđa, repina je to, sestro!

– Mačka! Prekini! Idemo, od početka. Redom i polako – naredi Mirta. Mačka se trgne, pogleda je, spusti glavu i duboko udahne. I počne pričati. Onako kako samo on zna. Možda bi netko, slušajući ga, pomislio da mu i jest mjesto tu gdje se nalazi. Ali ne i Mirta. Njoj se čitavo vrijeme brk smijao. Kad je završio, ona mu reče, pokrivajući ga plahtom do brade:

– Hvala ti na iskrenosti, znam da ti nije bilo lako sve to meni reći. I ne boj se, smislit ću nešto. Ti znaš da tvoja Mirta uvijek nešto smisli. Sutra možda neću doći, ali to znači da se tamo negdje vani kao lavica borim za tebe. Slatko spavaj i ne brini se. Uskoro izlaziš odavde.

Dva dana poslije pojavila se s dobrim vijestima. Iako se Mački nisu činile takvima.

– Našla sam rješenje. Vidi, jedini način da te izbavimo odavde je da te premjestimo u drugu sličnu ustanovu.

Mačka odmahne glavom.

– To neće pomoći. On kontrolira sve ustanove. Taj prokleti Srećković ima pipke svugdje!

– Ne fantaziraj, mačiću, mali klerik nije baš toliko moćan. Šuška se da ga je Crkva stavila na led. Osim toga, promijenio je retoriku. Sad novinarima govori da ti sve oprašta. U svakom slučaju, tamo kamo ideš bit ćeš siguran od njega. To je nova, krasna bolnica u blizini mjesta gdje si rođen. I pazi sad, ravnatelj je tvoj poznanik iz mladosti, dr. Pastuović. Jutros sam se čula s njim i pristao je da te primi.

– Pastuović, zbilja? No svejedno, ostaje ono što me plaši više od Srećkovića. Roki Raketa, odnosno ono u što se pretvorio! Od njega ne mogu pobjeći. On je, vjeruj mi, toliko moćan da se može poslužiti i onima koji misle da mogu nešto protiv njega. Svim tim jadnicima, uključujući Srećkovića, svima se on samo koristi. Prejak je on za sve! I za tebe.

– Možda, mačiću! No, vidiš, i na to sam mislila. Zapravo, to je glavni razlog zbog kojeg idemo baš u tu kliniku.

– Ne vidim kakav bi to razlog mogao biti.

– Taj razlog se zove Lucijan Lucić. Bit ćeš blizu Lucića. On i Pastuović su još uvijek u dobrim odnosima.

– Bit ću blizu Lucića?! Kao da ja želim biti blizu Lucića! Samo mi on još treba, zar nemam dovoljno problema bez njega! Pa znaš li ti tko je Lucić, ženo? Mislim da si potpuno poludjela. Osim toga, ne bih se čudio da se i on nekako dogovorio sa Srećkovićem.

– Ne budi smiješan. Vjerojatno ne postoji nitko koga on više prezire.

– A ti njega baš znaš? Odrasli ste zajedno, što ne? Ma daj, molim te! Slušaj, idi, idi, ostavi me i pusti me da skapam ovdje! Mirta pričeka da ga prođe, pa reče:

– Ne, ja ga ne poznajem. Nisam odrasla s njim. Ali ti znaš da ja uvijek odradim zadatak. Temeljito. Ne govorim ništa napamet, samo predlažem rješenje za koje mislim da bi moglo upaliti. A to je rješenje zapravo vrlo jednostavno.

– Dobro! Dobro! – poviče Mačka. Bio bi podigao ruku da mu nije bila vezana – Koje je to onda rješenje?

– Jedno jedino. Ta knjiga mora biti napisana. To je jedino rješenje. Vrlo jednostavno.

Mački sad dođe da poskoči u krevetu. Ali od remenja ni to nije mogao učiniti.

– Jednostavno?! Upravo to nije jednostavno! Pa o čemu sam ti neki dan pričao? Ja ne mogu napisati prokletu knjigu. Svaki se djelić mene protiv toga buni! Pokušao sam stotinu puta! Tisuću puta! Milijun puta! I ne ide! Ne ide! Čuješ li me, ne ide!!!

– Čujem te, mačiću. I znam da ti ne ide. Ali ja znam i zašto ti ne ide.

Mačka problijedi. Da je itko drugi to rekao, nasmijao bi se, ne bi ga uopće slušao. Ali Mirti je vjerovao. I sad je strepio pred mogućnošću da je uistinu našla rješenje za kojim je tragao. Ono u čemu je omanuo Srećković.

– Pa dobro, reci mi onda – reče nakon duge, grozničave šutnje.

– Eh, dragi Mačiću, ne ide ti zato što uopće nije na tebi da napišeš tu knjigu. Sve je to jedan veliki nesporazum, od samog početka. Nisi ti kriv, u sve si ušao sa srcem i željom, ali ušao si u potpuno krivu i tuđu priču. Ti nisi pisac, mačiću.

– Reci mi nešto što ne znam.

– Ne, bitno mi je da to shvatiš. Postoje pisci koji su loši, ali ipak jesu pisci, imaju tu jebenu piščevu žlijezdu, ne mogu drugačije, ne mogu da ne budu pisci. To nije dar, to je breme, to je križ. Razumiješ? E, ti nisi to, nisi ni loš pisac. Nisi pisac uopće. Je l' me pratiš?

– Nisam pisac uopće. Shvatio sam.

– A ipak si uzeo nešto što pripada piscu.

– Ja sam uzeo nešto što pripada piscu!?

– Upravo tako. Oteo si, možda nehotice, ali si oteo, ukrao, upleo si se u tuđu priču i tuđi

život, pomrsio si konce jednog krhkog, ali bitnog plana… O, mačiću, nemoj misliti da ti išta zamjeram, vjerojatno nema čovjeka koji bi na tvome mjestu postupio drugačije. Ali to ne mijenja stvari, kriv si, strašno si kriv! Ispriječio si se između umjetnika i djela koja su mogla nastati, napravio si nešto grozno i ništa, baš ništa što si poslije učinio to ne može poništiti. Osim toga, Rokija Raketu, taj fantastični dar, tog tajnovitog pomoćnika, koristio si u potpuno krive svrhe, za lagodan život, za provod, za zadovoljavanje hirova svoje taštine. I tu si pogriješio. A da si bar slušao što ti Aneta govori, mogao si svima prištedjeti mnogo muka. Sve se ovo kasnije ne bi dogodilo. Premda ja, u profesionalnom smislu, nisam uopće nezadovoljna takvim razvojem događaja…

– O čemu ti to, o čemu, prokleta… Što mi je Aneta govorila?

– Pa zar se ne sjećaš? Zar se ne sjećaš što su ti rekli Aneta i Antonio? Da Roki Raketa nije tvoj. Da si ga ukrao. I da ti nisi umjetnik, nego prekrasni prevarant. Oni su osjetljivi ljudi, trebao si bolje čuti što ti govore. Ali tvoja taština, tvoja mahnita i žarka želja da budeš pisac nije ti dopuštala da to čuješ. Da to čuješ i domisliš se…

– Domislim se čemu?

– Pa, naravno, tome komu si ga ukrao.

– Mirta, ženo, vjeruj mi, da nisam svezan, mislim, sve si mislim… da bih ti svašta učinio! Svašta! Kome sam ga ja to ukrao?

– Mislim da i sam znaš. Mislim da si to mogao zaključiti.

– Ne, ne i ne! Nisam to mogao zaključiti. Mislim da je bolje da sad odeš.

– Ne prije nego što to izgovorim. Iako, kažem, mislim da ti već znaš da si Rokija Raketu ukrao svom bivšem prijatelju, Lucijanu Luciću.

Dugo Mačka nije bio tako ljutit, tako bijesan. Došlo mu je da vrisne i pozove sestru, ali onda se sjeti da on tu nema sestara i bliskih, i da je jedina osoba ovdje, a možda i na cijelom svijetu, kojoj je stalo do njega upravo ova Mirta pred njim. Koja govori ovakve neumoljive stvari. Teško je bilo prihvatiti da je sve to bila laž, da je on živio laž. Znao je i sam da nije pisac, ali taj život koji su živjeli nije bio lažan, bio je istinski, bio je strastan i iskren, nije mogao prihvatiti da je sve trebao živjeti netko drugi umjesto njega. Naročito ne Lucić. Lucić, kojeg je volio i mrzio i nastojao ga nadmašiti u nečemu u čemu mu nije dorastao.

– Hvala ti na svemu, Mirta. Od ovog trenutka mi više nisu potrebne tvoje usluge. Nas dvoje smo završili – reče on mirno. Zatvorio je oči. Čuo je kako Mirta korača. Čuo je kako sprema knjige u kutiju. To je to. Ona će sad otići i on će ostati sam.

– Prije nego što odem, Mačiću, reći ću ti još nešto. Ti, naravno, imaš pravo reći da ti moje usluge više nisu potrebne. I premda je to bijeg, ne mogu reći da u njemu nema hrabrosti. Ti izabireš propast. Ali možda ipak nećeš propasti. Ne zbog neke svoje zasluge, naravno. Vidiš, ja ti moram nešto priznati. Nisam ja u ovoj stvari sasvim nevina. Dapače, vrlo sam zainteresirana. Zainteresirana sam za tu knjigu. Želim da ona bude napisana. I bit će.

– Ne razumijem kakve ti veze imaš s tim.

– Pratim te, Mačka. Od samog početka te pratim. Od početka tvoje „književne" karijere. I tebe i Rokija Raketu. Može se reći da je to glavni razlog radi kojeg sam ti prišla.

– O čemu ti to? Mi smo se slučajno sreli. Ja sam naletio na tebe i Loebea.

– Nema tu nikakvog slučaja. Ja sam mjesecima tragala za tobom. Onaj susret je bio rezultat mog mukotrpnog rada. Mi smo s vremenom postali prijatelji, ali mene nikad nisi zanimao ti. Zanimala me knjiga koja će nastati iz te simbioze pisca i pomoćnika. Sve do jučer mislila sam da si ti taj pisac, ali sam nakon pomne analize svega što si mi ispričao shvatila da to ne možeš biti ti. I vidiš, zapravo je u tvom slučaju dobro što se radi o greški, o krađi. Jer da je Roki zaista poslan tebi, ne bi se mogao izvući budući da ne postoji način da ti napišeš tu knjigu. Ovako će je napisati pravi Rokijev vlasnik, Lucijan Lucić. Samo ga trebamo zamoliti. Kažem, trebamo, ali ako ti to nećeš, ja ću to učiniti sama. Ne radi se samo o tebi, dapače, uopće se ne radi o tebi. Tvoj spas bit će samo nusprodukt nastanka sjajnog djela, kojemu si ti zapravo samo otežao pojavljivanje. Zapravo bih te trebala mrziti i staviti tvoje ime na stup srama. Ali ja te ne mrzim, nego ti dajem priliku da sudjeluješ u nečemu što smatram da ti je dužnost i mogućnost da se iskupiš. A ja ću to učiniti s tobom ili bez tebe. Oprosti što moram biti gruba, maco, ali ti nisi ni najmanje bitan.

– Ali zbog čega sve to? Zašto ti to onda radiš?

– Zbog sebe. To je glavno područje mog interesa. O tome, između ostalog, radim i doktorat, ali meni je to više od toga. Jedinstvena prilika da doživim nastanak nečega takvog, da budem na samom izvoru. O tome sam dosad samo čitala.

Ali Mačka se još nije predavao.

– Tvoj nategnuti plan ipak ima jednu gadnu manu. Lucić više nije pisac! Nije zapravo nikad ni postao pisac. On je Fanatik, jedan od najopasnijih kriminalaca u državi. Što misliš, kako će netko takav primiti tvoju ponudu o pisanju knjige?

– Eh, i tu griješiš. On je uvijek bio pisac. A netko tko to jest ne može to prestati biti. Proučavala sam malo njegovu biografiju i prije, dok sam se bavila tobom, i znaš što sam zaključila? Da se on i u stvarnome životu, ostvarujući svoju karijeru dosljednog zločinca, ponašao kao pisac. On je živio svoju projekciju, dosljedno i baš fanatično. Međutim, čini se da mu je to dosadilo. Kao što piscu dosadi djelo na kojemu radi. I želi ga se riješiti. Što bi ti, recimo, rekao, kad bih ti rekla da sam čitala njegovu sasvim svježu priču, nedavno objavljenu? Je, počeo je ponovno pisati, mačiću. I to vraški dobro, moram primijetiti. On je tvoja karta. I dobro će ti činiti da je odigraš. On će napisati tvoju knjigu. Slušaj, ujutro bih trebala srediti još neke formalnosti u vezi s tvojim premještajem. Nakon toga možemo ići. Zato odmah reci ako nećeš sa mnom.

Mačka je šutio. Nije to mogao izgovoriti. I bio je zahvalan Mirti što mu je dala mogućnost da joj šutnjom odgovori da će otići u Pastuovićevu kliniku. I da će moliti Lucijana da za njega napiše prokletu knjigu.

49

Jutros je sve napustio, zatvorivši za sobom vrata svoje betonske tvrđave, koju je predao u ruke Kečavcima za sva vremena. U njoj su ostali Nadia i Diego Armando, čije ga je začeće na ujakovu grobu, baš kako je to Lucijan predviđao, dodatno predodredilo da izraste u čistokrvnog, stopostotnog Kečavca. Premda mu je tjedni džeparac veći od prosječne hrvatske plaće, taj ministrant s golemim križem oko vrata svejedno mažnjava sve što mu dođe pod ruku, na veliko veselje svog djeda Tromblona, koji je živio s njima otkako mu je umrla žena, kao i Lucijanove matere, koja mu je u međuvremenu postala dvostrukom babom. Ona se, naime, udala za Tromblona i sad se također prezivala Kečavac. Poljubio ih je posljednji put svakog u čelo, i to je to, od njega dosta, u ovom životu više ih ne mora vidjeti. Naravno, osjećao se bijedno dok je to činio, prislanjajući goruće usne kao u mafijaški poljubac, ali to je ionako posljednja licemjerna stvar što ju je u životu napravio. Što im je trebao reći? Čujte, Kečavci, ako ostanem još jedan dan s vama, sve mi se čini da će biti golemog sranja. Nikad vas nisam volio. Jedina svrha vašeg postojanja bila je da me neprekidno podsjećate na to kako sam svjesno izabrao život koji mrzim i ne želim. Ali sad je dosta, osjećam kako mi popušta kontrola. Zato bolje da se maknem od vas. Daleko, što dalje. A opet, znao je da to nije dokraja istina, nije on odlazio samo zbog njih, odlazio je prije svega zbog sebe.

Nekoliko dana prije toga sredio je svu papirologiju, kod odvjetnika su punomoći za mirovinu koja će postati materin džeparac, za poslove koje će naslijediti sin kleptoman, za kuću, vikendice, automobile i ostale nekretnine i pokretnine, novac na računima, dionice. Ne želi on ništa od toga. Sve ostavlja Kečavcima. Uzeo je novca koliko je računao da će mu biti dostatno za tri mjeseca, odjeće koliko stane u ruksak i vreću za spavanje. Ovo je njegov posljednji dan u ovome gradu. Ne zna točno kamo će, ali zna da će mu napokon biti dobro. Pustit će da se život oko njega slaže kao vjetar, kao što se spušta noć, kao što na bilje prianja rosa.

I sad se našao pred kolodvorskom blagajnom, nemajući pojma kamo će. Ali kad ga je službenica upitno pogledala, rekao je:

– Do Rijeke, u jednom smjeru.

Plan mu se u trenu složio u glavi. Zadržat će se u Rijeci nekoliko dana, osjetiti energiju

grada koji ga je oduvijek privlačio, skočit će do Cresa i pješice otići u Beli, a zatim će se vratiti na kopno i nastaviti za Labin. Ime tog gradića u posljednje vrijeme mu se neprekidno vrzmalo po glavi, kao ime neke utopije gdje će napokon naći mir. Tamo bi možda zaista mogao pisati. Pisati drukčije nego ovdje. Jer on je unatrag godinu dana to opet počeo raditi, kršeći obećanje dano samom sebi prije petnaestak godina da više nikad neće napisati ni retka. Ali to je bilo jače od njega: jedne večeri, dok je slao neke poslovne mejlove, čuo je glasove kako mu viču u glavi, osjetio kako mu se nešto nakuplja u grlu i hoće vrisnuti, pa je prekinuo posao, otvorio novi dokument i počeo bjesomučno udarati po tipkovnici. Kad je kasnije došao sebi, shvatio je da je od tog udaranja nastala priča. U njoj se radilo o bogatoj i sretnoj obitelji koju jednog dana posjeti zlo; uzorni muž i otac odjednom se okrene protiv žene i djece. Priča je bila klasični kingovski *horror* i zapravo ništa posebno, ali njezin uznemirujući karakter nije bio u samoj radnji nego u ravnom, ravnodušnom tonu prikazivanja, ispod kojeg se ipak osjećalo jezivo ključanje luđačkog uma. Muž dočekuje ženu koja se vraća s posla. Ljubi je. Na stolu je serviran ručak. Dok ručaju, on joj nehajno kaže da kasnije pogleda u ormar. Ona to i čini; tamo se nalazi skupocjeni kaput o kojemu je nedavno pričala. On je tad gura unutra i zaključava ormar. Ona misli da je to neka glupa šala, ali nakon nekog vremena počne negodovati. Zatim se ništa ne čuje. Tad odjekne strašno, žalosno vrištanje. Muškarcu ono donosi enormno zadovoljstvo jer zna da je shvatila da u ormaru nije sama, da je u naručju neshvatljive smrti, između dva beživotna tijela njihove djece, koje je on usmrtio prije njezina dolaska. Ona im prstima opipava lica i vrišti sve jače. To njemu samo pojačava užitak, shvaća ga kao zadovoljštinu za sve one godine mirnog i lažnog života kad se u kući nije čuo povišeni glas, kad su se pjevale božićne pjesme i otvarali skupocjeni darovi, kad su se svakog dana prije objeda izgovarale molitve zahvalnice za hranu stavljenu na stol, a samo je on znao od kakvog su novca ta hrana i ti darovi bili kupljeni, kad se molilo za nesretne, siromašne i nemoćne. Završio je priču, poslao je mejlom nekom dnevnom listu i zaboravio na to.

– Zar nas toliko mrziš? – upitala ga je Nadia jednog dana bacivši na stol novine. Neki luđak mu je odlučio objaviti priču.

Iznenadna radost zbog te činjenice donekle je prikrila lažnost riječi kojima je pokušao umiriti ženu.

– To je samo glupa priča. Naravno da vas ne mrzim.

Odmah nakon toga sjeo je za kompjutor i ponovno pisao, istresajući iz sebe grč, bol, mržnju prema sebi i drugima, sve ono što je godinama potiskivao da bi mogao biti tigar, vladar

šume koji sve mora imati pod kontrolom. Naravno da teme i motivi tih priča, naročito onih prvih, nisu došle niotkud. Otkako je, prepuštajući poslove svojim suradnicima, više vremena provodio kod kuće, u svojoj je ženi, sinu, Tromblonu i materi vidio neka čudna bića, nimalo nalik sebi, i često je osjećao neodoljivu želju da ih povrijedi. Ponekad ih je vidio kao fantastične životinje, neobične, gadne i glupe, koje za sobom ostavljaju sluzave tragove. Mislio je da mu se lice grči od gađenja dok ih promatra, ali nijedna crta ne bi mu se pomaknula. Još je umio vladati sobom. Ali iza njegove mirne, nepokolebljive fasade gorjela je vatra koja je svakog trena prijetila da će ih spržiti. I da nije ponovno počeo pisati, to bi se sigurno dogodilo. Nakon toga uvijek se osjećao bolje i tad bi, u tim trenucima snatrenja kad bi se stvarnost naglo udaljila, razmišljao o tom Labinu, gdje je davno proveo nekoliko dana prije nego što mu je život krenuo smjerom koji ga je doveo do onoga što je bio danas. Razmišljao je o restoranu kraj Mussolinijeva zida i kako bi tamo bilo divno pisati i kako bi tamo sigurno vratio nešto od nekadašnje vedrine i strasti koja ga je pokretala. I tad bi u svojoj ženi i sinu mogao ponovno vidjeti ljude, koje, međutim, i dalje nije mogao voljeti.

S kartom u džepu prešao je cestu i sjeo u obližnji restoran. Do polaska vlaka imao je više od dva sata. Tad je mobitel počeo zvrndati. Neko ga vrijeme nije registrirao, ne misleći da to uopće zvoni kod njega. No nikog drugog na terasi nije bilo. S blagim čuđenjem se zapita postoji li kakvo značenje u tome što ga je, makar i nehotice, ponio, sa stotinama brojeva i kontakata koji su spadali u život koji je sad iza njega. Tek tad pogleda u zaslon. Pastuh. To ga još više začudi.

– Moram te hitno vidjet – reče Pastuović.

– Nije mi to baš zgodno. Putujem. Zbogom, Pastuše.

– Čekaj, hej, čekaj! Gdje si? O životu i smrti se radi, ja te molim da se nađemo!

– Zar te netko od tvojih luđaka želi ubiti?

– Ma ne radi se o meni! Ali garantiram da će te ovo zanimat. Gdje si?

Lucić se osvrne. Zapravo bi se i mogao naći s Pastuhom. Ali ne tu. Bilo je nečeg intimnog između njega i ovog mjesta, te terase bivše kolodvorske restauracije na kojoj su nekoć stajala golema stabla i ispraćala putnike, i nije ga želio pustiti u tu intimnost.

– Slušaj, ima u centru jedno mjesto, sa skrovitom terasom, čim uđeš na Korzo. Tamo ćemo se naći. I požuri, nemam puno vremena – reče Lucić.

Pastuović se pojavio na terasi, doktorski elegantan, prozračan i lepršav, ali Lucijanu nije promakla neka plahost i bojažljivost u njegovu držanju. Sjeo je, naručio nekakvo irsko pivo, zagledao se u njega sa smiješkom, pa ga lagano pederski dotaknuo po ruci i upitao:

– Pa, kako si? Vidim, piješ? Ne sjećam se kad sam te zadnji put vidio s bocom piva.

Lucijan ne odgovori na ovo pitanje jer mu pažnju privuče zgodna žena koja je na terasu stigla odmah poslije Pastuovića, okrznuvši ih obojicu pogledom. Sjela je za stol do njih, okrenuta leđima.

– Kako vidiš, pijem – odgovori on napokon pogledavši Pastuovića.

– Neka posebna prigoda?

– Pa, mislim da nema nikakva razloga da ti ne kažem – reče Lucijan pogledavši ga prodorno svojim pogledom-oružjem, kojim se u svom prošlom životu često koristio – Danas odlazim. Zauvijek.

– Ne razumijem, kako to misliš? Napuštaš obitelj? Što će biti s njima?

– Bit će im dobro. Zar njima nije uvijek dobro? A sad će im biti još bolje. Poslove većinom ostavljam malom križaru. Naravno, ako prije toga ne završi u popravnom zbog krađe plastičnih naočala iz Kauflanda. Ili tako nečeg. Mirovinu sam namijenio svojoj majčici, da ima čime punit bemvea i, uopće, da se može provodit. Sve ostalo dobiva Nadia. Sebe sam ostavio bez ičega, i baš tako i treba, i vjeruj mi da me to uopće ne zabrinjava. Dugo se nisam bolje osjećao. I mislim da je to nešto što vrijedi proslaviti. Zašto ne pozoveš svoju prijateljicu da nam se pridruži? Kakvu to komediju, uostalom, vas dvoje igrate sa mnom?

Pastuović nije ni stigao odgovoriti. Mirta je odmah ustala i došla do njihova stola.

– Bit će mi zadovoljstvo, gospodine Lucić. Ja sam Mirta.

– Lucijan – reče on pružajući joj ruku. Kad je sjela, Pastuović upita:

– I što sad namjeravaš? Kakvi su ti planovi?

Lucijan ispruži ruke pred sebe kao da se brani.

– O, mislim da je ta riječ ipak prekrupna. Nisu to nikakvi planovi. Pokušat ću pisati. Kako da ti kažem, ponovno me ščepalo. I sad, il ću krepat, il će bit nešto od te muke – reče, a ta

njegova izjava odjednom oživi atmosferu oko njih.

– Čitala sam vašu novu priču i mislim da je sjajno to što nastavljate s pisanjem – reče Mirta zavjerenički pogledavši Pastuovića – Ne mislite li i vi tako, doktore?

– Mislim, naravno… Meni su tvoje stvari bile fakat genijalne. Uvijek mi je bilo žao što si prestao pisati.

– A zašto si me zapravo trebao? – presiječe Lucić, kojemu te pohvale nisu bile nimalo ugodne, a na to se Pastuović sav uzvrpolji, reče kako mu je i to irsko pivo fakat genijalno i da bi on još jedno, upita hoće li oni još po nešto, a konobar se već stvori s njihovim jedva izrečenim željama. Pastuović pričeka da se čovjek udalji, ulije si pivo u čašu, opet onako pederski dotakne Lucijana po ruci i digne čašu kao da se želi kucnuti.

– A jebote, Pastuše, pa ja sam mislio da ste bar vi psihijatri jaki kad nešto treba reći u bebu! U čemu je problem?

– A nezgodno je. Prvi put u karijeri improviziram na ovakav način. Riječ je o jednom mom pacijentu. Trebam tvoju pomoć.

– Pomoć kakve vrste? – upita začuđeno Lucić.

– Pa u vezi s tim pacijentom.

– Ne želiš valjda da ga ja liječim, Pastuše?

– Ma ne, naravno… Ali ima, kako da ti kažem… – zapleo se opet Pastuović, pa se u nevolji okrene ka Mirti. Ona mirno odsiječe:

– To zapravo ima veze s pisanjem.

– S pisanjem? – ponovi Lucić podigavši obrve.

– Da, vidi – prihvati Pastuović osokoljeno – tom mom pacijentu je izrazito loše. Bojim se da ga ne izgubim. Nikad nisam vidio takvu opsjednutost i uvjerenje. On se, naime, boji pasa.

– Nisam znao da je i to danas bolest.

– Ma ni to nije tako jednostavno. Taj strah je prije simptom. On se boji pasa, svih, recimo, pasa, ali boji se i ljudi, u kojima, da tako kažem, vidi utjelovljene pse, neku hibridnu rasu… –

govorio je Pastuović, stalno iščekujući neku sarkastičnu primjedbu od Lucića. Ali kako ona nije dolazila, dapače, Lucić ga je slušao zainteresirano, on nastavi – Ali uistinu, on se zapravo boji tog jednog jedinog psa, iako to sigurno nije nekakav konkretni pas, rekao bih da je to simbol nečega do čega još ne možemo doprijeti. A najgore je to što nemamo vremena, on je tako loše da njegovo psihičko stanje može utjecati na kolaps njegova organizma.

– A zbog čega se momak boji tog psa? – upita Lucijan.

– Zbog duga.

– Dužan mu je neke pare? To već ima smisla – reče Lucić ozbiljno i mahne konobaru da donese novu rundu.

– Dužan mu je knjigu. On je tom psu obećao da će mu napisati knjigu.

– Knjigu!? To je već manje jasno. No dobro, što ga je spriječilo u tome?

– Pokušao je. Ali nije mu išlo. Pas nije bio zadovoljan. Je li tako, Mirta?

– Tako je.

– Kritičan neki pas, nema što. Ali kako on to zna? Pas je rekao da mu je knjiga smeće, posrao se na nju ili ju je zapišao, to me zanima. Drugo, što je uopće s tim psom? U kojoj je situaciji on obećao psu da će napisati tu knjigu? Zašto je psu to toliko bitno? Zar ne može dobiti nešto drugo u zamjenu?

– Apsolutno ništa drugo. Sve je pokušao. Vidi, Lucijane, nemoj misliti da se radi o nekom jadniku. Taj čovjek je vrlo uspješan i vrlo sposoban, veoma bogat. Dobrotvor i mecena. Ali prije nego što je to postao, jednom se našao u teškoj situaciji, bio je na samom rubu da umre od gladi, bez igdje ikoga. Jedini prijatelj bio mu je taj pas. I tad mu je pas, koji mu je bio beskrajno odan, ponudio da ga pojede i tako se spasi.

– Čekaj, čekaj… Nadam se da vam ovo neće zvučati kao da vam se rugam ili tako nešto, ali ako ću se prihvatiti toga što mi nudite, moram ipak biti upućen, zar ne? Je li mu pas rekao da ga pojede, ili što? Kako je on shvatio da pas želi biti pojeden?

– Vidite, Lucijane – prihvati Mirta – on i taj pas bili su nevjerojatno povezani. Pas mu je to priopćio posebnim pogledom. On je iz tog pogleda shvatio što pas želi.

– U redu, prihvaćam. Iz pogleda. I, je li ga pojeo?

– Pojeo ga je. Ispekao ga je i pojeo, ali ne odmah, nego tek kad zaista nije imao izbora. No prije toga je, a to je glavni razlog zbog kojeg vas trebamo, obećao psu da će napisati vrhunsku knjigu o psu, o prijateljstvu između njega i psa, o svemu što su zajedno proživjeli i što je na kraju pas učinio za njega. Međutim, kad je nakon nekog vremena pokušao pisati, shvatio je da mu je to nemoguće ostvariti. Na svoj užas shvatio je da nije pisac.

– A prije toga je mislio da je pisac? – upita Lucić.

– Upravo to. Bio je uvjeren da je genijalan pisac.

Lucijan se odjednom poče grohotom smijati.

– Oprostite, molim vas, oboje. Ali strašno je koliko si čovjek problema natovari kad zaigra krivu ulogu, zar ne? To je toliko strašno da ti samo smijeh može pomoći u t ome. Molim v as, nastavite.

– Dakle, shvativši da nije pisac, on se okrenuo poslovima. I u tome je bio nevjerojatno uspješan. Iako nije imao iskustva kao poslovni čovjek, svi su njegovi potezi donosili dobit. Ja to vrlo dobro znam jer sam u dosta tih poslova surađivala s njim. Bio je jednostavno genijalan. Međutim, on je tu svoju poslovnu sreću tumačio time što je, pojevši psa, stekao njegovu darovitost za, kako da kažem…

– Shvaćam vas, Mirta. Psu su očito poslovi išli od ruke.

– Na neki način, da. Koliko god to čudno zvučalo. I, kažem, njemu su poslovi išli sjajno. No sve to vrijeme on je osjećao teret onog duga. Postao je mecena, osnivao zaklade, pomagao svima… Nekoliko godina je ipak bilo podnošljivo, ali tad je shvatio da sve to ništa ne vrijedi. Da pas nije zadovoljan. Da želi samo jedno: knjigu. Počeo mu se javljati, najprije u snovima, ali je uskoro njegovu prisutnost počeo osjećati i u svakodnevnom životu. Ali više to nije bio onaj odani prijatelj, nego strašni neprijatelj koji je došao naplatiti dug.

– Moram priznati da priča zvuči primamljivo. No imam dojam da mi dosta toga niste rekli. No reći ću vam kako sam ja to shvatio: riječ je o posebnom dugu. Da sam ja taj pas i da je taj čovjek meni dužan, recimo, milijun kuna, bilo bi mi svejedno tko će mi taj milijun vratiti, on ili vi, Mirta. Međutim, kad je riječ o knjizi, čini se da samo on može vratiti taj dug, nitko drugi osim njega. Ako ipak može netko drugi, ne vidim zašto se već prije nije obratio nekom dobrom piscu i ponudio mu temu i motive? Čovjek ima novca, mogao je nekog unajmiti da odradi posao umjesto njega. Drugim riječima, ne shvaćam zašto ste se obratili meni, koji

sam daleko od profesionalnog pisca? Mislim da kucate na kriva vrata i da će vaš čovjek završiti u paklenim mukama. I, moram reći, ne bez razloga. Osim ako tu nema još nečega – završi Lucić, ispije pivo i prodorno se zagleda u Mirtu. A ona, osjetivši da je to onaj trenutak, kad će se njezin plan ili početi ostvarivati, ili će propasti, reče polako:

– U pravu ste. Ima tu još nečega. Postoji poseban razlog zbog kojeg smo potražili baš vas. Ali to vam može reći samo on sam. Mi ne možemo. No svejedno mislim da smo vam rekli dovoljno da možete odlučiti hoćete li barem otići razgovarati s njim. A onda odlučite hoćete li prihvatiti ponudu ili ne.

– Pošteno! – reče Lucić ustajući – Što se mene tiče, možemo odmah krenuti.

Još u automobilu Mirta i Pastuović su se zavjerenički pogledavali, nagovarajući jedno drugo da kaže Luciću tko je zapravo tajanstveni pacijent. No bez rezultata. Lucić je sjedio odostraga, ali kao da nije bio tu, njegov se pogled zavlačio u šumu, koja se naginjala nad vijugavu cestu, i izgledao im je previše usredotočen na to da bi ga uznemiravali. No kad su izišli iz auta i krenuli prema bolnici, oni oboje ubrzaju korak i stanu pred Lucića.

– Lucijane, prije nego što uđemo, trebala bih vam reći o kome se zapravo radi.

– Mislim da to neće biti potrebno – reče on i nastavi prema vratima. Tad ga Pastuović uhvati za ruku.

– Ali, Lucijane, stvarno bi morao znati…

Izgubivši živce, Lucić zastane i poviče:

– Pa što je vama, ljudi? Zar vi ne mislite da je krajnje vrijeme da taj zločesti pas prestane napadati našu macu? Hajdemo, nisam ga već odavno vidio. Moglo bi se reći da sam nestrpljiv.

50

Mirta i Pastuović požure za njim. Ona sva uzbuđena jer joj se plan ostvaruje, Pastuović uznemiren zato što je počeo strahovati što bi se moglo dogoditi. On je, naime, samo napola vjerovao u cijelu tu ideju, pristao je najviše zbog toga što mu je bilo nemoguće odbiti tu vraški privlačnu ženu. A sad mu je palo na pamet da Lucijan možda ima neki svoj mračni plan i da možda čak želi nauditi Mački. Zato je u prolazu mahnuo jednom krupnom bolničaru da pođe s njima.

No strahovao je bez razloga. Otprilike na polovici njihova razgovora, Lucić je postao svjestan da njegov život poprima oblik kakav je priželjkivao. Naravno da mu nije trebalo dugo da shvati tko je tajanstveni Pastuhov pacijent. I ono prvo što ga je zapanjilo bila je istovjetnost njihovih sudbina. Njegova odluka da sve napusti čudesno se poklopila s Mačkinim kolapsom. I premda je još jutros krenuo u novi život, ne tražeći baš ništa za sebe, svjestan da ne može i, što je još važnije, ne smije očekivati ništa dobro, odjednom je shvatio da ovo što mu se nudi zapravo može biti prava prilika za uistinu novi početak. Ako bi uspio napisati tu knjigu, ako bi uspio iznova napisati njihove živote, možda bi nakon toga uistinu mogao očekivati nešto dobra za sebe. Možda bi se mogao iskupiti za sve što je učinio. I izbiti na neki brisani prostor, na kojem nema prošlosti i gdje bi možda opet sve bilo moguće. Ako ta knjiga bude dovoljno dobra i hrabra, možda će se njome moći otresti prošlosti kao što se katolik rješava grijeha preko ispovijedi. Slušajući Mirtu i Pastuha, tog bezazlenog čovjeka i sjajnog psihijatra koji ipak nema blage veze tko je on zapravo, odjednom je počeo sanjariti. Plovio je kroz knjigu, oblikovao Mačkin lik, kojeg je poznavao možda i bolje od njega samog, i vidio je kako se u tom liku zrcali i on sam. Jer, iako se godinama nisu vidjeli, njihovi su životi bili nerazdvojivo povezani. Lucijan to nikada nije zaboravio.

Mačka je ležao na krevetu, pod raspelom koje je bilo okrenuto naopako, s Isusom prema zidu. Tako je on tražio. Bio je svezan, po izričitom Pastuovićevu nalogu, zato što se ovaj bojao da si Mačka nešto ne učini. Otkako je došao, stanje mu se mijenjalo iz trena u tren. I dalje je u prisutnosti Mirte bio smireniji, ali njegova je napetost rasla kako se bližio trenutak sastanka s Lucijanom. Ako do njega uopće dođe. Otkako je prihvatio Mirtinu ideju, ona se u njemu razrasla, u njoj je gledao svoj jedini i konačni spas, ali je istodobno strahovao da će ga Lucijan odbiti. Kad je osvijestio ono što mu je Mirta rekla jasno i glasno, da Roki Raketa zapravo nije trebao dopasti njemu, da se on upleo u Lucijanovu priču i time potpuno preusmjerio njegov život, s užasom je shvatio koliko je velika njegova krivnja. On je taj koji

je stvorio Fanatika. To ga je sad proganjalo. Ali kad su se otvorila vrata njegove bolničke sobe i kad je, između Pastuha i Mirte, ugledao Lucijana, osjetio je samo beskrajnu radost. Radost tako veliku da je mogao samo plakati. Suze su mu se slijevale i natapale pidžamu, ridao je kao nikad u životu. Volio je tog Lucića, volio je tog jebenog fakin pisca. Mirta je u pravu, on je čitavo to vrijeme bio pisac, on je pisao vlastiti život, neumoljivo, dosljedno, precizno, ne dopuštajući sebi jeftinu sentimentalnost i trikove. Od toga je postao lijep, pogledaj ga samo…

– Kako si lijep, Luciuse, kako si samo lijep! – ote se Mački kroz suze, natjeravši sve njih u smijeh, koji im je dobro došao za razbijanje nervoze zbog tog susreta.

– Ni ti nisi loš. Samo si se, čujem, pretvorio u pravu macu. Vidi, čak si dao i da te svežu. Gdje je onaj tigar? Gdje je ona divlja mačka, a… prijatelju? – reče Lucijan, koji je krenuo pomalo ironično, ali mu se glas prelomio i ono „prijatelju" zazvuča sasvim iskreno i istinito. I Mačka je to osjetio. Bio je prije toga spreman na to i da ga ovaj ubije, na sve je bio spreman jer je smatrao da je to zaslužio. Ali to se neće dogoditi. Pa ipak reče:

– Tu je tigar, prijatelju, tu je, ali je slomljen, rastrgan, prepun rana. Ali protiv ovoga ni tigar ne može ništa, borio sam se ja, ti znaš da Mačka ne bježi, ali ovo, Luciuse, nije moja borba, ja u njoj ne mogu pobijediti. Ali ti možeš! Ti možeš! Samo, ja sam kriv, užasno sam kriv! Prema tebi sam kriv. I zato ti kažem: samo je na tebi što ćeš učiniti nakon što ti sve ispričam, nakon što ti sve priznam – možeš me ubiti kao psa. A možeš i napisat knjigu. Meni sve odgovara, bit ću spašen i ovako i onako.

– Jedno se, vidim, nije promijenilo. Još uvijek voliš velike riječi. Drago mi je što te opet vidim, nedostajalo mi je to u pičku materinu! Baš nedostajalo!

– Je, u pravu si, puno pričam, ali ove riječi imaju pokriće.

– Vidjet ćemo, vidjet ćemo – reče Lucić – Ali reci, zbog čega si prema meni kriv? Ako je zbog one naše davne priče, to je glupost, ja sam to odavno zaboravio. Nego slušaj, hoćemo mi tebe oslobodit tih uzdi? A, Pastuše? Ne mogu ovako razgovarat s njim, nije mi zarobljenik. De, da te odvežem – nastavi on, ne obraćajući više pozornost na Pastuovića, kojemu kao da to nije bilo pravo – Bit će on dobar, je li da ćeš bit dobar? A zbog čega si kriv prema meni? Nekako imam dojam da je to ključno pitanje, barem za tebe.

– Ukrao sam ti psa! – vrisne odjednom Mačka tako očajno da sad Lucić gotovo prasne u smijeh. Gledao je u njega nastojeći proniknuti koliko u njemu zapravo ima onog istinskog

ludila.

– Slušaj, prijatelju, otkako se nas dvojica znamo, ja nisam imao psa, barem ne takvog kakvog bi ti mogao ukrasti. Znači, zaboravi, to je neka greška.

Ali Mačka odmahne glavom.

– Ne, Luciuse, ne! Ja sam ti ga zaista ukrao, psa kojeg ti, doduše, nisi imao, ali si ga trebao imati. I nije to bio običan pas, ne! To je bio Roki Raketa, pomagač, pomoćnik, piščev pomoćnik! Zamisli samo mecenu, zamisli samo muzu, sve to u jednom, ali s krznom i na četiri noge! I s repićem, najveselijim repićem koji je ikad postojao! Antenom koja hvata božanske iskre! Što sam ja sve s njim prošao, sve ću ti to ispričat! Ali sve to si trebao proći ti – jer to je trebao biti tvoj pas, tvoj pomoćnik, on je trebao tebi omogućiti da nastaviš pisati! On te čekao one večeri kad si se išao sastati sa Sanjom, onaj zadnji put kad si se s njom sastao… A ja sam, ja sam te pratio, zanimalo me kamo ideš i tako se to dogodilo, tako se…

Slušajući ga, Lucić se sjeti one večeri i one prisutnosti čuda za koje je osjećao da mu je nadohvat ruke, one ljubavi prema Sanji koja ga je gušila i onog osjećaja nemoći i razočaranja nakon svega, sve mu se to sad uspelo u grlo i počelo izlaziti na usta, nos i oči. Sagnuvši se munjevito, prije nego što se itko stigao i pomaknuti, ščepa Mačku za grkljan i stane ga daviti. Krupni bolničar ga je pokušao svladati s leđa, ali ovaj nije popuštao stisak. Iz Mačke je polako izlazio život i činilo se da ga ništa ne može spasiti. No tad Lucijanu dođe druga slika, ona s očeva pogreba. Pred sobom ugleda tog psa o kojem je pričao Mačka, najradosnije biće što ga je ikad vidio, i sad je mogao osjetiti tu radost i ljubav. Ali on je sa sobom imao drugog psa, svog dragocjenog psa mržnje koji mu je tad bio važniji od svega. I zato ga je otjerao.

– Nisi ti kriv za to, Mačka. Nisi uopće – reče Lucijan puštajući Mačkin grkljan – Sad idem, moram sve to probavit nasamo, ali doći ću sutra. Ali već sad ti mogu reći, napisat ću tu knjigu. Ili ću barem pokušat.

51

Pastuović mu je ponudio svoj stan u potkrovlju klinike, tik iznad Mačkine sobe, pravi doktorski apartman za odmor, s barom, računalom i predivnim pogledom na potok i šumu. Iako mu ideja o pisanju romana u psihijatrijskoj klinici nije bila neprivlačna, Lucić se ipak odlučio za manje udobnu radnu okolinu. Smjestio se u jednoj od soba na gornjem katu ruševnog hotela koji se nalazio kilometar južno od bolnice. Soba je bila bez vrata i prozora, a imala je i rupu u podu kroz koju je čovjek mogao propasti u sobu ispod. Unatoč tome, bila je u boljem stanju od ostalih. Čitav hotel bio je veličanstvena razvalina, opljačkana za vrijeme rata, kad su u njemu boravile razne postrojbe, između ostalih i njegova, a nakon toga tu su se sjurili kokošari svih vrsta i počupali iz njega sve što se dalo utopiti, od vrata i prozora do podnih dasaka, štokova i štekera. No njemu se i takav sviđao, ranjen i još uvijek lijep, savršeno uklopljen u šume koje su ga okruživale, možda i više nego kad je bio u punom sjaju sedamdesetih i ranih osamdesetih, kad je hotelska terasa bila puna izletnika i kupača s obližnjeg jezera, oko kojih su se ljuljali pripiti debeljuškasti konobari. Ali unakaženi duh tog vremena još se skrivao na toj razvalini i ona mu se činila baš prikladnom za pisanje knjige o kojoj će, kako stvari stoje, izravno ovisiti sudbina dvoje ljudi.

Spavao je na podu, u vreći za spavanje. Budio se sa suncem, a zatim bi otrčao do bolnice, gdje bi preuzeo dozu kave za taj dan, i vraćao se u hotel raditi. Pisao je najčešće na terasi, za stolom koji je improvizirao od dasaka što ih je bilo na svakom koraku. Njegova debela bilježnica formata A4 ubrzano se punila, pa je od Mirte naručio još nekoliko komada. Ona je navraćala gotovo svakodnevno da vidi treba li mu što. Već prvog dana isporučila mu je kutiju punu sirove građe, audiomaterijale s Mačkinom ispovijedi koje je snimila u zagrebačkoj klinici, laptop s njegovim pokušajem pisanja knjige, izreske iz novina u kojima su se spominjali pisac Kristijan Mačić Mačka i njegov pas Roki Raketa.

Predvečer bi odlazio u kliniku na večeru, nakon čega bi posjećivao Mačku. Otkako je Lucijan pristao napisati knjigu, njegovo stanje kao da se sasvim popravilo. Tome je sigurno pridonijelo i obnovljeno prijateljstvo s njime. Unatoč tome što je već sve o tome znao, Lucijan je svejedno volio razgovarati s Mačkom o pojedinim detaljima, ne toliko zbog sadržaja, nego da mu vidi izraz lica kad bi o nečemu govorio, da uhvati nijansu i intenzitet emocija koje bi ga pritom obuzele. Osvajala ga je Mačkina strast i njegovo bacanje u život, gotovo uvijek na glavu, ponekad i na noge, ali nikad začepljena nosa. Ako je i zgriješio prema njemu, sad mu je vratio magiju. Stostruko mu je vratio. Za razliku od Pastuovića, on

nije mislio da je Mačka bolestan. Vjerovao mu je svaku riječ.

– O, i ja mu vjerujem! – rekla je Mirta kad su razgovarali o tome – Ne bih došla ovamo da nije tako. Stajalo me to dosta napora. Svojim zadnjim ekscesima zamjerio se moćnim igračima.

– Onda ti je jako stalo do njega?

– Ne bih baš tako rekla. Naravno, ne bih voljela da strada, nikako ne bih voljela da strada… Jer to bi onda značilo da je naš projekt propao. Vidiš, Lucijane, ja sam pragmatična i beskrajno odana kad za to postoji opravdanje – reče ona sa savršeno nevinim osmijehom – I sad mi je više stalo do tebe.

– A zašto do mene? Ti me uopće ne poznaješ.

– Zato što si pisac.

– A ti se, bez uvrede, pališ na pisce?

– Ne u tom smislu. Mene zanima ovaj pisac. No, da me ne bi krivo shvatio, više od pisca zanima me knjiga koju piše. Da nema nje, da ona ne treba nastati, ne bi me taj pisac uopće zanimao. To nema nikakve veze s tim što bi mi se on mogao sviđati kao muškarac. Neću nijekati da je vrlo privlačan. Ali ja imam doma svog ludog malog jebača koji me potpuno ispunjava. Međutim, ako piscu nedostaje žena, ako mu to zaokuplja misli i ometa ga u radu, ja sam spremna udovoljiti njegovim željama. Samo neka zatraži, i dobit će kurvu koja će ga smiriti istog trena. U tome sam također vrlo vješta.

– U to uopće ne sumnjam. Ali mislim da to piscu ipak neće biti potrebno. Ovo što trenutno radi, da upotrijebim tvoj izraz, potpuno ga ispunjava. Mislim da bi tu žena samo smetala – odgovori Lucijan, kojemu se odjednom učini, kao nekoć Mački, da se njegova knjiga piše sama od sebe i da se sve to što mu se odnedavno događa, događa samo zato da završi u njoj. Pa i ta Mirta činila mu se jedva stvarnom, više je bila nalik na neku ledenu književnu heroinu koja je mogla ispasti iz komotne Mačkine mašte. Takvu bi on sigurno volio imati kraj sebe dok radi… Da je kojim slučajem pisac. Dolazila je tu s darovima, s materijalom i alatima kao da dolazi na gradilište romana, ponašala se kao nadzornica neke tajnovite i bitne gradnje. I ona se slagala s njegovim izborom radne okoline i svaki bi put dugo i zamišljeno zurila u hotelsku razvalinu, kao da razmišlja o tome kako da ga na najbolji način obnovi. A onda bi pogledala njega, pisca Lucića, i iz tog je pogleda shvatio kako su istinite bile one njezine

riječi – da se može na mah pretvoriti u sofisticiranu kurvu. Lucijan se dan-dva zabavljao tom idejom, čak joj je, protivno svojima navikama, naglas čitao varijacije na tu temu. I morao je priznati sebi da – dok ga je ona slušala zabačene glave, u nekoj vrsti transa – osjeća stanovito zadovoljstvo. Nije bilo nikakve sumnje da joj se ti odlomci sviđaju, no on je već znao da tim smjerom neće otići, bio je to tek Mačka u njemu, kojemu je dao oduška dopustivši mu da se malo igra.

No istodobno ga je obuzimalo gađenje i stid što je dopustio da taština nadvlada, da osjeti zadovoljstvo zbog nečega što je bilo čista igrarija, žonglerstvo, ma kako vješto i virtuozno na prvi pogled izgledalo. Zar je on zbog toga sve napustio? Zbog dokonih književnih popodneva s lijepom ženom koju loša literatura pretvara u žaljenja vrijednu luđakinju? Luđakinju koja mu se sviđa i zbog koje bi on zapravo volio nastaviti s takvom proizvodnjom. Možda čak i zauvijek. Ne, njemu treba krvavi, usamljenički posao. To je jedini put.

Nazvao je Mirtu s mobitela koji mu je ostavila i rekao da više neće odlaziti u kliniku na večere. Tražio je da mu donese konzervi, suhe hrane i nekoliko boca pića koje će mu poslužiti umjesto kave. Zatim se posvetio svojim bilježnicama. Uzeo je prvu i stao je trgati, sustavno, metodično i s neobičnim zadovoljstvom. Terasa se zabijeljela kao ulice oko škole zadnjeg dana školske godine. Kad je završio s prvom, ušao je u hotel, gdje je nastavio s poslom, cijepajući na komadiće preostale dvije bilježnice. Razorenim hotelom, njegovim opustošenim sobama i hodnicima poletjeli su fragmenti bijelih, anemičnih rečenica, jalovih ljepotica čiji je neoprostiv grijeh bio u tome što su se htjele svidjeti. Propuh ih je dizao s poda i vitlao u svim smjerovima. Šamarale su ga po licu i lijepile se za znojno čelo i obraze, ali on je nastavljao s poslom. Istodobno se u njemu rađala osnova sasvim drukčije knjige. Fanatikove knjige. Izbijala je kroz potmule eksplozije u njegovoj nutrini i stajala mu u grlu kao galopirajući tumor, razarajući ga u potpunosti. S njega su padale sve maske, talio se oklop što ga je godinama gradio da bi mogao biti tigar, vladar šume, nepobjedivi. Sad je bio sasvim ogoljen, ne samo da nije imao oklopa, nije imao ni kože, bio je čovjek na čije krvavo meso svijet navaljuje bez prepreka. To nevjerojatno stanje zadavalo mu je enormnu bol i užitak. Ali još nije bilo novih rečenica. Njih će tek morati pronaći. No prije toga mora učiniti još nešto.

Kad je, nedugo zatim, stigla Mirta, osjetio je neku vrstu panike i neodoljivu potrebu da se sakrije. Zavukao se u tamu hotelskog podruma i motrio je odande, kroz pukotine dasaka koje su bile prikucane na prozor. Popela se na terasu prekrivenu papirima. Podigla ih je nekoliko i odmah shvatila.

– Što ovo treba značiti, Luciću?! – proderala se odjednom, a šume su primile taj uzvik i još ga dugo ponavljale. Ne odgovarajući, pustio ju je da viče. Uživao je u šumskim odjecima njezina glasa.

Na njezino lice padne nekoliko kapi sumraka. Ugledao ju je tamo samu, na hotelskoj terasi, na mjestu napuštenom od svih, pa i od njega, za kojim su još žudjele samo šume. Sve će to progutati vatra. Prekriti vegetacija. Iz dubina će izrasti bagra i hrastovi.

– Lucijane! Pokažite se, čovječe, znam da ste tu! – poviče Mirta glasom u kojem se osjećala nelagoda.

Ušla je u hotel. U razvaljenu palaču koja više nije bila njegova. Uspinjala se u potkrovlje. Mogao je čuti kako joj koraci postaju oprezniji. Ali nije se vraćala. Nije bježala. Volio ju je zbog toga. Njezinu ludost. Njezinu hrabrost. Mogao bi plakati u čast te hrabrosti.

Izišao je iz podruma i krenuo za njom, bešumno, lako, kao da ne korača, nego ga nose nevidljivi otisci njezinih koraka.

Bila je u njegovoj sobi, nagnuta nad onom rupom u podu. Ponesen iznenadnim impulsom, stvorio se iza nje prije nego što se stigla okrenuti. Bilo je dovoljno da ispruži ruku i da ona nestane s vriskom.

Ali prevario se. Nije ona bila od materijala koji umije vrištati, jedini zvuk koji se čuo, osim već dosadnog šuma papira što su letjeli naokolo, bio je prasak trulih dasaka. Probivši oba donja kata, pala je u prizemlje, u dvoranu gdje se nekad nalazio hotelski restoran. Lucijan se polako spustio dolje. Sad je zaista plakao. Zaista bi mogao voljeti tu ženu. Provesti s njom život. Čitati joj po cijele dane, hodati za njom nekim lijepim vrtom i draškati joj uho nepresušnim umilnim potokom riječi. Sve dok joj ne dosadi i dok ga ne otjera od sebe.

Ležala je na hrpi razlomljenih cigala, šute i polomljenih dasaka iz kojih virili veliki zahrđali čavli. Bez svijesti, ali živa. Bilo je to pravo čudo, s obzirom na sve te cenere koji su vrebali kao iz polomljene fakirove postelje. Tek joj je jedan probio list na lijevoj nozi. Lucijan objema rukama uhvati dasku i iščupa joj ga van. Zatim je uze u naručje i iznese na terasu. Položio ju je na improvizirani ležaj na kojem se ponekad znao odmarati. Tu će imati šanse da preživi. Barem jednake onima da pogine. Tako je pravedno. Uostalom, sama je to htjela. Ući u knjigu, u brlog gladne zvijeri. Ali podcijenila je njezinu glad.

Spustio se do podruma i tamo potpalio hrpu kartonskih kutija i madraca koja se nalazila na

samom početku. Podrum se prostirao gotovo ispod čitave zgrade i bio je ispunjen starom kramom koja će dati hrane vatri. Osim toga, bio je spojen s kotlovnicom, u kojoj se nalazilo nekoliko kanistara nafte, i kuhinjom, pa će se odatle vatra proširiti na cijeli hotel. I dati mu ono što mu treba. Veliki, lijepi požar.

Vratio se natrag na terasu, sjeo za stol i grozničavo navalio na novu, praznu bilježnicu. Pritom je potezao iz boce. Grlo mu je bilo užareno, unutra je huktalo kao i ta vatra koja je žderala utrobu hotela. Mirta je i dalje nepomično ležala, ne budeći se. Gledao je čas u nju, čas u bilježnicu koju nije prestajao ispunjavati i netko bi, kad bi ga samo vidio, mogao pomisliti da je to slikar koji skicira njezin portret. Portret usnule žene koja je možda pred vratima smrti. No od jednog je trenutka knjiga postala tako živa da je više nije mogao pisati sjedeći. Gonila ga je da juri, da se kreće, da se bori s rečenicama koje su pljuštale poput vatrene kiše.

Ubacio je stvari u ruksak i s bilježnicom u ruci odjurio u šumu, ostavljajući iza sebe goreću buktinju hotela.

52

Grabeći naprijed, zapisivao je rečenice u hodu. Zaustavljao se na mjestima čija bi ga energija privukla. Tu bi, naslonjen leđima o drvo ili ležeći na lišću, zapisao odlomak-dva, razradio čitavu scenu, zabilježio štektavi dijalog, kao ispucan iz kalašnjikova. Otpio bi iz boce, osluhnuo varljivu tišinu šume i nastavljao dalje. Nije gradio knjigu i nije imao plana, osim da jednom stigne do njezina konca, kao i da se popne na vrh planine. Te su dvije stvari bile nerazdvojno povezane, bilo je to paralelno putovanje čiji je cilj bio identičan. Roman mu je dolazio kako je napredovao, kao da se već nalazi u toj šumi, razbijen i skriven na tisuću mjesta, kao da mu šuma i planina daju okvir, a ritam njegova napredovanja određuje kompoziciju. Njegovo je samo da ga pronađe i porazmješta na stranice svoje bilježnice.

Već je duboko zašao u planinu kad se počela spuštati noć. Okrenuo se i pogledao iza sebe: daleko ispod, tamo gdje je bio početak njegova romana, buktio je hotel u veličanstvenoj vatri. Tamo Mirta leži mrtva, ugušena dimom. Ispečena. Zdrobljena krovom i gredama što su se srušili na nju. Ili je, naprotiv, uspjela preživjeti. Otpuzala je s terase na livadu i tamo siše kisik iz trave. Nikoga nema da je čuje i zato vrišti od bola, a bijes joj struji niz kralješnicu. Ako je tako, osvetit će mu se. Računao je na to kad je povukao taj potez. U tom slučaju njegov će roman zadobiti smjer što ga je, doduše, predvidio, ali na njega više neće moći utjecati.

Nastavio je dalje, pomažući se svojim zippom, u povišenom stanju neprekidnog zadovoljstva. Suvereno se kretao kroz knjigu, uživajući u osjećaju što tu stvari nisu neopozive i neispravljive. Tama mu nije smetala, no tad pomisli da napreduje prebrzo i da treba usporiti. Zaustavio se na nekoj čistini i naložio vatru. Uz njezinu svjetlost nastavio je raditi. Ali drukčije. Ton njegova pisanja postao je smireniji, nestalo je Fanatikove silovitosti, a neki davni Lucijan Lucić izbio je na površinu. Čisto neko momče. Toliko čisto da ga je to zaprepastilo i samo ga je nevjerojatno stanje u kojem se nalazio, u kojemu bol nije dokidala užitak i ugodu, spasilo od toga da se potpuno ne slomi i ne poludi. Ali morao je vrištati dok ga je slušao, vrištala je i šuma, ptice su kriještale i sudarale se s granama, zmije i gusjenice su se panično zavlačile u svoje rupe, a njemu su suze natapale obraze.

U zoru se opet vratio Fanatik. Onaj koji je lamentirao čitavu noć otišao je i više se neće vratiti. Umro je odavno, nakratko uskrsnuo i ponovno umro. Sad je pokopan u kamenom srcu planine. Njemu u spomen i čast, ležao je čitav sat na leđima, pod lišćem, i divljački

stiskao kapke, ne dopuštajući nijednoj novoj slici da uđe u roman. Nakon toga je krenuo dalje. Ali priroda njegova napredovanja se promijenila, više nije išao ravno naprijed. Vrh je već bio blizu, mogao ga je osjetiti, pa i vidjeti, i bilo je mnogo načina da se stigne do njega. I on ih je sve prolazio i zapisivao, kružeći oko vrha u nepravilnim krugovima. Potrošio je na to čitav dan, ne primijetivši da je prošao. Ono nadnaravno zadovoljstvo nije jenjavalo, živci su mu treperili od užitka. Nije htio da to prestane, nije želio izaći iz tih krugova, najviše bi volio kružiti oko tog vrha dok ne padne od iscrpljenosti i nikad ne stići do njega, iako mu je čitavo vrijeme tu, nadohvat ruke. Opet je postao onaj kojeg je pokopao, čisti Lucijan Lucić, nerealizirani pisac koji piše i ne završava svoje rukopise, koji toliko uživa u putu da ne želi stići na cilj.

Tad je shvatio strašnu grešku koju je davno napravio. On nije imao hrabrosti da propadne. Da radi što hoće dokraja i da propadne, unatoč svima i svemu. I sad će ponoviti istu grešku. Završit će knjigu i popeti se na vrh, iako je upravo to ono što najmanje želi. Učinit će to zbog Mačke. Zbog Mirte, žive ili mrtve. I zbog sebe, ali ne pravog sebe, jer taj leži pokopan u planini, nego onoga koji želi spas, žudi za iskupljenjem i oprostom. Traži novu šansu. Još bi malo.

Navečer se otvorilo nebo, munje su se razbijale oko televizijskog tornja na vrhu, spustila se gusta kiša. Tlo je postalo meko i sklisko. Lucić je pao i otklizao se niz planinu. Tad je u njemu proradio prkos. Zgadila mu se jalovost i beskonačna masturbacija. Mora doći do kraja. Kraj može biti samo jedan i, premda je putova bilo mnogo, drukčijeg kraja ne može biti. A onda će sam kraj izabrati put koji će voditi do njega.

Zapisao je taj posljednji odlomak i spremio bilježnicu u ruksak. Slomio je olovku i bacio je u tamu iza sebe. Zatim se, uprijevši sve snage, uspentrao na visoravan. Zadnjih nekoliko koraka prešao je četveronoške, a onda se jednostavno spojio sa zemljom. Iscrpljen, malaksao, prazan. Ležao je na trbuhu, s licem zabijenim u meko tlo. Kiša se neko vrijeme razbijala o njegovo tijelo kao o nekakav otok, ali ga je onda počela pritiskati dolje. Tonuo je u zemlju. I ona je preuzimala njegov umor.

Dignuo se, odskočio unatrag kao da ga je zemlja ispljunula. Vratio se natrag u stvarnost. Iskoračio je iz knjige. Sad treba napraviti zaklon i skloniti se od kiše. Unatoč tami, učinio je to brzo i rutinski, a onda je skinuo odjeću i stajao gol na kiši, puštajući da mu spere prljavštinu s tijela. Zatim uđe pod zaklon, razmota vreću za spavanje i zavuče se u nju. Tu se još jednom vratio u knjigu, rad na kojoj mu je donio neslućeno zadovoljstvo, nagradu koju nije zaslužio. Putovao je kroz nju dok ga nije svladao san.

Otvorio je oči u praskozorje, probuđen naročitim zvukom. Kiša je prestala padati. Neko vrijeme je euforično gledao u zeleni svod od lišća, u stanju zanosa nalik onome što ga je jednom već doživio, kad je ono naslućivao prisutnost čuda. Čuda koje, kako mu je nedavno potvrdio Mačka, nije bilo tlapnja. I sad se događalo, ali još jače, još intenzivnije. Iz šume je dolazilo nešto. Onaj zvuk je bio sve glasniji. Silan topot i reska lomljava grana najavljivali su njegov dolazak. Lucijan shvati da je kucnuo trenutak. Bit će kažnjen ili nagrađen. Rastrgan ili pomilovan.

Sklopio je oči i osluškivao. Buka je postajala sve jača i bliža. Zatim sve utihne. Što god to bilo, stiglo je. Tu je. Lucijan otvori oči.

Ni trideset metara od zaklona, kao priviđenje u magličastom praskozorju, na stazi je stajao jelen. Ali kakav jelen!? Veličanstveni primjerak, jelenski kralj i bog, s tijelom snažnim poput bikova, s rogovima koji su se širili u veliki, divlji žbun. Nepomičan i dostojanstven, fiksirao je Lucijana.

Ne trudeći se oko odjeće, on iziđe iz zaklona. Napravio je dva koraka pa stao, bojeći se da ne preplaši životinju. Ali jelen se i ne pomakne. Samo je više podignuo rogove i Lucijan je mogao vidjeti kako mu para šiklja iz nozdrva.

– Dođi, ljepotane, dođi! – šapne Lucijan ispruživši ruku, koja je drhtala od radosna uzbuđenja. Ako učini da mu jelen priđe, ako pomiluje njegova moćna leđa i dodirne to divlje granje od rogova, smatrat će da je uspio, smatrat će da je uspio poništiti prošlost i da je izbio na onu čistinu s koje su opet svi putovi otvoreni. Mačka će biti spašen, a njemu će biti moguće još jednom uskrsnuti mrtvaca. Ovaj put zauvijek. I Mirta će živjeti. I dobit će svoju knjigu.

– Dođi, ne boj se, dođi! – ponovi Lucijan, ovaj put glasnije. Jelen, zabacivši rogove unatrag, krene. Polako, jedva primjetno. Ali išao je prema njemu. Lucijanu su se prsa nadimala od osjećaja trijumfa. Još malo, još samo nekoliko trenutaka, i moći će to objaviti, moći će kriknuti od radosti glasom od kojeg će se potresti šuma.

Jelen je prešao pola puta. Nestrpljiv, i Lucijan učini jedva primjetan korak. Tad ga zabljesne jarka svjetlost, zagluši strašna eksplozija. Zalegnuvši na zemlju, nekoliko trenutaka nije shvaćao ništa, nije znao je li čitav ili ranjen. Dobio je nekoliko udaraca nečim, ali nije mu se činilo da su to geleri. Prije će biti komad grane ili tako nešto. Više ga je brinuo jelen. Ustao je i pogledao tamo gdje ga je zadnji put vidio. Nije ga bilo. Ali tad ga je ugledao. Svud

naokolo. Komadi mesa visjeli su po granama, bili razbacani po lišću i travi. Bilo ga je i na njemu. Ono što ga je pogodilo bili su komadi njegovih veličanstvenih rogova.

Jelen se raspao u ništavilo. Isto tako, nestalo je one magličaste koprene praskozorja, kao da ju je eksplozija raznijela i donijela u šumu jutro. Sunce je sjalo u svemu. Šuma se vidjela u nevjerojatnoj jasnoći. Svaki detalj, gljive koje su rasle iz truleži. U krugu. Kao da vijećaju o nečemu strašno važnom. Lucić je neko vrijeme nijemo zurio u sve to, a zatim otrese sa sebe prljavštinu i krvave ostatke životinje, pokupi svoje stvari iz zaklona pa se uputi do tornja na vrhu.

Popeo se na toranj u turobnom raspoloženju i bez nekog naročitog razloga, osim da se, možda, baci odozgo. Sve je govorilo da događaj s jelenom ima samo jedno značenje i da može biti samo znak neuspjeha. Ona druga činjenica, da mu je životinja zapravo spasila život jer bi on, da je nastavio dalje, sigurno nagazio na minu, samo ga je dodatno ozlojedila. Njegov besmisleni život se nastavlja.

Pogled s tornja to je samo potvrdio. Odande se vidio čitav kraj. Dolje, prema Savi, bio je grad i njegova golema kuća na brdu, betonska tvrđava čiji je svaki centimetar mrzio i u kojoj je svaki komad namještaja pomno izabran tako da ga podsjeti da živi nečiji tuđi život. No sad je shvatio da to jest njegov život, jedini koji ima i s kojim je nemoguće raskrstiti. Nema nikakve sumnje da je s knjigom omanuo, do razrješenja za kojim je žudio nije došlo, do pomirenja sa svime također, a ogorčenje u njemu je još jače nego prije. Zapravo se ništa nije dogodilo i borba tek predstoji.

Počeo je navlačiti još vlažnu odjeću, besciljno bacajući poglede naokolo. Na sjeveru se vidjela klinika u kojoj je čamio onaj nesretnik Mačka. Pogled mu se spusti nešto južnije, gdje ugleda svoju nekadašnju palaču, sad zgarište hotela. Čak se odavde moglo vidjeti da je sasvim pristojno izgorio. No tad spazi nešto što ga razveseli. Ljubičastu stvar. Taman pokraj hotela. Samo je jedna stvar na svijetu mogla biti tako ljubičasta. A to je, opet, značilo da se njegov roman nastavlja. Samo što ga, to je sasvim izvjesno, više neće pisati on.

53

Ljubica Kontejner sjedio je u svom ljubičastom Gallardu i razmišljao o svoje dvije najveće ljubavi. O ratu i o Lucijanu. Rat ne samo da je bio njegov izbavitelj, koji ga je izvadio iz zatvora, u koji je dopao nakon doma za maloljetnike, nego mu je dao poligon gdje će se njegovi talenti moći razmahati u punome sjaju, a njegova žudnja za razaranjem utažiti, osobito u onom prvom razdoblju rata, prepunom improvizacije i anarhije. Ljubica je oduvijek ubijao prirodno, još je kao dijete počeo klati svinje, i to sam od sebe, nitko ga tome nije učio niti na to tjerao, u njegovoj obitelji klanja nisu bila običaj, kasnije se usavršavao na bikovima, konjima i psima, a od kontejnera je počeo i s ljudima, što mu je također išlo sjajno. Svjedoci kažu da je bila milina gledati ga. Ima, doduše, i onih koji tvrde da je Ljubica Kontejner potpuno izgubio kompas, ali oni prvi kažu za njih da su to ljudi koji kompasa nikad nisu ni imali, o čemu svjedoči već činjenica da su o tome samo izdaleka slušali jer nikako nisu mogli naći putove kojima se Ljubica kretao, čas tu, čas tamo, jezdeći ratištem kao božanski vjetar uništenja. U svakom slučaju, Ljubica je tad bio sretan. No zato ga je mir unesrećio ponovno ga vrativši među neprilagođene. Mrzio je sve, i državu, i trgovine i birtije u kojima opet moraš plaćati ono što uzmeš, gadila mu se vojska sa svojom novom stegom i hijerarhijom, prezrivo je odbijao savjete razumnih da uzme mirovinu i ode u Dalmaciju, gdje su mu nudili da se skrasi na nekom otoku. Upao je u kuću bivšeg kapetana i opasao je minama, pa je u njoj provodio vrijeme čitajući knjige kakve se već nađu po kućama, puste tomove Branka Ćopića, Zagorku, Zilahija, Remarquea, Matka, Mahlericu i Vasu Pelagića, mrzeći i njih sve odreda, ali ipak manje od onog što je vidio kad bi provirio kroz spuštene rolete, neprekidno žaleći što nije poginuo navrijeme, nego se i dalje zlopati i traje u usranom svijetu koji mu se čini još gorim nego prije.

Iz tog ga je stanja izvukao Lucijan, kojeg je volio još kao klinca dok je ovaj u Ljubici vidio svog pankerskog gurua. No kad ga je Lucijan, izbjegavši njegove minerske zamke, uhvatio na spavanju, kad mu je, držeći nož na njegovu grlu, upečatljivim riječima izložio svoj dijabolički plan o novom ratu protiv šupaka, kad je vidio neumoljivi pogled u očima svog bivšeg učenika, kojeg su već zvali Fanatik, Ljubica je shvatio da su se uloge izmijenile. Lucić je postao njegov bog. I taj je uskrsnuo duha destrukcije, podarivši mu svrhu i ljepotu. Započet će najljepše razdoblje Ljubičina života, koje će trajati sve donedavno. Do neobjašnjive Fanatikove odluke da se povuče.

Nije mogao shvatiti to povlačenje. Niti se, premda je upravo on postao Fanatikov nasljednik,

s tim mogao pomiriti. Bez njega je sve to gubilo smisao, nije imalo ljepotu. Zato ga je neki dan potražio. Da ga pokuša nagovoriti da se vrati. Bilo je to onoga dana kad je Lucić zapalio rukopise i hotel i odjurio u šumu za svojom knjigom.

Privučen tim lijepim požarom, ostavio je svog ljubičastog ljepotana na sigurnoj udaljenosti i pješice otišao do goruće građevine. Volio je vatru i s užitkom je gledao kako je proždire. Približio se toliko da mu se koža zažarila.

Tad je na terasi ugledao ruku koja se podigla u zrak. Ništa drugo nije mogao vidjeti od dima, jare i zapaljenog lišća koje je letjelo na sve strane. Barem je on mislio da je to lišće. Ali bili su to Lucijanovi papiri. Ljubicu prostrijeli stravična misao, on baci pogled na nadstrešnicu, koja se svakog trena mogla stropoštati, pa bez razmišljanja pojuri na terasu. Pomislio je, naravno, da tamo leži Lucić i da je ono njegova ruka. Kad je ugledao obeznanjenu ženu koja se gušila u kašlju, prvi impuls bio mu je da se okrene i prepusti je vatri i smrti. Nije on tu zbog takvih stvari. Pa ipak se vrati, zgrabi je i odnese s terase.

Došao je s njom do ledine i spustio je na travu. Sad kad ju je spasio, nije znao što bi s njom. Nikad nije volio žene. Zatim se ipak odluči, ščepa je za ovratnik i, povlačeći je po vlažnoj travi, dopremi do potoka. Zagnjurio ju je u vodu i tako držao dok nije počela udarati rukama po površini jer joj je zaprijetilo novo gušenje, samo od drugog elementa. Držeći je za ovratnik, Ljubica je izvuče i grubo upita tko je ona i gdje je Fanatik. Na njegovo iznenađenje, ona reče:

– O, pa to ste vi, Ljubice! Napokon da i vas upoznam.

– A zašto bi ti mene upoznavala? I gdje je Lucijan, pitam?

– Uvijek jezgrovit, uvijek fokusiran! Je l’ tako, Ljubice!? Baš onakav kako mi vas je Lucijan opisao. Vi nemate pojma koliko mi je često pričao o vama. I moram reći, ja sam vama jednostavno oduševljena, iskreni sam poklonik vašeg lika i djela. I sigurna sam da će tako biti i s drugima…

– Šta to pričaš, kojim drugima? – reče grubo Ljubica, koji se već počeo kajati zbog svog dobrog djela. Do prije nekoliko minuta bila je pred vratima smrti, a sad ga već uvlači u neke svoje ženske igrice.

– Pa tako, drugima. Vi će biti zvijezda! Ljubica Kontejner! I u pravu je Lucijan, vama ime nipošto ne treba mijenjati.

– Pusti ti moje ime, ženo, nemam ja vremena za te tvoje igrice – reče Ljubica smrtno ozbiljno. A Mirta ga pogleda silno iznenađeno, kao da ne može povjerovati da on o svemu tome nema pojma.

– Ma… Ma daj, zezaš me!? Ne ljutiš se što ti govorim ti? Ta nije moguće da tebi Lucijan o tome ništa nije rekao! Ne, stvarno me zezaš, zar ne?

Ali Ljubici je već bilo dosta te komedije.

– Slušaj ti sad mene, ženo! Reci jasno, glasno i bez izmotavanja što je na stvari! Inače te iz ovih stopa vraćam tamo gdje sam te našao i bacam natrag u vatru – reče prijeteći, spreman da to i učini. Uskoro će mu biti žao što nije. Jer nije bio spreman na ono što će čuti. Bio je jednostavno preneražen. Još je dugo stajao u potoku, u vodi do koljena, nesposoban da se pokrene. Prenuo se tek kad je čuo zvuk Mirtina automobila. Nije čak ni primijetio kad je klisnula iz potoka.

– Trebao sam kuju ubiti odma! – reče sam sebi i polako se vrati do auta. Do ponoći je sjedio u njemu i čekao Lucića, a onda se odvezao kući i ubijao se razmišljanjem. Ipak, odlučio je ništa ne poduzimati dok ne razgovara s njim i ne raščisti tu stvar. Ta ga je odluka donekle smirila. Ali onda se dogodio poziv iz Zagreba. I više to nije bila stvar samo između njega i Lucića. Kad ga je ponovno otišao naći, nije ga tražio samo u svoje ime.

Lucić se stvorio kraj njega u autu.

– Postaješ neoprezan, prijatelju. Morat ćeš pripazit ubuduće. Nemoj da te ovakve igračke uspavaju i omekšaju. Tako su i Rimljani propali. Sjebo ih luksuz. Inače, kako poslovi?

– Dobro, dobro su poslovi… – odgovori Ljubica pomalo zbunjeno jer ga je Lucić uistinu uhvatio na spavanju i bilo mu je zbog toga neugodno. S druge strane, čim ga je vidio, znao je da bi za njega ponovno u vatru.

– Pa, onda? Čemu imam zahvaliti ovo zadovoljstvo? Umirao si od želje da me vidiš? Da popijemo piće? Bojim se da je moj privremeni dom u takvom stanju da te ne mogu pozvati unutra, ali svejedno te imam čime ponuditi – reče Lucijan vadeći iz ruksaka bocu rakije – Evo, popij.

– Uf, dobra! Di si nabavio ovo gorivo?

– A pojma nemam, to mi je donijela jedna prijateljica. Iskopala je to negdje, vraški je

sposobna kad treba pronaći najbolje stvari. Bocu sam popio, još mi to ostalo.

– A tako – reče Ljubica, ponovno otpije, pa pogledom zaokruži po šumom obraslim padinama – Pa di je ta prijateljica? Da i meni nabavi. Samo, ja bih odmah trebao bure.

– A trebala bi biti tamo – reče Lucić pokazujući rukom na zgarište hotela. Ali ništa od tog, prijatelju. Ne može ona to više pronaći.

– Pa zašto ne može?

– Zato što je mrtva, Ljubice. Ubio sam je. Zapalio sam je skupa s ovim hotelom. I s još koječime, ali to tebe ne treba zanimati. To su moje stvari. Morat ćeš se zadovoljit s tim što je ostalo. Slobodno ponesi. Idem sad.

– Nije ona mrtva – protisne Ljubica dok je Lucić otvarao vrata.

Ovaj zastane i ponovno ih zalupi.

– Što si rekao?

– Nije ona mrtva. Ja sam je izvukao iz vatre – reče Ljubica, a Lucić se vrati na sjedalo. Lijevom rukom ga zagrli oko vrata i poljubi u čelo. Zatim pljesne rukama i prasne u neobičan, grohotan smijeh, koji je Ljubicu isprva začudio, ali uskoro mu je gadno počeo grepsti živce. Udarivši šakom o vjetrobransko staklo, poviče:

– Meni to nije nimalo smiješno! Nisam ja danas došao samo u svoje ime. Neki dan jesam, tad je to još bilo samo između nas dvojice. Ali više nije, više nije, čuješ li me?

– Nego u čije ime dolaziš? Ako već ne u svoje? – upita Lucić zajedljivo.

– Naravno da dolazim i u svoje ime! Ali tu su i Stanko i Nikola. I drugi.

– A-ha. I što kažu ti nesretnici?

– Šta kažu!? Isto šta i ja. Da se okaniš toga šta radiš, da prestaneš s tim!

– A što ja to konkretno radim? – upita Lucić tonom koji ga je strašno iritirao. Ljubica potegne nož i prisloni ga na njegov obraz.

– Prestani se pretvarat! Ženska je sve ispričala i meni, a i njima dvojici! Sranje radiš, veliko sranje… Ajde što nećeš više sa mnom, s nama… Ali sad još memoare pišeš, u govna nas sve

uvaljuješ, prodao si se, nakon svega što smo zajedno prošli!

– A to! – reče Lucić, čestitajući u sebi Mirti na potezu što ga je odigrala – A svi danas pišu memoare, Ljubice! Što ne bih i ja? Ta ja imam toliko toga za ispričati. Sjeti se samo, bit će baš uzbudljivo štivo.

Ljubica uskipi od bijesa i utisne Luciću nož dublje u obraz.

– Pa dobro, jesi ti peder, jesi drolja i pičkica? Oni takve stvari rade, za njih je to! A mi smo se zakleli i, što je najgore, ti si nas zakleo, a sad gaziš po vlastitoj riječi. A još jutros sam bio spreman poginut za tebe i krenut protiv Nikole i Stanka. A sad mi se gadiš. Gadiš mi se! Tebe treba zapalit!

Lucić polako okrene glavu prema njemu.

– A ti si taj koji će me zapalit?

Promrmljao je to prilično nerazgovijetno jer mu je jezik zapinjao za vrh noža, ali ga je Ljubica svejedno razumio. Ugrizavši se divljački za usnu, on povuče nož i zabije ga u ploču ispred sebe.

– Ne, nisam ja taj! Tražili su od mene da te riješim ako se ne povučeš, ali sam im rekao da neću i amen! Ali ima ko hoće, znaš dobro da ima! Zato te još jednom pitam, što da im poručim?

– A reci im da su zakasnili. Već sam napisao memoare. Sutra ih nosim izdavaču. Putujem rano ujutro. Zbogom, prijatelju – reče Lucijan izlazeći iz auta.

– Budi volja tvoja – odvrati Ljubica pa uz silnu škripu starta svog ljubičastog ljepotana. A Lucijan uprti ruksak na leđa i lagano krene prema klinici. Bilo mu je žao Ljubice. Možda mu je ipak trebao reći da ne piše nikakve memoare. Da zapravo piše bajke. Čisto zbog njega. Ionako to ne bi ništa promijenilo. Stanko i Nikola su uvijek igrali na sigurno. A i nikad nisu vjerovali u bajke.

54

Stigavši u kliniku, Lucijan je tražio od Pastuovića da mu prepusti apartman na nekoliko sati kako bi završio knjigu. Ovome je laknulo kad ga je vidio. Većina razloga zbog kojih je pristao na čitavu tu ludost otputovala je zajedno s Mirtom prekjučer u Zagreb. Nakon što je pobjegla od Ljubice, uletjela je u njegov ured i tražila da pozove kirurga koji će joj sanirati ranu na nozi. Pastuović je bio zaprepašten stanjem u kojem je bila – sva nekako crna i crvena, poderane odjeće i kože, izubijana, mokra i s tom rupom u nozi. Ali ni riječi o tome što joj se dogodilo. Nakon što je kirurg očistio i previo ranu, ona reče samo da su njezini poslovi tu završeni i da odlazi.

– Kako završeni? A što je s Lucijanom? I s knjigom?

– Ma briga me za tu budalu, pogriješila sam, nije on taj! Ali jedno ću ti reći, dobit će on što zaslužuje, u to budi siguran.

– A Mačka? Što ću ja s Mačkom!?

– Pa zar nisi psihijatar? Izliječi ga ako možeš. Ni on više nije moja briga. Adio, doktore!

Pastuović još nije došao sebi od tog šoka kad se u njegovu uredu pojavio Ljubica Kontejner. Poznavao ga je po čuvenju, i to, naravno, ne dobrom. Ali da mu se ovaj strašno prijeti, da na njega vadi nož i govori mu da će ga zaklati ako mu ne preda Mirtu, tako nešto nije očekivao. Jedva ga je uvjerio da ona nije tu.

Nakon toga su mu javili za požar. Naravno da požari ne bi trebali biti njegova briga i on je samo naložio sestri da nazove vatrogasce, ali se onda sjetio da je u tom hotelu boravio Lucijan, a i palo mu je na pamet da bi onakav Mirtin izgled baš mogao biti posljedica takva požara. Povrh svega, bio je tu i…

– A kako je Mačka? – upita Lucijan nakon što mu je sve to Pastuović ispričao u jednom dahu. Njegovo se lice izobliči.

– Slušaj, Lucijane, ne spominji ga, ja ću poludjeti! Jedno ti mogu reći, on više nije bolestan, barem ne u onom smislu. Ali je lud! Ludo naporan! U ured mi dolazi pedeset puta dnevno. Ovih dana spavam tu zbog svega ovoga što ste mi priredili, pa mi dolazi i noću! Kad ne dolazi, zove me na mobitel i non-stop priča o tebi! A kad to ne radi, obilazi pacijente, šara po

kartonima i mijenja im terapiju. Slušaj, uzmi tih par sati, uzmi si cijeli dan, ali neka to bude posljednji dan. A ja ću mu reći da si skoro gotov. A onda se obojica čistite odavde! Nemoj mi ništa objašnjavati, ne zanima me što se dogodilo, jesi li ti zapalio hotel, Mirta ili onaj luđak Kontejner, hoću samo na miru voditi ovu kliniku! Je l' to jasno?

Lucijan mu stavi ruku na rame.

– Smiri se, prijatelju. Upravo sam to i namjeravao. Uskoro će tvoje muke završiti.

Lucić je otišao u apartman, a Pastuović se zaputi do Mačkine sobe da mu kaže kako se Lucijan vratio i da će vjerojatno već danas moći napustiti kliniku.

– O, mogao sam ja to i jučer, moj doktore! I prekjučer! Ma onog istog dana kad je on pristao pisati! Vidiš što se zbiva kad on piše, gore hoteli, izgaraju šume! Zapalit će taj čitavu zemlju! Što je to njemu, kad ga i paklene psine slušaju. Sitnica!

– A ti, što ćeš ti sad? – upita Pastuović – Sad kad si zdrav.

– O, pa ja ću sad… SVE! Mogao bih mu, na primjer, biti agent. Menadžer! No, vidi, mislio sam, za početak, ostati ovdje i pomoći ti u vođenju ove ustanove. Imam dosta dobrih ideja. Osim toga, nekako mi se uz Luciusa ponovno javlja želja… za pisanjem! A nije ovo loše mjesto za pisanje, čak je prilično inspirativno. Ne, ne brini se, pokušat ću, možda, ali samo možda, onako više za sebe, pa ako nešto bude od toga – super. Mislim, ne očekivati ništa, ali tko zna, je li, Pastuše? Možda sam ja trebao proći čitavo ovo iskustvo da bih na kraju postao pisac. Na kraju krajeva, nema pisca bez iskustva, ali nekim piscima treba posebno iskustvo, inače se može dogoditi da njihov talent nikad ne dođe do izražaja. Možda se na kraju pokaže da i ja mogu pisati kao Lucius, pa i bolje.

– Mačka, hej, Mačka! – poviče Pastuović, kojemu je sve to postalo previše.

– Da? – reče ovaj blago.

– Ti nisi pisac! Ali si opsjednut Lucijanom. I nećeš ostati u klinici ni sat više nego što je potrebno!

– Naravno da neće! Nas dvojica upravo odlazimo – reče Lucijan, koji se pojavio na vratima sobe. Na ramenu je imao ruksak, a u ruci je čvrsto stezao debeo snop papira, svezan sa sve četiri strane špagom. Na prvom je listu krupnim slovima pisalo: Roki Raketa.

Mački je bilo kao da je ugledao boga.

– Završio si je, je li? Osjećam se sjajno, znam da si je završio!

Ajmo se spustit do grada i proslavit. Koliko dugo nismo pili zajedno, a? Dvije vječnosti, a za tebe bih život dao. Nedostajao si mi. Reci, ajde reci, jesam li ja tebi nedostajao?

– Eh, Maco! Pust i čemeran mi je život bio bez tebe. Ali sad je tomu kraj.

– Da! Tomu je kraj! Zahvaljujući tebi. Napisao si je, napisao si prokletu knjigu. Još uvijek ne mogu vjerovati, ja sad opet mogu otkrivati život. Idemo, idemo to proslavit. Hoćeš s nama, Pastuše?

– Vrlo rado, dečki, ali čeka me brdo posla. Drugi put.

– Pa zar je nećeš pogledat? Bar baci pogled – reče Lucijan pružajući mu rukopis. Ali Mačka ustukne unatrag kao vrag od križa.

– A ne! To ne! Ali pomoći ću ti da je objaviš. Još danas ću kontaktirat izdavača. Čitat ću kritike i uživat u njima. Izrezivat ću tvoje intervjue. Ali prokletu knjigu ne želim čitat! Previše mi je to bolno, razumiješ? Dovoljno mi je što sam dobio natrag svoj život. Ali baš svoj! Svoj! Jebote, Luciuse, u životu sam htio biti svašta, i kako sam to žarko želio! Samo, nisam to bio ja, nisam uopće! Ja sam ti ultimativni hedonist. I samo sam to trebao biti, bez krinki i pretvaranja, a baš sam to najmanje bio. Kakav je to hedonist koji se zlopati!? Htio sam krive stvari. Htio sam biti pisac više nego što je to ikad itko htio biti i uživao sam u tome više od ikog, a ispalo je, eto, da ja nisam pisac uopće. Zato sam morao platiti. Postao sam poslovni čovjek, uspješan i bogat, ali ne svojom voljom, nego zato što nisam imao izbora. Ta ja mrzim poslovnjake, gade mi se ti papci! A sad neću biti ništa, to jest jednostavno ću biti što jesam, nitko i ništa, ali nitko i ništa koji silno voli uživati. A što meni treba? Bocun vina, svježa riba, barka, sobica za prespavat i to je to. I dobro, tu i tamo koja ženska, a to sam uvijek znao naći. Ustvari, kad bolje razmislim, baš bi mi sad trebala jedna.

– Pa što onda čekamo? Je l' pacijent treba što potpisat? – upita Lucijan Pastuovića.

– Sve je riješeno. Pričekajte trenutak, sredit ću vam prijevoz do grada.

Uskoro su se s nekim pogrebnikom, koji je došao po tijelo preminulog pacijenta, vozili prema gradu. Unatoč takvu prijevozu, Mačkino raspoloženje raslo je iz trena u tren. Pričao je o tome kako, iako nije pisac, ima opaku maštu i da je sposoban uživjeti se u bilo koje stanje do

maksimuma. Možda bi trebao biti glumac?

– Možda! Hej, pa nije li ono tvoja bivša kuća? – reče odjednom Lucijan.

– Vidi, stvarno! Topaloviću, stani! Slušaj, Luciuse, imaš što protiv da malo bacimo pogled?

Pogrebnik ih je iskrcao na cesti i njih dvojica uđu u dvorište. Mačka, koji je na tom mjestu očekivao velebnu pivovaru, s čuđenjem je gledao oronulu babinu kućicu. I Rokijev orah je još uvijek tu. Čini se da Loebe nije daleko odmaknuo sa svojim planovima. Ali nekih je promjena bilo. U dnu dvorišta bila je sklepana oveća baraka, a pod krošnjom oraha nalazilo se nekoliko drvenih stolova i klupa. Za njima je sjedilo pet-šest spodoba, ni živih ni mrtvih. Jedan od njih podigne glavu, odmjeri ih obojicu prezrivo, pa reče:

– Ćukci!

A onda se vrati onome što su svi radili, odnosno onome što nisu radili, kljucanju i preživanju u hladovini. Bilo ih je zapravo lijepo gledati, zavaljene tako poput lavova i nilskih konja, Mačka je to sebi morao priznati, ali ga je kopkalo ono što je onaj rekao.

– Misliš da je on to nama rekao? Da smo ćukci? – upita Mačka dok su sjedali za slobodni stol.

– Baš nama – odgovori Lucijan nasmijavši se.

– I tebi je to smiješno?

– Smiješno. Ali je i tužno.

– Mene zanima što oni rade u dvorištu moje babe! – naljuti se odjednom Mačka.

– Ti si dvorište svoje babe prodao.

– Da, istina… – reče Mačka zamišljeno – Stvarno, gdje je taj Loebe? Hej ti, da ti! Gdje je Loebe?

Dugo je trebalo da ovaj digne glavu. A kad je to učinio, procijedi:

– Ćukci!

Mački je to bilo previše. U dva koraka se nađe pokraj njega, ščepa ga za dugu kosu i povuče mu glavu natrag. I ponovi pitanje. Ali ovaj reče da tu nema nikakvog Loebea.

– Kako nema!? Paul, Paul Loebe, on je valjda gazda! U njegovu ste dvorištu.

– Misli na Pavu. Pava je tamo – reče drugi pokazujući palcem iza sebe, u smjeru barake, iz koje je baš izlazio dugokosi muškarac koji je nosio veliki drveni pladanj i na njemu mnoštvo vrčeva. Njegova pojava izazove neobičnu vrevu i aktivnost među društvom. Jedan po jedan su ustajali i odlazili mu ususret te ga lišavali tereta vrčeva što ih je nosio. Bili su to fini keramički vrčevi s poklopcem, kojima su oni počeli škljocati, igrajući se poput djece.

– Pava, care! – vikali su i pili.

– A za vas nema. Ćukci! – reče onaj prvi, okrenuvši se prema njima.

– E sad mi ga je dosta! – reče Mačka i ponovno ustane. Ali pred njim se stvori dugokosi Pava.

– A jeste vi i vaš prijatelj za vrč piva? – upita – Ma… Ma jeste to vi, Mačka?!

Mačka zastane iznenađeno. Jedva je u tom zapuštenom i zaraslom muškarcu prepoznao onog uglađenog i finog Paula Loebea.

– Pa to ste vi, Loebe! Kvragu, pa naravno da smo za pivo! Sjednite s nama, popit ćemo. Baš vas i tražim.

Loebe sjedne s njima za stol. Netko iz društva mu dovikne da ne sjedi s ćukcima jer će ga ugristi, ali se Loebe i Lucić nasmiju, a Mačka ovaj put samo odmahne rukom. Potom se zagleda u Loebea, u njegove kratke hlače svijetle boje s bezbroj mrlja, u njegovu bradu i kosu izraslu do guzice, i nije mogao da ne upita:

– Pa prijatelju Loebe, dobro, što se dogodilo?

A Loebe, kojega je Lucić neprekidno motrio sa zanimanjem i nekim tužno-radosnim pogledom u kojemu je bilo i nešto zavisti zato što dugo, možda i nikad, nije vidio tako veselog čovjeka, veselog samog sa sobom i u sebi, podigne vrč i reče:

– Prijatelju Mačka! Dogodilo se ovo! Dižite vrč!

Tri vrča se sudare u kristalnom Sunčevom popodnevu, proizvodeći zvuk koji se Lucijanu učini najljepšim oblikom radosti što ga je ikad čuo. Nakon toga se čulo samo klokotanje tekućine koja se slijevala u grlo. Sva su trojica iskapili vrčeve do dna.

– Uh!

– Ah!

– Jebate, prijatelju Loebe – reče Mačka kad je došao do daha – pa ovo je božanski napitak!

– Je l’ de? – reče Loebe.

– Pa da, je li Luciuse?

– Bolje nisam pio. Mogli bi i ponovit.

Loebe ode u baraku po novi pladanj, a Mačka počne nekako čudno namigivati Lucijanu. Kad se ovaj vratio, ponovi se scena od maloprije. Najprije društvo oslobodi Loebea njegova tereta, a on s preostalim vrčevima dođe za njihov stol. I oni ponove svoju radnju. Dok je pio Leobeov eliksir, u Mačkin se život vraćala ljepota i neko vrijeme od njega nisi mogao čuti riječ, samo se smješkao i ispuštao zvuk nalik predenju. Zatim se duboko zamisli, lupi vrčem o stol i reče:

– Ovo se dogodilo, kažeš? Pa što onda nema pivovare? Što još uvijek radi tu ova straćara moje babe? Šta čekaš, šta ne pokoriš svijet?

Loebe otpije dugi gutljaj, škljocne onim poklopcem, na što oni sa susjednih stolova također počnu škljocati i smijati se. Bila je to neka njihova igra koju Mačka baš nije razumio.

– A ništa, propalo. Banka mi na kraju nije dala kredit. A i bolje je ovako. Točim pivo dobrim ljudima, uživamo u njemu i veselimo se. Nema ekscesa, nema problema, samo mir, spokoj i pijuckanje. Radost, prijatelju Mačka. Kad sam mamuran, što je rijetko, odem tamo do potoka, stanem pod slap i osvježim se. Lijepo je ovdje. S vremenom ću nešto uštedjeti, pa ću renovirati ovu staru kuću i pretvoriti je u pravu pivnicu. Možda ćemo imat i kuhinju, znaš, ono što ide uz ovaj naš napitak. Grah, kobasice, čvarci…

Mački se ote sarkastičan smijeh, koji iznenadi i njega samog, pa pomiluje Loebea po ruci.

– Oprosti, prijatelju Loebe! Ali čvarci! Ko će ti ovdje plaćati čvarke? Ovdje svi prave čvarke!

– A ne brinem se ja. Dolazit će ljudi. A tu je i AK-69. Vidjet ćeš, baš danas…

– A-ha-ha! Vidi ti Holandeza kako je nabrijan! On bi goste kalašnjikovom animiro! Samo, nije AK-69 nego AK-47.

– Ne, ne, AK-69. To ti je…

– AK-47, prijatelju Loebe! Vjeruj, to mi je neko vrijeme bila najbolja prijateljica, ha. Dok je nisam prevario sa snajperom, ha-ha- ha!

– A – reče Loebe – ti misliš na pušku, a ja ne mislim na pušku! Iako i ova gađa, u srce, u oko, u dušu. AK-69, to ti je slikarska grupa, njih dvoje, genijalno nešto. Oni žive ovdje, u kući, sa mnom. Imaju atelje i sve. I baš danas, ko što sam htio reći, izvest će tu za nas malu predstavu sa slikanjem i ljubljenjem. Kažem ti, bit će baš lijepo, privući će ljude. Peći ćemo meso, pit ćemo pivo, lijepo, baš lijepo.

Mačka ga je gledao pijući lakomo, uvjeren da u životu nije sreo veću budalu.

– Ali snovi, prijatelju Loebe! Gdje su nestali snovi? Pa zar nisi htio proizvest najbolje pivo na svijetu? Zar nisi rekao da ćeš to učinit ovdje, baš ovdje? A ti meni pričaš o pivnici, o maloj predstavi sa slikanjem i ljubljenjem! Oprosti, ali to su gluposti, prijatelju Loebe!

Loebe ga pogleda s nekim blagim čuđenjem.

– Ali prijatelju Mačka! Ja jesam proizveo najbolje pivo na svijetu. To je bio moj san.

– Ma o čemu ti to, Loebe? – uzvikne Mačka, kojeg je ovaj odgovor izbezumio, a pogled mu postane ljutit, čak zloban – Jesi ti budala, ajde reci mi, jesi ti budala? Ne moraš odgovoriti, naravno da si budala! Napravio si jebeni eliksir, to ti jedino priznajem, ali dok ga ne bude pio cijeli svijet, to nije najbolje nego najgore pivo na svijetu! Jesi me razumio? Odbila te banka, kažeš? To su isto budale. Ja ću ti dati pare. Imam brdo para i ja ću ti dat pare. Postat ćemo ortaci. Idemo fifti-fifti! Evo ruke!

Gledajući Mačku, koji mu se činio sasvim drukčiji, kao da je u njega ušao demon, Loebe se nesvjesno odmicao od njega, ali je i dalje sjedio na klupi. Uzeo je vrč, podigao poklopac i prinio ga usnama. U tom trenu Mačka ščepa njegovu ruku, koju ovaj nikako nije pružao, i počne je divlje trgati.

– Evo, rukovali smo se. Dogovoreno! Fifti-fifti!

– Ali…

– Što „ali”?! – vrisne Mačka.

– Ja to ne želim – izusti Loebe jedva čujno – Sretan sam ovako.

Mačka ščepa Loebea za podlakticu, zabivši mu prste u meso.

– Ti ne znaš što želiš, Holandez! Ja ću ti to reći. Pa nisam ti dao svoju djedovinu da mi od nje napraviš birtiju! Ne, prijatelju Loebe, tvoju karijeru ja preuzimam u svoje ruke. Tvoj zanat i moje znanje i moj dar za poslove, pa da vidiš! He! – reče, a zatim mu se još više približi i nastavi mu govoriti na uho. Lucić ništa od tog nije mogao čuti, ali je po Loebeovim očima, u kojima više nije bilo ni traga od onog njegova veselja, u kojima se sad ogledao čisti strah, shvatio da to mora biti nešto strašno. Zato se nagnuo preko stola i čvrsto stegnuo ruku koju je Mačka zabio u Loebeovu nadlakticu.

– Prokleta budalo, ne kvari nam ovaj dan. Pusti čovjeka.

Mačka neko vrijeme nije popuštao stisak, ali se onda nasmije kao luđak i pusti Loebea. Okrene se prema Lucijanu, stisne njegovu ruku kao znak da je sve u redu i nekoliko puta mu nervozno namigne.

– Ma zaboravi, prijatelju Loebe! Nego, donesi nam još tog napitka. Moj prijatelj je danas završio knjigu, pa smo zato uzbuđeni. Je li tako, Luciuse?

– Tako je. Ispričavamo se, gospodine Loebe. Imali smo nekoliko zaista stresnih dana.

Kad su se kasnije kucnuli vrčevima, Lucić više nije čuo onaj zvuk kao prije. I premda se Mačka smješkao, neprekidno se šalio i govorio bedastoće, nije ga mogao zavarati. Nije to više bio onaj isti čovjek od prije sat vremena. Zvijer je ponovno došla po njega. Ali ovaj put napada podmuklije. Napada iznutra.

55

Na dvorištu je veliki starinski krevet. Dva metra ispred njega i malo udesno, bliže publici, nalazi se slikarski štafelaj s razapetim platnom. Počinje mala predstava sa slikanjem, ljubljenjem i sisanjem u izvedbi grupe AK-69.

Na scenu, dolazeći iz kuće, stiže Aneta, noseći drvenu stolicu, boje, kistove i slikarsku paletu. Iz suprotnog smjera, iz Loebeove barake, dolazi visok muškarac, odjeven u dugačak crni kožnjak, ispod kojeg očito nema ništa jer mu se vide dlakave bijele noge. Zaustavlja se neodlučno kraj kreveta, napravi korak-dva prema Anteti, vraća se natrag. Po cjelokupnom držanju vidi se da mu je neugodno.

– Kako si ono rekao da se zoveš?

– Karlo.

– Imaš lijepo ime, Karlo. Ja sam Aneta. Želim te slikati. Skini se i legni na krevet.

– Mrzim svoje ime. To je ime za čudovište.

– Pa zašto ga nisi promijenio? Ili t i možda jesi čudovište? Požuri se malo, Karlo, skini taj mantil, nemamo cijeli dan.

– Jesam, ja sam čudovište – reče Karlo skidajući mantil, ali pazeći da ništa ne otkrije, najprije lijevi rukav, pa desni. Kad je to učinio, sjeo je na rub kreveta, prebacivši mantil preko nogu

– Da nisam, ne bih dobio takvo ime.

– U svakom slučaju, to je baš zanimljivo. Nikad prije nisam slikala čudovište. I još tako lijepo. Građen si kao antički bog. Nemaš se čega stidjeti. A koji ti je podlac dao ime?

– Ćaća. Dao mi je ime po tom Karlu.

– Slušaj, Karlo! Nećemo moći ovako. Ti ovo nisi prije radio?

– Ne.

– Zašto si se javio na oglas?

– A zašto? Trebaju mi pare.

– E slušaj onda: nema skidanja, nema para! Baci taj mantil i izvali se na krevet. Tako. Raširi noge, izgledaj bestidno. Makni tu ruku, moram vidjeti tvoj… Oh!? Baš si obdaren, Karlo! A po kojem si to Karlu dobio ime? Karlu Velikom? Ta on baš nije bio čudovište.

– Ne po njemu. Nije ovaj bio velik. Zapravo, nije ni bio čovjek.

– Ruku sad podbaci pod glavu, desnu nogu malo podigni u koljenu. Što je onda bio taj Karlo?

– Bio je štakor.

– Ali zašto si tako stidljiv?! Hoću od tebe strast, bestidnost, požudu! Reci, Karlo, jesam li ja lijepa? – reče ona, približivši mu se korak i okrenuvši se oko sebe nekoliko puta – Jesam li ja lijepa?

– Prekrasna si – reče on tiho, više za sebe. – Prekrasna si! – naruga mu se Aneta, ponavljajući ironično njegove riječi – Što to znači? Pitam te, želiš me? Zar ne želiš gurnuti tu kurčinu u mene? Čudno si ti čudovište, da znaš. Uostalom, nikad nisam čula za štakora koji bi se zvao Karlo.

– Nikakvo čudo. To je iz serije Nepokoreni grad. Ti se tad vjerojatno nisi ni rodila.

– Pa pričaj mi o njemu.

– Nisam ni ja to gledao. Rođen sam u doba kad se prikazivala. Uglavnom, taj Karlo je bio u ustaškoj službi.

– Štakor ustaša? Da to ipak nije iz nekog stripa?

– Ne. Iz serije. Malo se nespretno izražavam zato što mi je neugodno. Nisam naviknuo ležati gol pred drugima i još pričati o takvim stvarima. Taj Karlo im je zapravo služio za dobivanje informacija od zarobljenih ilegalaca. Ustaše bi stavili Karla na trbuh ilegalca i počeli zagrijavati poklopac pod kojim se nalazio. Kad bi mu postalo prevruće, on bi počeo tražiti izlaz.

– A taj je bio?

– Jedini mogući. Kroz ilegalčev trbuh. Počeo bi ga gristi i zavlačiti se unutra.

– Jezivo! Ali nikad nisam čula za to.

– Bilo je to davno. U to je doba Karlo bio vrlo popularan. Svi su pričali o njemu. Poslije su tako pričali još samo o Lauri Palmer. O tome tko ju je ubio.

– Svejedno, ne vidim kakve veze ti imaš s ustaškim službenikom, štakorom Karlom.

– Ja sam četvrto dijete u obitelji, prije mene su se rodile tri sestre. Moj je otac silno želio sina. I kad sam se napokon rodio ja, bio je izvan sebe od sreće. Sve dok me nije vidio u rodilištu. Pao je u nesvijest od užasa. Došavši sebi, rekao je da me ne želi vidjeti i da sam isti Karlo, iste odvratne nožice i ručice, ista grabežljiva njuška kojom ću mu izjesti srce kao što Karlo izjeda ilegalčev trbuh… – reče Karlo, spustivši glavu.

– Karlo, čuješ li me? Otac ti je bio budala!

– Nije on bio budala! Evo, pogledaj! – vikne on odjednom okrenuvši joj stražnjicu – Pogledaj ovaj štakorski rep! I onda reci je li bio budala!

Aneta je opčinjeno gledala u debeli, moćni rep, ništa manji od onoga što je Karlo imao sprijeda.

– Naravno da je bio budala. Imaš prekrasan rep.

– Imam rep! Odvratni štakorski rep! Ja sam čudovište. Nakaza.

– A ja ga želim slikati. Želim slikati tvoj prekrasni rep. Okreni se tako da ga mogu vidjeti.

– To ne dolazi u obzir! Ustvari, ja odlazim odavde. Nije ovo za mene – reče Karlo uzimajući mantil.

– U redu, Karlo. Ali prije nego što odeš, odgovori mi na pitanje. Misliš li da sam ja čudovište?

– Ne. Ti si prekrasna. Otkud ti to da si čudovište?

– Pričekaj – reče ona prilazeći mu. Okrenula se licem prema publici i skinula gaćice. – A sad? Jesam li čudovište? I ja imam rep, vidiš? Jesam li onda i ja čudovište?

– Ne. S njim si još ljepša. Nikad nisam vidio nešto tako lijepo.

– I ti si sa svojim repom još ljepši. I znaš što, daj donesi ovamo boje i kistove. Slikat ćemo zajedno. Slikat ćemo po našim stražnjicama. Ja ću oslikat tvoju, a ti moju.

– Ali ja ne znam slikati.

– Nema veze. Slikaj kao da sa mnom vodiš ljubav.

Lucijan je neko vrijeme pozorno pratio predstavu sa slikanjem, ljubljenjem i sisanjem, kao i mnogi u dvorištu koje se u međuvremenu dupkom ispunilo, ali ni ljubljenje ni sisanje nije vidio jer je od nekog trenutka počeo više promatrati Mačku. Njegovu iznenađenju nije bilo kraja kad je shvatio da slikarsko-performerski duet AK-69 čine Aneta i Karlo, djevojka u koju je nekad bio smrtno zaljubljen, i njegov bivši zaposlenik Karlo. Iskreno se radovao i nije im zamjerao što su ga napustili. Učinili su to, rekla je Aneta, najviše zbog toga što se Karlo bojao da će Srećković na onom sastanku nečim ucijeniti Mačku i prisiliti ga da mu preda Anetu.

– Dobro ste učinili. Karlo, hvala ti! Nemate pojma koliko mi je drago što se s vama sve dobro svršilo. A ti, Aneta, nikad nisi bila ljepša – govorio je Mačka, zovući piće i za njih i za sve u dvorištu. Lucijanu nije promaklo da su i Aneta i Karlo odahnuli nakon takve njegove reakcije. Oboje su bili šokirani kad su vidjeli Mačku među publikom.

– Pa ima li što prirodnije nego da posjetim mjesto gdje sam odrastao, a? Vidite kako su naši putovi povezani i isprepleteni? Ta vi ste moja djeca, ja sam vas spojio i ništa vam ne zamjeram! Baš se radujem što zajedno radite. Umirem od želje da vidim tvoje nove slike, Aneta. Unaprijed znam da ću uživati u vašem performansu. Ha, tko zna, možda se i pridružim! Ha-ha! Samo se šalim!

I sve je bilo dobro do onog trenutka kad je Karlo pokazao svoj rep. Mačka je počeo ispuštati čudan zvuk kroz nos, što je bio siguran znak da mu se raspoloženje pogoršava. Istodobno je sve žešće pio.

– Kakva gnusna stvar, kakva odvratna repina! Što je ovo, Luciću, neki pornić za slijepce!? Ta kako ovi kreteni mogu to gledati? Je l’ to slikarstvo? Koji je to kurac?

– Smiri se, Mačka, meni je baš lijepo. I želim to odgledat do kraja. A vidi ljude, pogledaj ekipu, pogledaj Loebea, dirnuti su do suza. A Aneta je čudesna…

– Šta ti znaš! Ona je moja! Samo moja! Jebo sam je. Nemaš ti pojma, prokleto piskaralo!

– Možda je bila tvoja – reče Lucijan mirno – Iako se meni čini da za nju nitko ne bi mogao reći da je njegova. U svakom slučaju, sad je s Karlom. A ti se smiri, nemoj da to moram ponavljat. Ne kvari ovaj dan.

– Kakav dan da ne kvarim? Ovaj dan? Je l' to dan kad je Lucijan Lucić zvani Fanatik napokon završio svoju prvu, jedinu i zadnju knjigu? – vikao je Mačka bacajući bijesne poglede na krevet u dvorištu, gdje su se Aneta i Karlo zavlačili jedno drugome u međunožje i međusobno se mazili velikim kistovima – I znaš šta ću ti reći? Serem ti se na knjigu! Siguran sam da je govnarsko sranje, čim se svidjela tvom milom Rokiju! Cijeli život ti je sranje! Posut leševima i krvlju! I misliš da će knjiga nešto promijeniti? Neće! Sranja se ne ispravljaju knjigama, ma što mislili ti i tvoje prokleto smrdljivo pseto! Nego ovim! Bio je u pravu Srećković! – vrisne Mačka pomahnitalo i ščepa veliki kuhinjski nož, koji je tu ostavio Loebe nakon što je sjekao meso.

– A kamo si ti krenuo s tim? – upita Lucijan.

– A što misliš kamo? Idem napravit ono što sam odavno trebao. Idem im otfikarit one proklete repove! A onda ću vas sve poizbacat odavde. Sve! Ovo je moja djedovina, majku vam jebem! Ostat će jedino moj ortak Loebe! Loebe i ja pravit ćemo pivo. Je l' tako, Loebe, da ćemo nas dvojica praviti pivo?

Iako je sjedio za susjednim stolom, Loebe nije odgovarao, nesvjestan gužve što ju je započinjao Mačka zato što je bio potpuno zaokupljen onim što su izvodili AK-69. Aneta i Karlo sad su se približili publici i šetali su gore-dolje ispred njih tako da svi mogu vidjeti njihove oslikane stražnjice. Na Karlov rep nadovezivao se realistično naslikan štakor, prikazan tako kao da mu je gornja polovica tijela zavučena u Karlova leđa. Dok je koračao za Anetom, na čijoj je lijepoj guzi njegovom nevještom rukom bio nažvrljan drhtavi cvijet, tijelo mu je odisalo silnom snagom, mišići su se napinjali i grčili u naporu da se suzdrži i ne pojuri za njom. Kad ju je napokon sustigao, njih dvoje se vrate na krevet, gdje su sa sebe skidali stare slike i opet slikali nove.

Ljutit i bijesan na sve, Mačka se ustremio na Loebea, uvjeren da ga ovaj namjerno ignorira. Bio je na korak od njega, s podignutim nožem. Ali Lucijan je bio brži. Skočivši preko stola, oteo mu je nož i zakucao ga čelom od masivni drveni stol. Mačka ostade nepomično ležati. Loebe jedva da je bio svjestan što se događa. Ali zato su neki pomislili da nije loša prilika da se obračunaju s Mačkom, pa su poput zombija bauljali prema njemu. No Lucijan prijeteći podigne nož.

– Odbij! Nitko ga neće pipnuti. Svima se ispričavam zbog ovog incidenta, ali moj prijatelj je već neko vrijeme ozbiljno bolestan. Nas dvojica sad odlazimo. Gospodine Loebe, bio bih vam zahvalan ako biste pozvali taksi.

– A zašto taksi, pa ja ću vas odvesti. Samo recite kamo.

– Na kolodvor.

Vozeći se kasnije kroz pusti noćni grad, s tim blagim, sretnim pivarom, Lucijan se sasvim smirio. Mačka je spavao na zadnjem sjedalu, tek se povremeno čulo njegovo mrmljanje:

– Ko ih jebe, Luciuse! Ko jebe Loebea i njegovo pivo! To je ionako piće za navijače i budale. Mi ćemo, prijatelju, praviti vino. Ja ću nam kupiti otok. Samo za nas dvojicu. Ti ćeš pisati, a ja ću voditi bar. Čuj, voditi, kao da će takav bar trebati voditi! Bit će to bar samo za nas dvojicu. A možda bismo mogli ukrasti Anetu. Uz nas bi ona ponovno postala umjetnica. Vidiš i sam da je u krivom društvu. Što Loebe zna o umjetnosti!? Onaj prokleti nezahvalnik Karlo pretvorio ju je u pornoglumicu.

Tako je povremeno mrmljao sve dok se nije sasvim utišao. No tišina nije dugo potrajala. Mačka poče ječati kao da trpi jake bolove.

– Luciuse, gdje si, Luciuse?

– Ovdje sam.

– Nešto se čudno događa. Reže mi u glavi, čujem ih, tu su!

– Strpi se još malo, uskoro ćemo stići, bit će ti bolje na zraku.

– Ali postaje sve glasnije, puknut će mi glava, jebote! Čitav čopor je tu, ja to ne mogu izdržat! Zar ih ne možeš utišati?

– Daj mi ruku. Je l’ bolje?

– Je, kao da je. Sad ih ne čujem. Ali osjećam njihov smrad, i dalje su tu, Luciuse, ne ostavljaj me, čuješ li!?

– S tobom sam, prijatelju, neću te ostavit. Pokušaj još malo odspavat.

Držeći njegovu ruku u svojoj, Mačka upadne u neki polusan, iz kojeg se nije budio ni kad su stigli na kolodvor. Loebe mu je pomogao da ga iznese i smjesti na klupu pustog perona, najudaljeniju od prometnog ureda. Zatim se oprostio s Loebeom i zamolio ga da prenese njegove i Mačkine najljepše želje Aneti i Karlu. Njegove riječi muklo su odzvanjale na pustom peronu iako se on trudio da zvuče što toplije. No čini se da Loebe nije primjećivao tu

muklost.

– Više neću imati zadovoljstvo vidjeti vas, zar ne? – reče Loebe.

– U pravu ste. Obojica idemo na putovanje s kojega se nećemo vratiti. Naši su poslovi na ovom mjestu završeni. Vaši, naprotiv, tek počinju. Želim vam puno uspjeha. I, prije svega, da ostanete sretni. Zbogom, Loebe.

Ostavši sam s Mačkom, Lucijan pogleda na sat. Imao je još četrdesetak minuta do polaska vlaka. U tom vremenu odigrat će se zadnji čin između njih dvojice i on odluči dati malo predaha i sebi i Mački. Sjeo je kraj usnula prijatelja i sklopio oči. Nije se brinuo. Znat će što učiniti kad trenutak dođe.

Iz slatka drijemeža grubo ga prene Mačkin krik, koji se bučno razli peronom.

– Luciuse, gdje si, Luciuse?! Mene razdiru! Što se to događa!?

Lucijan ga primi za ruku i pogleda u oči.

– Jesi pri sebi, prijatelju, razumiješ li što ti govorim? Jako mi je stalo da budeš svjestan.

– Svjestan sam, svjestan sam, ali me boli, boli neizdrživo!

– Izdrži, izdrži još malo! Ovo je kraj, tvoj kraj, Mačka! Ja… Nisam završio knjigu! Nema knjige, razumiješ?

Mačkino lice zgrči se od bola, on grčevito stisne kapke i spusti glavu, držeći se za trbuh kao da će mu utroba ispasti. Zatim se na trenutak smiri i pogleda Lucijana sa strašnom mržnjom.

– Znači, zato se ovo događa? Zato mi se ovo događa, prokletniče!? Namjerno si me izdao, pizdo!

– Da, zato! Ali nisam te izdao i neću te napustiti. Neću dopustiti da tako završiš, razumiješ!? Ja sam ti zahvalan što si mi dao priliku da sve to iznova proživim i naslutim putove koji su mogli biti drukčiji. Ali to je, nažalost, sve. Meni nije dano da ih uobličim. Netko drugi će to učiniti. Znam da hoće. Samo što to nama ne može pomoći. Ni tebi, ni meni. Zapravo je nevjerojatno kako smo si upropastili živote, prijatelju. Ali ja sam to učinio manje-više svjesno, naivno pretpostavljajući da će mi ipak ostati vremena za popravak. Ti si srljao u sve sa srcem i ja bih ti, da je do mene, oprostio. Dao bih ti još vremena.

Lucijan ustane s klupe i posegne u ruksak za revolverom, onim kojim se ubio njegov otac. Tad Mačka učini neočekivanu kretnju. Premda s mukom, i on se digne s klupe, pa primi Lucijana za podbradak. Iz njega pokulja pjenušava bujica riječi o tome kako su njih dvojica napokon stigli na novi početak i kako ih čeka mnogo toga lijepog, spominjao je Mediteran, plivarice i robinzonski turizam i zahodske školjke sa specijalnim lopaticama za one koji ne podnose smrad vlastitih govana. Sve te besmislene riječi Lucijan, uostalom, nije slušao. Ali zbunila ga je i osupnula Mačkina molba tijelom, koje je znalo da mu je stigao kraj i nastojalo ga je odložiti, ta drevna, homerska kretnja koja je tko zna kako došla Mački.

Tad ugleda svjetla vlaka. Iz prometnog ureda izađe sanjivi prometnik. Lucijan pričeka da se vlak sasvim približi, a zatim čvrsto zagrli Mačku, koji je još uvijek sipao riječi, i ispusti metak u njegovo tijelo. Ovaj se samo svali natrag na klupu, a Lucijan se okrene i otrči u vlak.

S prozora je još jednom pogledao Mačku. Čak i mrtav, znao se dočekati kako treba. Glave spuštene na prsa, izgledao je kao umorni putnik koji je malo zadrijemao dok čeka svoj vlak. Bilo je nekog savršenog spokoja u tom prizoru.

Ali tad se još netko, stupivši iz mraka na svjetlost perona, ugura u tu sliku. Ljubica Kontejner. Sjeo je na klupu pokraj Mačke i zagledao se prodorno u Lucića na prozoru. Gledali su se nekoliko trenutaka, a zatim Ljubica izvadi mobitel i poče razgovarati s nekim, ne skidajući pogleda s njega. Lucijan mu mahne, zatvori prozor i potraži prazni kupe. Bio je zadovoljan. Stvari su se posložile baš kao što je zamišljao. Gotovo da je u jednom trenutku ponovno postao pisac. Ali ipak nije. I on je, baš kao i Mačka, tek lik. Lik čiji su dijalozi iscurili i kojemu je preostalo svega nekoliko redaka.

POČETAK

U životu dvadesetdvogodišnjeg Luke Crnca, zvanog Niger, propalog repera i perspektivnog i talentiranog ubojice čiji je životni san bio postati direktorom međunarodne korporacije koja će po narudžbi isporučivati smrt po čitavom svijetu, dogodila se dramatična promjena. Čitav njegov prošli i budući život došao je pod znak pitanja. Sad je Niger želio samo jedno. A da mu je netko još neki dan rekao da u njemu zapaža takvu sklonost, smatrao bi to smrtnom uvredom, srce bi mu izvadio i pojeo ga, pripravljenog na naglo i začinjenog samo paprom i solju. Ali Niger je, unatoč mladosti, bio izvrstan čitač činjenica života i uvijek bi znao jesu li se sve one posložile na optimalan način da bi neki posao bio uspješno obavljen. Tek tad bi pristupio realizaciji. Zato je bio tako uspješan. A u ovom slučaju jednostavno se poklopilo previše toga i sve su činjenice govorile da nema izbora, da jednostavno mora ući u to. Osim toga, bila je tu i želja, ogromna, jača od njega, koja je izbila iz njegovih dubina, neumitna poput nužnosti.

Kad se, nakon sjajno obavljena posla s Lucićem, čiji je dojam pokvarila neuspješna potjera za onim četveronožnim lopovom, zaputio na sastanak sa šefovima, u hodu je zaključio da je najbolje reći da nikakva rukopisa nije ni bilo. U dućanu je nabavio ruksak sličan onom kakav je imao pokojnik, malo ga izgazio nogama da izgleda pohabano i na kraju u njega ubacio nekoliko sitnica što ih je kupio na kiosku. To je isporučio šefovima kao stvari Lucijana Lucića.

– Vidiš, Nikša, sranja jarčeva… – reče Stanko sjetno gladeći sitnice što ih je kupio Niger, četkicu za zube, praznu bilježnicu, nekoliko kemijskih olovaka, toaletni papir, brijač i Nigerov švicarski vojni nožić, što ga je ovaj teška srca pridružio ostalim stvarima zato što je osjetio da tako mora – Eto što ostade od našeg Fanatika! Hrpa jeftinog smeća! Možda smo ipak bili previše nervozni u vezi s tim njegovim memoarima. Jebote!

– Što je sad? – upita Nikola.

– Pa sad mi palo na pamet, ako ih uopće nije napisao, ispada da smo ga roknuli bez ikakva razloga. Zaribala nas ona ženska, pizda joj materina!

– Možda ih je poslao poštom.

– Ma nije. Nismo ga ispuštali iz vida otkako se vratio iz šume, pa sve do vlaka. U vlaku ga je

preuzeo Niger. Sve što je imao bilo je u tom ruksaku. Osim ako… Mislim, ima tu ta prazna bilježnica. Možda ih je tek namjeravao pisati.

– U zadnje se vrijeme čudno ponašao. A jebi ga, šteta, baš me zanimalo kako nas je izradio u onom poslu s Rusima.

– I šta s tim?

– Pa mislio sam da će bit nešto o tome u tim memoarima.

– Ma nemoj! Tebi bi onda bilo drago da ih je objavio! U svakom slučaju, dobar posao, Niger. Evo ti džeparac. Čujemo se.

Nakon toga se otišao naći s curom na ručku. Sjedio je neko vrijeme u restoranu čekajući, ali ga je onda ona nazvala i rekla da dogovor otpada jer se osjeća vrlo loše. Ni on nije bio sasvim miran i za neko drugo društvo nije bio raspoložen – postojala je minimalna mogućnost da se rukopis ipak pojavi – pa je otišao ravno u stan. Tamo je doživio šok. Pred vratima ga je čekao onaj četveronožni kradljivac. Ležao je na otiraču, s glavom na ruksaku. Naviknut, međutim, da se ne čudi nego da reagira, mirno je otključao vrata i otvorio ih širom. Pas ga značajno pogleda, ustane, njuškom podigne ruksak i dostojanstveno ušeta u stan. Ruksak je odložio nasred sobe i smjestio se na suncem okupanu fotelju u kutu kraj prozora. Tu se lijeno protegne i sklopi oči, kao netko tko je zaslužio odmor nakon tegobna, ali uspješno obavljena posla.

Niger priđe psu i pomiluje ga po glavi.

– Opasnu igru igraš, dečko! A vidi medaljona, buraz, šta to piše? Roki Raketa, tako se zoveš, a?

Čuvši to ime, pas zalaje i skoči u zrak, okrenuvši se oko sebe. Zatim siđe s fotelje i zalaje na ruksak.

– Evo, evo, ionako sam mislio pogledat što je unutra. Iako više nema smisla da to nosim Stanku. Zbog tebe sam im morao prodat drugu priču i moram ti reći, dečko, Roki, malo je falilo da me uvališ u gadno sranje. Zapravo, bilo najbolje da to odmah zapalim i riješim se dokaza.

Roki Raketa se sav nakostriješi i počne režati. Niger ga pogleda sa zanimanjem.

– Pa ti razumiješ što ja govorim, je li, beštijo? Tebi se ne bi svidjelo kad bih ja ovo zapalio, a?

Roki ponovno zareža.

– U redu, shvaćam – reče Niger, istodobno primjećujući bez čuđenja kako on to sasvim normalno komunicira s tim psom. Iz ruksaka izvadi debeli rukopis, položi ga na koljena i pročita naslov – Roki Raketa, pa što su to tvoji memoari, a, beštijo!? Pa dobro, ajd da vidimo…

Niger razreže špagu i okrene prvu stranicu. Ništa, prazno. Okrene drugu, treću, petu, stotu. Opet ništa, sve prazne. Na tristo, četiristo, možda petsto stranica nije našao ni jedne jedine riječi. Osim naslova. Niger se zagleda u psa kao da od njega traži objašnjenje. I pas je gledao njega. Mirno i uporno, kao da nešto zahtijeva i kao da nema ničega čudnoga u tome što od nečega što bi trebala biti knjiga postoje samo prazni, neispisani listovi.

– Pa dobro, koga taj Fanatik zapravo zajebava? Nije, valjda, zbog ovoga izgubio glavu? Mislim, zbog knjige je fakat glupo poginut, ali zbog nenapisane knjige, hej, to je turboglupost! A ti sad šutiš, je li?

On nastavi vaditi stvari iz ruksaka. U ruci mu se nađe debela bilježnica s Lucijanovim romanom iz šume. Vidjevši da je cijela ispunjena grčevitim rukopisom, shvati da je s njom imao više sreće. Nasumce otvori jednu stranicu i tu pročita odlomak koji ga ugrize za srce, o Fanatikovom suludom ratu protiv svih. Oduprijevši se želji da čita dalje, on nastavi pregledavati sadržaj ruksaka. Fanatikov stari revolver, kojim je ubio dvoje ljudi koji su mu možda najviše značili u životu. Diktafon s Mačkinom ispovijedi. Niger pritisne dugme i iz zvučnika se začu glas još jednog mrtvaca kako pripovijeda o svom prvom susretu s Rokijem Raketom.

– I opet o tebi, beštijo! Ti baš vodiš bogat društveni život, je li da vodiš? – reče, a zatim otvori fascikl s izrescima iz novina koji su govorili o Mački i o njegovu psu. I on se mutno sjećao tog lika, bile su ga pune novine, čak donedavno. Ali psa se nije sjećao. Tad ugleda njegovu sliku.

– Ali to ipak nisi ti. Samo imate isto ime. No mora tu bit još nečega, je li da mora, a, Roki?

Počelo ga je to sve više zanimati. On ode do vrata i provjeri jesu li zaključana, a zatim se vrati i ponovno uzme Fanatikovu bilježnicu. Stao ju je čitati otpočetka. Nakon nekog vremena, bio je kao ošamućen, bilo mu je kao da ga netko neprekidno udara, ali nije mogao

prestati s čitanjem. Zatim je uzimao one izreske i listao ih, pa uključivao diktafon i sklopljenih očiju slušao Mačkin dramatični glas. Nije primjećivao da vrijeme prolazi.

U praskozorje je stajao na balkonu svog stana na Utrini i gledao u sivo nebo, stežući onaj svežanj praznih listova. Shvatio je zašto su prazni. Lucijan Lucić, čovjek koji mu je dopustio da ga ubije zato što je napisao vlastitu smrt, čovjek kome se sve više divio, dobacio mu je rukavicu. I on će je prihvatiti, itekako će je prihvatiti. Završit će ono što ovaj nije mogao.

Tjedan dana nakon toga zvono na vratima njegova stana nije prestajalo zvoniti. Roki ga je povlačio zubima za uho. Niger otvori oko i pogleda na sat. Prošlo podne. Na vratima i dalje zvoni, ali se čuje još nešto, kao da netko udara štapom po njima.

– Prestani s tim udaranjem! Dolazim! – dovikne on krenuvši ka vratima.

– Otvaraj, mali, zaželjela sam se tvog kurca! Otvaraj ili ću ih razvalit. Ne dopuštam da me više izbjegavaš.

Čuvši njezin glas, on se sav ušeprtlja s ključem. Kad ih je napokon otvorio, ona energično prođe kraj njega, pomažući se štapom.

– Isuse, Mirta, što radiš s tim štapom? Što ti se dogodilo? Zašto šepaš?

– Pusti sad štap, imala sam malu nezgodu. Nego slušaj, dečko, meni se to ne može radit. Jednom me odbiti, u redu, svatko ima nekih obveza, već dvaput ne dolazi u obzir. Ali šest puta izjaviti da si spriječen! Meni! To ja ne toleriram. Što se događa s tobom? I kakav je ovo cirkus ovdje? Ne, stvarno si praščić! I kakav je to pas u tvom krevetu?

Jedva razbuđeni Niger, koji je pisao do jutra, pođe zbunjeno skupljati papire, razbacane svud po sobi. No onda, kao da je nešto odlučio, vrati se do nje i uhvati je za ramena, stežući u ruci nekoliko listova.

– Slušaj, Mirta, oprosti. Nisam ti se htio javljati dok ne budem sto posto siguran. Ali sad shvaćam da zapravo jesam siguran.

– Siguran u što?

– Vidi… Što bi rekla kad bih ja, recimo, postao pisac? Ti studiraš tu komparativnu i književnost…

– Komparativnu književnost, praščiću, ne komparativnu i književnost! I ne studiram, nego ću

uskoro biti doktor komparativne književnosti! A kakav bi ti to pisac htio biti?

– Pa pisac, pravi pisac. Mislim, ono, bolje pisat o tome kako ubijaš ljude nego skakat naokolo i stvarno ih ubijat.

– Pa, kad tako postaviš stvari, bolje je. Samo što za ovo drugo bolje plaćaju.

– Nemoj baš biti sigurna. Svugdje vlada recesija. Znam ja tipove koji bi za sto kuna nekome glavu skinuli.

Mirta odmahne glavom i smjesti se na trosjedu.

– Slušaj me, praščiću! Za neke stvari si rođen i fantastično ih radiš. Jebeš me tako lijepo da bih se najradije rasplakala od miline. Ali za pisanje nisi. Ti si, prije svega, nepismen. Pa ni govor ti ponekad ne ide najbolje. Ali jebati znaš. Jebi me, praščiću!

Ali praščić odmahne glavom.

– Nisam baš za to.

– Pa kako? Inače si uvijek za to.

– A bit će da je to zbog pisanja. Zar nije Baudelaire rekao da što čovjek više njeguje umjetnosti, manje drka?

– Ma gdje si to pokupio, praščiću! Zar i to piše u Malim novinama? Dođi ovamo. Daj da vidim te papire. Daj mi prvu stranicu i još dvije, ne moraju ići jedna za drugom. Pročitat ću ih pomno, zato se utišaj, ali mi obećaj, ako je ovaj tekst neko smeće, da ćemo ga zapalit i nikad više to nećemo spominjati. I da ćemo se otad samo jebat bez puno dijaloga. Obećaj!

– Obećavam.

– Dobro – reče Mirta, stavi naočale i pogleda rukopis. Pročitavši naslov, gotovo je ostala bez daha – Roki Raketa! Tako ti se zove knjiga!? Otkud ti to, otkud ti to, Niger?

– Tako sam je nazvao po njemu – reče Niger pokazavši na psa, koji se baš protezao na fotelji. Mirta skoči s trosjeda, pogleda psa, spazi onaj medaljon s natpisom, nešto tiho opsuje, pomiluje psa, pa se vrati na trosjed i nastavi čitati, strahovito uzbuđena. Niger je za to vrijeme nervozno šetao po sobi.

– Idem se istuširati – reče napokon, ne mogavši više izdržati napetost. Mirta se i ne osvrnu na njega. No jedva da je stigao do kupaonice kad se prolomi njezin glas.

– Vraćaj se ovamo!

On se vrati. Mirta je stajala nasred sobe, s papirima kojima je mahala zrakom kao da mu prijeti.

– Niger, dečko! Ovo si ti napisao?

– Ja – reče on i nije lagao.

– U tom slučaju, morat ću naći drugog jebača.

– Ne sviđa ti se, je li? E pa da znaš, boli me kurac! A ti se moš jebat s tim doktoratom iz komparativne! I književnosti! – poviče uvrijeđeno Niger, natjeravši Mirtu da se nasmije, ono, baš od srca.

– Hej, čekaj malo! Nisam to rekla zato što mi se ne sviđa. Nego upravo suprotno, zato što mi se sviđa. Istina, nepismen jesi, ali to je sporedno. Samo, nas dvoje sad imamo ozbiljnija posla i zato razonodu moram potražiti drugdje. Zato što se rodio prokleti pisac! Dođi, sjedni ovdje. Ja ću ti pomoći da nastane knjiga. Je li tako, Roki? Je li tako da se rodio pisac?

Roki Raketa skoči na krevet, ugnijezdivši se između njih dvoje. Zatim prodorno zalaja, tako zvonko i jasno da uopće nije bilo dvojbe kako se slaže u potpunosti. I zaista, nije on uopće sumnjao da se tog dana rodio još jedan pisac. I nije sad njegovo da razmišlja je li on dobar, hoće li postati velik i slavan ili tek jedan od mnogih za koje nitko neće saznati. Njegovo je da radi i bude vjeran. Jer onaj koji se dosjetio slati Rakete u svijet, nije im ništa rekao o tome kakvi trebaju biti ti pisci. Tek da budu uz njih i daju se dokraja, sve dok njihovo vrijeme ne istekne.

Zoran Malkoč

Rođen 1967. u Novoj Gradiški. Objavio romane *Kao kad progutaš brdo balona* (2004) i *Roki Raketa* (2014) te zbirke kratkih priča *Groblje manjih careva* (2010) i *Umro Supermen* (2018).

Roman *Roki Raketa* dobitnik je tportalove književne nagrade tportal@roman.hr 2015.

Roman *Kao kad progutaš brdo balona* ušao je kao rukopis u finale nagrade za najbolji neobjavljeni roman izdavačke kuće V.B.Z. 2002. godine.

Groblje manjih careva dosad je prevedeno na španjolski i katalonski (Rayo Verde Editorial, Barcelona, 2016), gdje je dočekano s hvalospjevima kritike. Neke od priča iz zbirke objavljene su u argentinskom časopisu La Balandra (2012), meksičkom La Peste (2014) i američkom Underpass (2015.).

Kratke priče uvrštene su u više antologija hrvatske kratke priče (zadnja je *50 godina 50 priča : antologija kratke priče Večernjeg lista 1964-2014*, iz 2015. godine), od kojih su dvije objavljene u Meksiku i Velikoj Britaniji.

Priča „Kad sam bio bako Pila…“ osvojila je 2009. godine nagradu Ranko Marinković, najugledniju hrvatsku nagradu za kratku priču.

Biblioteka Online
knjiga 201

Zoran Malkoč
ROKI RAKETA

© 2021 Zoran Malkoč
© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti na novim medijima, 2021

Izdavač
Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača
Krešimir Pintarić

Urednik
Krešimir Pintarić

Fotografija
Sorbyphoto / Pixabay.com

Objavljeno
21. rujna 2021.

ISBN 978-953-345-937-0 (HTML)
ISBN 978-953-345-938-7 (EPUB bez DRM)
ISBN 978-953-345-939-4 (PDF)
ISBN 978-953-345-940-0 (MOBI)

Prvo izdanje
Profil knjiga, Zagreb, 2014.

Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture
Republike Hrvatske.